

Jaarstukken 2023

gemeente
Hoeksche Waard

Inhoudsopgave

Voorwoord		3
1	Inleiding	5
1.1	Algemeen	6
1.2	Jaarstukken 2023	7
1.3	Samenvattend beeld	9
1.4	Bestemming resultaat	15
2	Programma's	16
2.1	Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	18
2.2	Programma 1 Veiligheid	21
2.3	Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare Ruimte	24
2.4	Programma 3 Economie	29
2.5	Programma 4 Onderwijs	33
2.6	Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	36
2.7	Programma 6 Sociaal Domein	39
2.8	Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	47
2.9	Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	50
2.10	Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	54
3	Paragrafen	57
3.1	Inleiding	58
3.2	Lokale heffingen	59
3.3	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	66
3.4	Onderhoud Kapitaalgoederen	73
3.5	Financiering	83
3.6	Bedrijfsvoering	89
3.7	Verbonden Partijen	102
3.8	Grondbeleid	118
3.9	Regio Deal	123
3.10	Openbaarheid	125
4	Jaarrekening	126
4.1	Rechtmatigheidsverantwoording	127
4.2	Overzicht van baten en lasten	129
4.3	Toelichting op de staat van baten en lasten	132
4.4	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen	133
4.5	Incidentele baten en lasten	136
4.6	Overzicht van structurele reservemutaties	139
4.7	Balans	140
4.8	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	141
4.9	Toelichting op de balans	145
4.10	Investeringskredieten	159
4.11	Reserves en voorzieningen	161
4.12	Overzicht Sisa	165
4.13	Overzicht taakvelden	184
5	Bijlagen	188

Voorwoord

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de Jaarstukken van 2023. Met genoegen presenteren wij deze jaarrekening van gemeente Hoeksche Waard waarin het college verantwoording aflegd over de behaalde resultaten in 2023 en de besteding van de middelen.

Rol

Met deze jaarstukken leggen we verantwoording aan u af over het gerealiseerde beleid en over het financieel beheer in 2023. Met de programmabegroting 2023 heeft u vanuit uw kaderstellende rol richting gegeven voor het te voeren beleid in 2023 binnen de door u vastgestelde financiële kaders.

Bereikte resultaten

Wij kijken terug op een aantal mooie resultaten in 2023. Zo was het het jaar waarin Rijkswaterstaat werkte aan de renovatie en vervanging van de bestaande infrastructuur. De Heinenoordtunnel is gerenoveerd en in de zomer van 2023 is het beweegbare deel van de Haringvlietbrug vervangen. Deze werkzaamheden hebben een grote impact gehad op de bereikbaarheid/doorstroom van ons eiland.

Als gemeente hadden we veelvuldig overleg met andere overheidspartijen en belanghebbenden. Wij monitorde de situatie en troffen waar nodig ad-hoc maatregelen, met als doel de overlast waar mogelijk te beperken.

Ook zijn we in 2023 gestart met het proces van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Samen met agrariërs, natuurbeheerders en andere stakeholders hebben we gewerkt aan de gebiedsagenda voor een toekomstbestendiger landelijk gebied. We nemen deze agenda tevens mee in de Toekomstvisie 2040 Hoeksche Waard, die samen met relevante stakeholders wordt opgesteld.

Op het gebied van sport is er in 2023 gewerkt aan de nota Sport & Bewegen en de harmonisatie van de buitensportaccommodaties. In de nota Sport & Bewegen is nadrukkelijk aandacht voor de uitdagingen van verenigingen en het stimuleren van inwoners om te sporten en te bewegen.

Sporten en bewegen zijn namelijk cruciaal voor een sterke sociale basis en spelen een sleutelrol in het welzijn van onze inwoners.

Resultaten om trots op te zijn! Er dienden zich tegelijkertijd echter ook forse opgaven aan.

Zo zijn de kosten voor de zorg ook in 2023 fors gestegen. Dit als gevolg van Cao-stijgingen, in combinatie met de vergrijzing, steeds complexere hulpvragen, steeds minder mantelzorgers en vrijwilligers en toenemend gebruik van de Wmo en Jeugdhulp.

Het afgelopen jaar merkten we daarnaast de eerste gevolgen van het overvolle stroomnet, netcongestie. Het is geen vanzelfsprekendheid meer dat voorzieningen en bedrijven aangesloten kunnen worden op het elektriciteitsnet. Het levert steeds meer uitdagingen op voor de woningbouw. Een zelfde uitdaging zagen we ontstaan voor water. Met het veranderende klimaat is er zonder maatregelen geen garantie op voldoende water in droge periodes. Maar ook de beschik- en herbruikbaarheid van grondstoffen is een grote uitdaging, gelet op de geopolitieke ontwikkelingen en de grenzen van de aarde. Tevens staan we voor de uitdaging om de grote opgaven van deze tijd uit te voeren binnen beschikbare capaciteit en middelen. Wederom zien we dit jaar een onderbesteding van middelen op sommige beleidsterreinen. Dat hangt direct samen met het tekort aan medewerkers die de gegeven taken uitvoeren.

Prioriteren en het maken van moeilijke keuzes zijn onvermijdelijk geworden, vooral wanneer we vooruitkijken naar nieuwe uitdagingen die ons pad kruisen. Niet alles kan en zeker niet alles tegelijk.

Prioriteiten stellen betekent ook 'nee' zeggen wanneer verwachtingen niet waargemaakt kunnen worden, of als de prijs daarvoor te hoog is. Scherpe keuzes vragen ook om continuïteit van handelen en visie op de lange termijn, want alleen dan kunnen inwoners en organisaties hun eigen keuzes daarop afstellen.

We hebben in 2023 als college ook uitvoering gegeven aan de motie beleidskeuzes. Het Rijk bezuinigt vanaf 2026 fors op het Gemeentefonds, de grootste inkomstenbron van gemeenten. We blijven o.a. via de VNG en R8, voortdurend hameren op het van tafel krijgen van de bezuinigingen door het Rijk. Tegelijkertijd sluiten we onze ogen niet voor de grote uitdagingen die er op financieel gebied zijn. We kozen er daarom voor om zelf stevig aan het roer te staan.

Financieel resultaat 2023

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening voor 2023 sluit af met een positief resultaat van € 9,4 miljoen (2022: € 9,8 miljoen). Bij de Slotrapportage 2023 is een geprognostiseerd resultaat over 2023 berekend van € 0,5 miljoen (positief). Ten opzichte van de actuele begroting uit de slotrapportage is sprake van een verschil van € 8,9 miljoen (positief), voor een groot deel veroorzaakt door een aantal incidentele meevallers. Een overzicht van de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van het begrote resultaat bij de Slotrapportage 2023, vindt u terug in hoofdstuk 1.3 Samenvattend beeld van deze jaarstukken.

Accountantscontrole

In opdracht van de raad heeft de accountant de Jaarstukken 2023 gecontroleerd. Conform de wijzigingen in de Gemeentewet dient het college vanaf verslagjaar 2023 de rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken. Met de rechtmatigheidsantwoording legt het college verantwoording af over de naleving van de regels, die relevant zijn voor de financiële beheersing van de gemeente. De accountant heeft de door het college afgegeven rechtmatigheidsverantwoording getoetst bij de controle op deze jaarstukken. De rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in hoofdstuk 4 van deze jaarstukken.

Voorstel tot resultaatbestemming

In deze jaarstukken leggen wij de raad een voorstel voor om het gerealiseerde resultaat over 2023 te bestemmen. We stellen de raad voor om het gerealiseerde resultaat van € 9,4 miljoen, in lijn met de uitgangspunten uit de door de raad vastgestelde Notitie Reserves en Voorzieningen, te storten in de algemene reserve. Voor de resultaatbestemming verwijzen wij u naar hoofdstuk 1.4 van deze jaarstukken.

Aangeboden door,

burgemeester en wethouders van gemeente Hoeksche Waard

E. Koops
secretaris

E. van Heijningen
burgemeester

1 Inleiding

gemeente
Hoeksche Waard

1.1 Algemeen

De Programmabegroting 2023 vormt het startpunt voor de planning & control-cyclus 2023 en daarmee de basis voor deze jaarstukken.

Tussentijdse bijstellingen hebben plaatsgevonden via de Zomerrapportage en Slotrapportage. Daarnaast is de begroting 2023 bijgesteld naar aanleiding van (tussentijdse) raadsbesluiten.

Deze Jaarstukken 2023 vormen het sluitstuk van de planning & control-cyclus 2023. Hierin leggen we verantwoording af over de realisatie van het voorgenomen beleid in het jaar 2023. De jaarstukken zijn gebaseerd op de Programmabegroting 2023 en opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna BBV).

Het principe 'sturen op hoofdlijnen' is gebruikt bij de samenstelling van de Jaarstukken 2023. De beleidsverantwoording op programmaniveau geeft een indruk van de activiteiten die in 2023 zijn uitgevoerd ten behoeve van de doelstellingen uit de programmabegroting 2023-2026. De financiële toelichtingen op programmaniveau en de verschillenanalyses zijn op hoofdlijnen opgesteld (conform financiële verordening).

1.2 Jaarstukken 2023

Programma-indeling

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag, de jaarrekening en de bijlagen.

Jaarverslag

De (programma-)indeling is als volgt:

0. Bestuur en ondersteuning
1. Veiligheid
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
3. Economie
4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal Domein
7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Tot slot is in het jaarverslag het onderdeel "Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien" uitgewerkt.

Per programma leggen we verantwoording af aan de hand van de volgende vragen:

- Wat gebeurde er om ons heen?
- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we gedaan?
- Wat heeft het gekost?

De verantwoording over het al dan niet bereiken van de maatschappelijk effecten, doelen en/of speerpunten uit de Begroting 2023 geven we weer met een indicator per programma. Als dat nodig is, geven wij een toelichting.

✓	Gereed
	Uitvoering loopt volgens planning en gestelde kaders
	Uitvoering staat onder druk, kans op afwijkingen. Extra bewaking van de kaders en planning
	Uitvoering wijkt in negatieve zin af van de planning en gestelde kaders. Maatregelen zijn vereist

In het jaarverslag staan daarbij de volgende paragrafen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering (inclusief rechtmatigheidsverklaring; nieuw)
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Regio Deal
- Wet Open Overheid (WOO)

Jaarrekening

De verantwoording over programma-afwijkingen, hoger dan de rapportagegrenzen, wordt per programma aan de hand van de volgende vraag afgelegd: "Wat heeft het gekost?".

Afwijkingen tussen actuele begroting en realisatie die groter zijn dan € 250.000,- lichten wij toe conform de vastgestelde financiële verordening.

Deze jaarstukken bevatten:

- De financiële verantwoording per programma;
- De wettelijk verplichte paragrafen (inclusief een aantal extra paragrafen met specifieke informatie over een aantal onderwerpen)
- De rechtmatigheidsverklaring van het college (nieuw)
- Het overzicht van baten en lasten (inclusief toelichting);
- Gegevens over de Wet Normering Topinkomens;
- De uitsplitsing van de algemene dekkingsmiddelen;
- Het overzicht van de incidentele baten en lasten;
- Het overzicht van de structurele mutaties in de reserves;
- De balans (inclusief toelichting);
- De verantwoording over de investeringskredieten;
- Overzicht van de reserves en voorzieningen;
- De Sisa-bijlage;
- Het overzicht van baten en lasten op taakveldniveau;
- Het overzicht in het kader van de uitvoering van de Wet Generiek Toezicht (bijlage).
- Het overzicht van EU/Rijkssubsidies (conform motie Subsidiedeskundigheid uit 2021)

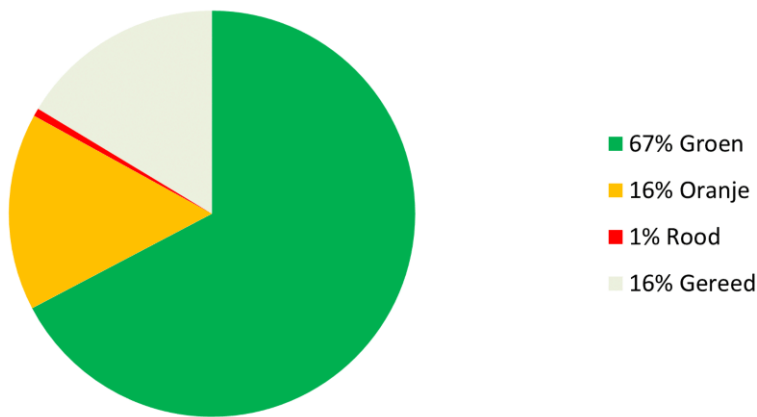
1.3 Samenvattend beeld

Beleidsrapportage

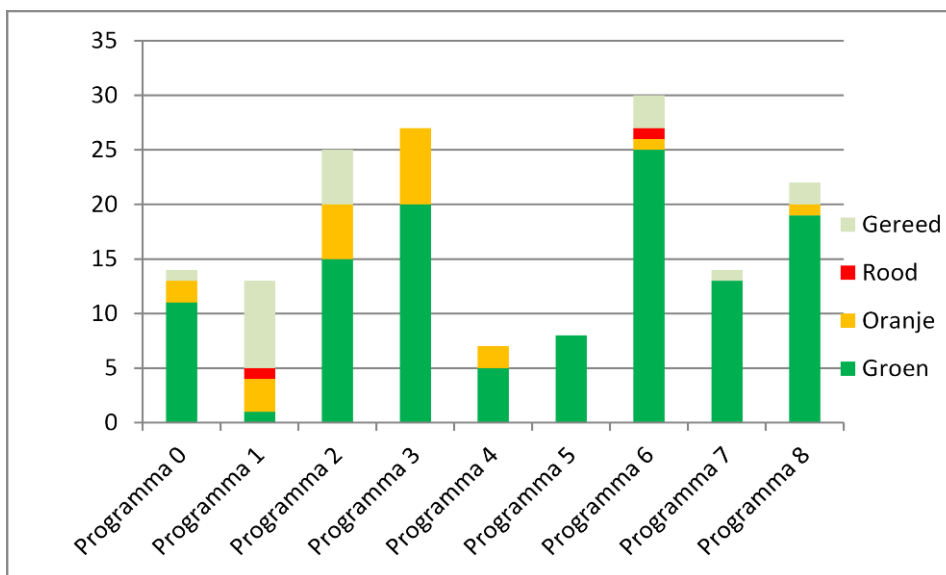
Wij leggen per programma verantwoording af over het al dan niet bereiken van de maatschappelijke effecten, doelen en/of speerpunten uit de actuele programmabegroting. We rapporteren hierover door middel van een indicator en indien nodig geven wij een toelichting.

✓	Gereed
	Uitvoering loopt volgens planning en gestelde kaders
	Uitvoering staat onder druk, kans op afwijkingen. Extra bewaking van de kaders en planning
	Uitvoering wijkt in negatieve zin af van de planning en gestelde kaders. Maatregelen zijn vereist

We rapporteren in totaal over 159 doelen/speerpunten. Daarvan is 83% afgerond of loopt volgens planning (groen) en voor 17% staat de uitvoering onder druk of wijkt in negatieve zin af (oranje en rood). Dit geeft het volgende beeld.

Totaal aantal doelen/speerpunten en voortgang per programma

Het beeld laat geen grote verandering zien ten opzichte van de Slotrapportage 2023. In de Slotrapportage 2023 was 71% van de doelen en/of speerpunten op schema, 13 % gereed en stond 16% onder druk.

Financiële rapportage

Het rekeningresultaat in 2023 is € 9,4 miljoen positief (in 2022: € 9,8 miljoen positief). Het laatste actuele begrotingsresultaat (zie Slotrapportage 2023) is € 0,5 miljoen (positief). Ten opzichte van het resultaat bij de slotrapportage 2023, is sprake van een verschil van € 8,9 miljoen (positief). In onderstaande tabel is het gerealiseerde resultaat uitgesplitst in de diverse onderdelen:

(Beragen x € 1.000)

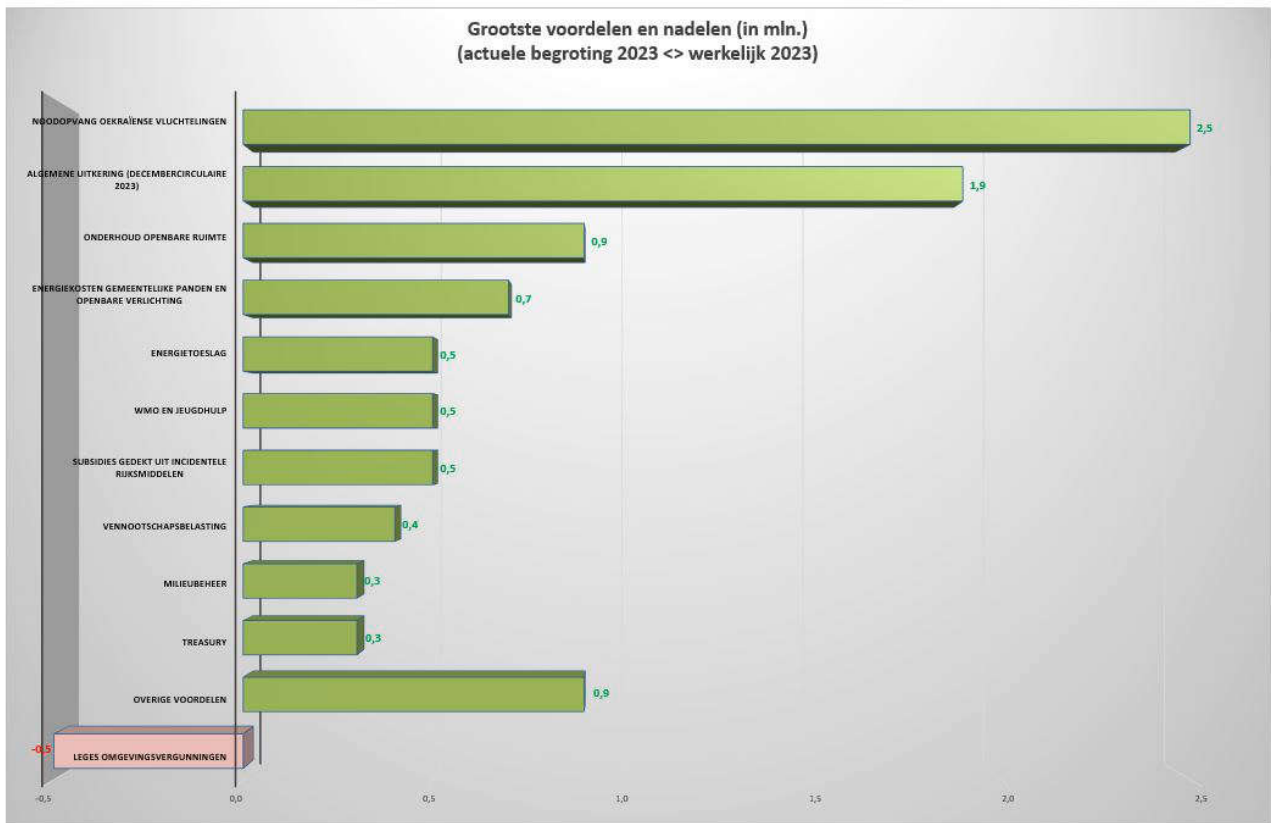
Omschrijving	Rekening Saldo 2022	Prim. begroting Saldo	Act. begroting Saldo	Rekening Saldo 2023	Vershil Saldo
Baten	242.739	215.710	249.357	249.390	33
Lasten	-234.485	-214.047	-255.993	-245.832	10.162
Saldo van baten en lasten (A)	8.254	1.663	-6.637	3.558	10.195
Onttrekkingen reserves	34.992	4.963	40.485	39.588	-898
Stortingen reserves	-33.445	-2.858	-33.386	-33.776	-390
Totaal onttrekkingen aan / stortingen in reserves (B)	1.547	2.104	7.099	5.811	-1.288
Resultaat (A+B)	9.800	3.767	463	9.370	8.907

De verschillenanalyses per programma van de actuele begroting 2023 en het werkelijke resultaat van 2023 staan in hoofdstuk 2 van deze jaarstukken. In onderstaande tabel is de samenvatting van de grootste verschillen opgenomen. Uit de verschillenanalyse blijkt dat de afwijking tussen het begrote en het werkelijke resultaat 2023 voornamelijk wordt veroorzaakt door een aantal grotere posten van incidentele aard. De belangrijkste (grootste) posten zijn hieronder samengevat

(bedragen x € 1 miljoen)

Omschrijving posten	Programma/onderdeel	Voordelen/ Nadelen	Toelichting
Noodopvang Oekraïense vluchtelingen	6. Sociaal Domein	2,5	Wij ontvingen in 2023 alsnog een transitievergoeding voor de uitbreiding van de opvanglocatie in Strijen. In 2023 heeft de opvang van Oekraïense ontheemden geleid tot een positief effect van € 3,5 mln. Bij de slotrapportage is hiervan reeds een voordeel van € 1,1 mln. gemeld. Het extra voordeel ten opzichte van de slotrapportage wordt voornamelijk veroorzaakt door de uitbreiding van de opvanglocatie in Strijen. De opvanglocatie in Strijen is in 2023 uitgebreid met woonunits die zorgen voor 104 extra opvangplekken. De investeringskosten van deze uitbreiding zouden wij aanvankelijk dekken vanuit de normvergoeding (vergoeding per opvangplek per dag van €83) die we van het Rijk ontvangen). Eerder had het Ministerie aangegeven dat wij niet in aanmerking zouden komen voor de transitiekostenvergoeding voor de extra opvangplekken. Deze is later alsnog toegekend.
Algemene uitkering (Decembercirculaire 2023)	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien	1,9	Via de Decembercirculaire 2023 ontvingen wij € 1,2 mln meer middelen vanuit het gemeentefonds doordat het CBS (en daarmee het Rijk) eerder was uitgegaan van een te lage maatstaf van het aantal huishoudens met een laag inkomen. Daarnaast ontvingen wij via de Decembercirculaire een compensatie voor de invoeringskosten van de Omgevingswet (€ 0,6 mln) en nog een afrekening over voorgaande jaren.
Onderhoud openbare ruimte	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	0,9	Voordelen op onderhoud wegen, onderhoud groen en onkruidbeheersing op verharding doordat het in 2023 geplande onderhoud pas in 2024 is uitgevoerd. Daarnaast ontvingen wij alsnog een bijdrage van Rijkswaterstaat voor de veerverbinding Willemstad-Numansdorp (0,1 mln.) en is sprake van enkele incidentele voordelen.
Energiekosten gemeentelijke panden en openbare verlichting	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte / Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	0,7	De nieuwe aanbesteding van het energiecontract heeft een gunstig effect gehad op de energiekosten.
Energietoeslag	6. Sociaal Domein	0,5	Minder huishoudens hebben een aanvraag gedaan voor de energietoeslag gedaan, dan waarmee het Rijk rekening heeft gehouden.
Wmo en Jeugdhulp	6. Sociaal Domein	0,5	Voordelen op Wmo (PGB's) en Jeugdhulp (obv jaarstukken 2023).
Subsidies gedekt uit incidentele Rijksmiddelen	6. Sociaal Domein	0,5	Subsidies gedekt uit incidentele Rijksmiddelen waardoor wij het beschikbare budget niet hebben aangewend.
Vennootschapsbelasting	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien	0,4	De aangifte vennootschapsbelasting over 2021 is in 2023 ingediend. Als gevolg van te verrekenen fiscale verliezen hoeven wij uiteindelijk geen Vpb over 2021 te betalen. Hierdoor kan de eerder opgenomen verplichting vrijvallen.
Milieubeheer	7. Volksgezondheid en milieu	0,3	Betreft met name voordelen bij programma duurzaamheid en op het onderdeel van de regionale energiestrategie (vanwege ontvangen subsidies).
Treasury	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien	0,3	Met name lagere rentekosten (€0,1 mln) doordat we een langlopende geldlening later in het jaar hebben aangetrokken. Daarnaast hogere rentebaten (€0,1 mln) door de gestegen rente.
Overige voordelen	Alle programma's	0,9	Overige, kleinere voordelen.
Leges omgevingsvergunningen	8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-0,5	In de laatste week van 2023 zijn, met het oog op de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet per 1 januari 2024, een veelheid aan aanvragen voor een omgevingsvergunning ontvangen. De toetsing van deze aanvragen kon vanwege het grote aantal aanvragen niet meer in 2023 plaatsvinden, waardoor de meeste van de in 2023 geplande aanvragen pas in 2024 ontvankelijk worden verklaard en daardoor ook de betreffende baten in 2024 worden verantwoord. In 2023 was specifiek rekening gehouden met de aanvraag van een omgevingsvergunning voor Land van Esche III in Strijen (€ 0,5 mln). Deze legesbaten worden verantwoord in 2024.
Totaal		8,9	

Schematisch geeft dit het volgende beeld:

Jaarresultaat in perspectief

In 2023 is sprake van een positief jaarresultaat van € 9,4 miljoen. De totale lasten in 2023 (incl. stortingen aan reserves) is gelijk aan € 280 miljoen. Indien wij het jaarresultaat 2023 uitdrukken in een percentage van de totale lasten dan resulteert dit in een percentage van 3,3%.

Zoals hierboven toegelicht is het jaarresultaat 2023 in grote mate beïnvloed door de middelen die wij in het kader van de opvang van Oekraïners van het Rijk hebben ontvangen evenals de uitkering die wij van het Rijk hebben ontvangen in de decembercirculaire van het gemeentefonds. De overschotten op de rijksmiddelen Oekraïne zagen wij ook in de jaarstukken 2022. Dit betreffen echter geen structurele middelen. Hierbij wordt opgemerkt dat het Rijk de normvergoeding voor de opvang van Oekraïners reeds stapsgewijs heeft afgebouwd. In 2024 vindt een verdere verlaging van de normvergoeding plaats van € 83 euro naar € 61 per opvangplek per dag.

De extra middelen die wij vanuit het Rijk hebben ontvangen bij de decembercirculaire houden verband met dat het Rijk eerder rekening hield met een te lage maatstaf voor huishoudens met een laag inkomen, waardoor wij nu meer middelen uit het gemeentefonds ontvangen (€1,2 miljoen). Dit heeft naar verwachting een structureel effect. Dit zal het Rijk verwerken in de meicirculaire 2024 van het gemeentefonds. De effecten van de meicirculaire 2024 verwerken wij in de Zomerrapportage 2024.

Náást de incidentele meevaller van de middelen Oekraïne is sprake van een aantal andere, incidentele meevallers die het resultaat 2023 gunstig hebben beïnvloed, waaronder de energietoeslag en enkele kosten die wij incidenteel ten laste hebben kunnen brengen van specifieke uitkeringen (subsidies) die wij van het Rijk hebben ontvangen. Zónder deze incidentele meevallers, was het jaarresultaat (fors) lager geweest. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4.5 Incidentele baten en lasten van deze jaarstukken. De VNG heeft eerder op grond van een landelijke analyse van de jaarrekeningresultaten van gemeenten geconcludeerd dat de jaaroverschotten bij gemeenten met name het gevolg zijn van incidentele factoren (incidentele rijksmiddelen) en gemeenten zich om die reden niet moeten "blindstaren" op de resultaten van de afgelopen jaren, en dat een nadere analyse van het resultaat van cruciaal belang is.

Analyse onderuitputting in relatie tot begrotingstekort

De analyse die bij de jaarrekening wordt uitgevoerd biedt (verder) inzicht in de uitputting van de budgetten. Met het oog op de bezuinigingen die het Rijk vanaf 2026 doorvoert op het gemeentefonds, waardoor wij voorsnog (voorafgaand aan de effecten vanuit de zomerrapportage 2024 én perspectiefnota 2025) vanaf 2026 een begrotingstekort hebben van ongeveer € 10 á € 11 miljoen. Om die reden achten wij het van belang om (nogmaals) een diepgaande analyse uit te voeren op de structurele onderuitputting van onze budgetten op grond van de realisatiecijfers 2023 (en 2022) en eventuele structurele ruimte in onze budgetten af te ramen. De resultaten van deze analyse verwerken wij in de zomerrapportage 2024. Hiermee willen wij het begrotingstekort (gedeeltelijk) terugdringen of kunnen wij nadelige gevolgen van (nieuwe) autonome ontwikkelingen uit de zomerrapportage 2024 (deels) opvangen. In een eerdere presentatie van de Provincie Zuid Holland Zuid over de 'ravijnjaren' is een dergelijke analyse op de onderuitputting ook aanbevolen. Wij geven met bovengenoemde analyse uitvoering aan dit advies. Beleidskeuzes blijven naar verwachting nog steeds noodzakelijk om het begrotingsevenwicht op termijn weer te kunnen herstellen.

Weerstandsvermogen en ratio's

Het weerstandsvermogen van de exploitatie is (zeer) goed. Wij zijn hiermee in staat om (incidentele) risico's/ tegenvallers op te vangen. Er is sprake van een zeer gunstige weerstandsratio (bijna 10). Een verdere toelichting staat in paragraaf 3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het belang om de (financiële) ratio's te volgen, neemt de laatste jaren toe. Het BBV heeft daarom een aantal financiële indicatoren verplicht gesteld. Deze ratio's zijn uitgewerkt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Hiermee kunnen we (mede) de (financiële) "gezondheid" van onze gemeente bepalen. Uit de in deze jaarstukken berekende ratio's wordt geconcludeerd dat onze gemeente beschikt over gunstige financiële ratio's. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar paragraaf 3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Reservepositie

De totale omvang van de reserves per 31 december 2023 is € 207 miljoen. De direct beïnvloedbare/vrije ruimte zit in het vrije deel van de algemene reserve. Dat deel is vrij besteedbaar en bedraagt € 86 miljoen (exclusief reserve weerstandsvermogen en exclusief resultaat 2023). Indien rekening wordt gehouden met de voorgestelde resultaatbestemming 2023 (€ 9,4 miljoen; zie hoofdstuk 1.4 Bestemming resultaat), bedraagt het vrij besteedbare deel van de algemene reserve € 95 miljoen.

Gemeentefonds en specifieke uitkeringen

In 2023 was de omvang van de middelen die wij vanuit het Rijk ontvingen vanuit het gemeentefonds € 147 miljoen. De totale baten in 2023 (exclusief reserves) waren € 250 miljoen. Dit betekent dat ongeveer 60% van onze totale baten in 2023 afkomstig waren vanuit de middelen die wij van het Rijk via het gemeentefonds (algemene uitkering) hebben ontvangen.

Náást de baten vanuit het gemeentefonds (algemene uitkering), hebben wij in 2023 baten ontvangen in de vorm van diverse specifieke uitkeringen (SPUKS; subsidies) die wij hebben aangevraagd / ontvangen ter dekking van (specifieke/bijbehorende) kosten. Verantwoording hiervan vindt plaats via de zogenoemde Sisa-regelingen/Sisa bijlage (zie hoofdstuk 4.12 Sisa bijlage) In totaliteit leggen wij in deze jaarstukken verantwoording af over 39 Sisa regelingen. In 2023 vertegenwoordigde deze 39 regelingen een totaalbedrag van € 35 miljoen aan baten. Aan de verantwoording van deze regelingen zijn strikte verantwoordingsvereisten (én bijbehorende ambtelijke capaciteit) van toepassing. Er speelt momenteel een landelijke discussie over deze wijze van bekostiging door het Rijk daar dit grote administratieve lasten voor gemeenten tot gevolg heeft.

Rechtmatigheid

Dit is het eerste jaar dat het college een rechtmatigheidsverantwoording afgeeft. De algemene conclusie is dat het totaal van de geconstateerde financiële rechtmatigheidsafwijkingen onder het vastgestelde

grensbedrag € 2.818.000,- (=1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves) blijven. De verantwoording is opgenomen in de jaarrekening hoofdstuk 4.1 Rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting op deze verantwoording is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering (zie 3.6).

1.4 Bestemming resultaat

In deze jaarstukken worden de volgende resultaatbestemmingen voorgesteld.

(Bedragen x €1.000)

Nr	Onderwerp	Programma	Omschrijving	Bedrag
			Resultaat jaarrekening vóór bestemming	9.370
			Totaal resultaatbestemmingsvoorstellen	0
			Resultaat jaarrekening na resultaatbestemming, toe te voegen aan de algemene reserve, vrije deel	9.370

Het jaarrekeningresultaat is € 9.4 miljoen. Wij stellen voor om dit saldo (volledig) te storten in de algemene reserve.

2 Programma's

De beleidsverantwoording over 2023 is per programma uitgewerkt aan de hand van de volgende vragen:

- Wat gebeurde er om ons heen?
- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we gedaan?

Voor de beantwoording van de laatste 2 vragen is de voortgang per maatschappelijk effect, doel en of speerpunt aangegeven. Over deze voortgang is als volgt gerapporteerd:

✓	Gereed
	Uitvoering loopt volgens planning en gestelde kaders
	Uitvoering staat onder druk, kans op afwijkingen. Extra bewaking van de kaders en planning
	Uitvoering wijkt in negatieve zin af van de planning en gestelde kaders. Maatregelen zijn vereist

Als de indicator oranje of rood is, is een toelichting nodig. Bij groen is dit vrijblijvend.

Waar staat gemeente Hoeksche Waard voor?

Het Hoofdlijnenakkoord is de basis voor de plannen in onze begroting waarover we in deze jaarstukken verantwoording afleggen. In het Hoofdlijnenakkoord staat een stevige en duidelijke ambitie van de coalitie.

Ook de ambtelijke organisatie zet haar schouders eronder. Er is hard gewerkt aan de verdere inrichting van de organisatie en het op orde brengen van de basis. De focus is verlegd van richten en inrichten naar *verrichten*.

Inhoud geven aan de thema's van de ambities kunnen we als gemeente niet alleen

We bundelen onze krachten en maken gebruik van de ondernemerszin en de zorg voor elkaar die zo kenmerkend is voor de inwoners van de Hoeksche Waard. We zetten onszelf op de kaart door samenwerking te zoeken op basis van wederkerigheid en meerwaarde. De inhoud van onze opgaven staat centraal. De opgave is leidend bij het aangaan van samenwerking en strategische allianties. De kernvraag is: "wat kunnen we voor elkaar betekenen?".

Gericht investeren om de beweging op gang te brengen en te houden is een samenspel

Een samenspel van verschillende factoren op het gebied van goed wonen, leven, werken en recreëren. Daarom werken we integraal aan de kwaliteit van de sociale en ruimtelijke omgeving, het landschap, de cultuur, de werkgelegenheid, bereikbaarheid, de kwaliteit en nabijheid van noodzakelijke voorzieningen op het gebied van zorg en welzijn, winkelen en onderwijs en een passende woningvoorraad. Het is belangrijk om te beseffen dat er een bepaalde wederkerigheid is tussen deze zaken: ze zijn als raderen in een machine. Voldoende werkgelegenheid kan nieuwe inwoners aantrekken en dus leiden tot een behoefte aan meer nieuwbouw. Andersom kan een aantrekkelijk woonmilieu en de aanwezigheid van een geschikte beroepsbevolking juist een reden zijn voor bedrijven om zich hier te vestigen. Het totale systeem is daarbij zo sterk als de zwakste schakel. Alle raderen moeten draaien om de 'machine' gaande te houden.

2.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Tot het programma Bestuur en ondersteuning behoren de taakvelden bestuur, burgerzaken (inclusief dienstverlening) en beheer overige gebouwen en gronden. Dit programma is inclusief bedrijfsvoering.

Wat gebeurde er om ons heen?

Professionele en persoonlijke dienstverlening: Inwoners en ondernemers ervaren in hun dagelijks leven dat de (digitale) dienstverlening van organisaties steeds gemakkelijker en sneller is. Dat verwachten ze ook van de gemeentelijke dienstverlening. Hierbij gaat het niet alleen over wat we leveren, maar ook hoe we onze diensten aanbieden (houding en gedrag) en hoe we communiceren. De klant wil inzicht in de voor hen relevante/gewenste informatie (zelfregie).

Digitalisering: De wereld om ons heen wordt steeds digitaler. Mensen weten daar steeds beter mee om te gaan. Niet iedereen kan of wil echter op gelijke manier deelnemen aan deze online leefwereld. Er kan daardoor een digitale kloof ontstaan tussen mensen die wel en niet digivaardig zijn.

Verkiezingen: Op 15 maart waren er gecombineerde verkiezingen van Provinciale Staten en het Waterschap. Door de val van het kabinet vond op 22 november de vervroegde Tweede Kamerverkiezing plaats.

Wat hebben we bereikt? Wat hebben we gedaan?

We hebben gezorgd voor een goede toegankelijkheid en bereikbaarheid van onze dienstverlening voor al onze inwoners en ondernemers (inclusieve dienstverlening). Onze dienstverlening stemmen we continu af op de vraag van onze inwoners en ondernemers en de ontwikkelingen in onze samenleving. We hebben stappen gezet in de verdere uitbreiding van onze digitale dienstverlening, onder andere in de ontwikkeling van een digitaal loket (MijnHW).

Het uitvoeren van doorlopende kwaliteitsmeting op alle dienstverlenings- en communicatiekanalen. Het monitoren en analyseren van de beschikbare data (kwantitatief en kwalitatief) en daar waar nodig onze dienstverlening op aangepast.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma organisatie: Dienstverlening	We streven ernaar dat inwoners onze dienstverlening waarderen met een 8	Doorlopend	We doen doorlopend klant(tevredenheids)onderzoek op de vier dienstverlenings- en communicatiekanalen: Digitaal, Telefoon, Fysiek en Post. Er wordt nog volop gewerkt aan de verbetering van vragenlijsten, processen en op onderdelen het vergroten van de respons. Het jaar 2023 hebben we afgesloten met gemiddeld een 7,7.
	Onze dienstverlening is voor iedereen bereikbaar en toegankelijk	Doorlopend	
	We geven de inwoners en ondernemers zelf het (online) inzicht in de voor hen relevante informatie	Doorlopend	
	We stemmen onze dienstverlening continu af op de ontwikkelingen in onze samenleving en de vraag van onze inwoners en gebruiken daarbij de doorlopende klanttevredenheidsmetingen als belangrijke graadmeter	Doorlopend	
	We zetten in op een verdere uitbreiding van de digitale dienstverlening en blijven binnen de regels van de wet omgaan met persoonlijke informatie	Doorlopend	
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We investeren de komende periode € 14 miljoen in de verduurzaming van ons eigen vastgoed	2023 e.v.	De raad heeft de startnotitie verduurzaming gemeentelijk vastgoed vastgesteld op 18 april 2023. Ook een eerste investeringsvoorstel voor Sportzaal 't Paradijs. Investeringsvoorstel voor de overige accommodaties is voor de eerste tranche aan de

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
			raad aangeboden eind 2023. Vanaf 2024 volgende de volgende tranches.
Collegeprogramma opgave: Hoeksche Waard in de omgeving	We komen tot een stevige externe positionering in samenwerking met raad en maatschappelijke partners	Doorlopend	
	We stellen een lobbyagenda op en gebruiken deze om nieuwe financieringsbronnen aan te boren, invloed uit te oefenen op besluitvorming elders om onze doelen te bereiken en/of kennis vanuit regio, provincie, Rijk en Europa aan te trekken	Doorlopend	
	We richten samen met onze regionale partners een klein regiobureau op dat uitvoering geeft aan de Regio Deal en strategische agenda van de Zuid-Hollandes Delta	Uitvoering	December 2022 is de uitvoeringsagenda biodiversiteit vastgesteld
Collegeprogramma opgave: Levendige dorpen	We stellen aan de hand van data en in samenspraak met de inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners ontwikkelbeelden (sociaal en fysiek) per dorp op, waarna we gezamenlijk het vervolgproces bepalen	2023-2024	Middels een RIB is de raad geïnformeerd (gepubliceerd 4 januari 2024) over vertraging in oplevering van fase 1. In Q2 worden de volgende zaken opgeleverd: - dorpsfoto's per dorp met een eerste kwantitatief integraal eilandbreed beeld - kwantitatief beeld van voorzieningen en eerste opzet referentiekader voorzieningen - eerste toets bij de samenleving via onderzoek naar rust en activiteiten op zondag
	Op basis van een breed participatief onderzoeken stellen we een nota 'Rust en activiteiten op zondag' op. We werken dit uit in verordeningen, die aansluitend worden opgesteld en vervolgens worden voorgelegd aan de gemeenteraad	2023-2024	
Collegeprogramma organisatie: Financiën	Vanuit het 'verhaal van de Hoeksche Waard' komen we met gemeenteraad en maatschappelijke partners tot leidende principes die helpen bij het maken van beleidskeuzes in de toekomst	2023-2024	
	We maken keuzes in het gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed. In deze keuzes vindt de afweging plaats op onder meer het behoud, het intensiveren, het verduurzamen, het vernieuwen of het afstoten van gemeentelijk vastgoed	2023 e.v.	Het maken van keuzes heeft directe raakvlakken met het project 'levendige dorpen', het opstellen van 'deel-IAP's' voor de dorpen en de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. De raad is met de bijlagen bij de RIB van 27 juni 2023 in staat gesteld om keuzes te maken. Keuzes zijn in onderscheiden mate randvoorwaardelijk voor (een vervolg van) de hiervoor genoemde projecten.
Opstellen van een integraal accommodatieplan (IAP)	Met het vaststellen van de startnotitie 'vastgoed op orde' is door de raad besloten tot het opstellen van een integraal accommodatieplan (IAP). Voor de dorpen Goudswaard en 's-Gravendeel is in 2022 begonnen met het opstellen van een IAP. Voor de rest van de gemeente moet dat vanaf 2023 gebeuren in samenhang met de uitwerking van de ambities in het Hoofdlijnenakkoord 2022-2026 over ontwikkelbeelden per dorp	2023 e.v.	Het integraal accommodatieplan wordt per dorp opgesteld. Het deel-IAP voor Goudswaard en 's-Gravendeel is op 12 september 2023 door de raad geamendeerd vastgesteld. De inbedding van het vervolg voor de overige dorpen in het project levendige dorpen / ontwikkelbeelden is niet duidelijk.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als -. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten (indien systeemreserves). De kosten van de overhead (taakveld 0.4) worden, conform de BBV, weergegeven in het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien".

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
0.1 Bestuur	1.266	0	0	2	2
0.2 Burgerzaken	1.193	1.109	1.132	1.220	88
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	5.553	240	190	219	29
Totaal Baten	8.012	1.349	1.322	1.442	120
0.1 Bestuur	-5.024	-4.549	-5.060	-5.364	-304
0.2 Burgerzaken	-3.661	-3.473	-4.122	-4.005	118
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-5.416	-733	-1.004	-970	33
Totaal Lasten	-14.101	-8.755	-10.186	-10.339	-153
Totaalsaldo van baten en lasten	-6.090	-7.406	-8.864	-8.897	-33
0.1 Bestuur	95	0	153	175	22
0.2 Burgerzaken	0	0	0	75	75
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	172	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen reserves	267	0	153	250	97
0.1 Bestuur	-26	0	0	-24	-24
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	-482	-482	0
Totaal Stortingen reserves	-26	0	-482	-506	-24
Geraamd resultaat programma 0. Bestuur en ondersteuning	-5.848	-7.406	-9.194	-9.154	40

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2023) uit bovenstaande tabel. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Bestuur	-0,3	Nadeel	De omvang van de voorziening voor wethouderspensionen wordt aan het eind van het jaar berekend door een externe partij. De mutatie wordt bepaald op basis van de opgebouwde pensioenrechten, de indexering en een verplicht toe te passen rekenrente. De verplichte rekenrente is pas ultimo 2023 bekend, waardoor wij de begroting hierop niet meer konden aanpassen. Daarna vragen wij de berekeningen op bij de externe partij. De pensioenen zijn per 1-1-2024 geïndexeerd met 3,03% en de rekenrente die gehanteerd is bedraagt 3,16%. Op basis van deze percentages bedraagt de dotatie aan de voorziening € 0,3 miljoen meer dan geraamd.
Overig	0,3	Voordeel	Overige verschillen op dit programma onder de rapportagegrens van €250.000.
Totaal	0	Overschot op budget 2023	

Beleidsindicatoren

Voor dit programma zijn geen (verplichte) beleidsindicatoren van toepassing.

2.2 Programma 1 Veiligheid

Tot het programma Veiligheid behoren de taakvelden crisisbeheersing en brandweer en openbare orde (inclusief handhaving) en veiligheid.

Wat gebeurde er om ons heen?

Digitale veiligheid

De criminaliteitscijfers in de Hoeksche Waard zijn stabiel en verhoudingsgewijs laag. Waar traditionele vormen van criminaliteit en dreiging van buitenaf afnemen, laat cybercriminaliteit de afgelopen jaren juist een stijging zien. Dit is ook in de Hoeksche Waard het geval. Er vindt een verschuiving plaats van fysieke criminaliteit naar cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit. Er wordt een beroep gedaan op de digitale weerbaarheid van de bevolking.

Oorlogen en asielcrisis

Naast de druk op de asielopvang leiden de oorlogen in Oekraïne, Israël en Palestina ook tot spanningen in Nederland. Dit uit zich in onrust onder inwoners, zorgen over veiligheid, gevoelens van weerstand, discriminatie en polarisatie.

Excessief geweld

De georganiseerde criminaliteit verhardt. Vooral de illegale handel in drugs, met name cocaïne, levert criminelen grote financiële winsten op en fungeert als motor achter tal van ondermijnende activiteiten. We hebben gezien dat dergelijke conflicten de afgelopen jaren hebben geleid tot excessief geweld in de openbare ruimte. Deze criminaliteit vormt zo een bedreiging voor de leefbaarheid van onze wijken. Het snelle geld heeft bovendien een aantrekkingskracht op bepaalde jongeren met alle risico's van dien.

Jaarwisseling

In het algemeen kan worden geconcludeerd dat de jaarwisseling op veel plaatsen overzichtelijk is verlopen, mede dankzij de voorbereidingen en paraatheid van onze hulpdiensten. Wel waren er enkele heftige incidenten waarbij we afschuwelijke explosies van geweld tegen onder meer personen met een publieke taak hebben gezien.

Wat hebben we bereikt? Wat hebben we gedaan?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken	
Alternatieven voor vrijetijdsbesteding creëren	Zoeken naar mogelijkheden, samen met het Sociaal Domein, om jeugd passende alternatieven (activiteiten en locaties) te bieden en daartoe te bewegen	2023	✓	
Collegeprogramma thema: Veiligheid	We stellen een Integraal Veiligheidsplan op met daarbij een uitvoeringsplan om zo meer sturing te geven aan onze veiligheidsbeleid	Q2 2023	✓	In 2023 is het Integraal Veiligheidsbeleid vastgesteld. Het uitvoeringsplan volgt in het eerste kwartaal van 2024
	We vergroten de informatievoorziening en kennis over datagedragen werken, waardoor we zaken als ondermijning en openbare orde problematiek beter kunnen aanpakken	2024		In 2023 zijn we gestart met het onderzoeken naar de diverse mogelijkheden. Gelet op de technische uitdagingen loopt dit onderzoek door in 2024.
	We verbeteren de aanvraagvoorziening voor aanvragen van vergunningen	Q4 2024		We onderzoeken het verbeteren van het proces
	Om adequater te handelen bij langdurige ernstige woonoverlast gebruiken we de mogelijkheden van de Wet Woonoverlast	2023 ev	✓	
	We zetten ons in om de verharding in de maatschappij en polarisatie tegen te gaan	Q4 2023	✓	In november heeft er een training cultuursensitief werken plaatsgevonden waarbij medewerkers zijn getraind om de dialoog aan te gaan met inwoners over verschillende achtergronden en overtuigingen.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
			✓ We stimuleren de betrokkenheid en participatie van inwoners bij het vergroten van de veiligheidsbeleving. Dit doen wij door, onder andere, deelname aan projecten als 'Bondgenoten'.
	We willen zoveel mogelijk preventie bevorderen op het gebied van alle ongewenste gedragingen, zoals gebruik van drugs, overlast en geweld. Waar nodig treden we consequent en stevig repressief op	2023 ev	✓
	We versterken de omvang van het team Handhaving	2023 en 2025	✓ Team Handhaving is voor 2023 uitgebreid tot 10 fte vaste aanstellingen.
	We intensiveren de samenwerking tussen zorg en veiligheid door waar nodig en mogelijk de srijdige belangen en regels te overbruggen	2023 ev	✓
Doorontwikkeling van het team Handhaving Openbare Ruimte	Verdere uitwerking en toepassingen van de diversiteit aan thema's binnen het takenpakket - Verdieping en verdere vormgeving aan het gebiedsgericht werken o.b.v. de ambitie m.b.t dorpsgericht werken	2023	
Ketenaanpak verstevigen	Verankeren van de samenwerking, opschaling en de juridische kaders die samenwerking en informatieuitwisseling helpen mogelijk maken	2023	✓
Polarisatie voorkomen en depolariseren waar nodig door niet de polen te bestrijden maar het midden te versterken.	Dag van de Dialoog	Q4 2023	✓ In november heeft er een training cultuursensitief werken plaatsgevonden waarbij medewerkers zijn getraind om de dialoog aan te gaan met inwoners over verschillende achtergronden en overtuigingen. We stimuleren de betrokkenheid en participatie van inwoners bij het vergroten van de veiligheidsbeleving. Dit doen wij onder andere deelname aan projecten als 'Bondgenoten'.
Voorkomen dat criminelen de veiligheid en het ondernemersklimaat in onze buitengebieden aantasten	Keurmerk Veilig Buitengebied invoeren	2024	

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als -. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten (indien systeemreserves). De kosten van de overhead (taakveld 0.4) worden, conform de BBV, weergegeven in het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien".

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	32	113	80	83	3
Totaal Baten	32	113	80	83	3
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-7.825	-8.101	-8.462	-8.446	15
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.907	-1.872	-2.302	-2.159	143
Totaal Lasten	-9.733	-9.973	-10.763	-10.606	158
Totaalsaldo van baten en lasten	-9.700	-9.860	-10.684	-10.523	160
1.2 Openbare orde en veiligheid	145	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen reserves	145	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 1. Veiligheid	-9.555	-9.860	-10.684	-10.523	160

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2023) uit bovenstaande tabel. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(Bedragen x €1 miljoen)

Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Overig	0,2	Voordeel	Overige verschillen op dit programma onder de rapportagegrens van €250.000.
Totaal	0,2	Overschot op budget 2023	

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel geeft de beleidsindicatoren weer die betrekking hebben op dit programma. De gegevens komen hierbij vanuit "Waar staat je gemeente.nl".

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (26-03-2024))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2023	0,5	2,5	1,1
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	2023	0,6	1,3	1,1
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2023	2,1	4,3	2,8
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	2023	3,3	5,8	4,1
Jongeren met een delict voor de rechter in %	2022	1	1	1
Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar	2021	6	8	7
Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar	2022	5	8	8

2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare Ruimte

Tot het programma Verkeer, vervoer en openbare ruimte behoren de taakvelden verkeer en vervoer, parkeren, recreatieve havens, economische havens en waterwegen, openbaar vervoer, wegen, openbaar groen en (openlucht) recreatie, riolering, afval en begraafplaatsen en crematoria.

Wat gebeurde er om ons heen?

De werkzaamheden aan en de afsluitingen van de Heinenoordtunnel en de Haringvlietbrug hebben een behoorlijke impact gehad op de doorstroom van verkeer. Dit leidde tot veel extra klachten en meldingen én tot veel ad hoc-maatregelen om direct in te kunnen spelen op de praktijk. De zwemlocaties bij de Haringvlietbrug waren minder toegankelijk waardoor minder recreatie kon plaatsvinden.

Wat hebben we bereikt? Wat hebben we gedaan?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken	
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We leveren een uitvoeringsagenda biodiversiteit op en gaan aan de slag met de realisatie	Gereed	✓	
	We onderzoeken de omslag van onderhoud gebaseerd op beeldkwaliteit naar onderhoud passend bij de functie van de openbare ruimte	2023-2024		
Collegeprogramma thema: Mobiliteit en bereikbaarheid	We sturen op het beperken van de verkeersoverlast tijdens de renovaties van de Haringvlietbrug en Heinenoordtunnel, dit doen we samen met andere overheidspartijen	2023-2024		Wij hadden intensief overleg met de andere overheidspartijen en andere belanghebbende partijen. Wij monitorde de situatie en en troffen waar nodig ad-hoc maatregelen. In ieder geval realiseerden wij een pendeldienst vanaf de veerpont naar de ov-voorziening Molendijk in Numansdorp. Deze maatregel maakte geen onderdeel uit van het eerder vastgestelde maatregelpakket.
	We geven uitvoering aan een strategische gebiedstafel samen met andere overheidspartijen (Rijkswaterstaat, provincie, waterschap)	2023 e.v.		Doorlopend proces.
	We herijken de mobiliteitsagenda en geven hier met de provincie een verder invulling aan	2023		In 2023 zijn op dit vlak geen acties ondernomen, dit pakken wij weer op nadat het nieuwe mobiliteitsplan Hoeksche Waard is vastgesteld.
	In 2023 starten we met het opstellen van een Mobiliteitsplan, inclusief uitvoeringsprogramma (o.a. met een masterplan N217, bereikbaarheid dorpen via verschillende modaliteiten, relatie woningbouwontwikkeling, fietsverbindingen en verkeershinder op diken, rekening houdend met potentiële ontwikkelingen op het hoofdwegennet). We doen dit in nauwe samenspraak met onze inwoners door een doelgerichte participatie	2023-2024		Goudappel ondersteunt ons bij het opstellen van het Mobiliteitsplan. De gemeenteraad stemde in november in met de startnotitie mobiliteitsplan Hoeksche Waard waarna de werkzaamheden starten.
	We zorgen voor de aanleg en verbetering vn diverse (door)fietsverbindingen	2023 e.v.		Een ontbrekende schakel in de doorfietsroute vanaf Maasdam/Puttershoek naar Dordrecht (bij 's-Gravendeel) is gerealiseerd door een samenwerkingspartij in het gebied. Ook het Tiengemetenpad is in de realisatiefase m.u.v. het laatste deel naar Nieuwendijk. Zo mogelijk wordt meegelift met de ontwikkeling van het bos van Los. Voor de fietsroute scholieren Strijen - Oud-Beijerland zitten de voorbereidingen in de eindfase waarna we overgaan naar realisatie.
	We realiseren het project parallelweg Maasdam-'s-Gravendeel	2023 e.v.		Bestemmingsplan gereed, tbv grondvererving zijn we een onteigeningsprocedure gestart. Verzoek van de raad niet uit te voeren tijdens werkzaamheden Renovatie Heinenoordtunnel 2023-2024. Voorbereidingen blijven door gaan maar uitvoering op een later moment. Hogere uitvoeringskosten vragen om keuzes en/of extra middelen en extra overleg met partner provincie Zuid-Holland.
	We optimaliseren de verkeersontsluiting Hoeksche Waard Zuid-West	2023 e.v.		Op verschillende momenten adviseerden wij hierover de gemeenteraad. Op verzoek van de gemeenteraad onderzoeken wij een alternatieve variant. Na besluitvorming hierover geven wij een vervolg aan dit

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
			proces. Voor de realisatie van het fietspad langs de Korteweg is een SOK opgesteld en ondertekend met Waterschap Hollandse Delta. Waterschap Hollandse Delta startte met de voorbereidingen voor uitvoering van dit project.
	We optimaliseren in maatregelen ten behoeve van de snelheid en frequentie van R-net/HOV (haltevoorzieningen, infrastructuur, onderzoeks- en werkgeld)	2023	Er zijn financiële middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van een busbaan ten behoeve van R-Net.
	We plegen aanvullende inzet op collectief en/of openbaar vervoer of alternatieven (bij verdere teruggang voorzieningenniveau)	2023	Wij zetten in 2023 extra schoolritten in de ochtend in en lieten de nachtbus rijden.
	We realiseren een uitrol in de Hoeksche Waard van infrastructuur voor het voorzien in duurzame energie in het kader van mobiliteit	2023 e.v.	
	De Randweg Klaaswaal is onderdeel van de Mobiliteitsagenda samen met de provincie Zuid-Holland. Met de aanleg van een Randweg wordt het doorgaande verkeer uit Klaaswaal gehaald om hiermee de leefbaarheid en de verkeersveiligheid te vergroten	2023 e.v.	Uitgangspunten voor realisatie opnieuw tegen het licht gehouden vanwege ingenomen standpunt provincie Zuid-Holland (geen financiële bijdrage, wel beleidsmatig). Nog actief in overleg met Waterschap over verdere planvorming en realisatie.
Collegeprogramma thema: Openbare ruimte	We zetten extra capaciteit in op het snel en adequaat oppakken van meldingen en service verzoeken van de samenleving. Er komt extra aandacht voor advies voor (nieuwbouw)projecten om te zorgen dat de openbare ruimte zo toekomstbestendig mogelijk aangelegd en onderhouden kan worden, met extra aandacht voor biodiversiteit en klimaatadaptatie	2023 e.v.	
	We actualiseren het integraal beleidsplan openbare ruimte in 2023. Speerpunten hierin zijn o.a.s. meer focus op klimaat en biodiversiteit, areaal wijzingen en de veranderende markt	Q1 2025	Gezien alle ontwikkelingen op het gebied van biodiversiteit, klimaatadaptatie, onderhoud van de openbare ruimte en het onderhoudsniveau op de begraafplaatsen gebruiken we 2024 voor het actualiseren van het integraal beleidsplan. Aan het einde van de looptijd van het huidige plan bieden we het nieuwe plan aan.
	In de grote groencontracten komt meer ruimte en focus op innovatie en Social Return on Investment (SROI)	Gereed	De groencontracten zijn aanbesteed en hierbij is extra aandacht geweest voor innovatie (biodivers beheer) en SROI.
De (stedelijke) gebieden rondom Hoeksche Waard zijn op multimodale manier snel, veilig en comfortabel bereikbaar. De onderwerpen die hiernaast staan beschreven zijn belangrijk om de onderlinge verbinding te verbeteren	Realiseren mobiliteitsagenda Provincie Zuid-Holland	2023 e.v.	Na het zomerreces herijken wij de mobiliteitsagenda waarna realisatie van de daarin genoemde projecten wordt vervolgd. Zelfde als eerder genoemde herijking van de mobiliteitsagenda
De doelstelling verschuift van "De hoeveelheid restafval verminderen" naar "Kwaliteitsverbetering van de gescheiden grondstoffen"	We laten de RAD meer toezien op de kwaliteit door meer en frequenter de aangeboden containers en zakken te controleren. Daarnaast communiceren we helder wat er wel en niet aangeboden mag worden in de verschillende inzamelmiddelen. In 2022/2023 evalueren we het grondstoffenbeleidsplan en gebruiken we de resultaten voor een nieuw vast te stellen grondstoffenbeleidsplan	2023-2024	We controleren samen met de RAD bij hotspots waar veel klachten en meldingen komen.
De dorpen in Hoeksche Waard zijn multimodaal met elkaar verbonden	We zetten in op verschillende methoden van vervoer: met de auto, fiets en het OV (of alternatieve vormen van collectief vervoer) blijft de Hoeksche Waard zowel intern als extern goed bereikbaar	Gereed	De provincie is gestart met de aanbesteding voor de nieuwe OV-concessie. Via uw raad leverden wij onze inbreng hiervoor, daarbij is de bereikbaarheid van onze dorpen belangrijk.
De impact van mobiliteit op de leefbaarheid wordt verlaagd	Stimuleren en faciliteren gebruik duurzame vormen van mobiliteit. Dit doel hangt deels samen met het treffen van gedragsbeïnvloedende maatregelen ten behoeve van het minimaliseren van overlast door renovatie	Gereed	
De manier waarop we werken aan de doelstelling om Nederland in 2050 klimaatadaptief ingericht te hebben. Klimaat adaptief 2050	Klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte	2022-2050	Het vervangen van bestrating door groen en het toevoegen van meer bomen draagt bij aan klimaatadaptieve inrichting. Een groenere openbare ruimte leidt tot hogere beheerkosten in de toekomst. We brengen ook waterdoorlatende bestrating aan. Deze bestrating vraagt een intensiever beheer. We leggen extra hemelwaterriolering aan waardoor ons areaal uitbreidt en de beheerkosten daarvan ook stijgen. Dit laatste nemen we financieel mee bij het eerstvolgende gemeentelijke rioleringsplan in 2025.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	Realiseren uitvoeringsagenda en uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie	2022-2025	
In de planperiode t/m 2024 de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls geven	Uitvoeren diverse onderhoudsprojecten en daarmee verbeteren beeldkwaliteit	2022-2024	De kwaliteitsimpuls openbare ruimte bestaat uit diverse onderdelen. Eén van de onderdelen is de renovatie Veerhaven Puttershoek. Op dit moment wordt dit voorbereid. De uitvoering vindt plaats in 2024 waarbij uitloop naar 2025 mogelijk is. Er is voor de komende 3 jaar een inhaalslag gepland in de rioolvervangning. In de eerste jaren van de nieuwe gemeente is door nieuw beleid en contractvorming een achterstand ontstaan. Door de ambities op gebied van nieuwbouw en duurzaamheid staat deze planning voortdurend onder druk. De planning voor verhardingen ligt grotendeels op schema. We zien echter dat er toch weer een achterstand in beeldkwaliteit ontstaat op de verhardingen door vele bouwprojecten (transportschade), ingravingen (o.a. glasvezel) en reguliere degeneratie. Verhardingsprojecten worden integraal opgepakt. Diverse projecten waar riolering meegenomen wordt, lopen vertraging op doordat nutsbedrijven vooraf werkzaamheden uit willen voeren en zeer lange voorbereidingstijd nodig hebben.
Verbetering van de biodiversiteit	Uitvoeringsprogramma biodiversiteit realiseren	2022-2025	Is hetzelfde als de uitvoeringsagenda.
	Vergroten van de biodiversiteit	2023 e.v.	

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als -. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten (indien systeemreserves). De kosten van de overhead (taakveld 0.4) worden, conform de BBV, weergegeven in het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien".

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
2.1 Verkeer en vervoer	1.422	960	1.261	1.460	199
2.2 Parkeren	55	122	71	111	40
2.3 Recreatieve havens	139	98	100	135	35
2.4 Economische havens en waterwegen	87	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	45	61	61	75	14
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.470	858	1.581	1.614	33
7.2 Riolering	8.720	10.737	10.202	10.801	599
7.3 Afval	9.150	9.770	10.502	10.017	-484
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.440	1.444	1.546	1.528	-18
Totaal Baten	22.529	24.050	25.324	25.742	418
2.1 Verkeer en vervoer	-16.173	-15.003	-16.886	-16.360	526
2.2 Parkeren	-370	-375	-326	-315	12
2.3 Recreatieve havens	-148	-188	-205	-200	5
2.4 Economische havens en waterwegen	-664	-716	-817	-849	-32
2.5 Openbaar vervoer	-359	-478	-521	-446	74
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-12.590	-12.884	-13.850	-13.496	353
7.2 Riolering	-5.765	-5.636	-6.013	-6.437	-424
7.3 Afval	-7.982	-8.706	-8.989	-8.806	183
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-2.311	-2.296	-2.400	-2.410	-10
Totaal Lasten	-46.364	-46.282	-50.008	-49.320	688
Totaalsaldo van baten en lasten	-23.836	-22.231	-24.684	-23.578	1.106
2.1 Verkeer en vervoer	955	335	246	306	60
2.2 Parkeren	33	33	32	32	-0
2.3 Recreatieve havens	61	61	61	61	0
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	125	0	75	85	10
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	847	176	319	269	-50
7.2 Riolering	0	0	0	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen reserves	2.020	604	733	752	19
2.1 Verkeer en vervoer	-700	0	0	0	0
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-478	0	-100	-100	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen reserves	-1.178	0	-100	-100	0
Geraamd resultaat programma 2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	-22.994	-21.627	-24.051	-22.925	1.125

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2023) uit bovenstaande tabel. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(Bedragen x €1 miljoen)

Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Openbare verlichting / Openlucht recreatie	0,3	Voordeel	De nieuwe aanbesteding van het energiecontract heeft een gunstig effect gehad op de energiekosten.
Verkeer en Vervoer	0,4	Voordeel	Voordelen op onderhoud wegen en onkruidbeheersing op verharding doordat het onderhoud door de aannemer in 2024 is uitgevoerd terwijl wij in de planning rekening hielden met uitvoering eind 2023.
	0,2	Voordeel	Wij ontvingen alsnog in 2023 een bijdrage van Rijkswaterstaat voor de veerverbinding Willemstad-Numansdorp (€ 0,1 mln.) en een eenmalige teruggaaf deelnemersbijdrage Kiltunnel over de jaren 2019-2022 (€ 0,1 mln.).
Openbaar groen	0,3	Voordeel	Betreft met name niet bestede budgetten onderhoud openbaar groen. Het geplande onderhoud voor 2023 is uiteindelijk niet meer uitgevoerd (o.a. als gevolg van capaciteitsgebrek bij aannemer en gemeente).
Afval	-0,3	Nadeel	Lagere opbrengst afvalstoffenheffing door minder ledigingen (mede als gevolg van de tariefsverhoging). (-/- € 0,5). Daar tegenover lagere verwerkingskosten (+/+ € 0,2 miljoen) van afvalstromen op basis van nacalculatie dan geraamd door RAD.
Overig	0,3	Voordeel	Overige verschillen op dit programma onder de rapportagegrens van €250.000.
Totaal	1,2	Overschot op budget 2023	

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel geeft de beleidsindicatoren weer die betrekking hebben op dit programma. De gegevens komen hierbij vanuit "Waar staat je gemeente.nl".

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (26-03-2024))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Huishoudelijk restafval, in kg per inwoner	2022	121	148	109

2.4 Programma 3 Economie

Tot het programma Economie behoren de taakvelden economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfsinfrastructuur, bedrijvenloket en bedrijfsregelingen en economische promotie.

Wat gebeurde er om ons heen?

In algemene zin ontwikkelde de economie zich goed; zo ook die van de Hoeksche Waard. Het aantal banen nam toe, de uitgaande pendel nam af en de werkloosheid staat op het laagste niveau van de afgelopen vijf jaar.

De uitdagingen waar we als Hoeksche Waard voor staan komen vaak overeen met die van onze burens in de Zuid-Hollandse Delta. Sinds 2020 werken we samen met Goeree-Overflakkee en Voorne-Putten in de Regio Deal Zuid-Hollandse Delta. In de Regio Deal bundelen we de krachten op de thema's duurzaamheid, Agrifood, Landschap & Toerisme en Onderwijs & Arbeidsmarkt. De samenwerking tussen de eilanden hebben we in 2023 verder ontwikkeld. Eind 2023 hebben we gezamenlijk een nieuwe Regio Deal aanvraag gedaan. Deze is in februari 2024 toegekend door het Rijk. Ook hebben de eilanden gezamenlijk een LEADER subsidie aangevraagd. Deze is toegekend, waardoor er extra geld beschikbaar komt vanuit Europa en provincie Zuid-Holland voor plattelandontwikkeling.

Onze agrarische sector wordt geconfronteerd met diverse uitdagingen. Landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen volgen elkaar in een hoog tempo op. Daarnaast zien we dat de toekomst van de landbouw onder toenemende druk staat door veranderingen in klimaat, waterhuishouding en biodiversiteit. We zien de landbouw als de drager van ons landschap. Daarom ondersteunen we agrariërs bij de transitie die de komende jaren nodig zijn. Dit doen we, onder andere, met de hierboven genoemde Regio Deal. We zijn in 2023 gestart met het proces van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Samen met agrariërs, natuurbeheerders en andere stakeholders hebben we gewerkt aan een droombeeld voor een toekomstbestendiger landelijk gebied. Ook nemen we landbouw mee in de Toekomstvisie voor de Hoeksche Waard die samen met relevante stakeholders opgesteld wordt.

Na het herstel van de vrijetijdsector in 2022, was er in 2023 sprake van een normalisatie van de resultaten. De kosten namen toe en de omzet ook door de verdiscontering van die kosten in de prijzen. Onderaan de streep leverde dit echter niets extra's op. Vakantieparken, campings en terrassen hebben in 2023 last gehad van het slechte weer. Ook de passagiersaantallen van de veerpontjes bleven door het slechter weer achter ten opzichte van eerdere jaren. In de horeca stijgt het aantal faillissementen en opheffingen. Gestegen kosten, terugbetaling van coronaschulden, maar met name personeelstekorten zijn hier debet aan. Voor de verblijfsrecreatieve sector wordt in 2024 een stabilisatie van de resultaten verwacht. Dit betekent dus geen groei, maar ook geen krimp van de omzet. De cafés en eetgelegenheden staan voor een uitdaging. Voor hen wordt wel omzetskrimp verwacht. Over de hele vrijetijdsector bezien, kan geconcludeerd worden dat ondernemers met een onderscheidend concept beter in staat zijn om stand te houden in de lastige markt.

De bedrijventerreinen in de Hoeksche Waard zijn op dit moment vrijwel volledig uitgegeven. De vraag was in 2023 onverminderd hoog. Met regelmaat wordt de gemeente benaderd door ondernemers die op zoek zijn naar ruimte voor uitbreiding in de Hoeksche Waard. Deze recente ontwikkelingen en de mogelijke gevolgen voor de vitaliteit van de regionale economie nemen we mee in de diverse beleidsdocumenten.

Wat hebben we bereikt? Wat hebben we gedaan?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We ondersteunen en stimuleren de landbouw in de transitie naar een duurzame bedrijfstak. We zetten ons in om perspectief te bieden aan de sector	2023-2024	
Collegeprogramma thema: Economie	We werken met de agrarische sector en kentenpartijen aan een integraal perspectief op de landbouw in de Hoeksche Waard	2023-2024	
	We versterken de Samenwerking Onderwijs Bedrijfsleven Hoeksche Waard (SOB-HW) en investeren zo in meer mbo-aanbod in de Hoeksche Waard, participatie op de arbeidsmarkt en regionale samenwerking	2022-2025	
	We sluiten aan bij lopende en nieuwe initiatieven in de samenwerking Zuid-Hollandse Delta (Regio Deal) en met onze arbeidsmarktregio Rijnmond	2022-2025	
	We ontwikkelen in samenwerking met ondernemerscollectief StartSmat startersbeleid en geven daar gezamenlijk uitvoering aan	2022-2025	
	We zorgen voor toekomstbestendige (her)inrichting van de bedrijventerreinen, rekening houdend met ruimtelijke kwaliteit, klimaatopgaven en energieneutraal	2024-2025	
	We herrijken de samenwerkingsafspraken tussen de gemeente en winkelierscollectieven en voeren de detailhandelsvisie uit	2023-2025	
	We actualiseren het bedrijventerreinenbeleid en verkennen nieuwe ontwikkellocaties in de Hoeksche Waard in samenwerking met de provincie, om de toekomstige vraag aan te kunnen	2023-2024	
	We gaan de visie Vrijtijdseconomie in uitvoering brengen samen met de sector. Hierbij hebben we onder meer aandacht voor een acceptabele regeldruk bij het vergunningenbeleid voor exploitaties en evenementen	2023-2028	In 2023 is samen met de sector uitvoering gegeven aan actiepunten uit de visie Vrijtijdseconomie. Het bijbehorende uitvoeringsprogramma wordt in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming aangeboden aan het college en daarna ter informatie aan de raad.
	We benutten in samenwerking met ondernemers(collectieven) de economische kansen op gebied van circulariteit en lokale inkoop- en aanbestedingen	2022-2025	
De Hoeksche Waard is als Foodlab voor de Randstad koploper op het gebied van gezond voedsel en duurzame en innovatieve landbouw. De gemeente heeft de ambitie om de kennis en kunde op dit gebied in de Hoeksche Waard zichtbaar en beleefbaar te maken voor een breed regionaal publiek en te benutten voor verbeteringen in de landbouw, natuur en gezondheid	In samenwerking met het ruimtelijk domein opstellen van multifunctioneel landbouwbeleid	2022-2023	Dit beleid wordt in het voorjaar van 2024 opgeleverd door team Vergunningen.
	Innovatieve projecten voor herstel en behoud bodemkwaliteit (Regio Deal)	2022-2024	
	Korte Keten initiatieven waarmee de afstand tussen boer en burger wordt verkleind en de voedselketen wordt verduurzaamd (Regio Deal)	2022-2024	
	Projecten op gebied van regionale kennisontwikkeling en –deling (Regio Deal)	2022-2024	
Het versterken van het (economisch) vestigingsklimaat en welzijn	Allianties vrijetijdseconomie	2022-2025	
	Doorontwikkelen recreatieve routes	2022-2024	
	Doorontwikkelen waterverbindingen	2022-2024	
	Verbinden Recreatie en Toerisme rond het Haringvliet (Regio Deal)	2022-2024	Een aantal projecten komt (waarschijnlijk) niet of niet tijdig genoeg tot uitvoering. Waar nodig worden/zijn deze geschrapt en zijn alternatieven aangedragen om de rijks gelden toch te benutten.
	Herstructurering campings en recreatieterreinen (Regio Deal)	2022-2024	
Natuur en beleving kust Voordelta (Regio Deal)	2022-2024		
Het versterken van het toeristisch-recreatief profiel	Professionele gebiedsmarketing organisatie	2022-2024	De stichting is nog niet opgericht en ook de gewenste vorm van de stichting is nog niet bepaald. Dit mede in afwachting van de resultaten van de geplande evaluatie.
	Opbouwen naamsbekendheid Hoeksche Waard en vergroten positie Hoeksche Waard	2022-2024	Er is/en wordt actief gewerkt aan het opbouwen van de naamsbekendheid van de Hoeksche Waard en het vergroten van de positie via het bestaande marketingplatform, binnen en buiten de regio. Het merk is gelanceerd met behulp van een campagne. De merkencampagne vindt structureel plaats via het bestaande mediaplatform.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	Cross-mediaal marketingplatform	2022-2024	
	Professionaliseren gastheerschap Hoeksche Waard	2022-2024	
In 2030 is de arbeidsmarkt in de Hoeksche Waard vitaal, omdat (toekomstige) vraag en aanbod in kwantitatieve en kwalitatieve zin in evenwicht is	Inspiratiesessies bedrijven op gebied van arbeidsmarkt, sociaal ondernemerschap en Leven Lang Leren en Ontwikkelen	2022-2023	
	Ontwikkelen Smart Hubs	2022-2023	
	Bevorderen betrokkenheid van werkgevers bij de inclusieve samenleving door versterking sociaal ondernemerschap	2023	

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als -. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten (indien systeemreserves). De kosten van de overhead (taakveld 0.4) worden, conform de BBV, weergegeven in het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien".

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
3.1 Economische ontwikkeling	17	0	0	2	2
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	817	36	514	554	40
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	99	144	377	200	-177
3.4 Economische promotie	295	207	280	378	99
Totaal Baten	1.228	386	1.171	1.135	-36
3.1 Economische ontwikkeling	-1.161	-1.303	-1.718	-1.587	131
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.004	-140	-658	-550	108
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-646	-866	-1.091	-956	135
3.4 Economische promotie	-324	-310	-333	-420	-86
Totaal Lasten	-4.135	-2.619	-3.801	-3.513	288
Totaalsaldo van baten en lasten	-2.907	-2.233	-2.630	-2.378	252
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	110	216	106
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	627	9	9	9	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	25	0	86	42	-45
3.4 Economische promotie	391	14	399	374	-24
Totaal Onttrekkingen reserves	1.043	23	604	641	38
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.051	0	-146	-47	99
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	-757	0	-339	-339	0
Totaal Stortingen reserves	-1.807	0	-485	-386	99
Geraamd resultaat programma 3. Economie	-3.672	-2.210	-2.511	-2.123	389

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2023) uit bovenstaande tabel. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(Bedragen x €1 miljoen)

Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Winstnemingen Bedrijventerreinen	0,2	Voordeel	Betreft winstneming Bedrijventerrein VI Strijen
Overig	0,2	Voordeel	Overige verschillen op dit programma onder de rapportagegrens van €250.000.
Totaal	0,4	Overschot op budget 2023	

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel geeft de beleidsindicatoren weer die betrekking hebben op dit programma. De gegevens komen hierbij vanuit "Waar staat je gemeente.nl".

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (26-03-2024))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Netto arbeidsparticipatie tov potentiële beroepsbevolking	2023	75,3	73,1	73,6
% Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen)	2022	48,2	53,8	50,3
Banen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	2022	661,1	825,4	719,9
Bedrijfsvestigingen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	2022	171,9	174,1	173,1

2.5 Programma 4 Onderwijs

Tot het programma Onderwijs behoren de taakvelden openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting en onderwijsbeleid en leerlingzaken.

Wat gebeurde er om ons heen?

Wij geven de ontwikkelingen in 2023 per onderwerp weer.

Inclusieve samenleving en gelijke kansen

Een inclusieve samenleving start met gelijke kansen voor alle kinderen om zich te ontwikkelen en te ontplooiën. Het rijksbeleid richt zich de komende jaren op het versterken van de onderwijskwaliteit en voldoende personeel. Daarnaast wordt de kansgelijkheid vergroot door te investeren in de kinderopvang en de voor- en voegschoolse educatie. De vergoeding voor kinderopvang voor werkende ouders wordt in stappen verhoogd naar maximaal 96% van het maximaal te vergoeden uurtarief. De uiteindelijke vergoeding is afhankelijk van het inkomen van ouders. Tenslotte gaat landelijk extra aandacht uit naar een verbeteraanpak voor passend onderwijs en het terugbrengen naar 0 van het aantal onnodige thuiszitters.

Lokaal wordt ingezet op het terugdringen en/of stabiliseren van de personeelstekorten in onderwijs en kinderopvang en op Gelijke Kansen voor Kinderen. Dit gebeurt vanuit de Lokale Educatieve Agenda en het Plan Nationaal Programma Onderwijs.

Nieuwkomers

De instroom van nieuwkomers is toegenomen. Dit hangt samen met de oorlog in Oekraïne en een toename van het aantal asielzoekers en statushouders. In de komende jaren blijft maatwerk voor nieuwkomersonderwijs aandacht vragen.

De instroom van Oekraïense leerlingen is in 2023 doorgegaan. Er is een start gemaakt met de inbedding van onderwijs aan Oekraïense leerlingen in het reguliere primair onderwijs.

Nationaal Programma Onderwijs

Tot 31 juli 2025 ontvangen gemeenten een specifieke uitkering om de onderwijsvertraging die kinderen opliepen tijdens de coronaperiode in te halen. In overleg met partners als onderwijs en kinderopvang (maar ook bibliotheek en partners jeugdhulp) werken we aan de onderwijskansen volgens een lokaal plan NPO (Nationaal Programma Onderwijs).

De verschillende activiteiten uit het NPO-plan liepen door in 2023. In 2023 is vanuit het budget éénmalig ingezet op extra capaciteit leerplicht bij LVS (Leerlicht en Voortijdig Schoolverlaten).

Hervormingsagenda Jeugd

In 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 vastgesteld. De Hervormingsagenda gaat, onder andere, over de samenwerking onderwijs-jeugdhulp. Het doel is jeugdhulp steviger te verbinden aan het onderwijs.

Op lokaal niveau heeft de samenwerking onderwijs jeugdhulp aandacht gekregen. In 2023 heeft de gemeente een themabijeenkomst georganiseerd voor de partners uit onderwijs en jeugdhulp met als doel de verbinding en samenwerking verder te versterken. In 2024 krijgt dit een vervolg.

Lokale Educatieve Agenda

We werken met onderwijspartners en opvangpartners aan onderwijskansen en de verbinding onderwijs-jeugdhulp bijvoorbeeld via de Lokale Educatieve Agenda 2023-2026.

In 2023 is de Lokale Educatieve Agenda 2023-2026 Hoeksche Waard bekrachtigd door de partners uit onderwijs, kinderopvang en jeugdhulp. Op de agenda staan 9 thema's die gezamenlijk worden opgepakt.

Leerplicht en voortijdig Schoolverlaten

In het schooljaar 2022-2023 was er in de regio Zuid-Holland Zuid sprake van een toename van verzuim en thuiszitten. In 2023 heeft Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (LVS) extra formatie in kunnen zetten om de wettelijke taken uit te voeren.

Leerlingenvervoer

In 2023 kregen ouders en hun kinderen te maken met problemen binnen het leerlingenvervoer. Dit was het gevolg van een plotselinge wisseling van een vervoerder. Daarnaast speelde het landelijke probleem van tekorten op de arbeidsmarkt ook in de Hoeksche Waard. Er hebben intensieve overleggen plaatsgevonden met de vervoerder waarbij er verschillende interventies zijn doorgevoerd. De situatie is hierdoor aanzienlijk verbeterd.

Wat hebben we bereikt? Wat hebben we gedaan?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid; het bevorderen van kansengelijkheid in de voorschoolse periode en in het onderwijs	Lokale uitvoering Nationaal Programma Onderwijs (tijdelijk) <ul style="list-style-type: none"> • intensivering bibliotheekwerk voor jeugd en onderwijs • uitbreiding capaciteit schoolmaatschappelijk werk • kennisdeling en ontmoeting • extra inzet ouderbetrokkenheid • projectleider thuiszitters • ambulante taalondersteuning 	2023-2025	Het lokale plan voor het Nationaal Programma Onderwijs is in de uitvoeringsfase en loopt door tot augustus 2025. Vanuit de NPO middelen wordt ingezet op: intensivering bibliotheekwerk voor jeugd en onderwijs, uitbreiding capaciteit schoolmaatschappelijk werk, kennisdeling en ontmoeting onderwijs/jeugd en ouderbetrokkenheid, thuiszitters en taalondersteuning nieuwkomers.
	Evalueren en actualiseren Verordening Leerlingenvervoer	2023	Er is in 2023 nog niet gestart met het opstellen van een nieuwe verordening leerlingenvervoer. De nieuwe modelverordening van de VNG is nog niet beschikbaar. Er is sprake van toegenomen urgentie op het leerlingenvervoer. In 2024 wordt het opstellen van de nieuwe verordening opgepakt.
	Evalueren en actualiseren beleidsregels SMI	2023	De aanpassing van de beleidsregels SMI heeft vertraging opgelopen. In 2024 zal besluitvorming plaats vinden.
	Actualiseren en uitvoeren Lokale Educatieve Agenda Hoeksche Waard (LEA), waaronder de thema's <ul style="list-style-type: none"> • onderwijskansenbeleid • buitenschoolse opvang plus 	2023-2025	
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: een kwalitatief goed onderwijshuisvestingsaanbod	Uitvoering geven aan het door de raad vastgestelde Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2021 - 2024	2023-2024	
	We maken een integrale, inhoudelijke afweging over schoolzwemmen in de op te stellen Nota Sport en Beweging.	2023-2024	De nota sport en bewegen is in februari 2024 vastgesteld. Het schoolzwemmen wordt afgeschaft.
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod voor ieder kind in de Hoeksche Waard	Uitvoering geven aan de vastgestelde Lokale Educatieve Agenda 2021-2022 Hoeksche Waard (LEA), waaronder de thema's: <ul style="list-style-type: none"> • passend onderwijs en jeugdhulp, • jeugdhulp in de (voor)school • thuiszitters 	2023-2024	De LEA 2021-2022 is afgerond. De LEA 2023-2026 is bekrachtigd.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten

weergegeven als + en de lasten als -. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten (indien systeemreserves). De kosten van de overhead (taakveld 0.4) worden, conform de BBV, weergegeven in het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien".

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
4.1 Openbaar basisonderwijs	15	21	21	7	-14
4.2 Onderwijshuisvesting	1.788	4	169	258	88
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.376	1.153	1.528	1.475	-53
Totaal Baten	3.179	1.178	1.719	1.740	21
4.1 Openbaar basisonderwijs	-860	-692	-853	-918	-65
4.2 Onderwijshuisvesting	-4.099	-2.153	-2.349	-2.510	-161
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-4.065	-4.074	-4.325	-4.198	127
Totaal Lasten	-9.024	-6.920	-7.526	-7.626	-99
Totaalsaldo van baten en lasten	-5.846	-5.742	-5.808	-5.886	-78
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen reserves	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 4. Onderwijs	-5.846	-5.742	-5.808	-5.886	-78

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2023) uit bovenstaande tabel. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(Bedragen x €1 miljoen)

Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Overig	-0,1	Nadeel	Overige verschillen op dit programma onder de rapportagegrens van €250.000.
Totaal	-0,1	Tekort op budget 2023	

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel geeft de beleidsindicatoren weer die betrekking hebben op dit programma. De gegevens komen hierbij vanuit "Waar staat je gemeente.nl".

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (26-03-2024)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	2023	2,0	2,4	2,0
Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen 5-18 jr	2022	0,5	4,2	4,7
Relatief verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen 5-18 jr	2022	5	24	19

2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Tot programma Sport, cultuur en recreatie behoren de taakvelden sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie, musea, cultureel erfgoed en media. Ook het subsidiebeleid en welzijnswerk zijn in dit programma ondergebracht.

Wat gebeurde er om ons heen?

Het belang van sport, cultuur en erfgoed bleef ook in 2023 onverminderd groot. Alle taakvelden die horen bij dit programma droegen bij aan de versterking van sociale verbanden tussen inwoners onderling en tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente. Levendige sportclubs, cultuuruitingen en inspirerende culturele participatie droegen daarmee ook bij aan vitale dorpen en kernen.

2023 was na corona weer een normaal jaar. Er zijn echter wel verenigingen die het als gevolg van corona nog lastig hebben. Sommige verenigingen zijn daardoor ook gestopt en er zijn ook doorwerkingen van corona in het verenigingsleven zelf.

Op het gebied van sport is er in 2023 gewerkt aan de nota Sport & Bewegen en de harmonisatie van de buitensportaccommodaties. In de nota Sport & Bewegen is nadrukkelijk aandacht voor de uitdagingen van verenigingen en het stimuleren van inwoners om te sporten en te bewegen.

Op het gebied van cultuur is in 2023 de Cultuurnota en de bijbehorende uitvoeringsagenda geëvalueerd. Als vervolg hierop is de looptijd van deze nota, die oorspronkelijk tot en met 2024 liep, met twee jaar verlengd. Daarnaast zijn de subsidieregels voor een incidentele subsidie alsmede die voor kunst & cultuur aangepast. Deze werden op 1 januari 2024 van kracht.

In 2023 is gewerkt aan de businesscase voor het Cultuurhuis voor makers in Oud-Beijerland. Op basis van de businesscase wordt de raad in 2024 de keuze voorgelegd een Cultuurhuis te realiseren of niet.

Wat hebben we bereikt? Wat hebben we gedaan?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Behoud en ontwikkeling van cultureel erfgoed in de Hoeksche Waard	Restauratie en nieuwbouw van Fort Buitensluis	2025	Ontwikkeling van Fort Buitensluis loopt volgens (aangepaste) planning. Belangrijke mijlpalen die in 2023 zijn behaald: oplevering restauratie dak en voorgevel hoofdgebouw, collegebesluit tot aanwijzing gehele ensemble fort als gemeentelijk monument.
Collegeprogramma opgave: Levendige dorpen	We harmoniseren de buitensportaccommodaties	2023	De keuzenota is door het college vastgesteld en aan de raad voorgelegd. De raad wil het voorstel met financiële onderbouwing ontvangen. Er is gewerkt aan een voorstel.
Collegeprogramma thema: Samen leven	We voeren de plannen uit het cultuurbeleid uit en bepalen naar aanleiding van een tussentijdse evaluatie of aanvullingen of aanscherpingen nodig zijn	2023	✓ De Cultuurnota en de bijbehorende uitvoeringsagenda is geëvalueerd. Als gevolg daarvan is deze nota met twee jaar verlengd en geldt nu tot en met 2026.
	We stellen een Sport- en Beweegnota op	2023	Er is een keuzenota voorgelegd aan de raad. De raad wil een uitgewerkte versie met daarin de financiële onderbouwing voordat besluiten worden genomen. Deze uitgewerkte versie is voorbereid om begin 2024 aan de raad voor te leggen.
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: het bevorderen van sport- en cultuurdeelname	Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda cultuur, voor komend jaar betekent dit onder andere de realisatie van een cultuurhuis in Oud-Beijerland	2023-2024	Er is uitvoering gegeven aan de Uitvoeringsagenda cultuur. In 2023 is gewerkt aan de businesscase voor een Cultuurhuis voor makers in Oud-Beijerland. Op basis van de businesscase wordt de raad in 2024 de keuze voorgelegd een Cultuurhuis te realiseren of niet.
	Ontwikkelen en uitvoeren van integrale sport- en beweegnota en beleid voor financiële ondersteuning van jeugdtopsporttalenten	2023-2026	Financiële ondersteuning van topsporttalenten is onderdeel van de sport- en beweegnota.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: een stevige basis voor sport en cultuur	De uitvoeringsagenda's cultuur & erfgoed (2021-2024) zijn uitgevoerd. Het accent ligt daarbij op het versterken van de basis(infra)structuur door het bieden van duidelijke financiële voorwaarden, zorg voor goede huisvesting en het faciliteren en stimuleren van onderlinge samenwerking. Daarnaast ligt het accent op het verankeren van erfgoed in ruimtelijke beleidsinstrumenten.	2021-2024	De uitvoeringsagenda cultuur is samen met de Cultuurnota geëvalueerd, bijgesteld en vervolgens verlengd tot en met 2026. In 2023 is aangevangen met de evaluatie van de erfgoednota. Deze zal in 2024 opgeleverd worden.
	Het beleid voor de harmonisatie voor de buitensportaccommodaties is gereed en wordt geïmplementeerd. Daarnaast vinden nog investeringen vanuit het huidige beleid plaats	2023-2026	De keuzenota is door het college vastgesteld en aan de raad voorgelegd. De raad wil het voorstel met financiële onderbouwing ontvangen. Er is gewerkt aan een voorstel.

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als -. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten (indien systeemreserves). De kosten van de overhead (taakveld 0.4) worden, conform de BBV, weergegeven in het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien".

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
5.1 Sportbeleid en activering	52	0	563	589	26
5.2 Sportaccommodaties	4.550	2.668	4.191	3.663	-528
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0
5.4 Musea	21	21	22	22	0
5.5 Cultureel erfgoed	35	31	57	52	-5
5.6 Media	24	25	328	318	-10
Totaal Baten	4.682	2.745	5.162	4.644	-518
5.1 Sportbeleid en activering	-1.053	-1.037	-1.204	-1.231	-28
5.2 Sportaccommodaties	-8.181	-7.787	-8.792	-8.074	718
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-464	-508	-535	-466	69
5.4 Musea	-243	-257	-264	-254	10
5.5 Cultureel erfgoed	-656	-630	-777	-784	-6
5.6 Media	-1.861	-1.857	-2.346	-2.335	12
Totaal Lasten	-12.458	-12.076	-13.919	-13.143	775
Totaalsaldo van baten en lasten	-7.776	-9.331	-8.757	-8.499	257
5.1 Sportbeleid en activering	45	4	64	48	-15
5.2 Sportaccommodaties	7.886	499	339	339	-0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	846	0	35	0	-35
5.4 Musea	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	150	0	20	20	-0
5.6 Media	204	13	13	13	-0
Totaal Onttrekkingen reserves	9.130	515	470	419	-50
5.2 Sportaccommodaties	-8.957	0	-350	-350	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-885	0	0	0	0
5.4 Musea	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
5.6 Media	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen reserves	-9.842	0	-350	-350	0
Geraamd resultaat programma 5. Sport, cultuur en recreatie	-8.488	-8.816	-8.637	-8.430	207

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2023) uit bovenstaande tabel. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(Bedragen x €1 miljoen)

Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden (H32)	0,0	Neutraal	De baten en de lasten van het onderdeel "Meerkosten energie openbare zwembaden" wijken af van de raming met € 0,5 mln. Deze baten en lasten waren nog niet verwerkt in de ramingen bij de slotrapportage omdat de bedragen toen nog bekend waren. Per saldo is er geen effect op de exploitatie.
Overig	0,2	Voordeel	Overige verschillen op dit programma onder de rapportagegrens van €250.000.
Totaal	0,2	Overschot op budget 2023	

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel geeft de beleidsindicatoren weer die betrekking hebben op dit programma. De gegevens komen hierbij vanuit "Waar staat je gemeente.nl".

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (26-03-2024))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Niet-sporters t.o.v. bevolking 19 jaar en ouder	2022	52,4	46,4	48,9

2.7 Programma 6 Sociaal Domein

Tot het programma Sociaal domein behoren de taakvelden samenkracht en inwonersparticipatie, wijkteams, inkomensregelingen, begeleide participatie, arbeidsparticipatie, maatwerkvoorzieningen (Wmo), maatwerkdienstverlening 18+, maatwerkdienstverlening 18-, geëscaleerde zorg 18+ en geëscaleerde zorg 18-.

Wat gebeurde er om ons heen?

Wij geven per onderwerp weer wat de ontwikkelingen waren die speelden in 2023.

Leefstijl en preventie

Er is toegenomen aandacht voor vroegtijdige signalering van risicovolle situaties en tijdige interventie ter voorkoming van zwaardere ondersteuning en zorg. De focus op bestrijding van ziekte en intensieve ondersteuning wordt steeds vaker verlegd naar behoud van gezondheid en eigen kracht door aanpassing van leefstijl en preventie en inzet op een gezonde leefomgeving. Ook in de Hoeksche Waard gaan we aan de slag met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA).

We hebben op het niveau van Zuid-Hollandse Eilanden en BAR een regiobeeld en een regioplan gemaakt. Ook hebben wij middelen ontvangen vanuit het Rijk (Brede Spuk en Spuk IZA). Met deze akkoorden en bijbehorende middelen hebben we ook in de Hoeksche Waard de focus gelegd op preventie en een sterke sociale basis.

Wetgeving

Met de decentralisaties van 2015 zijn de taken en de verantwoordelijkheden van gemeenten in het sociaal domein fors toegenomen. Om deze taken goed uit te kunnen voeren, zijn financiële middelen nodig. De budgetten die het Rijk beschikbaar stelt voor de uitvoering van deze taken zijn ontoereikend. Gemeenten zoeken, in toenemende mate, een balans tussen een goede invulling van de verantwoordelijkheid voor kwetsbare en minder zelfredzame inwoners en, aan de andere kant, een verantwoorde beheersing van de uitgaven. Nieuwe wetgeving leidt ook de komende jaren tot extra taken voor gemeenten. In 2023 zijn zowel de doordecentralisatie Beschermd Wonen als de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein controversieel verklaard. Er wordt landelijk gewerkt aan een wetswijziging om de eigen bijdrage voor de Wmo inkomensafhankelijk te maken.

Met centrumgemeente Nissewaard is afgesproken om, vooruitlopend op de doordecentralisatie Beschermd Wonen, met ingang van 2024 structureel middelen over te maken naar de regiogemeenten om lokaal activiteiten op te zetten voor preventie en nazorg.

Druk op het zorgstelsel

De druk op het zorgstelsel is groot. In 2023 is het personeelstekort in de zorg verder toegenomen. Het aantal cliënten stijgt door de dubbele vergrijzing en toenemende zorgvraag. Hulpvragen worden complexer en de kosten stijgen. Het aantal vrijwilligers en mantelzorgers daalt, terwijl het beroep op hen alleen maar toeneemt. Dit geeft risico op uitval en overbelasting. Door de krapte op de arbeidsmarkt, groeit de druk op professionals. De kosten voor de zorg zijn in 2023 ook fors gestegen als gevolg van CAO-stijgingen. In combinatie met de dubbele vergrijzing, steeds complexere hulpvragen en steeds minder mantelzorgers en vrijwilligers leiden deze ontwikkelingen tot een toenemend gebruik van de Wmo en Jeugdhulp.

Daarnaast hebben de afgelopen jaren verschillende maatschappelijke crisissen elkaar in hoge snelheid opgevolgd: de coronacrisis, toename van vluchtelingen, stijgende energieprijzen, inflatie en de woningcrisis.

Dit heeft impact op inwoners en leidt, ondanks inspanningen op het gebied van leefstijl en preventie, tot een toename in de zorg- en ondersteuningsbehoefte.

Ieder mens is uniek

Er is een beweging zichtbaar van een standaard aanbod van voorzieningen naar een persoonlijke invulling van wonen, welzijn, onderwijs en zorg. Deze persoonlijke invulling vraagt om flexibilisering van het zoveel als mogelijk collectieve aanbod, andere vormen van interactie met inwoners, domeinoverstijgende samenwerking en ook aanpassing van het gemeentelijk dienstverleningsconcept. Deze trends spelen in alle thema's van het sociaal domein, maar vragen per thema maatwerk. Door toenemende druk op het zorgstelsel nam ook de druk op de maatwerkvoorzieningen toe.

Jeugdhulp

In 2021 heeft de arbitragecommissie een uitspraak gedaan in het geschil tussen de VNG en het Rijk over de financiering van de jeugdzorg. De uitspraak is duidelijk: het Rijk dient gemeenten te compenseren voor het feitelijke tekort voor het uitvoeren van taken in de jeugdzorg. In lijn met de uitspraak van de arbitragecommissie, is in het recente regeerakkoord additionele financiering voor de jeugdzorg beschikbaar gesteld. Medio augustus 2022 zijn er afspraken gemaakt tussen de VNG en het Rijk. In het kader van het toezichtsregime op de begroting 2023 mogen gemeenten rekening houden met maatregelen die per saldo positieve effecten hebben op de gemeentelijke begroting. Tot en met 2026 mogen wij uitgaan van 100% van de middelen uit het arbitrage rapport. Deze maatregelen leiden tot voordelen aan de inkomstenkant (gemeentefonds) en aan de uitgavenkant (kosten jeugdhulp). De uitgavenkant gaat over de opbrengsten die voortkomen vanuit verschillende interventies zoals de inzet van de POH jeugd en Jeugdhulp naar Voren.

De vraag naar jeugdhulp is onverminderd hoog. De hoeveelheid jeugdigen die een beroep doen op jeugdhulp lijkt te stabiliseren, de kosten blijven echter stijgen. De oorzaken van deze stijging liggen vooral bij landelijke ontwikkelingen zoals de tariefstijgingen in de zorg en het verkleinen van de behandelgroepen. Dit vraagt om het maken van keuzes.

In 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd (2023-2028) vastgesteld. Deze landelijke agenda heeft als doel knelpunten in de jeugdzorg structureel aan te pakken. Een ander doel is het jeugdzorgstelsel financieel houdbaar maken voor de toekomst. Parallel aan de Hervormingsagenda Jeugd is er het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming (2026-2031). Dit is een flinke, landelijke, transformatie in de kind- en gezinsbescherming waar nu al de nodige voorbereidingen op nodig zijn.

Samen met onze maatschappelijke partners en inwoners werken we aan een positief opgroei- en opvoedklimaat. We zetten in op doorontwikkeling van onze jeugdteams en we doen onderzoek naar integrale, gebiedsgerichte 0-100 dienstverlening en zorg wordt zo lang als nodig, maar zo kort als mogelijk ingezet en richt zich op het versterken van de eigen kracht en de eigen kracht van de samenleving. We sturen hierop met behulp van het regionale inkoopkader van de Service Organisatie Jeugd (SOJ).

Wmo

Ook de uitgaven voor begeleiding, huishoudelijke ondersteuning en hulpmiddelen nemen blijvend toe. Tegelijkertijd lopen de personele tekorten in de ondersteuning en zorg op. Met name het abonnementstarief heeft geleid tot een stijgend gebruik van de huishoudelijke hulp. Hierdoor staat de beschikbaarheid van Wmo-voorzieningen onder druk. Landelijk wordt er gewerkt aan een eerlijker eigen bijdrage per 2026. Lokaal bouwen we voort op de ingezette beweging 'naar de voorkant'. Op basis van inzichten uit data-analyse zoeken we naar sturingsmogelijkheden en interventies om de stijgende Wmo-uitgaven af te vlakken. In 2024 nemen we een besluit over de Transformatieagenda Wmo om de komende jaren maatregelen te nemen voor de lokale transformatie Wmo. Ook geven we uitvoering aan onderdelen van de Wonen, Welzijn, Zorg visie die we in 2021 hebben vastgesteld.

Maatschappelijke Zorg

We spannen ons in om inwoners met complexe problemen zelf regie te laten pakken en oplossingen in gang te zetten. Samenwerking tussen lokale partners zoals gemeente, zorg- en ondersteuningsorganisaties, woningcorporaties en politie zorgt voor een adequate waakvlamfunctie en voorkomt dat mensen tussen wal en schip vallen.

Aan de hand van de uitvoeringsagenda Complexe Maatschappelijke Zorg werken we aan het optimaliseren van de lokale en regionale samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners wordt gewerkt aan vroegsignalering en aan een sluitende aanpak voor deze doelgroep. Deze uitvoeringsagenda Complex Maatschappelijke Zorg is in 2023 geëvalueerd.

Er speelt vaak ook een huisvestingsvraagstuk in geval van complexe zorg. Het bieden van huisvesting heeft onze specifieke aandacht. Ter voorbereiding op de komende decentralisatie Beschermd Wonen bereiden we, samen met centrumgemeente Nissewaard, nieuwe afspraken voor over de voortzetting van de samenwerking. De huidige afspraken lopen af op 31 december 2024.

Inkomensondersteuning/Participatiewet

In 2023 is de Participatiewet aangepast waardoor mensen met een beperking beter geholpen kunnen worden. Het kabinet heeft nog steeds de wens om fundamentele veranderingen door te voeren in de Participatiewet. Vertrouwen, de menselijke maat en vereenvoudiging worden daarbij belangrijke basisprincipes.

Het verminderen van armoede in Nederland blijft zowel landelijk als binnen onze gemeente een belangrijk doel.

Schulddienstverlening

In 2023 is de looptijd van de wettelijke schuldsanering gehalveerd van drie naar anderhalf jaar.

De gemeente heeft in 2023 gewerkt aan een beleidsplan waarin de bestrijding van armoede en schulden integraal wordt beschreven. Dit beleidsplan leveren we in 2024 op.

Werk

HWwerkt! heeft zich als uitvoeringsorganisatie, samen met werkgevers en partners in de regio ingezet om de afstand tot de arbeidsmarkt voor onze inwoners te verkleinen. Dat deden we, onder andere, door netwerkvorming, het organiseren van werk-leerlijnen, de Regio Deal en het versterken van onze inzet op Social Return.

Integraal en datagedreven werken

Er ligt voor dit begrotingsprogramma een stevige relatie met de opgaven Inclusieve Samenleving en Levendige Dorpen. De ambities van deze opgaven staan beschreven in het hoofdlijnenakkoord en worden in de komende periode verder geconcretiseerd. Zo kunnen we vanuit gedeelde maatschappelijke opgaven en in nauwe samenwerking met betrokken spelers – intern en extern – en datagedreven uitvoering geven aan integrale inspanningen.

Wat hebben we bereikt? Wat hebben we gedaan?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken	
Bieden van toegang en passende ondersteuning	We zetten in op het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening Sociaal Domein onder andere door verdergaande digitalisering, procesoptimalisaties en een duidelijke werkwijze	2023-2025		
	De eerste positieve resultaten van de uitvoering van het lokaal transformatieplan jeugdhulp zijn zichtbaar: de samenwerking tussen huisartsen en jeugdteams is geïntensiveerd en de eerste tekenen van kostenreductie worden zichtbaar. Beschikkingen jeugdhulp worden afgegeven, passend binnen het werkkader van normalisering& demedicalisering, kostenbewustzijn en het stellen van duidelijke doelen en resultaten	2022-2026		In november 2023 zijn we gestart met de evaluatie van het Transformatieplan Jeugdhulp. Met deze evaluatie willen we duiden wat de inzet vanuit het transformatieplan geweest is en dit ook overeenkomt met de resultaten die we vooraf beoogd hebben. De werkzame en niet werkzame elementen die hieruit naar voren komen gebruiken we als input in de doorontwikkeling van onze lokale jeugd- en wijkteams.
	We blijven investeren in de samenwerking met de centrumgemeente Nissewaard voor beschermd wonen (BW)/maatschappelijke opvang(MO). Met het oog op de doordecentralisatie van BW per 1-1-2024 en de mogelijke decentralisatie van MO in 2026 (of later) werken we opties uit in welke (financiële) constructies de samenwerking toekomstbestendig gemaakt kan worden, waarbij de preventie van instroom en bevorderen van uitstroom uit BW en MO leidend is	2023-2026		De doordecentralisatie Beschermd Wonen is in september 2023 controversieel verklaard. Ondanks deze onzekerheid is in regionaal verband de intentie uitgesproken om vanaf 2024 regionale middelen over te maken naar de lokale gemeenten voor preventie en nazorg. Hiermee worden lokale activiteiten ontwikkeld om inwoners (nog) beter in de eigen woonomgeving te kunnen begeleiden.
	We versterken HWwerkt! als uitvoeringsorganisatie: we hebben inzicht in het cliëntenbestand en er wordt (meer) samengewerkt met werkgevers en partners in de regio	2023 e.v.	✓	De doorontwikkeling HWwerkt! is overgegaan in de visie HWwerkt!. Hetgeen is uitgezet wordt geïmplementeerd en gecontinueerd.
	"We monitoren het nieuwe contract Wmo begeleiding op drie onderdelen: 1.Normaliseren, 2.een lokale, dorps- en of wijkgebonden oriëntatie, 3.op- en afschalen begeleiding"	2023-2026	✓	Is onderdeel geworden van de transformatieagenda Wmo
	We stellen we een Lokale transformatie agenda Wmo op waarin een haalbare set sturingsmaatregelen voor de Wmo gepresenteerd wordt om de kosten op lange termijn te beheersen en zo de toegankelijkheid van voorzieningen te kunnen blijven garanderen voor als dit echt noodzakelijk is	2023-2026		
	We stellen een plan van aanpak op voor de doorontwikkeling van de jeugdteams, wijkteams en gemeentelijke uitvoeringsteams tot integrale en gebiedsgerichte teams van 0 tot 100 en geven we daar uitvoering aan. Hierbij gaan we uit van het perspectief van de inwoner, waarbij de klantreis bepalend is voor de werkprocessen.	2023 e.v.		Deze subdoelstelling valt binnen de opgave Inclusieve Samenleving waarin we onderzoeken wat de beste vorm is om de toegang naar en inrichting van integrale lokale teams vorm te geven. Parallel hieraan werken we aan het verbeteren van zowel de dienstverlening van het wijkteam 18+ als het jeugdteam, die moet aansluiten bij de verschillende klantbehoeften. In februari 2024 zijn er vanuit kwalitatief onderzoek klantreizen en persona's opgesteld die hier inzicht in geven.
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We pakken energiearmoede aan	2023		
Collegeprogramma opgave: Inclusieve samenleving	We inventariseren de huidige stand van zaken ten aanzien van de fysieke en digitale inclusie en bepalen het gewenste ambitie-/ kwaliteitsniveau. Daarop volgen voorstellen	2023-2026		
	We formuleren een meerjarig uitvoeringsagenda Wonen Welzijn Zorg samen met onze partners en geven we daar uitvoering aan	2023-2030		
	We gaan aan de slag met een Uitvoeringsagenda bestaanszekerheid en armoede	2023 e.v.		
Collegeprogramma thema: Samen leven	We geven uitvoering aan de agenda Complex Maatschappelijke Zorg	2023-2025		
	We gaan aan de slag met het Preventieakkoord	2023	✓	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	We actualiseren het lokale plan HGKM	2023 e.v.	In regionaal verband wordt gewerkt aan HGKM en daar is het lokale plan op gebaseerd. Er wordt samengewerkt in 2 regio's: Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid. Betrokkenheid bij Rotterdam-Rijnmond komt omdat de middelen vanuit centrumgemeente Nissewaard komen. In praktijk wordt samengewerkt met Zuid-Holland Zuid. Looptijd van het lokale plan is tot 2023. Ook de regiovisies hebben een looptijd tot 2023. De volgende regiovisie Zuid-Holland Zuid is nog in ontwikkeling. Na het actualiseren van de volgende regiovisie ZHZ wordt het lokale plan in besluitvorming wordt gebracht. Wij voldoen wel aan onze wettelijke taken en werken door volgens het huidige lokale plan.
	We stellen een kadernota Sociaal op	2023-2024	
	We realiseren de beoogde ontmoetingsplekken voor jongeren	2023-2025	
Ingrijpen bij crisis en onveiligheid	We voeren de activiteiten uit het regionale en lokale plan huiselijk geweld en kindermishandeling uit. We zetten in op de versterking van de samenwerking tussen Veilig Thuis en de lokale teams. Eind 2023 lopen de regionale en lokale plannen af. In 2023 kijken we hoe we hier vanaf 2024 verder vervolg aan gaan geven.	2023 e.v.	=Dubbel, zie hierboven bij lokaal plan actualiseren
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid	Met het door-ontwikkelen van de jeugd- en wijkteams ondersteunen we inwoners eerder en beter met hun hulpvraag en dringen we het beroep op de maatwerkvoorzieningen terug	2022-2024	Deze subdoelstelling valt binnen de opgave Inclusieve Samenleving waarin we onderzoeken wat de beste vorm is om de toegang naar en inrichting van de lokale teams vorm te geven en of dit effect heeft op het terugdringen van de maatwerkvoorzieningen.
	We faciliteren een aantal laagdrempelige huiskamers voor kwetsbare inwoners in samenhang met partners zoals beschreven in de concept visie Wonen, Welzijn Zorg en faciliteren ook particuliere initiatieven t.b.v. ontmoeten	2023-2026	In Zuid-Beijerland wordt samen met Alerimus een huiskamer gerealiseerd.
	We stellen kwetsbare jongeren in staat naar vermogen de overgang te maken naar betaald werk dan wel dagbesteding. Daarvoor maken we o.a. werkafspraken met onderwijspartners en ondernemers en zetten we het project Matchmaker voor	2024	Matchmaker is een actief instrument dat succesvol is ingezet in 2022. In 2024 loopt de Matchmaker nog door. In 2025 wordt deze anders vormgegeven i.v.m. landelijke wijziging in wetgeving.
	Meer inwoners kunnen deelnemen op de arbeidsmarkt. Dat doen we o.a. via netwerkvorming, het organiseren van werk-leerlijnen en het versterken van onze inzet op SROI	2024 e.v.	In 2023 is het proces rondom Social Return (SR) in kaart gebracht. In 2024 gaat er een advies richting het college van B&W. In het advies worden keuzes voorgelegd hoe de SR verder te implementeren.
	We verlengen de verhuisregeling en evalueren de Blijverslening of deze omgezet kan worden naar een Verzilverlening	2025	
	Binnen de duurzame coalitie met CZ, Zorgwaard, Alerimus en Heemzicht voeren we een programma uit om ouderen zo lang mogelijk actief deel uit te laten maken van de samenleving, in samenwerking met de lokale gemeenschap. Zodat de ouderenzorg beschikbaar en toegankelijk blijft	2023-2026	✓
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard	We voeren collectieve bewustwordingsactiviteiten uit, zoals Lang leve thuis, het signalerend huisbezoek en de dementievriendelijke samenleving met als doel dat inwoners meer eigen regie houden en daardoor instroom in individuele voorzieningen worden verminderd en voorkomen	2023-2026	
	We dragen zowel lokaal als regionaal bij aan het verbeteren van de integrale samenwerking door het organiseren van passende overlegtafels en het faciliteren van netwerkbijeenkomsten, zoals het Sturingsoverleg Jeugd HW, de netwerkbijeenkomst Jongeren	2023-2026	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning		Stand van zaken
	en het Geld, de Werkgroep Regenbooggemeente en de regionale werkwijze Veilig opgroeien is Teamwork			
	We dragen bij aan het dichten van de digitale kloof via het verbeteren van digitale vaardigheden en het faciliteren/ beschikbaar stellen van tablets voor ouderen	2021-2023	✓	
	We realiseren met inwoners en partners laagdrempelige ontmoetingsplekken in ieder dorp, voor informatie/inspiratie/ steun en activiteiten	2022-2026		In Goudswaard heeft de dorpsvereniging het initiatief genomen om een ontmoetingsplek te realiseren.
	We ondersteunen de participatie van inwoners met een laag inkomen via de éénjarige pilot OV Minima, waarbij inwoners gratis reizen in de regio met het Dal Vrij-busabonnement	2022-2023	✓	Met ingang van 2023 is hier structureel budget beschikbaar voor gesteld.
	We verkleinen de afstand van de arbeidsmarkt tot onze inwoners. We streven ernaar dat werkgevers meer uitgaan van talenten dan een CV. Hiervoor wordt het project HalloWerk voortgezet	2022 e.v.	✓	Met ingang van 2023 is er een structurele invulling voor HalloWerk.
	We proberen (nieuwe) initiatieven uit waarbij men de juiste zorg dichtbij kan vinden. Formeel bij de huisartsen en in het onderwijs, maar ook informeel zoals met de inzet van Buurtgezinnen. Ook de meer specialistisch kennis wordt dichterbij gehaald in de vorm van jeugdhulp naar voren en Veilig opgroeien is Teamwerk	2022 e.v.		

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als -. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten (indien systeemreserves). De kosten van de overhead (taakveld 0.4) worden, conform de BBV, weergegeven in het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien".

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.163	1.775	12.261	15.551	3.289
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	12	13	1.036	1.085	49
6.3 Inkomensregelingen	13.669	13.982	14.938	15.091	152
6.4 WSW en beschut werk	1.274	1.341	1.206	1.299	92
6.5 Arbeidsparticipatie	157	80	359	383	24
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	565	514	634	616	-18
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0
6.71B Begeleiding (WMO)	0	0	0	11	11
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	317	0	0	0	0
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	2.077	2.360	2.361	0
Totaal Baten	25.156	19.783	32.795	36.395	3.601
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-16.562	-11.348	-21.700	-21.665	36
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-3.250	-2.465	-3.620	-3.471	149
6.3 Inkomensregelingen	-21.046	-16.006	-22.754	-22.372	381
6.4 WSW en beschut werk	-5.239	-5.818	-5.545	-5.400	144
6.5 Arbeidsparticipatie	-927	-636	-1.153	-1.105	48
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-3.781	-3.689	-3.935	-3.942	-7
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-15.560	-26	0	0	0
6.71A Huishoudelijk hulp (WMO)	0	-6.614	-7.498	-7.287	211
6.71B Begeleiding (WMO)	0	-5.483	-6.017	-6.026	-9
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	-2.310	-1.892	-1.898	-6
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	-294	-243	-203	40
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-15.576	0	145	0	-145
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	-7.593	-7.965	-8.291	-326
6.72B Jeugdhulp behandeling	0	-582	-1.018	-796	222
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	-1.650	-1.877	-1.672	204
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	-117	-123	-398	-275
6.73A Pleegzorg	0	-1.460	-885	-773	112
6.73B Gezinsgericht	0	-735	-1.331	-1.227	104
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	0	-2.663	-2.090	-2.146	-56
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	-3.810	-4.640	-4.283	357
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	-1.826	-1.761	-1.579	182
6.74C Gesloten plaatsing	0	-258	-89	-123	-34
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-598	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	-19	-19	-18	1
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-386	-777	-636	141
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-3.217	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	0	-1.217	-1.208	-1.187	21
6.82B Jeugdreclassering	0	-135	-153	-151	2
Totaal Lasten	-85.757	-77.139	-98.147	-96.650	1.497
Totaalsaldo van baten en lasten	-60.601	-57.357	-65.352	-60.255	5.098
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.936	417	1.317	1.105	-212
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	344	0	182	180	-2
6.3 Inkomensregelingen	85	-1	1.378	1.254	-124
6.5 Arbeidsparticipatie	54	0	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	20	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	161	0	0	0	0
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	40	0	-40
Totaal Onttrekkingen reserves	2.600	417	2.917	2.539	-379
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	-45	-391	-346	45
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-2.077	-2.077	-2.077	0
Totaal Stortingen reserves	0	-2.122	-2.468	-2.423	45
Geraamd resultaat programma 6. Sociaal domein	-58.001	-59.062	-64.903	-60.139	4.764

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2023) uit bovenstaande tabel. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(Bedragen x €1 miljoen)

Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Noodopvang Oekraïense vluchtelingen	2,5	Voordeel	In 2023 heeft de opvang van Oekraïense ontheemden geleid tot een positief effect van € 3,5 mln. Bij de slotrapportage is hiervan reeds een voordeel van € 1,1 mln. gemeld. Het extra voordeel ten opzichte van de slotrapportage wordt voornamelijk veroorzaakt door de uitbreiding van de opvanglocatie in Strijen. De opvanglocatie in Strijen is in 2023 uitgebreid met woonunits die zorgen voor 104 extra opvangplekken. De investeringskosten van deze uitbreiding zouden wij aanvankelijk dekken vanuit de normvergoeding (vergoeding per opvangplek per dag van €83) die we van het Rijk ontvangen). Eerder had het Ministerie aangegeven dat wij niet in aanmerking zouden komen voor de transitiekosten vergoeding voor de extra opvangplekken. Deze is later alsnog toegekend voor een bedrag van € 2,7 mln. Voor 2024 geldt dat de normvergoeding vanuit het Rijk (verder) wordt verlaagd naar €61 per opvangplek per dag.
Subsidies gedekt uit incidentele Rijksmiddelen	0,5	Voordeel	Wij hebben een drietal subsidies in 2023 kunnen dekken uit incidentele middelen die wij van het rijk hebben ontvangen (SPUK-gelden), waardoor wij het reguliere budget niet nodig hadden.
Energietoeslag	0,5	Voordeel	In 2023 hebben minder huishoudens een aanvraag voor de energietoeslag gedaan, dan waarmee het Rijk rekening heeft gehouden. Wij zijn in het jaar 2023 daarbij uitgegaan van de doelgroep tot 120% van het Wettelijk Minimum loon (WML).
Integraal Zorg Akkoord (Spuk regeling H35B)	0,0	Neutraal	De baten en de lasten van het onderdeel "Integraal Zorg Akkoord" wijken af van de raming met € 0,5 mln. Deze baten en lasten waren niet opgenomen bij slotrapportage 2023 omdat wij deze middelen pas eind 2023 ontvingen vanuit Nissewaard. De SPUK IZA heeft een specifiek bestedingsdoel. Per saldo is er geen effect op de exploitatie.
Wmo-Hulp bij Huishouden	0,2	Voordeel	In 2023 hebben we te maken gehad met lange wachtlijsten. Zowel intern bij het team Wmo als extern bij de zorgaanbieders. Dit heeft ertoe geleid dat er minder indicaties verzilverd zijn dan vooraf ingeschat. Het aantal mensen dat de hulp nodig heeft blijft stijgen, echter wordt het geld nog niet direct uitgegeven omdat er nog geen hulp geleverd wordt door de wachtlijsten. In 2024 zullen de wachtlijsten aan beide kanten verder terug gaan lopen gezien de vele acties die hier momenteel op plaats vinden. Verder is minder budget uitgegeven aan PGB's dan vooraf verwacht. Enerzijds omdat er mensen op de wachtlijst hebben gestaan (of nog staan) die wachten op een indicatie. Anderzijds is ook het nieuwe contract voor Begeleiding, dat ingegaan is begin 2023, reden voor de lagere uitgaves op PGB Begeleiding. De klantmanagers kijken breder naar de hulpvraag en onderzoeken nog uitvoeriger wat er aan voorliggende oplossingen mogelijk is om de hulpvraag op te lossen.
Jeugdhulp	0,3	Voordeel	Voordeel op grond van de ingediende jaarstukken 2023 van de Dienst Gezondheid en Jeugd
Overig	0,7	Voordeel	Overige verschillen op dit programma onder de rapportagegrens van €250.000.
Totaal	4,7	Overschot op budget 2023	

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel geeft de beleidsindicatoren weer die betrekking hebben op dit programma. De gegevens komen hierbij vanuit "Waar staat je gemeente.nl".

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (26-03-2024)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Personen met bijstandsuitkeringen (per 10.000 inwoners > 18 jaar)	2023	152,5	344,8	199,9
Aantal re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners 15-65 jaar)	2023	83,8	191,5	199,8
Wmo cliënten met een maatwerkarrangement (per 10.000 inwoners)	2022	540	710	geen data
% Kinderen in armoede	2022	3	6	4
% Werkloze jongeren (16 t/m 22 jaar)	2022	1	1	1
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2023	10,4	11,1	10,5
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12-23 jaar)	2023	0,7	1,0	geen data
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2023	0,1	0,3	geen data

2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Tot het programma Volksgezondheid en milieu behoren de taakvelden volksgezondheid en milieubeheer (inclusief duurzame energie).

Wat gebeurde er om ons heen?

Duurzaamheid

Het afgelopen jaar waren de effecten van klimaatverandering wederom zichtbaar. De droogte van afgelopen zomer en de wateroverlast later in het jaar maakten opnieuw duidelijk dat de klimaatverandering ook de Hoeksche Waard raakt. Deze ontwikkelingen benadrukken het belang van verduurzaming en het toekomstbestendiger maken van onze woon-, leef en werkomgeving. Het is zaak om erger te voorkomen door de uitstoot van CO₂ te verminderen en door maatregelen te treffen die droogte, wateroverlast of het verdwijnen van dier- en plantsoorten tegengaan.

We zijn trots op inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties op ons eiland. Samen zetten we grote stappen om energie te besparen en duurzaam op te wekken, om producten en grondstoffen te hergebruiken, om water op te vangen en de natuur op allerlei manieren een handje te helpen. De redenen lopen uiteen. Van geld besparen of nieuwe verdienmodellen ontwikkelen tot de wereld leefbaar doorgeven aan volgende generaties. Wat vaststaat, is dat de verduurzaming van de Hoeksche Waard alleen succesvol kan zijn als we dit samen blijven doen: van inwoner, maatschappelijke organisatie, ondernemer tot overheid, van rijk tot arm en van koploper tot achterblijver.

Volksgezondheid en Milieu

Het belang van preventie en een gezonde leefstijl bleef onverminderd groot vanwege de (dubbele) vergrijzing en de toenemende druk op de zorg. Gezondheidsrisico's waren nog steeds hoog door hitte en infectieziekten. We zien daarbij dat de vaccinatiebereidheid in sommige kernen laag is. We zien ook dat de mentale gezondheid van inwoners achteruit is gegaan, dat meer mensen ongezonder leven en dat gezondheidsverschillen toenemen. Om die reden zijn we ook in de Hoeksche Waard aan de slag gegaan met het Gezond en Actief Leven Akkoord en het Integraal Zorgakkoord.

Wat hebben we bereikt? Wat hebben we gedaan?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Circulair 2050 / Klimaatneutraal 2050	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Circulaire economie Hoeksche Waard 2021-2026'	2023-2026	
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We blijven inwoners en bedrijven ondersteunen in de overgang naar een circulaire samenleving	2023-2026	
	We gaan aan de slag met een robuust groen-blauw netwerk in de Hoeksche Waard	2023-2026	
	We gaan door met de realisatie van de uitvoeringsprogramma's binnen duurzaamheid	2023-2026	
	We lossen de grootste knelpunten rond hittestress en wateroverlast op	2023-2026	
	We stellen beleid op voor kleine windturbines en zonneparken	2024-2025	Beleid windenergie bij agrarische bedrijven: proces is gestart Uitnodigingskader zonneparken: proces start begin 2024
Ergieneutraal 2040 / Klimaatneutraal 2050	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Hoeksche Waard richting energieneutraal 2021-2026'	2023-2026	
	Regionale Energiestrategie (doorlopend, iedere 2 jaar herijking)	2023-2026	
	Transitievisie Warmte (doorlopend, iedere 4 jaar herijking)	2023-2026	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Klimaatneutraal in 2050	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Biodiversiteit 2022-2026' in 2023	2023-2026	✓
	Uitvoering geven aan Communicatie en participatie en monitoring en sturing programmaplan Duurzaamheid	2023-2026	
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard en stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: gezond blijven en gezondheid bevorderen en beschermen	Uitvoering geven aan het met publieke en private partijen afgesloten preventieakkoord afgesloten	2023	✓
	Uitvoering geven aan de bij de Nota Publieke Gezondheid 2021-2023 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Voor de periode 2024-2028 een nieuwe nota Publieke Gezondheid opstellen. Uitvoeren en evalueren Uitvoeringsprogramma Handhaving en Preventie Alcohol	2023-2026	

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als -. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten (indien systeemreserves). De kosten van de overhead (taakveld 0.4) worden, conform de BBV, weergegeven in het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien".

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2023	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
7.1 Volksgezondheid	94	0	372	260	-112
7.4 Milieubeheer	117	8	1.269	1.266	-3
Totaal Baten	211	8	1.641	1.526	-115
7.1 Volksgezondheid	-4.421	-4.305	-4.986	-4.874	112
7.4 Milieubeheer	-3.710	-2.848	-4.503	-4.197	306
Totaal Lasten	-8.131	-7.153	-9.488	-9.071	418
Totaalsaldo van baten en lasten	-7.920	-7.146	-7.847	-7.545	302
7.1 Volksgezondheid	23	0	0	0	0
7.4 Milieubeheer	562	4	32	4	-28
Totaal Onttrekkingen reserves	585	4	32	4	-28
7.4 Milieubeheer	-1.350	0	0	0	0
Totaal Stortingen reserves	-1.350	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 7. Volksgezondheid en milieu	-8.685	-7.141	-7.815	-7.541	274

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2023) uit bovenstaande tabel. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(Bedragen x €1 miljoen)

Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Milieubeheer	0,3	Voordeel	Betreft met name voordelen bij programma duurzaamheid en op het onderdeel van de regionale energiestrategie (vanwege ontvangen subsidies).
Totaal	0,3	Overschot op budget 2023	

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel geeft de beleidsindicatoren weer die betrekking hebben op dit programma. De gegevens komen hierbij vanuit "Waar staat je gemeente.nl".

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (26-03-2024)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Hernieuwbare elektriciteit (uit zon, wind, etc.)	2021	82,7	33,1	geen data

2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Tot het programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening behoren de taakvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (anders dan bedrijventerreinen), wonen en bouwen.

Wat gebeurde er om ons heen?

Omgevingswet

Per 1 januari 2024 trad de Omgevingswet in werking. De wet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Ook biedt de Omgevingswet de mogelijkheid om de leefomgeving meer in samenhang in te richten door overzichtelijker regels. Het biedt daarnaast meer ruimte voor lokaal maatwerk en leidt tot een betere en snellere besluitvorming. De wet is veelomvattend en heeft grote impact op de organisatie. Wij deden er de afgelopen jaren alles aan om de implementatie van de nieuwe wet soepel te laten verlopen en te voldoen aan alle vereisten uit de wet. De komende jaren gaan wij voor het eerst werken en ervaring opdoen met de nieuwe wet. Belangrijke activiteit voor de komende jaren is de vormgeving van een gebiedsdekkend omgevingsplan. We hebben daarvoor de tijd tot 1 januari 2032 volgens het overgangsrecht.

Volkshuisvesting

De vraag naar woningen blijft landelijk groter dan het aanbod. In de Hoeksche Waard willen we meer woningen bouwen om te voldoen aan de vraag van onze inwoners die op het eiland willen (blijven) wonen en jonge huishoudens die zich hier willen vestigen. Conform de woningbouwafspraken in de Regionale realisatieagenda (woondeal) streven we naar het bouwen van tenminste 2/3 betaalbare woningen, waarvan 30% sociale huur. De huidige marktomstandigheden maken het uitdagend om de productiedoelstelling van 500 woningen per jaar te halen.

We hebben speciale aandacht voor jongeren, ouderen en andere kwetsbare doelgroepen. We stimuleren doorstroming van doelgroepen naar een voor hen passende woning. Dit geldt in het bijzonder voor ouderen. Een aanzienlijk deel van de woningbouwopgave de komende jaren moet dan ook bestaan uit nultredenwoningen, geclusterde woonvormen en verpleegzorgplekken.

Om voortgang in de woningbouwproductie te houden, maken we in een vroegtijdig stadium van een ontwikkeling scherpe en bindende afspraken met ontwikkelaars over programma, planning en fasering. De gemeentelijke inzet richt zich op ontwikkelaars die de stap tot realisatie daadwerkelijk willen en ook kunnen maken. Dit betekent dat we op woningbouwlocaties waar ontwikkelende partijen niet voldoende vaart maken, een pas op de plaats maken. We zetten de afstemming met ontwikkelende partijen en partners aan de versnellingsstafel voort zoals is afgesproken in de Regionale realisatieagenda .

Minstens zo belangrijk als de voortgang is het bouwen van het juiste woningtype, in het juiste prijssegment op de juiste plek zoals beschreven in de Visie Wonen Welzijn Zorg 2030. Dit vraagt om strategische afwegingen en specifieke sturing. Daarom bekijken we nieuw te ontwikkelen locaties altijd met een integrale blik, waarbij maatschappelijke meerwaarde een basis voorwaarde is.

Wat hebben we bereikt? Wat hebben we gedaan?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken	
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We maken afspraken met HW Wonen over de verduurzaming van de sociale woningvoorraad	doorlopend		
	Een speerpunt is het versneld isoleren van de bestaande woningvoorraad	2023-2025		
Collegeprogramma thema: Omgeving	Bij inwerkingtreding: een informatiecampagne over de ins en outs van de Omgevingswet	2023		
	Doorontwikkeling Adviescommissie Omgevingskwaliteit	2023		
	Doorontwikkeling intake- en omgevingstafel	2023	Door personele wisselingen is de evaluatie endaar mee de doorontwikkeling van de intake- en omgevingstafel iets vertraagd, maar inmiddels wel opgepakt. We verwachten een evaluatierapport metaanbevelingen in q2 2024.	
	Implementatie nieuwe software	2023		
	Implementatie nieuwe werkprocessen zodat we aan de uitgangspunten van de Omgevingswet kunnen voldoen	2023		
	Implementatie, monitoring en evaluatie van het 'verplicht adviesrecht' gemeenteraad en verplichte participatie bij buitenlandse omgevingsactiviteiten	2023		
	Start met het toewerken naar een gebied dekkend omgevingsplan	2023		
Collegeprogramma thema: Wonen en ruimtelijke ordening	We stellen een nieuw ruimtelijk perspectief 2050 op	2023-2024	In 2024 volgt een procesvoorstel.	
	We actualiseren de woonvisie	2024-2025		
	We maken bindende afspraken met ontwikkelaars over doorlooptijd en het gewenste eindresultaat: Uitgangspunt is dat gemiddeld 2/3 van de nieuwbouw bestaat uit betaalbare woningen	doorlopend	Het huidige aandeel betaalbare woningen zit met 61% nog net onder het gewenste percentage van 67%. wat in 2025 bereikt moet worden.	
	We realiseren in deze periode een locatie met flexwoningen	2023-2024	Samen met HW Wonen realiseren we 100-150 tijdelijke woningen in de Hoeksche Waard.	
	We maken vaart met passende woningen voor jongeren en ouderen en de wenselijke doorstroming	doorlopend	We hanteren de afspraken uit de Regionale Realisatieagenda met provincie en Rijk (Woondeal). Dit betekent 2/3 betaalbaar waarvan tenminste 30% sociale huur. Het aandeel betaalbare woningen moet voorzien in de behoefte van huishoudens met lagere en middeninkomens. Vanuit het Rijk is in kaart gebracht welke aantallen nultredenwoningen, geclusterde woonvormen en zorggeschikte woningen de komende jaren gerealiseerd moeten worden. Bij de diverse woningbouwontwikkelingen moet hieraan invulling gegeven worden.	
	We stellen een nieuw Woonwageng- en standplaatsenbeleid op	Gereed	✓	Beleid is op 7 februari 2023 ongewijzigd vastgesteld en vervolgens gepubliceerd.
	Onze ambitie is om in grotere projecten van meer dan 50 woningen, 10% van de nieuwbouw een bijzondere (geclusterde of collectieve) woonvorm te laten zijn	doorlopend		Bijstelling van de minimale omvang van projecten van 50 naar 30.
De instroom van jonge huishoudens faciliteren om de demografische balans te behouden	Instroom jonge huishoudens	2022-2024	Sinds 2015 is er sprake van een migratieoverschot. Dit zijn voornamelijk mensen in de leeftijdscategorie 26-55 jaar. Elk halfjaar monitoren we dit door middel van de Woon- en Verhuismonitor.	
De inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2023 minimaal te voldoen aan alle wettelijke vereisten uit de Omgevingswet	Implementatieactiviteiten omgevingswet	2023	Per 1 januari 2024 in werking getreden	
Een continue toevoeging van 500 woningen per jaar aan de woningvoorraad om te voldoen aan de vraag	Versnelling Woningbouw	doorlopend	Conform behoefte en ambitie wordt gestreefd naar een productie van 500 woningen per jaar. De afgelopen jaren was er sprake van een stijgende productie richting 500 woningen. In 2023 is het aantal gereedgemelde woningen achtergebleven. Ook zijn er minder vergunningen voor woningbouw verleend. Hiermee is naar verwachting ook in 2024 en 2025 de productie lager dan gewenst. Op dit moment speelt ook dat provincie Zuid-Holland scherper beleid hanteert, dan wel scherpere beleidsvoornemens heeft, t.o.v. het landelijk beleid waardoor er onduidelijkheid optreedt in de markt en de haalbaarheid van projecten verder onder druk komt.	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Een kwalitatief woningbouwprogramma met de juiste woning op de juiste plek	Activiteiten ter realisatie van onze doelstelling 'de juiste woning op de juiste plek'	doorlopend	Met de woningbehoefteprognose als basis wordt jaarlijks de woningbouwprogrammering geactualiseerd.
Het grondbeleid inzetten als een middel om onze (ruimtelijke) opgaven en doelstellingen te verwezenlijken	Nota Grondbeleid opstellen & onderzoek naar actief grondbeleid	2022-2024	De nota Grondbeleid is vertraagd vanwege de beperkte capaciteit op het taakveld Grondzaken-Planeconomie. Inmiddels is het proces om de nota af te ronden weer opgepakt. De verwachting is dat de nota in voorjaar 2024 aan de Raad voor vaststelling wordt voorgelegd.
Wij werken aan de Leidraad voor ontwikkeling Hoeksche Waard (eerder ontwikkelagenda). Doel van de leidraad is een afwegingskader aan te reiken met als basis de Hoeksche Waarden en Hoeksche Werken uit de omgevingsvisie. Het afwegingskader gaat uit van 3 principes: - Clusteren van programma in plaats van spreiden - Versterken van contrasten en diversiteit op het eiland - Verzilveren van kansen door verevening	Leidraad voor ontwikkeling Hoeksche Waard opstellen	Gereed	✓

Wat heeft het gekost?

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit programma, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als -. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten (indien systeemreserves). De kosten van de overhead (taakveld 0.4) worden, conform de BBV, weergegeven in het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien".

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
8.1 Ruimte en leefomgeving	7.296	2.522	1.411	1.231	-179
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	917	1.801	4.132	622	-3.510
8.3 Wonen en bouwen	5.058	2.165	5.790	4.009	-1.782
Totaal Baten	13.271	6.488	11.333	5.862	-5.471
8.1 Ruimte en leefomgeving	-6.304	-3.158	-4.238	-3.954	284
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-622	-1.819	-3.992	-764	3.228
8.3 Wonen en bouwen	-5.182	-4.508	-7.297	-5.638	1.660
Totaal Lasten	-12.108	-9.485	-15.527	-10.355	5.172
Totaalsaldo van baten en lasten	1.163	-2.997	-4.194	-4.493	-299
8.1 Ruimte en leefomgeving	4.170	582	956	736	-220
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	366	0	144	220	76
8.3 Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen reserves	4.536	582	1.100	956	-144
8.1 Ruimte en leefomgeving	-5.150	-317	-474	-423	50
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-443	0	0	-4	-4
8.3 Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen reserves	-5.593	-317	-474	-427	47
Geraamd resultaat programma 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	106	-2.732	-3.568	-3.964	-396

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2023) uit bovenstaande tabel. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(Bedragen x €1 miljoen)

Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Leges omgevingsvergunningen	-0,5	Nadeel	In de laatste week van 2023 zijn, met het oog op de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet per 1 januari 2024, een veelheid aan aanvragen voor een omgevingsvergunning ontvangen. De toetsing van deze aanvragen kon vanwege het grote aantal aanvragen niet meer in 2023 plaatsvinden, waardoor de meeste van de in 2023 geplande aanvragen pas in 2024 ontvankelijk worden verklaard en daardoor ook de betreffende baten in 2024 worden verantwoord. In 2023 was specifiek rekening gehouden met de aanvraag van een omgevingsvergunning voor Land van Esche III in Strijen (€ 0,5 mln). Deze legesbaten worden verantwoord in 2024.
Grondexploitaties	0,0	Neutraal	De baten en de lasten van de grondexploitaties wijken af van de raming met €3,2 mln. Dit wordt veroorzaakt doordat bij exploitatie van "Tijdelijke huisvesting Numansdorp" en van "Goudswaard Noord-Oost" vertraging is ontstaan in het project mede als gevolg van inspraak en bezwaar. Hierdoor wijken de kosten (bouwrijpmaken, etc) en de baten (grondverkoop) in 2023 af van de ramingen (€ 1,5 mln). Daarnaast is bij de begrotingswijziging van één van de grondexploitaties abusievelijk de baten en de lasten te hoog geraamd (€ 1,7 mln) . Per saldo is er geen effect op de exploitatie. De actualisatie van de grondexploitaties (MPG) wordt jaarlijks in het voorjaar aan de raad ter vaststelling aangeboden. De effecten hiervan verwerken wij, conform de bestendige gedragslijn, in de jaarrekening.
Tijdelijke Huisvesting kwetsbare doelgroepen (Spuk regeling C31)	0,0	Neutraal	De baten en de lasten van het onderdeel "Tijdelijke Huisvesting kwetsbare doelgroepen" wijken af van de raming met €1,5 mln. In de slotrapportage 2023 (paragraaf 'Risico's en aandachtspunten') meldden wij dat in de begroting zowel baten als lasten (circa € 2,1 mln.) zijn opgenomen voor tijdelijke huisvesting, maar dat er nog overleg plaatsvindt over de verantwoording van inkomende en uitgaande subsidies (SPUK C31) met het Rijk en met HW Wonen over de Tijdelijke Huisvesting. In werkelijkheid zijn de baten en lasten bij de jaarrekening € 0,6 mln. Dit verklaart het verschil tussen de begroting en werkelijke baten en lasten van € 1,5 mln. Oorzaak is gelegen in het feit dat de planontwikkeling en participatie langer hebben geduurd. De SPUK Tijdelijke Huisvesting kwetsbare doelgroepen heeft een specifiek bestedingsdoel. Per saldo is er geen effect op de exploitatie.
Overig	0,1	Voordeel	Overige verschillen op dit programma onder de rapportagegrens van €250.000.
Totaal	-0,4	Tekort op budget 2023	

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel geeft de beleidsindicatoren weer die betrekking hebben op dit programma. De gegevens komen hierbij vanuit "Waar staat je gemeente.nl".

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (26-03-2024)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Demografische druk (Groene + grijze druk tov 20-64 jarigen)	2023	80,6	70,3	79,9
Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen	2022	9,8	9,3	9,1

2.10 Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Er zijn geen doelstellingen en activiteiten geformuleerd voor dit onderdeel met uitzondering voor het onderdeel overhead (bedrijfsvoering). We verwijzen voor de doelstellingen en activiteiten voor overhead/ bedrijfsvoering (taakveld 0.4) naar programma 0 Bestuur en Ondersteuning en de paragraaf 3.5 Bedrijfsvoering van deze jaarstukken.

In de tabel staan, per taakveld, de baten en lasten van dit onderdeel, het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het gerealiseerde resultaat. Hierbij worden de baten weergegeven als + en de lasten als -. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten (indien systeemreserves). De kosten van de overhead (taakveld 0.4) worden, conform de BBV, verantwoord op dit onderdeel.

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
0.4 Overhead	299	182	395	174	-221
0.5 Treasury	1.160	1.085	1.328	1.415	87
0.61 OZB woningen	10.299	10.742	11.183	11.182	-1
0.62 OZB niet-woningen	7.610	7.955	8.302	8.520	217
0.64 Belastingen overig	745	733	787	793	5
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	144.000	138.825	146.698	148.627	1.929
0.8 Overige baten en lasten	328	88	118	111	-6
Totaal Baten	164.441	159.610	168.811	170.822	2.011
0.4 Overhead	-31.679	-31.013	-35.161	-34.221	940
0.5 Treasury	-106	-72	-368	-162	206
0.61 OZB woningen	-458	-519	-594	-596	-2
0.64 Belastingen overig	-378	-360	-331	-323	9
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-1.325	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	-137	-287	-174	-268	-94
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	83	-69	0	361	361
Totaal Lasten	-32.675	-33.644	-36.628	-35.209	1.419
Totaalsaldo van baten en lasten	131.766	125.966	132.183	135.612	3.429
0.10 Mutaties reserves	1.277	420	28.529	29.086	557
0.4 Overhead	13.364	2.398	5.948	4.941	-1.008
0.5 Treasury	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	25	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen reserves	14.666	2.818	34.477	34.027	-451
0.10 Mutaties reserves	-1.277	-420	-28.529	-29.086	-557
0.4 Overhead	-7.983	0	-498	-498	-0
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-4.390	0	0	0	0
Totaal Stortingen reserves	-13.650	-420	-29.028	-29.585	-557
Geraamd resultaat programma 9. Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	132.782	128.364	137.633	140.055	2.422

NB: De grote mutaties op taakveld 0.10 Mutaties Reserves houden met name verband met de storting in de reserve kapitaallasten in het kader van de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed vanuit de 2e begrotingswijziging 2023 met betrekking tot het collegeprogramma 2022-2026 (14 miljoen) en de onttrekking uit de algemene reserve ad 10 miljoen ten gunste van de reserve tijdelijke beleidsimpulsen. Daarnaast is bij de besluitvorming over het collegeprogramma besloten om 2,5 miljoen uit reserve sociaal domein te laten vrijvallen en 0,9 miljoen uit de reserve economie.

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn in onderstaand overzicht weergegeven (zie gerealiseerd resultaat, kolom "Saldo 2023) uit bovenstaande tabel. De onttrekkingen aan de reserves zijn gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Verschillen tussen taakvelden die per saldo budgettair neutraal zijn, zijn buiten deze verschillenanalyse gelaten.

(Bedragen x €1 miljoen)

Onderwerp / Taakveld	Overschot (+) / Tekort (-) op budget	Voordeel / Nadeel	Belangrijkste verklaringen
Algemene uitkering	1,9	Voordeel	Wij ontvingen in 2023 € 1,2 mln meer middelen vanuit het gemeentefonds doordat het Cbs (en daarmee het Rijk) eerder is uitgegaan van een te lage maatstaf van het aantal huishoudens met een laag inkomen. Dit betreft (naar verwachting) een structureel effect (voordeel), dat definitief in de meicirculaire 2024 bekend zal worden. Daarnaast ontvingen wij bij de decembercirculaire een compensatie voor de invoeringskosten van de Omgevingswet (€ 0,6 mln). Aangezien de decembercirculaire is gepubliceerd nádat de slotrapportage ter besluitvorming aan de raad is aangeboden, konden wij de begroting hier niet meer op aanpassen. Verder heeft over 2021 nog een verrekening plaatsgevonden.
Vennootschapsbelasting	0,4	Voordeel	De aangifte vennootschapsbelasting over 2021 is in 2023 ingediend. Als gevolg van te verrekenen fiscale verliezen hoeven wij uiteindelijk geen Vpb over 2021 te betalen. Hierdoor kan de eerder opgenomen verplichting vrijvallen.
Belastingen	0,2	Voordeel	Betreft belastinginkomsten uit voorgaande jaren.
Treasury	0,3	Voordeel	Met name lagere rentekosten (€ 0,1 mln) doordat we een langlopende geldlening later in het jaar hebben aangetrokken. Daarnaast hogere rentebaten (€0,1 mln) door de gestegen rente.
Overhead	-0,3	Nadeel	Bestaat uit een aantal voor- en nadelen op de bedrijfsvoeringskosten, waaronder een voordeel op de energiekosten (€ 0,3 mln). De nieuwe aanbesteding van het energiecontract heeft een gunstig effect gehad op de energiekosten. Verder is in 2023 een onttrekking voorzien van € 0,5 mln uit de algemene reserve ter dekking van de organisatieontwikkeling. Omdat hiervoor in 2023 geen kosten zijn gemaakt, onttrekken wij deze middelen uiteindelijk niet aan de reserve (-€ 0,5 mln).
Overig	-0,1	Nadeel	Overige verschillen op dit programma onder de rapportagegrens van €250.000.
Totaal	2,4	Overschot op budget 2023	

Uitsplitsing Algemene Dekkingsmiddelen

Onderstaand overzicht bevat de uitsplitsing van de algemene dekkingsmiddelen. Voor de verschillenanalyse tussen actuele begroting 2023 en werkelijk 2023 wordt verwezen naar bovenstaande tabel, waar de grootste afwijkingen zijn toegelicht. Onder de algemene dekkingsmiddelen behoren de inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de lokale heffingen, de algemene uitkering, dividendinkomsten, het saldo van de financieringsfunctie (verschil tussen de aan taakvelden toegerekende rekenrente en de werkelijk betaalde rente over lang- en kortlopende leningen, ook wel renteresultaat genoemd) en eventuele overige algemene dekkingsmiddelen. De verdeling van de algemene dekkingsmiddelen is als volgt:

(Bedragen x €1.000)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
1. Lokale heffingen waarvan besteding niet gebonden is*	18.771	19.537	20.452	20.646	195
2. Algemene uitkering	143.722	138.825	146.698	148.627	1.929
3. Dividend	1.012	1.050	1.293	1.284	-9
4. Saldo financieringsfunctie	40	-6	-304	0	304
Totaal	163.545	159.407	168.139	170.558	2.419

* Deze heffingen bestaan uit de (on)roerende zaakbelasting, toeristenbelasting, reclamebelasting en hondenbelasting

Overhead

De overheadkosten bestaan uit de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden zijn de gemeentesecretaris en directie, HRM, informatievoorziening en automatisering, huisvesting, financiën etc.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (vpb) betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. Met name grondexploitaties behoren tot de ondernemerstaken en zijn daarmee in de aangifte Vpb betrokken.

De grondexploitaties zijn, vanaf 2019 (herindeling), als één geheel beoordeeld waardoor compensatie tussen alle grondexploitaties mogelijk is.

Voor wat betreft de ‘overige activiteiten’ (bijdragen in salariskosten voor uitgeleend personeel, bijdrage van het waterschap voor de openbare verlichting in het buitengebied, havengelden, marktgelden, pacht van agrarische gronden, huuropbrengsten) is er geen sprake van winststreven. De conclusie dat de gemeente voor deze overige activiteiten geen onderneming in fiscale zin vormt, kan dan ook gehandhaafd blijven.

Onvoorzien

De verplichte raming voor onvoorziene uitgaven is gebaseerd op (ongeveer) €1 per inwoner. Hiervoor hebben wij in de primaire begroting 2023 een bedrag van (afgerond) € 90.000 opgenomen. In 2023 zijn er geen uitgaven ten laste gebracht van dit budget. Bij de slotrapportage 2023 hebben wij dit budget daarom (volledig) afgeraamd.

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel geeft de beleidsindicatoren weer die betrekking hebben op dit programma. De gegevens komen hierbij vanuit “Waar staat je gemeente.nl”, met uitzondering van de gemeente specifieke indicatoren (formatie, bezetting, apparaatskosten, inhuur en overhead).

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (26-03-2024))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Woonlasten éénpersoonshuishouden in €	2023	691	860	863
Woonlasten meerpersoonshuishouden €	2023	793	942	940
Gemiddelde WOZ-waarde woningen x € 1.000	2022	309	317	311
Gemiddelde WOZ-waarde woningen x € 1.000	2023	360	368	359
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	2023	7	*	*
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	2023	6	*	*
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	2023	725,8	*	*
Externe inhuur (% van totale loonkosten)	2023	23%	*	*
Overhead (% van de totale lasten)	2023	12%	*	*
* Geen gegevens opgenomen/bekend in "Waar staat je gemeente.nl"				

Toelichting bij beleidsindicator “Externe inhuur” (% van totale loonkosten)

In bovenstaande tabel is opgenomen dat de externe inhuur als percentage van de totale loonsom (werkelijke salarislaster van vast personeel incl. de kosten van inhuur als gevolg van vacatures, vervanging bij ziekte en specialistische inhuur) over 2023 gelijk is aan 23%. In 2021 was dit percentage nog 29% en in 2022 was dit 25%.

De daling van het inhuurpercentage naar 23% in 2023 sluit aan bij onze doelstelling én gemaakte afspraken met de Auditcommissie om ons inhuurpercentage stapsgewijs verder af te bouwen.

3 Paragrafen

gemeente
Hoeksche Waard

3.1 Inleiding

In de afzonderlijke paragrafen in de jaarstukken beschrijven we de beleidslijnen voor belangrijke beheersmatige aspecten en voor de lokale heffingen. De paragrafen hebben als doel een dwarsdoorsnede van de Jaarstukken te presenteren. Daar waar de Jaarstukken meer zijn gericht op het gerealiseerde beleidsproces, richten de paragrafen zich op het beheersproces dat niet direct extern gericht is, maar waarbij sprake is van een behoorlijke financiële betekenis, een grote bestuurlijke relevantie of randvoorwaarden die van belang zijn voor een goed inzicht van de (beleids)programma's.

Samengevat is het hoofddoel van de paragrafen om, door dwarsdoorsneden van de begroting, uw raad te faciliteren in het vaststellen van een aantal wezenlijke beleidslijnen en de hoofdlijnen van de uitvoering te controleren.

De jaarstukken bevatten de volgende paragrafen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Regio Deal
- Openbaarheid

3.2 Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf staat informatie over de gemeentelijke belastingen en rechten (gebonden heffingen), die in onze gemeente van toepassing zijn, het beleid rondom de lokale heffingen een overzicht van de opbrengsten in 2023 en een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Algemene uitgangspunten

Belastingen, zoals onroerendezaakbelasting en hondenbelasting zijn algemene dekkingsmiddelen. De opbrengsten zijn vrij besteedbaar. Dit in tegenstelling tot de gebonden heffingen, zoals rioolrecht. Deze middelen moeten verplicht besteed worden aan het doel waarvoor zij geïnd zijn. In onderstaand overzicht geven wij aan welke belastingen wij heffen, wat de heffingsmaatstaf is en wat het beoogd doel is.

Omschrijving	maatstaf	Beoogd doel
Belastingen		
Onroerende zaakbelasting	WOZ waarde	algemeen dekkingsmiddel
Roerende zaakbelasting	waarde roerende zaak	algemeen dekkingsmiddel
Hondenbelasting	Aantal honden	algemeen dekkingsmiddel
Toeristenbelasting	Aantal overnachtingen	Algemeen dekkingsmiddel
Watertoeristenbelasting	Aantal etmalen verblijf	Algemeen dekkingsmiddel
Dagtoeristenbelasting	Aantal aankomsten Tiengemeten	Algemeen dekkingsmiddel
Reclamebelasting	WOZ waarde	bestrijding van kosten gericht op veiligheid, leefbaarheid of ontwikkeling van het aangewezen gebied waar de belasting geheven wordt
Rechten		
Rioolheffing won. eigenaar	vast bedrag	dekking van kosten voor onderhoud en vervanging riolering
Rioolheffing won. gebruiker	aantal gebruikers	dekking van kosten voor onderhoud en vervanging riolering
Rioolheffing niet won. eigenaar	WOZ waarde	dekking van kosten voor onderhoud en vervanging riolering
Rioolheffing niet won. gebruiker	WOZ waarde	dekking van kosten voor onderhoud en vervanging riolering
Lijkbezorgingsrechten	diversen (verschillend per dienst)	dekking van de kosten van diensten nader omschreven in de tarieventabel bij de verordening (begraven, grafuitgifte, onderhoud, specifieke dienst)
Leges		
Afvalstoffenheffing	diversen (verschillend per dienst)	dekking van de kosten van dienstverlening aan een individuele derde
	vast bedrag verhoogd met een bedrag per lediging	dekking van de kosten voor afvoer en verwerking van huishoudelijk afval
Haven- en kadegelden	diversen (verschillend per haven)	dekking kosten onderhoud havens en kades
Marktgeden	vierkante meters gebruik	dekking van kosten verbonden aan gebruik van een marktstandplaats
BIZ	diversen (verschillend per BIZ vereniging)	bestrijding van kosten gericht op veiligheid, leefbaarheid of ontwikkeling van de bedrijveninvesteringzone (winkelgebied of bedrijventerrein)

Woonlasten

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing. De gemeentelijke belastingen zijn in 2023 gestegen met een inflatiecorrectie van 4,9%.

De gebonden heffingen, zoals afvalstoffenheffing, en leges, mogen wettelijk maximaal 100% kostendekkend zijn, inclusief toe te rekenen compensabele btw, mutaties in voorzieningen en toe te rekenen kosten voor overhead. Ook voor deze gebonden heffingen is de inflatiecorrectie van 4,9% toegepast.

We streven naar zo laag mogelijke lokale lasten

Activiteiten voeren we uit tegen zo laag mogelijke kosten voor inwoners en bedrijven. Bij de rechten streven we naar kostendekkende tarieven.

Kostenonderbouwing volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf lokale heffingen kostenonderbouwingen voor belastingtarieven zijn opgenomen. Dit geldt met name voor de gebonden heffingen. Uit deze onderbouwing moet blijken in welke mate de lasten gedekt worden door de baten (maximaal 100%). Wij berekenen dit door per gebonden heffing de totale baten te delen door de totale lasten voor zover deze toe te rekenen zijn aan de heffing

Bij baten nemen wij zowel de opbrengst van de heffing als de overige baten, zoals bijdragen van derden, mee. In de kostprijs nemen we de kosten op voor diensten van externen (netto kosten), de

ambtelijke ureninzet, overhead en (compensabele) btw mee. Btw die fiscaal aftrekbaar is mag niet meegenomen worden.

Overhead rekenen we toe volgens een opslag

De apparaatskosten bestaan uit directe loonkosten en overhead (loonkosten ondersteunend personeel, huisvesting, ICT etc.). De directe loonkosten rekenen we rechtstreeks toe op basis van de geraamde tijdsbesteding. Overhead rekenen we via een opslagpercentage direct toe aan de loonkosten. Het percentage bepalen we door de overhead te delen door de totale directe loonkosten.

Opbrengst lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de begrote en werkelijke opbrengsten van de lokale heffingen in 2023.

(Bedragen x €1.000)

Omschrijving	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Vershil
Belastingen			
Onroerende zaakbelasting	19.480	19.701	221
Roerende zaakbelasting	5	1	-5
Hondenbelasting	666	665	-1
Toeristenbelasting	189	169	-20
Reclamebelasting	112	110	-1
Subtotaal (a)	20.452	20.646	194
Rechten			
Rioolheffing	9.219	9.508	289
Lijkbezorgingsrechten	1.397	1.233	-164
Leges	5.563	5.124	-439
Afvalstoffenheffing	9.716	9.231	-485
Haven- en kadegelden	58	95	37
Marktgeden	23	21	-1
Subtotaal (b)	25.977	25.213	-763
Overig			
BIZ	163	164	1
Subtotaal (c)	163	164	1
Totaal (a+b+c)	46.591	46.024	-568

Lokale lastendruk meerpersoonshuishoudens

De onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing bepalen het totaal van de lokale lasten. In onderstaand overzicht geven wij de gemiddelde lasten 2023 van Hoeksche Waard naast het landelijk gemiddelde weer. Uitgangspunt hierbij is een meerpersoonshuishouden met een eigen woning met een (gemiddelde) waarde van € 352.090,-.

(Bedragen x €1)

Lastendruk 2022	Hoeksche Waard	landelijk*
Meerp. Huish. Met eigen woning		
OZB	279	313
Rioolheffing	217	213
afvalstoffenheffing	249	329
Lastendruk	745	855

*Bron: Coelo 2023

Onroerende- en roerende zaakbelastingen (OZB en RZB)

Bij de onroerende- en roerende zaakbelastingen is de herwaardering van het (on)roerend goed (wet WOZ) van belang. De WOZ-waarde wordt jaarlijks vastgesteld. De belasting wordt uitgedrukt in een percentage van deze waarde. Voor belastingjaar 2023 gaat het om de waarde op de peildatum 1 januari 2022. Waardestijging van bestaande panden is in het tarief gecorrigeerd (verlaging van de tarieven). Vervolgens

is de inflatiecorrectie (4,9% voor 2023) toegepast. De tarieven voor OZB en RZB zijn wettelijk verplicht aan elkaar gelijk.

Zowel OZB als RZB behoren tot de algemene middelen waarvan de besteding vrij is. In 2023 is een totaalbedrag van ca € 19.701.000 aan OZB ontvangen; de opbrengst van de RZB bedroeg ca € 1.000.

Hieronder treft u een overzicht aan van de tarieven 2023 van onze gemeente en het landelijk gemiddelde over 2023.

OZB / RZB tarieven	2023 HW	2023 land.gem.*
woningen	0,07916%	0,089%
niet woningen eigenaren	0,2611%	0,3145%
niet woningen gebruikers	0,21805%	0,2248%

*Bron: Coelo 2023

Hondenbelasting

Hondenbelasting is een van de oudste belastingen van ons land. Deze belasting betreft een algemeen dekkingsmiddel en hoeft daarmee niet verplicht besteed te worden aan de kosten die de gemeente maakt voor hondenbezit. In 2023 is een totaalbedrag van ca € 665.000 aan hondenbelasting ontvangen.

In onderstaande tabel geven wij de tarieven voor 2023 van onze gemeente weer evenals het landelijk gemiddelde over 2023 (van gemeenten waar hondenbelasting is ingevoerd).

Hondenbelasting	2023 HW	2023 land.gem.*
Eerste hond	93	34
Volgende hond	164	geen land. gem.
kennel	397	geen land. gem.

*Bron: Coelo 2023

Toeristenbelasting en watertoeristenbelasting

Toeristenbelasting geldt voor het overnachten in hotels, pensions etc. Watertoeristenbelasting geldt voor het verblijven in een haven per etmaal. In plaats van een bedrag per nacht kan ook voor een vast bedrag voor een heel seizoen gekozen worden (forfait). Beide belastingen behoren tot de algemene middelen waarvan de besteding vrij is. De belasting geldt niet voor ingezetenen van Hoeksche Waard. In 2023 bedroeg het tarief voor zowel toeristen- als watertoeristenbelasting € 1,20 per nacht/etmaal.

Toeristenbelasting	2023
Hoeksche Waard	€ 1,20
Gemiddeld Zuid-Holland*	€ 2,80
Gemiddeld Nederland*	€ 2,16

Bron: [Bungalowparkenoverzicht.nl](https://www.bungalowparkenoverzicht.nl)

Dagtoeristenbelasting

Wij heffen de belasting voor dagverblijf na aankomst op Tiengemeten. Dagtoeristenbelasting behoort tot de algemene middelen waarvan de besteding vrij is. De raad heeft op 21 september 2021 besloten om deze belasting vanaf 2022 gefaseerd af te bouwen naar nihil in 2024. In 2023 bedroeg het tarief € 0,20 per aankomst.

Rioolheffing

Rioolheffing is een belasting waarvan de opbrengsten besteed moeten worden aan de specifieke taak. De opbrengsten rioolheffing dekken, naast de kosten van het rioleringsstelsel, ook kosten die voortvloeien uit

de Wet gemeentelijke watertaken. Om schommelingen in de tarieven te voorkomen, maken we gebruik van een voorziening voor riolering.

Het tarief voor rioolheffing 2023 komt voort uit het door de gemeenteraad op 13 oktober 2020 vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025.

Het tarief in 2023 bedroeg voor het eigenaarsdeel € 113,- en voor het gebruikersdeel respectievelijk €57,- (1-persoonshuishouden) of € 113,- voor een meerpersoonshuishouden. Deze tarieven zijn vrijwel gelijk aan het landelijk gemiddelde over 2021 (bron: Atlas Lokale lasten Coelo 2023). Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten in 2023 en daarbij de mate van kostendekking van de heffing.

(Bedragen x €1.000)

Kostendekkendheid Rioolheffing	
Netto kosten	6.187
Direct toe te rekenen kosten	1.171
overhead	975
BTW	2461
Totale lasten	10.794
Opbrengsten heffing	9.508
Overige opbrengsten	-
Totale baten	9.508
dekkingspercentage (ex mutatie voorziening)	88%
Mutatie voorziening (onttrekking)	-1.286

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten moeten besteed worden aan de specifieke taak. De tarieven komen voort uit het eind 2020 door de raad vastgestelde beleid. Hieronder geven wij een overzicht van de baten en de lasten in 2023 en daarbij de mate van kostendekking van deze heffing.

(Bedragen x €1.000)

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten	
Netto kosten	1.266
Direct toe te rekenen kosten	1.133
Overhead	941
BTW	-
Totale lasten	3.340
Totale baten	1.233
Dekkingspercentage	37%
Mutatie voorziening (onttrekking)	-284

Leges

Leges zijn vergoedingen voor een dienst die de gemeente aan een individuele burger of bedrijf verleent.

De legesverordening bestaat uit 3 delen:

1. Algemene Dienstverlening.
2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving (omgevingsvergunningen).
3. Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn (EDR).

Binnen de legesverordening mogen we overschotten op onderdelen gebruiken om tekorten op andere onderdelen op te vangen (kruissubsidiering). De baten en lasten 2023 en de mate van kostendekking is hieronder zowel op totaalniveau van de verordening als gesplitst per titel weergegeven.

(Bedragen x €1.000)

Kostendekkendheid Leges totaal	
Netto kosten	894
Direct toe te rekenen kosten	3.040
overhead	2.738
BTW	64
Totale lasten	6.736
Opbrengsten	5.123
Dekkingspercentage	76%

(Bedragen x €1.000)

Kostendekkendheid per titel	
Titel 1 Algemene dienstverlening	
Netto kosten	609
Direct toe te rekenen kosten	968
Overhead	873
BTW	11
Totale lasten	2.461
Opbrengsten	1.923
Dekkingspercentage	78%
Titel 2 Omgevingsvergunningen	
Netto kosten	285
Direct toe te rekenen kosten	1.908
Overhead	1.717
BTW	53
Totale lasten	3.963
Opbrengsten	3.160
Dekkingspercentage	80%
Titel 3 Dienstverlening EDR	
Netto kosten	-
Direct toe te rekenen kosten	164
Overhead	148
BTW	-
Totale lasten	312
Opbrengsten	40
Dekkingspercentage	13%

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing is een belasting waarvan de opbrengsten besteed moeten worden aan de specifieke taak. De heffing vergoedt de kosten voor inzameling van huishoudelijk afval.

De heffing bestaat uit twee delen: een 'vast bedrag' en een bedrag per 'aanbieding'. Met dit gedifferentieerde tarief wordt beoogd om door een financiële prikkel het aanbieden van afval te beperken. Minder vaak aanbieden betekent voor de gemeente het risico op een lagere opbrengst dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. In 2023 was hiervan sprake.

RAD BV voert de inzameling voor de gemeente uit. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst gesloten, die jaarlijks geïndexeerd wordt. Het tarief van de heffing bedroeg in 2023 gemiddeld € 249. Het landelijk gemiddeld tarief kwam in 2023 uit op € 329 voor meerpersoonshuishoudens (bron: Atlas lokale lasten Coelo, 2023).

Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten in 2023 en de mate van kostendekking van de heffing.

(Bedragen x €1.000)

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	
Netto kosten	8.851
BTW	1.652
Direct toe te rekenen kosten overhead	-
Totale lasten	10.503
Opbrengsten heffing	9.231
Overige opbrengsten	809
Totale baten	10.040
Dekkingspercentage	95,6%

Haven- en kadegelden

De tarieven voor haven- en kadegelden zijn in de verordening per haven vastgelegd. De tarieven zijn in 2023 met 4,9% (inflatiecorrectie) gestegen ten opzicht van het voorgaande jaar.

Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten in 2023 en de mate van kostendekking van deze heffing.

(Bedragen x €1.000)

Kostendekkendheid Haven en kadegelden	
Netto kosten	131
Direct toe te rekenen kosten	4
Overhead	3
BTW	24
Totale lasten	162
Opbrengst haven- en kadegelden	21
Overige opbrengsten	-
totale baten	21
Dekkingspercentage	13%

Marktgeden

De tarieven voor marktgeden zijn in 2023 aangepast met 4,9% (inflatiecorrectie). Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten 2023 en de mate van kostendekking van de heffing.

(Bedragen x €1.000)

Kostendekkendheid Marktgeden	
Netto kosten	40
Direct toe te rekenen kosten	8
Overhead	8
BTW	8
Totale lasten	65
Opbrengst Marktgeden	21
Overige opbrengsten	-
Totale baten	21
Dekkingspercentage	32%

Bedrijfsinvesteringszones (BIZ)

Volgens de Wet op de bedrijfsinvesteringszones (BIZ) kan de gemeenteraad onder de naam BIZ-bijdrage een belasting instellen binnen een bepaald gebied in de gemeente. De opbrengst moet besteed worden aan het bestrijden van kosten voor het bevorderen van leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of economische ontwikkeling van het betreffende gebied. Per gebied wordt een verordening opgesteld. Een verordening heeft een maximale looptijd van 5 jaar. In 2023 kent de gemeente 5 BIZ verordeningen, waarvan 5 winkelgebieden (Numansdorp, 's-Gravendeel, Puttershoek, Strijen en Zuid-Beijerland) en 2 bedrijventerreinen (de Bosschen en Hoogerwerf). De belasting wordt betaald door de bedrijven in het betreffende gebied en via een subsidie beschikbaar gesteld voor het hierboven omschreven doel.

Reclamebelasting

Reclamebelasting geldt alleen voor niet-woningen, in een specifiek aangewezen gebied (het centrum van Oud-Beijerland). De opbrengsten worden als subsidie uitgekeerd aan de stichting Centrummanagement Oud-Beijerland. Hierover is met de stichting een overeenkomst gesloten.

Het tarief voor reclamebelasting bestaat uit een vast bedrag en variabelbedrag, gekoppeld aan de WOZ-waarde. Het vaste deel is gecorrigeerd voor de inflatiecorrectie en bedraagt in 2023 € 337; bij het variabele deel is naast de inflatiecorrectie ook rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de onroerende zaken. Dit tarief komt uit op € 1,71 per € 1.000 WOZ-waarde boven € 250.000.

Kwijtschelding

De Invorderingswet 1990 geeft voorwaarden waarbinnen de gemeentebelastingen en heffingen kan kwijtschelden. Dit is vastgelegd in de Kwijtscheldingsverordening. Hierin is opgenomen dat het percentage de kosten van bestaan op 100% van de bijstandsnorm is gesteld. Dit is het wettelijk maximum.

Kwijtschelding was in 2023 in gemeente Hoeksche Waard mogelijk voor:

- OZB;
- RZB;
- Rioolheffing;
- Hondenbelasting, alleen voor de eerste hond;
- Afvalstoffenheffing tot een maximaal bedrag van € 236,-
- Leges voor een Nederlandse identiteitskaart;
- Leges voor het aanvragen van een gehandicaptenparkeerkaart;
- Leges voor de aanvraag van een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken.

In 2023 is voor een totaalbedrag van € 290.000 aan gemeentelijke belastingen en heffingen kwijtgescholden. Dit is ca 1% van de opbrengsten van belastingen waarvoor kwijtschelding mogelijk is.

Een beperkt deel (<€1.500) van het totaalbedrag is toe te rekenen aan kwijtschelding uit hoofde van de Kinderopvang Toeslag Affaire (KOTA), waarvoor wij door het rijk gecompenseerd worden.

3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Risicomanagement geeft de gemeente inzicht in de risico's. Doel is het vergroten van het risicobewustzijn, het beheersen van de risico's en het kunnen bepalen van een volledig en goed onderbouwd weerstandsvermogen. Inzicht in de risico's stelt ons in staat om verantwoorde besluiten te nemen. Dat betekent: risico's staan in de juiste verhouding tot de vermogenspositie.

Beleidskader & Verordeningen

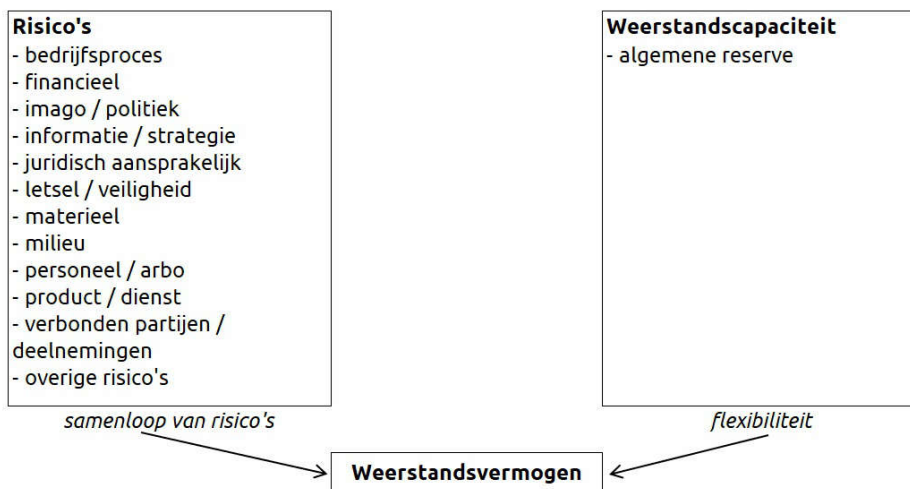
Nota risicomanagement gemeente Hoeksche Waard 2019.

Professionalisering

Om goed te kunnen sturen en onze doelen te kunnen realiseren, is risicomanagement een wezenlijk onderdeel van onze organisatie. In het kader van de invoering van de Rechtmatigheidsverantwoording is het project Three Lines gestart. Risicomanagement is een onderdeel hiervan en wordt in dit traject meegenomen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin een gemeente in staat is financiële tegenvallers (risico's) op te vangen zonder dat de normale bedrijfsvoering daardoor wordt aangetast. Het weerstandsvermogen is het resultaat van een vergelijking tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. Onderstaand schema verduidelijkt dit:

Beschikbare weerstandscapaciteit

Gemeente Hoeksche Waard heeft financiële middelen beschikbaar uit de algemene reserve om onverwachte en hoge kosten te dekken. Hiervoor hoeven we het beleid en begroting niet aan te passen.

Dit geeft het volgende beeld voor de beschikbare weerstandscapaciteit:

(Bedragen x €1.000)

Weerstandscapaciteit		
Algemene reserve	86.326	
Algemene reserve Weerstandsvermogen	9.800	
Totale weerstandscapaciteit	96.126	

Bij de berekening van de weerstandscapaciteit houden we de stand van de algemene reserve aan. Deze is gelijk aan de staat van reserves en voorzieningen per 31 december van de betreffende jaarschijven.

Inventarisatie risico's

Om de risico's van onze organisatie in kaart te brengen, wordt het risicoprofiel twee keer per jaar, bij de Programmabegroting en de Jaarstukken, geactualiseerd door een uitvraag in de organisatie. Het geactualiseerde risicoprofiel wordt ingevoerd in het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem).

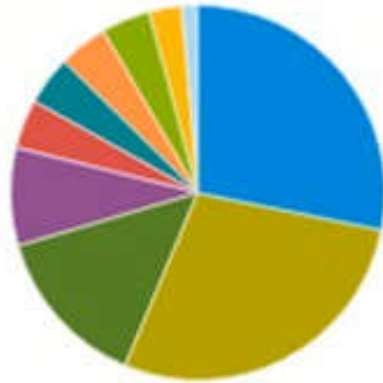
Het verhogen van het risicobewustzijn binnen de organisatie is een vervolgstap voor het professionaliseren van risicomanagement. Het risico-denken integreren in de processen is daarbij van belang. Het inventariseren van risico's is dan een doorlopend proces, waarbij wij de risico's systematisch en cyclisch in beeld brengen. Sturing van de organisatie en het op een verantwoorde wijze nemen van besluiten is niet mogelijk zonder inzicht in de risico's die het behalen van de doelstellingen van de gemeente in de weg staan.

Het risicoprofiel van onze organisatie bestaat uit 72 risico's met een totaal financieel maximum van €37,1 miljoen. In onderstaand overzicht worden de 5 risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit weergegeven.

Risico oorzaak	Risico gebeurtenis	Financieel gevolg	Imago schade	Maatregelen	Kans	Financieel Maximum
Door hogere kosten voor grondstoffen, brandstoffen, lonen en materialen en de hogere eisen met betrekking tot duurzaamheidsmaatregelen stijgen kosten voor diensten, bouwkosten en kosten voor onderhoud openbare ruimte.	Door duurdere grondstoffen, loonkosten, materiaalkosten en brandstofkosten zijn de prijzen fors gestegen. Door het uitstellen van werkzaamheden door o.a. gebrek aan kwalitatief goed personeel stijgen de kosten voor de uitvoering. Ook worden contracten eerder beëindigd dan de looptijd doordat opdrachtnemer niet kan leveren wat is overeengekomen.	Door stijgende kosten ontstaan budgetoverschrijdingen waarvan de omvang nog niet zeker is	Vertraging van de werkzaamheden. Langer overlast voor de omgeving wat leidt tot klachten. Beeldkwaliteit openbare ruimte verslechterd.		70%	€ 4.000.000
De Hervormingsagenda Jeugd is vastgesteld in 2023. Hierin zijn maatregelen opgenomen om besparingen te realiseren binnen de Jeugdhulp. Deze maatregelen zijn opgedeeld in verschillende verantwoordelijken: het Rijk, de jeugdhulpregio en de lokale gemeenten. Om lokale maatregelen door te voeren zijn we deels afhankelijk van de maatregelen die het Rijk dient te nemen.	Opgelegde besparingen met invang van 2024 vanuit het Rijk met betrekking tot de Hervormingsagenda Jeugd worden niet gehaald	De ingeboekte taakstelling wordt niet gerealiseerd. Dit is een extra last in de begroting.		De maatregelen zo goed als mogelijk doorvoeren vanuit de Hervormingsagenda jeugd.	40%	€ 1.700.000
Stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden en/of hogere prijs per uitkering dan in verdeelmodel SZW	Ontoereikend macrobudget SZW	Tekort op gebundelde uitkering.			70%	€ 1.300.000
Schade aan private eigendommen doordat verkeersintensiteit hoger wordt door afsluitingen wegen van andere overheden. (actueel: afsluiting Heinoordtunnel, Haringvlietbrug)	Door toename van verkeersintensiteit op dijken in beheer van de gemeente ontstaat schade aan woningen en keerwanden. De wegconstructie is verouderd, de keerwanden staan bij de woningen. Deze kunnen door de hogere verkeersintensiteit zorgen voor schade aan woningen.	Woningen van inwoners ondervinden schade, gemeente ontvangt claims			10%	€ 2.500.000
Onbevoegd verstrekken van gegevens, verkeerd gebruik van wachtwoorden of hacken van systemen door gebrekkige naleving procedures Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)	Verlies van privacygevoelige gegevens.	Claims bij openbaar worden gegevens of verlies van gegevens. Boete van de Autoriteit Persoonsgegevens	Negatieve publiciteit	Investeren in bewustwording privacy en informatieveiligheid. Implementeren, borgen en toezien op naleving BIO- en AVG- maatregelen.	30%	€ 1.000.000

Risicospreiding

Bij alle geïnventariseerde risico's staat onder welk programma het risico valt. De risicospreiding per programma ziet er als volgt uit:

Meerdere programma's	0. Bestuur en Ondersteuning
4. Onderwijs	1. Veiligheid
7. Volksgezondheid en Milieu	5. Sport, Cultuur en Recreatie
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	2. Verkeer, Vervoer en Openbare Ruimte
6. Sociaal Domein	Algemene dekkingsmiddelen/Overhead/VPB/Onv voorzien

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen zijn ingedeeld, plaatsen we in een risicokaart. Deze kaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's in het desbetreffende vak van de risicokaart. Een risico in het groene gebied vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico met een score in het oranje gebied vraagt wél om aandacht. Een risico met een score in het rode gebied vereist directe aandacht omdat dit de continuïteit van de organisatie bedreigt.

Het grootste risico's van de gemeente Hoeksche Waard bevindt zich in het donker oranje vlak. Het grootste risico heeft betrekking op het stijgen van de kosten voor de uitvoering van werkzaamheden door hogere materiaalprijzen en een tekort aan kwalitatief personeel. Dit risico bedreigt niet direct de continuïteit van de organisatie, maar legt wel een grote druk op het structurele exploitatie saldo.

Financieel	Bruto				
	10%	30%	50%	70%	90%
$x > € 500.000$	3	4	5	4	
$€ 250.000 < x < € 500.000$	4	4	6	3	
$€ 100.000 < x < € 250.000$	5	7	5	3	
$€ 50.000 < x < € 100.000$	1	3	4	2	1
$€ 10.000 < x < € 50.000$	1	1	2		1
$x < € 10.000$	3				
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Benodigde weerstandscapaciteit

We bepalen met behulp van een risicosimulatie hoeveel middelen nodig zijn om de risico's af te dekken op basis van de geïnventariseerde risico's en de risicowaardering (kans x financieel gevolg). De risicosimulatie is essentieel omdat het reserveren van het maximale bedrag € 37.128.424,- (zie de risico-inventarisatie) ongewenst is. Uitgangspunt bij de risicosimulatie is het gegeven dat de geïdentificeerde risico's nooit allemaal tegelijk en met een maximale omvang optreden.

De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit wordt gemaakt door middel van een Monte Carlo-ricosimulatie. De risicosimulatie is uitgevoerd op basis van de ingevoerde risico's en hun kans x impact. Bij een risicosimulatie wordt de werkelijkheid denkbeeldig op basis van individuele kansverdelingen per risico 100.000 keer nagebootst. Dit leidt tot een nieuwe gezamenlijke kansverdeling die alle risico's uit het gehele risicoprofiel omvat.

Uitgangspunt is dat we risico's met 90% mate van zekerheid willen afdekken. Uit de risicosimulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van € 9.800.00. De risico's met betrekking tot de grondexploitaties zijn bij de risico-inventarisatie niet aangeleverd en dan ook niet meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

(Bedragen x €1.000)

Benodigde weerstandscapaciteit	
Benodigde weerstandscapaciteit	9.800

Ratio weerstandsvermogen

Voor de uiteindelijke beoordeling van het weerstandsvermogen geldt de ratio:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De ratio ziet er als volgt uit:

(Bedragen x €1.000)

Ratio weerstandsvermogen		
Weerstandscapaciteit	96.126	
Benodigde weerstandscapaciteit	9.800	
Ratio		9,8

De notitie Risicomanagement bepaalt dat de ratio van het weerstandsvermogen voldoende moet zijn (tussen de 1,0 en 1,4). De huidige ratio van 9,8% voldoet ruimschoots aan deze doelstelling. De minimaal benodigde weerstandscapaciteit om in de categorie voldoende te vallen is 1,0 x de benodigde weerstandscapaciteit.

Basisset financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat gemeenten in hun jaarstukken (paragraaf Weerstandscapaciteit en risicobeheersing) een uniforme basisset van 5 financiële kengetallen moeten opnemen. Voor onze gemeente is het beeld voor wat betreft deze kengetallen als volgt:

Kengetallen:	Jaarrekening	Begroting	Jaarrekening
	2022	2023	2023
Netto Schuldquote	12,6%	44,3%	20,2%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	6,0%	36,1%	12,1%
Solvabiliteitsratio	64,7%	56,9%	63,1%
Structurele Exploitatieruimte	0,1%	1,0%	1,9%
Grondexploitatie	0,4%	-0,3%	0,4%
Belastingcapaciteit	76,4%	79,6%	87,1%

Sturing met financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente. De afzonderlijke kengetallen zeggen echter weinig over onze financiële positie. Om een goed beeld te krijgen, moeten we de kengetallen altijd in samenhang met elkaar bekijken. In het algemeen geldt dat bijsturing noodzakelijk is als er sprake is van een hoge schuld, een situatie waarin de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en wanneer sprake is van relatief hoge woonlasten (weinig ruimte om belastingen te kunnen verhogen). Heeft een gemeente geen of weinig schulden, relatief veel eigen vermogen, veel structurele inkomsten in relatie tot structurele lasten en veel ruimte om eventueel de belastingen te verhogen, dan staat een gemeente er over het algemeen goed voor. Met behulp van de 5 financiële kengetallen die betrekking hebben op de balans en de begroting kunnen we een goed globaal beeld schetsen van de financiële gezondheid van onze gemeente. Het ministerie van BZK heeft eerder een infographic gemaakt, die de betekenis en samenhang van de verschillende financiële kengetallen duidelijk maakt. Deze is hieronder weergegeven:

Tabel normen en signaleringswaarden

Voor de financiële kengetallen heeft de VNG normen opgesteld; de provincie Zuid-Holland geeft signaleringswaarden. Onderstaande tabel geeft de financiële kengetallen van onze gemeente ten opzichte van deze normen en signaleringswaarden weer:

Kengetallen:	Normen VNG			Jaarrekening Begroting Jaarrekening		
	Voldoende	Matig	Onvoldoende	2022	2023	2023
Netto Schuldquote	<100%	100-130%	>130%	12,6%	44,3%	20,2%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<100%	100-130%	>130%	6,0%	36,1%	12,1%
Solvabiliteitsratio	>50%	30-50%	<30%	64,7%	56,9%	63,1%
Structurele Exploitatieruimte	>0,6%	0-0,6%	<0%	0,1%	1,0%	1,9%
Grondexploitatie	<50%	50-100%	>100%	0,4%	-0,3%	0,4%
Belastingcapaciteit	<100%	100-120%	>120%	76,4%	79,6%	87,1%

Kengetallen:	Signaleringswaarden Provincie			Jaarrekening Begroting Jaarrekening		
	Minst risico	Neutraal	Meest risico	2022	2023	2023
Netto Schuldquote	<90%	90-130%	>130%	12,6%	44,3%	20,2%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	6,0%	36,1%	12,1%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	64,7%	56,9%	63,1%
Structurele Exploitatieruimte	>0%	= 0%	<0%	0,1%	1,0%	1,9%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	0,4%	-0,3%	0,4%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	76,4%	79,6%	87,1%

Financiële positie gemeente Hoeksche Waard

Op basis van de uitkomsten van de financiële kengetallen en de weerstandsratio zoals eerder genoemd in deze paragraaf (weerstandsratio van 9,8) kunnen we concluderen dat onze financiële positie ruim voldoende is:

- Er is sprake van relatief geringe schulden (lage schuldquote).

- We zijn in ruim voldoende mate in staat om aan onze financiële verplichtingen te voldoen (solvabiliteit).
- Het aandeel van (eventueel risicovolle) grondexploitaties is beperkt (weinig risico).
- Er is ruimte voor eventuele verhogingen van eigen belastingen.

We kunnen hieruit concluderen dat het algemene beeld dat volgt uit de basisset van kengetallen geen bijzondere aandachtspunten laat zien. We hoeven daarom op dit moment geen maatregelen te treffen.

3.4 Onderhoud Kapitaalgoederen

Openbare ruimte

De openbare ruimte is als het ware de 'tuin' van onze inwoners

Kapitaalgoederen in die openbare ruimte vormen het gezicht van de gemeente. Ook zijn ze een middel om de doelen uit de programma's te realiseren. De Hoeksche Waard heeft een grondoppervlakte van circa 32.371 hectare. De gemeente heeft daar een aanzienlijk deel van in beheer. Binnen dat deel wonen, werken en recreëren we.

Vastgoed

Naast de openbare ruimte, heeft de gemeente ook vastgoed in eigendom. Deze objecten zijn noodzakelijk voor de huisvesting van maatschappelijke partners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en stichtingen, maar ook voor onze eigen diensten. Denk hierbij aan dorpshuizen, sporthallen, zwembaden en het gemeentehuis zelf. Vastgoed vertegenwoordigt waarde en genereert huurinkomsten, maar kost ook geld in de vorm van onderhoud, renovatie en/of nieuwbouw. Beheer en exploitatie van het gemeentelijk vastgoed (waaronder het groot onderhoud) is per 1 januari 2022 overgedragen aan Bres Accommodaties B.V. Het klein onderhoud van de gemeentehuizen, gemeentewerven en dat voor HW Werkt! voert de gemeente uit.

Goed onderhoud van onze kapitaalgoederen is belangrijk

Niet alleen omdat we het wettelijk verplicht zijn (zoals het onderhoud van riolering en wegen), maar ook voor een stevige financiële positie van de gemeente. Door onderhoud blijft het leefklimaat in onze gemeente aantrekkelijk. Goed onderhoud draagt ook bij aan doelstellingen, zoals die voor milieu, verkeer en de openbare ruimte. Dit vraagt om beleidsvisies op het beheer van de kapitaalgoederen, systematisch beheer, meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP) en vertaling van de financiële gevolgen voor de budgetten.

Voor een goed onderhoud aan de kapitaalgoederenvoorraad zijn nodig:

- Toekomstvisie maatschappelijk vastgoed (integraal accommodatieplan);
- voldoende budget voor klein- en grootschalig onderhoud;
- voldoende budget voor reconstructie van verhardingen van wegen;
- voldoende kennis van wet- en regelgeving.

In deze paragraaf vullen we de kaders in om onze kapitaalgoederen te onderhouden.

Risico's

Openbare ruimte

De budgetten voor de openbare ruimte baseren we op het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte dat in september 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld. In de risicoparagraaf is een aantal risico's opgenomen. De kosten die met het voordoen van deze risico's gepaard gaan, zijn niet opgenomen in de reguliere budgetten.

Vastgoed

In april 2020 is de startnotitie 'Vastgoed op orde' door de raad vastgesteld. Het doel van dit project is een professioneel en rechtmatig vastgoedbeheer. De Beleidsnota beheer gemeentelijk vastgoed, de keuzes zoals vermeld in de Keuzenota beleid accommodaties voor maatschappelijke activiteiten en het voorstel over het Uniformeren van beheer en exploitatie van gemeentelijk vastgoed zijn door de raad vastgesteld. In het najaar van 2021 is gestart met het opstellen van een Integraal Accommodatieplan. Dat gebeurt in principe per dorp. Gestart is met Goudswaard en 's-Gravendeel.

Voor het gemeentelijk vastgoed zijn nieuwe meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) opgesteld. Daarnaast is de huidige energetische kwaliteit van onze gebouwen in kaart gebracht met daarbij een grove indicatie/verkenning van de mogelijke verbetermaatregelen voor verduurzaming.

Beheerplannen en beheersystemen

Openbare ruimte

Vanuit de beleidskaders werken we concrete maatregelen uit. Dit doen we binnen de kaders uit het integraal beleidsplan openbare ruimte. Met een (actueel) beheersysteem is het mogelijk de kwaliteit van de buitenruimte te monitoren en bij te sturen. Ook is een beheersysteem nodig om het vereiste jaarlijkse budget te kunnen bepalen. Op diverse momenten in het jaar is er behoefte aan actuele en nauwkeurige areaalgegevens, zoals de topografische gegevens met administratieve en technische kenmerken. Vanuit het beheersysteem gebruiken we die benodigde informatie ook om het beleidsplan te actualiseren.

De beheerdata voor het planmatig onderhoud halen we uit een beheersysteem. Voor het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte beschikken we over een aantal beheersystemen voor de verschillende elementen.

De volgende tabel geeft een beknopt overzicht van de belangrijkste onderdelen van bestaande beleids- en beheerplannen in de Hoeksche Waard. In 2020 heeft in het integraal beleidsplan de harmonisatie van de plannen uit de voormalige gemeenten plaatsgevonden.

Overzicht beleid-/beheerplannen op verschillende vakgebieden	Looptijd
Integraal beleidsplan openbare ruimte	2021-2025
Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)	2021-2025
Begraafplaatsbeleid	2021-2040

Vastgoed

In het afgelopen jaar is het vastgoed van de gemeente geïnventariseerd en zijn de basisgegevens in kaart gebracht. Het systeem voor incidentele verhuur van vastgoed is gekoppeld aan het financiële systeem. Ook is een beleidsnota over het beheer vastgesteld, zijn keuzes gemaakt voor accommodatiebeleid en heeft de raad een besluit genomen over het uniformeren van beheer en exploitatie van het gemeentelijk vastgoed. Gelet op de overdracht van beheer en exploitatie van het gemeentelijk vastgoed aan Bres Accommodaties B.V. is het aanschaffen van een vastgoedbeheersysteem niet meer opportuun.

A Wegen

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van de wegen maken wij gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	eenheid	Hoev begr. 2024
Asfaltverharding	m ²	883.562
Elementenverharding	m ²	3.394.575
Half open verharding	m ²	57.317
Betonverharding	m ²	14.073

Beleid en beheer

Wegen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen. Het wegenonderhoud is gebaseerd op de beleidsuitgangspunten uit het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte 2021-2025.

Voor de jaren t/m 2024 is door de raad extra geld beschikbaar gesteld voor een kwaliteitsimpuls van de wegen.

Kwaliteit

Het doel is om de bestrating minimaal op het kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het kenniscentrum voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte (CROW) vastgestelde niveau B. Dit niveau komt neer op een verharding in redelijke staat, die voldoet aan de kwalificatie 'heel en veilig'. Comfort en uitstraling zijn hierbij minder van belang. Dit kwaliteitsniveau is de wettelijke ondergrens van verantwoord wegbeheer. In de komende jaren geven we de wegen waar nodig een kwaliteitsimpuls en realiseren we in de hele gemeente het vastgestelde kwaliteitsniveau.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van de verhardingen, laten we om het jaar een wegininspectie uitvoeren. Deze inspectie is in lijn met de landelijk erkende richtlijnen van het CROW. Zo beoordelen we alle wegen op dezelfde manier, onafhankelijk van de vraag wie er inspecteert. De resultaten van de wegininspectie vormen de basis voor het actualiseren van het onderdeel 'wegen' in het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed wegen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'wegen':

	Begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo
Wegen			
Kapitaallasten	1.220	1.241	-21
Mutatie voorziening	-246	-306	60
Onderhoudskosten	8.051	7.772	279
Totaal	9.024	8.707	318

B Riolering

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van de riolering maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	eenheid	Hoef begr. 2024
Vrijverval riolering	km	554
Lozingsconstructies	st.	228
Bergbezinkvoorzieningen	st.	25
Gemalen (hoofd- en wijk) en drukgemalen	st.	ca. 1900
Persleidingen	km	31
Drukriolering	km	201
Drainage	km	12
Peilbuizen grondwater	st.	116
Kolken (worden 2x per jaar gereinigd)	st.	ca. 40.000
Lijngoten	km	2

Beleid

De riolering onderhouden we op basis van de geldende wettelijke verplichtingen van het in 2020 vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2021-2025. Met de vaststelling van dit GRP zijn de onderhoudscyclus en de vervangingsplanning volledig geharmoniseerd. De rioolheffing is voor alle inwoners van de Hoeksche Waard gelijk.

In het GRP is beleid opgenomen voor klimaatadaptieve maatregelen. Hiermee richten we ons op de doelstelling dat in 2050 heel Nederland klimaatadaptief is ingericht. Voor alle nieuwbouwlocaties geldt dat ze klimaatadaptief worden ingericht op basis van het Convenant Klimaatadaptief Bouwen.

Beheer

Het in 2020 vastgestelde Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte is de leidraad voor het beheer en onderhoud van de riolering.

Kwaliteit

Het doel is om de riolering minimaal op kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Het functioneren van het rioolstelsel en de gemalen moeten we voldoende waarborgen. Storingen aan gemalen komen direct binnen op een centrale post. Deze verhelpen we binnen 24 uur. Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van het rioolstelsel laten we (video-)inspecties uitvoeren. Deze inspecties geven een beeld van de stabiliteit, afstroming en waterdichtheid van het riool. De resultaten zijn gebruikt als basis voor het GRP en het Integrale beleidsplan Openbare Ruimte in combinatie met aanvullende informatie zoals leeftijd, hydraulische berekeningen en storingen. De afgelopen 3 jaar is 126 km riolering gereinigd en geïnspecteerd (25 km/jaar). Hiermee zijn de achterstanden weggewerkt. Vanaf dit jaar zal per jaar 21 km worden gereinigd en geïnspecteerd. De cyclus komt hiermee op 25 jaar.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed riolering

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'riolering':

	Begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo
Riolering			
Kapitaallasten	1.461	1.502	-41
Mutatie voorziening	-841	-1.286	445
Onderhoudskosten	2.701	3.121	-420
Totaal	3.322	3.337	-16

C Water en civieltechnische kunstwerken

Beleidskader

Onder het beleidskader water vallen de volgende thema's:

- havens;
- beschoeiingen;
- waterkwaliteit;
- baggerwerken.

Onder het beleidskader civieltechnische kunstwerken vallen de volgende thema's:

- Bruggen, steigers en vlonders;
- Duikers;
- Stuwen en gemalen;
- Muren en keerwanden.

Kerncijfers

Voor het beheer van het openbaar water en civieltechnische kunstwerken maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	eenheid	hoev begr. 2024
Watergangen (baggeren)	km	125
Beschoeiingen	km	147
Watergangen (Bestrijding waterplanten/eendenkroos)	km	125
Havens	st.	16 (waarvan 2 buiten gebruik)
Aanlegsteigers en pontons	st.	9
Bruggen, steigers en vlonders	st.	272
Duikers	m ¹	15.500
Stuwen en gemalen	st.	90
Muren en keerwanden	m ¹	2.770

Beleid en beheer

Het beleid rondom het beheer en onderhoud is opgenomen in het integraal beleidsplan openbaar gebied. We onderhouden alle voorzieningen op kwaliteitsniveau B (basis).

Kwaliteit

We beheren de openbare ruimte op kwaliteitsniveau B (basis) zoals is vastgesteld door de raad.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit laten we elke 4 jaar inspecties uitvoeren. Deze inspecties zijn onafhankelijk en vormen de basis voor de onderhouds- en vervangingsplanning.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed water

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed water:

	Begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo
Water			
Kapitaallasten	366	364	2
Mutatie voorziening	402	402	0
Onderhoudskosten	829	1.147	-318
Totaal	1.597	1.913	-316

D Groen

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van het openbaar groen maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	eenheid	Hoefv. begr. 2024	
Beplantingen	m ²		783.260
Bomen	st.		31.419
Gras	m ²		3.309.785

Beleid en beheer

De uitgangspunten voor het onderhoud en beheer van het groen zijn opgenomen in het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte.

Kwaliteit

We onderhouden de openbare ruimte op kwaliteitsniveau B (basis). De onderhoudscontracten die we hebben aanbesteed in 2023 zijn op dit kwaliteitsniveau gebaseerd. In 2023 zijn de contracten integraal aanbesteed en niet meer afzonderlijk. In deze contracten is rekening gehouden met ruimte om te gaan beheren op een manier die bijdraagt aan de verbetering van de biodiversiteit.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van het openbaar groen laten we inspecties uitvoeren. Voor de bomen hanteren we minimaal iedere 3 jaar een zogenaamde BVC-inspectie (boomveiligheidscontrole).

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed groen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'groen':

	Begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo
Groen			
Kapitaallasten	442	443	-1
Mutatie voorziening	-220	-156	-64
Onderhoudskosten	5.666	5.337	329
Totaal	5.887	5.623	264

E Gebouwen

Beleidskader

Kerncijfers

De gemeentelijke vastgoedportefeuille bestaat per 1 januari 2022 uit 113 panden.

Beleid

De voormalige gemeente Binnenmaas bracht de exploitatie van het gemeentelijk vastgoed onder bij Bres Accommodaties BV. Het groot onderhoud voor het gemeentelijk vastgoed, het beleid en de dekking van het exploitatietekort van Bres is de verantwoordelijkheid van de gemeente. De raad heeft over het uniformeren van beheer en exploitatie van het gemeentelijk vastgoed besloten dat Bres per 1 januari 2022 al het gemeentelijk vastgoed in beheert en exploiteert.

Met het opstellen van een integraal accommodatieplan wordt onder andere inzichtelijk welke vereisten qua huisvesting de gemeente (en haar maatschappelijke partners) nodig heeft voor de uitvoering van de inhoudelijke producten. Aan de andere kant wordt duidelijk wat de inhoudelijke beleidskeuzes voor gevolgen hebben voor de vastgoedportefeuilles (baten en lasten).

Beheer

Om op een verantwoordelijke, integrale en effectieve wijze de financiële middelen voor het onderhoud in te kunnen zetten is een actueel, eenduidig en volledig inzicht in de vastgoedportefeuille noodzakelijk.

De geactualiseerde meerjarenonderhoudsplannen zijn vastgesteld en de financiële gevolgen daarvan zijn met de zomerrapportage 2021 in de begroting verwerkt.

Daarnaast is een quick scan uitgevoerd naar de mogelijkheden tot verduurzaming van (een deel van) de vastgoedportefeuille.

Kwaliteit

Gemeente Hoeksche Waard heeft veel gebouwen voor verschillende doeleinden in eigendom. Die gebouwen beheren en onderhouden we uiteraard volgens de geldende wet- en regelgeving (bijvoorbeeld Arbowetgeving of het geldende Bouwbesluit). In principe is de kwaliteitsnorm sober (niet uitbundig en niet meer dan nodig is) en doelmatig. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met conditiescore 3 van de norm NEN-2767 'Conditiemeting gebouwde omgeving'. Voor gebouwen die (op termijn) worden gesloopt of afgestoten, is een lager onderhoudsniveau acceptabel. Daarnaast is het beleid om de gebouwen zo efficiënt mogelijk te gebruiken. De meerjarenonderhoudsplannen worden aan de hand van NEN-2767 inspecties eens in de 4 jaar geactualiseerd.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed gebouwen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'gebouwen':

	Begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo
Gebouwen			
Kapitaallasten	5.040	5.128	-88
Mutatie voorziening	-89	-133	44
Onderhoudskosten	169	193	-24
Totaal	5.120	5.188	-68

F Begraafplaatsen

Beleidskader

Kerncijfers

Gemeente Hoeksche Waard heeft 24 begraafplaatsen in beheer en onderhoud. Op 16 daarvan wordt actief begraven. We beheren ongeveer 30.000 graven. Voor het beheer en de administratie van de begraafplaatsen maakt de gemeente gebruik van het administratiepakket Key2begraven van Centric.

Omschrijving	eenheid	Hoev begr. 2024	
Asfalt verharding	m ²		23.017
Beton verharding	m ²		146
Elementen verharding	m ²		25.127
Half- of onverhard	m ²		10.046
Bomen	st.		1.585
Beplanting	m ²		49.371
Grassen	m ²		77.728

Beleid

In 2020 is een geharmoniseerd begraafbeleid vastgesteld dat in 2021 is ingegaan. Vanaf 2021 wordt gewerkt aan de uitvoering van het nieuwe beleid. In 2023 is het vastgestelde beleid geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten zijn de Verordening Begraafplaatsen en de Nadere Regels aangepast. In 2025 wordt het beleid inclusief regelgeving geactualiseerd en indien nodig vastgesteld door het college of de raad.

Beheer

Het in 2020 vastgestelde begraafplaatsenbeleid is de leidraad voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen. We werken volgens een uitvoeringskalender met meerjarenplanning op basis van de behoefte en capaciteit.

Kwaliteit

Begraafplaatsen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau A.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van de begraafplaatsen laten we inspecties uitvoeren. Voor de bomen op de begraafplaatsen hanteren we minimaal iedere 3 jaar een zogenaamde BVC-inspectie (boomveiligheidscontrole).

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed begraafplaatsen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed begraafplaatsen:

	Begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo
Begraafplaats			
Kapitaallasten	116	117	-1
Mutatie voorziening	-148	-284	135
Onderhoudskosten	975	1.046	-71
Totaal	943	879	63

G Buitensportaccommodaties

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van buitensportaccommodaties maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem.

Omschrijving	eenheid	Hoefv begr. 2024	
Bomen	st.		717
Beplanting	m ²		69.050
Grassen	m ²		235.292
Sportvelden (gras, kunstgras, etc...)	m ²		570.000
Verharding	m ²		75.178

Beleid

Buitensportaccommodaties onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten zolang dit nog niet is geharmoniseerd. Het beleid om buitensportaccommodaties te beheren en te onderhouden baseren we op bestaand beleid van de voormalige gemeenten.

Het beleid van beheer buitensportaccommodaties verschilt behoorlijk per voormalige gemeente. In Binnenmaas lag de (financiële) verantwoordelijkheid voor het onderhoud van het groen op de sportcomplexen bij de verenigingen. De (financiële) verantwoordelijkheid voor het renoveren van de sportvelden lag echter bij de gemeente Binnenmaas. In Korendijk lag de (financiële) verantwoordelijkheid voor het onderhoud en het renoveren van het groen op de sportcomplexen bij de verenigingen. Gemeente Cromstrijen had een contract met een vereniging voor het onderhoud en renovatie van de velden. Bij een andere vereniging verzorgde de gemeente zelf het onderhoud. De opstallen waren voor de vereniging zelf. In de andere voormalige gemeenten zorgde de gemeente voor het gehele proces: onderhoud van de velden en de gebouwen en de vervangingsinvesteringen.

Beheer

In 2020 en 2021 is het beheer doorgegaan zoals dit geregeld was door de voormalige gemeentes.

Het streven is om in 2022 de beschikbare plannen te bundelen tot één nieuw geactualiseerd beleids- en beheerplan buitensportaccommodaties voor gemeente Hoeksche Waard.

Kwaliteit

Het streefdoel voor de buitensportaccommodaties in de gehele Hoeksche Waard is minimaal kwaliteitsniveau basis. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het CROW vastgestelde niveau B.

Om de kwaliteit van de sportvelden te waarborgen, plannen we jaarlijks een visuele inspectie met de verenigingen. Tijdens die inspectie beoordelen we de onderhoudsstaat van de buitensportaccommodaties. Het uitgangspunt is handhaving van het kwaliteitsniveau 'basis'.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed buitensportaccommodaties

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed buitensportaccommodaties:

	Begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo
Buitensportaccommodaties			
Kapitaallasten	701	700	1
Onderhoudskosten	627	597	30
Totaal	1.328	1.297	32

Samenvatting

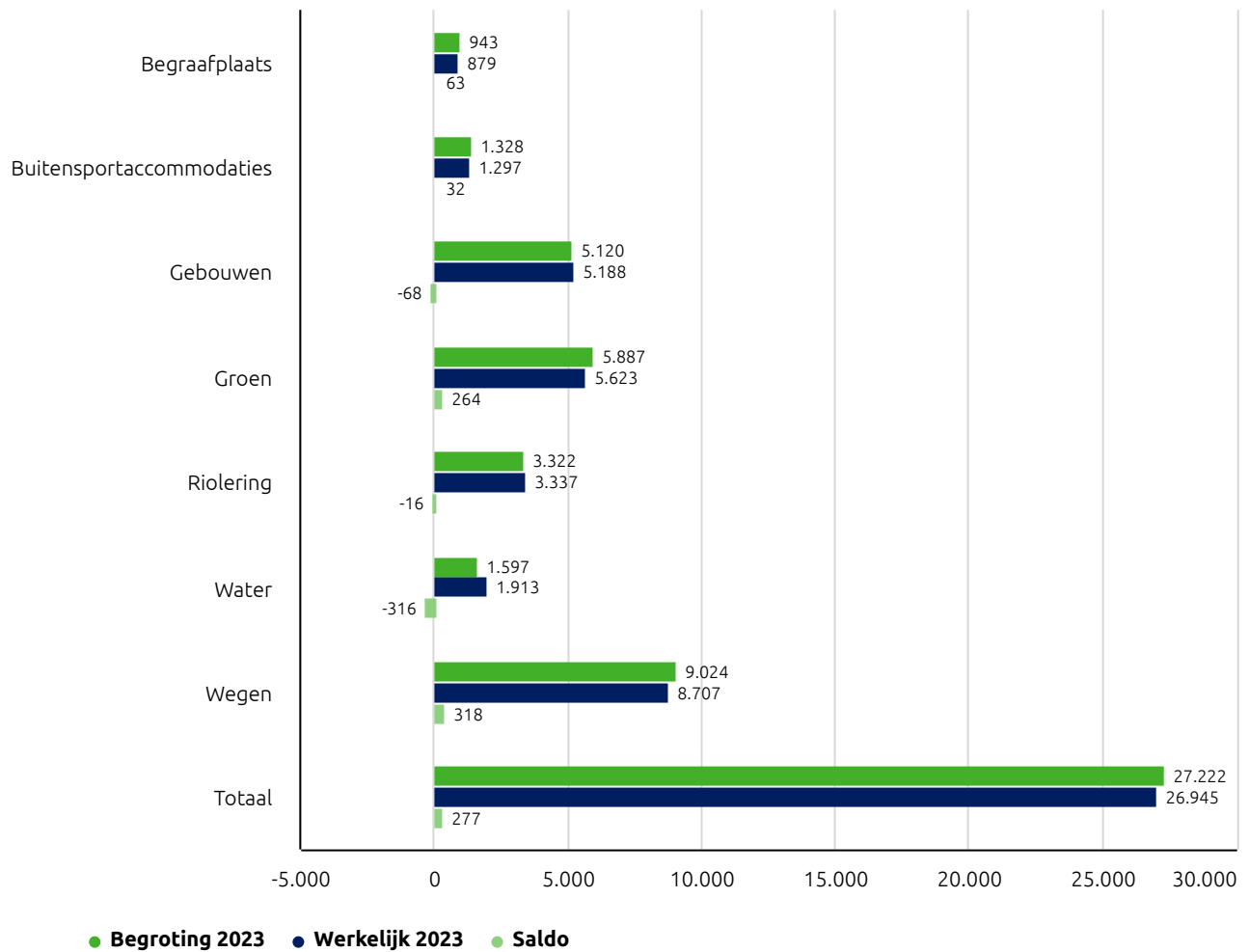
De totale kosten per kapitaalgoed zijn als volgt:

X €1.000

	Begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo
Begraafplaats	943	879	63
Buitensportaccommodaties	1.328	1.297	32
Gebouwen	5.120	5.188	-68
Groen	5.887	5.623	264
Riolering	3.322	3.337	-16
Water	1.597	1.913	-316
Wegen	9.024	8.707	318
Totaal	27.222	26.945	277

Grafisch geeft dit het volgende beeld:

Totaal per kapitaalgoed 2023

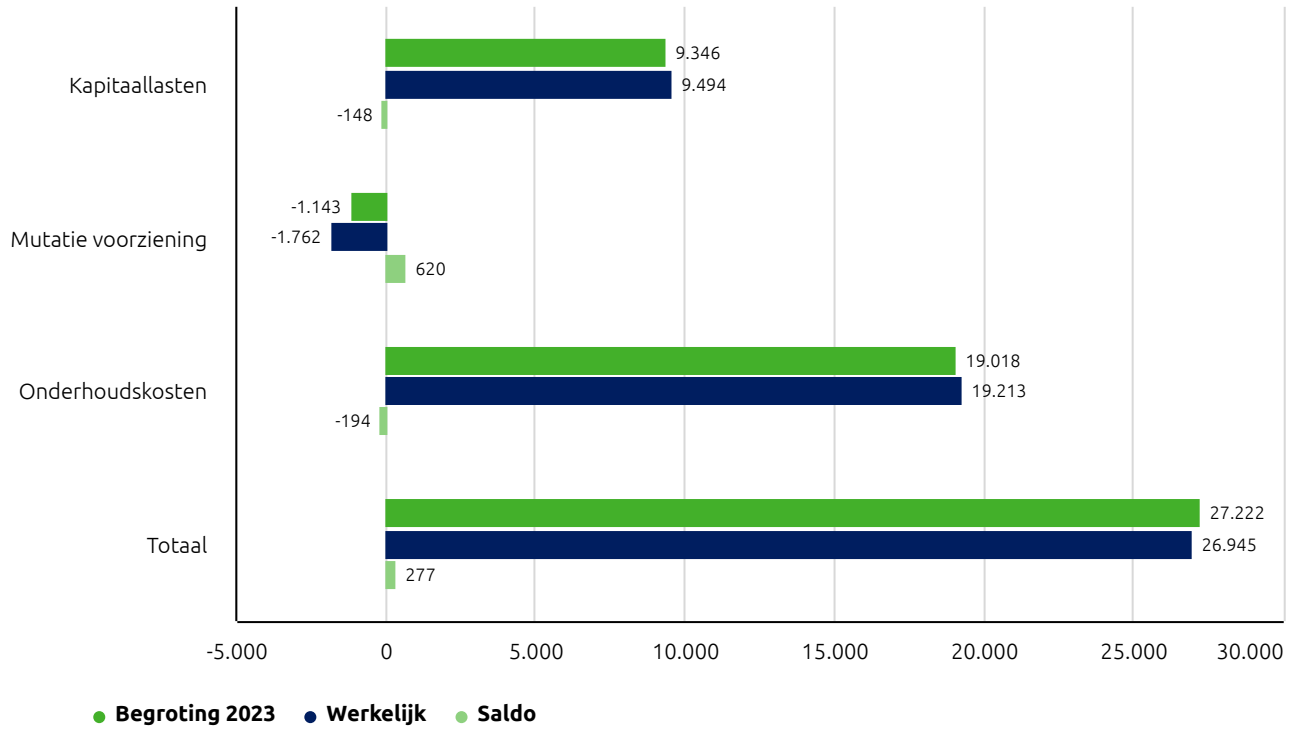
De totale kosten per categorie zijn als volgt:

X €1.000

	Begroting 2023	Werkelijk	Saldo
Kapitaallasten	9.346	9.494	-148
Mutatie voorziening	-1.143	-1.762	620
Onderhoudskosten	19.018	19.213	-194
Totaal	27.222	26.945	277

Grafisch geeft dit het volgende beeld:

Totaal per categorie 2023

3.5 Financiering

Algemeen

De financieringsparagraaf is een belangrijk hulpmiddel bij het sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden op de financieringsfunctie. De paragraaf is een uitwerking van de regelgeving in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Volgens deze wet is de financieringsfunctie van de gemeente alleen bedoeld voor het uitvoeren van de publieke taken. De verdere lokale regels liggen vast in het Treasurystatuut. In 2023 heeft de gemeenteraad het geactualiseerde Treasurystatuut vastgesteld.

Beleidskader en verordeningen

- Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido)
- Besluit lening voorwaarden decentrale overheden
- Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden
- Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Wet Ruddo)
- Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
- Financiële verordening
- Treasurystatuut

Rentevisie

Het rentepercentage voor leningen met een looptijd korter dan een jaar is op dit moment positief. Dit houdt in dat de gemeente rente betaalt voor het aangaan van kasgeldleningen. Voor langlopende geldleningen met een looptijd van 25 jaar is de rente (afgerond) 3,20%

Dienstverlening BNG

Met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten hebben we een raamovereenkomst met geïntegreerde dienstverlening. Deze dienstverlening omvat:

- Elektronisch betalingsverkeer via een rekening-courant;
- kort-kredietarrangementen (daggeldverstrekking en –opname, kasgeldleningen en termijn deposito's);
- langlopende kredietverlening;
- een online informatiedienst.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren verplicht decentrale overheden alle overtollige beschikbare middelen op hun bankrekeningen te beleggen bij het Rijk. Onder overtollige middelen verstaat het Rijk bedragen groter dan 2% van het begrotingstotaal (met een minimum van € 1.000.000). Voor 2023 is dit bedrag voor gemeente Hoeksche Waard berekend op € 4,3 miljoen. Er is daarmee geen vrijheid om overtollige liquide middelen onder te brengen bij andere marktpartijen. Die overtollige middelen mogen wij alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist aanhouden.

Decentrale overheden nemen deel aan schatkistbankieren zodat de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk) een lagere EMU-schuld heeft. Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Dit leidt automatisch tot een lagere staatsschuld. Door het schatkistbankieren kunnen decentrale overheden ook hun beleggingsrisico's verder verminderen. Deze situatie kan zich in onze gemeente overigens niet voordoen. In het Treasurystatuut is een verbod op risicovolle beleggingen en derivaten opgenomen.

Voor de uitvoering van het schatkistbankieren, is een SKB-werkrekening geopend bij de BNG . Overtollige gelden worden hier dagelijks naartoe afgeroomd. De BNG blijft ook de overige geldhandelingen verzorgen zoals betalingen en ontvangsten

Rentekostenverdeling

De rentekosten worden tegen 0,248% ten laste van het taakveld gebracht op basis van de boekwaarde van de vaste activa. Deze omslagrente berekenen we als volgt: we delen de rente die aan taakvelden toegerekend worden door de boekwaarde van de vaste activa per 1 januari. De omslagrente rekenen wij vervolgens toe aan de activa. Bij de jaarrekening bekijken we of het gehanteerde rentepercentage juist is. Uit onderstaande tabel blijkt dat het werkelijke renteresultaat nihil is. Dit betekent dat wij uitsluitend de werkelijke rentekosten hebben toegerekend.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	200	500	721
De externe rentebaten	141	35	130
Totaal door te rekenen externe rente	59	465	591
Rente doorberekend aan grondexploitatie	3	0	0
Rente projectfinanciering toegerekend aan taakveld	0	0	0
Saldo door te rekenen externe rente	56	465	591
Rente over eigen vermogen	0	0	0
Rente over voorzieningen	0	0	0
De aan taakvelden toe te rekenen rente	56	465	591
Boekwaarde investeringen per 1-1-2021	226.196	257.726	238.579
Berekend omslag%	0,025%	0,180%	0,248%
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	104	459	591
Renteresultaat op het taakveld treasury	48	-6	0

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het Treasurystatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen. Die vormen de basis voor alle transacties op dit gebied. Daarnaast geeft de Wet Fido normen voor het beperken van risico's. Het belangrijkste risico in dit kader is het renterisico. De kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn belangrijke richtlijnen om het renterisico te beperken.

Kasgeldlimiet

Het kasgeldlimiet is bedoeld om de renterisico's bij de vlottende schuld (schulden met een looptijd korter dan een jaar) te beheersen. De wettelijke toegestane omvang bedraagt 8,5% van de totale lasten van de begroting. De kasgeldlimiet per kwartaal is als volgt:

	1e kw. 2023	2e kw. 2023	3e kw. 2023	4e kw. 2023
Primaire begroting per 1 januari 2023	216.905	216.905	216.905	216.905
Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
- in bedrag	18.437	18.437	18.437	18.437
Vlottende schuld (1)				
Maand 1	35.468	38.336	37.987	25.700
Maand 2	35.468	38.336	37.987	25.700
Maand 3	35.468	38.336	37.987	25.700
Vlottende middelen (2)				
Maand 1	40.473	36.204	23.928	24.151
Maand 2	40.473	36.204	23.928	24.151
Maand 3	40.473	36.204	23.928	24.151
Saldo (1-2)				
Maand 1	-5.005	2.132	14.059	1.549
Maand 2	-5.005	2.132	14.059	1.549
Maand 3	-5.005	2.132	14.059	1.549
Gemiddeld saldo	-5.005	2.132	14.059	1.549
Kasgeldlimiet	18.437	18.437	18.437	18.437
Ruimte (+) / Overschrijding (-) kasgeldlimiet	23.442	16.305	4.378	16.888

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een opbouw van de leningenportefeuille dusdanig dat het risico door renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks niet

meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering of renteherziening in aanmerking mag komen. De volgende tabel geeft de renterisiconorm voor 2023 weer.

	Begroting 2023
Stand van de begroting per 1/1	216.905
Vastgestelde percentage	20,00%
Renterisiconorm	43.381
Renteherzieningen	0
Aflossingen	833
Renterisico	833
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	42.548

De tabel laat zien dat er geen sprake is van risico's op het overschrijden van de renterisiconorm.

Uitgezette geldleningen

Onderstaand een overzicht van de uitgezette geldleningen per risicogroep.

Risicogroep	Restant schuld	
	1-1-2023	31-12-2023
SVn: duurzaamheidsleningen	6.206	9.241
SVn: blijversleningen	302	310
SVn: startersleningen	7.995	9.502
	14.503	19.053
(Sport)verenigingen	1.209	1.134
Woningfinanciering eigen personeel	54	44
	1.263	1.178
Noodsteun	50	0
	50	0
Totaal verstrekte geldleningen	15.816	20.231

Garanties

Onderstaand een overzicht van de verstrekte garanties per risicogroep.

Risicogroep	% garantstelling	Restant schuld waarborg gemeente	
		1-1-2023	31-12-2023
Woningcorporaties met garantie WSW	50%	160.947	178.709
Zorginstellingen met garantie WSW	50%	30.926	30.752
Woningcorporaties zonder garantie WSW	100%	3.916	3.394
Zorginstellingen zonder garantie WSW	100%	1.350	1.196
Wegschap Tunnel Dordtse Kil	8%	3.540	3.504
Bedrijvenpark Hoeksche waard	100%	5.000	5.600
Regionale afvalstoffendienst B.V.	100%	6.827	9.165
Bres accommodaties	100%	1.038	952
Geldleningen particuliere woningen	100%	1.610	494
Diverse bedrijven en verenigingen	50%	9	1
Diverse bedrijven en verenigingen	60%	135	105
Diverse bedrijven en verenigingen	100%	91	102
Totaal verstrekte garanties		215.389	233.974

In de tabel zijn alle verstrekte garanties opgenomen. Op dit moment zijn er voor deze garantstellingen geen betalingsachterstanden.

Voor een aantal groepen is een gemeentegarantie verstrekt. De grootste groep betreft zogenaamde WSW-garantstellingen. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is actief als borgstellingsinstituut voor de sociale woningbouw. We hebben een achtervangovereenkomst met hen gesloten. Hierdoor kan het WSW goedkoper geld lenen. Voor verstrekte gemeentegaranties voor de aankoop van een eigen woning ligt het risico vanaf 2010 volledig bij het Rijk. Omdat hypotheeklen over het algemeen een looptijd hebben van 30 jaar, lopen de laatste garantstellingen voor particulieren nog tot 2040 door.

Opgenomen geldleningen

Onderstaand een overzicht van het saldo van de bij de BNG afgesloten langlopende geldleningen.

Saldo geldleningen	1-1-2023	31-12-2023
Leningen	23.333	47.500
Rente en aflossing		Rekening 2023
Aflossing		833
Rente		249
Totaal		1.082

Ontwikkeling van de schuldpositie

Het wordt de laatste jaren steeds belangrijker om de ontwikkeling van de schuldpositie te volgen. We hebben daarom een aantal ratio's uitgewerkt: debt ratio, netto schuld als percentage van de begroting en netto schuld als bedrag per inwoner.

	Kritische norm	Rekening 2023
Debt ratio	80%	37%
Netto schuld / lasten begroting	100%	-4%
Netto schuld per inwoner	n.v.t.	€ -92

Debt ratio

De debt ratio drukt uit in hoeverre het totale bezit op de balans is belast met schulden. Een ratio van 60% wordt als veilig beschouwd. Als kritische grens hanteren we 80%. Ons percentage van 37% is ruim voldoende te noemen.

Netto schuld als percentage van de begroting

De netto schuld wordt uitgedrukt in een percentage van de begroting. De grondexploitaties laten we buiten beschouwing omdat hierin grote schommelingen optreden en we de rentelasten daarvan binnen de grondexploitaties (inclusief de getroffen voorzieningen) dekken. Een ratio van maximaal 70% wordt als veilig beschouwd. De kritische grens ligt bij 100%. Bij overschrijding van deze grens beoordelen we of we kunnen blijven investeren zonder hiervoor nieuwe financieringsmiddelen aan te moeten trekken. Het percentage van onze gemeente is -4%. Dit wil zeggen dat er geen sprake is van een netto schuld maar van een netto overschot aan financieringsmiddelen.

Netto schuld per inwoner

De netto schuld per inwoner is het resultaat van de boekwaarde van de vaste geldleningen gedeeld door het totaal aantal inwoners. Wij hebben een netto overschot per inwoner van € 92,-.

Beleggingen in aandelen

Het gemeentelijk aandelenbezit bestaat uit aandelen van de BNG, Evides en Stedin. De dividenduitkeringen zijn een algemeen dekkingsmiddel.

Aandelenbezit	Nominale waarde	Dividenden 2023
Stedin	6.138	256
Stedin (cum. pref. aandelen)	4.080	122
Evides	3.389	522
BNG	357	384
Totaal	13.964	1.284
Gemiddeld rendement		9,20%

Debiteuren- en crediteurenbeheer

De wettelijke betalingstermijn is 30 dagen. Onze visie/doelstelling van een 100%-dienstverlenende gemeente is voor ons eerder aanleiding geweest om de termijnen waarop wij onze leveranciers betalen (verder) te verkorten. Dit proces is al eerder ingezet, mede door inzet van zogenoemde routenummers

op onze facturen. In 2023 hebben wij de ingezette lijn gecontinueerd. In 2023 hebben wij 96% van onze vorderingen betaald binnen 30 dagen en 86% binnen 14 dagen. Hiermee betalen wij onze leveranciers veel sneller dan de wettelijke termijnen die hiervoor gelden. Wij streven ernaar dat wij 95% van onze facturen binnen 14 dagen voldoen. Hierop blijven wij ons betalingsproces verder aanscherpen en verbeteren door, bijvoorbeeld, periodieke rapportages en signaleringen.

Volgens het Ministerie van Economische Zaken behoort Hoeksche Waard tot de beste gemeenten als het gaat om het afhandelen van rekeningen. Wij streven ernaar dat wij 95% van onze facturen binnen 14 dagen voldoen. De omvang van het debiteurenbestand ("afnemers") is daarbij overigens relatief beperkt, omdat het SVHW de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen voor ons uitvoert.

Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

De Wet Hof is vooral van invloed op het investeringstempo van de gemeente en de manier waarop er wordt omgegaan met reserves. De gemeente moet op basis van het kasstelsel binnen het toegestane EMU-saldo blijven. Bij overschrijding van de EMU-norm zijn in de wet geen maatregelen opgenomen. Op dit moment monitoren wij het EMU-saldo 2 keer per jaar. Aan de hand van de resultaten nemen we eventueel maatregelen op het gebied van investeringen. Het sanctiemechanisme van de minister van Financiën is vervangen door een correctiemechanisme. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt, kan de minister het EMU-saldo van de decentrale overheden beheersen met behulp van het correctiemechanisme.

EMU-saldo

Het EMU- of vorderingensaldo is het financieringssaldo minus deelname in bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking van een land dat lid is van de Europese Economische en Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is door de EMU ingevoerd om de eurolanden met elkaar te kunnen vergelijken.

In het Stabiliteits- en Groeipact is een reeks afspraken tussen landen van de EMU gemaakt om de financiële stabiliteit van de EU en de eurozone te waarborgen. Hierin is de grens aan het nationale begrotingstekort op 3% gesteld. De Europese afspraken vormen de basis van de Wet Hof. De wet bepaalt dat niet alleen het Rijk, maar ook de decentrale overheden zich aan de eisen moeten houden. Het aandeel van de decentrale overheden in de 3%-norm is 0,4%, waarvan weer 0,27% is toebedeeld aan de gemeenten.

In onderstaande tabel is het EMU-saldo van gemeente Hoeksche Waard berekend.

Omschrijving	Rekening 2023
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	3.558
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	9.605
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	2.032
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	28.567
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	
Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	1.124
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	697
Baten bouwgrondexploitatie:	
Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	656
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	1.756
Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0
Verkoop van effecten:	
Gaat u effecten verkopen?	
Zo ja wat is de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0
Berekend EMU-saldo	-14.045

Het EMU-saldo kan gezien worden als een extra financieel kengetal naast de andere vijf verplichte financiële kengetallen zoals de solvabiliteit en de (netto) schuldquote. Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht in het bedrijfsleven. Het negatieve EMU-saldo over alle jaren geeft aan dat we naar verwachting als gemeente via reële transacties jaar meer uitgeven dan dat we hebben ontvangen. Het is echter wel van belang om het EMU-saldo in de juiste context te zien. Gemeenten maken voor hun boekhouding gebruik van het 'gemodificeerde stelsel van baten en lasten'. Het EMU-saldo van één jaar zegt relatief weinig omdat de uitgaven voor investeringen bijvoorbeeld in één jaar leiden tot een uitgave, maar in de exploitatie via de kapitaallasten leiden tot meerjarige lasten. Of dat toevoegingen aan voorzieningen ten laste van het resultaat gaan, maar pas bij besteding van de voorziening leiden tot een uitgave.

3.6 Bedrijfsvoering

Om de programma's uit de begroting te kunnen realiseren, is een goede bedrijfsvoering belangrijk. Volgens de toelichting op het BBV geeft de paragraaf Bedrijfsvoering de gemeenteraad hier inzicht in.

Bedrijfsvoering gaat over de bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en de beheersing daarvan. Bedrijfsvoeringsprocessen zorgen voor een efficiënte en effectieve uitvoering van de beleidsprogramma's, volgens de geldende wetgeving.

In deze paragraaf wordt aan de hand van belangrijke ontwikkelingen en thema's aangegeven hoe de bedrijfsvoering integraal bijdraagt aan deze ontwikkelingen het komende jaar en/of de komende jaren.

Innovatie/Vernieuwing

Informatiesamenleving (digitale transitie)

Onze wereld verandert razendsnel. We maken steeds meer gebruik van digitale technologieën. Hierdoor verandert onze manier van leven, leren en werken. Ook de verwachting van onze inwoners en organisaties verandert hierdoor. Dit heeft, onder andere, gevolgen voor de economie, duurzaamheid en veiligheid. Om antwoord te geven op alle ontwikkelingen is in 2023 gestart met een nieuwe visie op de informatievoorziening (I-visie) die in het voorjaar van 2024 wordt opgeleverd. Onze digitale dienstverlening aan de inwoners is daarbij uitgangspunt. Belangrijke onderdelen voor de ambitie zijn transparantie en vindbaarheid van onze informatie, het gebruik van data bij besluitvorming en verantwoording en het toepassen van innovatieve oplossingen, de inrichting van de informatiearchitectuur, de omgang met data ethiek en informatieveiligheid.

Digitale volwassenheid

De behoeften en verwachtingen van onze samenleving aan de gemeentelijke dienstverlening blijven veranderen, mede door digitalisering. Daarom hebben we ook in 2023 de processen verder gedigitaliseerd en geautomatiseerd. Tevens is gestart met de ontwikkeling van een digitaal loket (MijnHW): een platform met gepersonaliseerde informatie voor de inwoner. Het waarborgen van de veiligheid van gegevens van, onder andere, onze inwoners blijft daarbij cruciaal. Door alle ontwikkelingen op digitaal vlak is investeren in de digitale volwassenheid van de organisatie noodzakelijk. We monitoren de volwassenheid jaarlijks middels de ICT-benchmark. Daarin scoren we ten opzichte van de benchmark goed, op basis van een zelfanalyse door een aantal functionarissen van de gemeente. Maar de continue ontwikkelingen vragen om blijvende aandacht op uitvoerend niveau. Uit de cijfermatige exercitie blijkt dat ICT-kosten bij de gemeente Hoeksche Waard lager liggen dan de benchmark. De uitkomsten van de benchmark zijn input voor het bepalen en bijstellen van de doelstellingen.

Datagedreven werken & AI

Onze data groeit exponentieel. Nieuwe technologieën zorgen ervoor dat we van deze data ook bruikbare informatie kunnen maken. 2023 is het tweede jaar waarin wij werkten met een datateam voor het Datagedreven werken. Op basis van een organisatiebrede behoefte-uitvraag is gewerkt aan diverse dashboards waarbij de prioritering was gebaseerd op het belang voor onze burgers en onze organisatie. Belangrijke dashboards waren de woningbouwprognose en woningbouwontwikkeling, de woon- en verhuismonitor, het Wmo-voorspelmodel (werkvoorraad, doorlooptijden en capaciteit), Fixi meldingen en Ouderenbezoeken. Daarnaast is gewerkt aan het databewust maken van de organisatie waarvoor opnieuw een geslaagde Datadag is georganiseerd samen met de regiogemeenten van de Zuid-Hollandse Delta (Regiodeal gemeenten). Via de Regiodeal is ook een breed dashboard ontsloten met externe data op meerdere vakgebieden (www.hoekschewaard.incijfers.nl). Gestart is met het project "Dorpsfoto's" dat in de eerste helft van 2024 wordt opgeleverd. Om meer beeld te krijgen bij AI (kunstmatige intelligentie) is een AI summercourse aangeboden aan medewerkers en wordt geëxperimenteerd met chatbots vanuit Microsoft.

Business continuïteitsmanagement

Als gemeente is het noodzakelijk dat we de operationele continuïteit en veerkracht tijdens (interne) calamiteiten kunnen waarborgen. We moeten voorbereid zijn op mogelijke calamiteiten zoals brand of stroomuitval, maar ook op cyberaanvallen of technologische storingen. Het implementeren van business continuïteitsmanagement (BCM) zorgt dat de gemeente in staat is om vitale processen en diensten te identificeren, risico's te beoordelen en passende herstelmaatregelen te nemen. Om BCM te borgen binnen de organisatie is in 2023 extern advies aanbesteed.

Nieuwe wetgeving

Wet digitale overheid (Wdo)

Op 1 juli 2023 trad de Wet digitale overheid (Wdo) in werking. De wet wordt gefaseerd ingevoerd. Deze wet regelt dat Nederlandse burgers en bedrijven veilig en betrouwbaar kunnen inloggen bij de (semi-)overheid. Momenteel is er nog veel onduidelijk over de manier waarop gemeenten aan de Wdo kunnen voldoen. De voorbereidingen om inloggen met DigiD voor inwoners en eHerkenning [RH1] [AH2] verder uit te breiden, zijn gestart.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) is uitgesteld en treedt naar verwachting per 1 januari 2025 in werking. Deze wet regelt dat burgers en bedrijven hun zaken die ze met de overheid moeten doen, ook digitaal moeten kunnen afhandelen. Afgelopen jaar zijn de voorbereidingen getroffen door onder andere een volledig overzicht te maken van alle producten en diensten die wij aan inwoners en bedrijven leveren en daarbij te inventariseren op welke wijze de afhandeling nu plaatsvindt.

Privacy en informatiebeveiliging

We moeten voldoen aan kaders en wettelijke normen op het gebied van informatieveiligheid en privacy. De BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) is het verplichte kader voor informatiebeveiligingen en De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is het belangrijkste wettelijke kader voor privacy. Wettelijk verplichte onderwerpen vragen doorlopend aandacht.

Het afgelopen jaar is aandacht geweest voor het vergroten van de bewustwording binnen de organisatie op het gebied van informatiebeveiliging en de herziening van het strategisch informatiebeveiligingsbeleid. Daarnaast heeft er een herijking van de BIO-meting plaatsgevonden op basis waarvan doorontwikkeling van de organisatie is ingezet. In 2023 is er in het kader van de AVG onder meer aandacht geweest voor het actualiseren van het register van verwerkingen, de verwerkersovereenkomsten met externe partijen en het uitvoeren van DPIA's. Bij medewerkers worden verschillende interventies ingezet (zowel online en offline) om de bewustwording van privacy-risico's te vergroten. Het Rekenkameronderzoek Privacy en Informatiebeveiliging 2022 heeft een aantal aandachtspunten opgeleverd die we grotendeels hebben opgepakt.

Daarnaast is er aandacht geweest voor het borgen van privacy en informatiebeveiliging in de P&C cyclus.

Tot slot is er aandacht geweest voor nieuwe en veranderende wetgeving. Datatechnologie en algoritmes helpen om data te kunnen analyseren en om beleid en dienstverlening aan burgers en ondernemers te verbeteren. Maar daar zijn ook risico's aan verbonden voor de privacy van burgers. De uitdaging ligt in het vinden van een goede balans tussen privacywetgeving enerzijds en de toenemende inzet van datatechnologie anderzijds. In 2023 heeft PIV daarom het initiatief genomen om een workshop algoritme te verzorgen voor verschillende stakeholders.

Ontwikkeling P&C

De P&C-cyclus stelt de raad in staat om (bij)te sturen, zowel op het gebied van de geformuleerde beleidsdoelstellingen als op het gebied van de (bijbehorende) financiën.

In 2023 hebben wij de raad door middel van de P&C-cyclus rapportages geïnformeerd over de voortgang van de doelstellingen en de daarbij behorende financiën. De raad is hiermee in staat gesteld om (bij) te sturen. De inhoud van de P&C-rapportages hebben wij zo veel mogelijk beperkt tot die informatie die de sturing van de raad op hoofdlijnen zo veel mogelijk faciliteert. Verder hebben wij in 2023 uitvoering gegeven aan de motie beleidskeuzes. De raad is hierbij geïnformeerd over de opbouw in én onderbouwing van onze begroting. Daarnaast zijn ombuigingsmogelijkheden in beeld gebracht. Dit proces dient (tevens) ter ondersteuning van de te maken toekomstige beleidskeuzes met het oog op ons begrotingstekort van € 11 miljoen vanaf 2026 als gevolg van de (landelijke) korting die het Rijk toepast op het gemeentefonds van in totaal € 3 miljard.

In 2023 hebben wij de doelstellingen uit de Programmabegroting 2023 en de speerpunten van het Collegeprogramma 2022 - 2026 zoveel mogelijk vertaald en samengevoegd naar eenduidige en heldere maatschappelijke effecten en doelen en gepresenteerd in 'nieuwe' doelenbomen in de Begroting 2024. We zijn van 160 doelstellingen naar 69 gegaan.

Wederom hebben we het afgelopen jaar stappen gezet met het Three Lines model. Dit model vormt de basis voor het verbeteren van de interne beheersing en de kwaliteit van de bedrijfsvoering. Dit model of deze methode staat voor de inrichting van de processen in de organisatie en de samenwerking op de verschillende niveaus in de organisatie. Ook de integrale aanpak van de diverse beheersingsinstrumenten en de koppeling aan de bestaande P&C-cyclus is hierin meegenomen. In het Interne beheersplan 2022 – 2025 is vastgesteld dat vooralsnog, ook in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording, alleen de financiële processen opgepakt worden. Voor de desbetreffende teams is voor de 1e en 2e lijn gewerkt aan rollen, verantwoordelijkheden en kwaliteit. Doel is ook om de 3e lijn (Verbijzonderde interne controle (VIC)) niet meer alleen te bezien in het licht van achteraf komen kijken wat er fout is gegaan en nog gerepareerd moet worden, maar een VIC gericht op de kwaliteit(sontwikkeling) van de bedrijfsvoering.

Fraude

Betrouwbaarheid en integriteit zijn onmisbaar voor een goed functionerende overheid. Wij zijn dan ook actief bezig met het onderwerp fraude, fraudepreventie en fraudebeheersing. Het personeelshandboek beschikt over een hoofdstuk Integriteit. Hierin zijn onder andere regels opgenomen omtrent de gedragscode, de vertrouwenspersoon en meldingen vermoeden misstand. Er is een actuele Fraude-/ Misbruik&Oneigenlijk gebruik risicoanalyse. Hierdoor kan het college een gefundeerde inschatting maken van de fraude en M&O risico's en de noodzakelijke (beheersings-) maatregelen nemen. Ook is er aandacht voor fraude en misbruik & oneigenlijk gebruik bij het opstellen van Werkplannen en de uitvoering van de verbijzonderde interne controle van de financieel kritische processen.

Aan de hand van gesprekken met betrokken medewerkers over de verschillende aspecten van het proces worden mogelijke fraude-/ misbruik & oneigenlijk gebruik risico's en de mogelijke beheersmaatregelen (hard en soft) geïdentificeerd en opgenomen in het Werkplan. Tijdens de verbijzonderde interne controle wordt gecontroleerd of de beheersmaatregelen gewerkt hebben.

Rechtmatigheid

Het jaar 2023 stond in het teken van de rechtmatigheidsverantwoording die over het boekjaar 2023 voor het eerst afgegeven moest worden. Dit is dus ook het eerste jaar waarin wij ervaring hebben opgedaan. De organisatie heeft zich op dit gebied en in relatie met de interne beheersing nog verder te ontwikkelen. We zetten in om de werkzaamheden en (controle)processen met de daarbij horende taken en verantwoordelijkheden steeds duidelijker en effectiever te maken. We gaan kritisch bekijken of de

(financiële) verordeningen die een directe relatie hebben met begrotings- en/of misbruik en oneigenlijk gebruik criterium voldoen of aanpassen. Ook de te toetsen wet- en regelgeving (voorwaardencriterium) gaan we operationaliseren door het normenkader verder uit te werken in een toetsingskader. In deze ontwikkelingen nemen we de auditcommissie mee.

Het ministerie van BZK heeft eind februari 2024 bekend gemaakt dat de wijzigingen met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), naar aanleiding van de rechtmatigheidsverantwoording, voorlopig niet worden gepubliceerd in het Staatsblad. Uitstel is nodig vanwege fundamentele bezwaren van de Algemene Rekenkamer (AR).

Het ministerie van BZK heeft echter aan de gemeenten en provincies geadviseerd om alvast te werken zoals beoogd in de nieuwe situatie waarbij het college verantwoording aflegt over de rechtmatigheid en de accountant daar een getrouwheidsoordeel over geeft conform de aangepaste verordeningen en de afspraken die hierover door de gemeenten en provincies zijn gemaakt. Dit aangezien een wettelijke basis ontbreekt voor de rechtmatigheidsverklaring door de accountant vanwege de nieuwe wetgeving en de voorbereidingen voor een rechtmatigheidsverklaring door gemeenten en provincies zijn getroffen. De rechtmatigheidsverantwoording van het College is daarom opgenomen in deze jaarstukken. Zie ook 4.1 Rechtmatigheidsverantwoording en paragraaf Bedrijfsvoering - Rechtmatigheid.

In 2022 is de Bestuursovereenkomst generiek Inter Bestuurlijk Toezicht (IBT) 2022, met uitvoeringsprogramma, in werking getreden. Dit betekent dat 24/7 de IBT-gegevens te vinden zijn op de site van de provincie. Onze gemeente scoort in 2023 oranje (Gemeente scoort op 3 of 4 toezichtgebieden groen van de 6 gebieden).

Optimaliseren inkooporganisatie

In 2023 is er verder invulling gegeven aan de optimalisatie van de inkoopfunctie van de gemeente Hoeksche Waard. Deze optimalisatie heeft als doel om rechtmatiger en doelmatiger in te kopen. Daarnaast zal er nog meer aandacht komen voor het sturen op lokaal, duurzaam en sociaal inkopen.

De eerste fase van het inkoop optimaliseringstraject, waarbij de prioriteit lag bij het verkrijgen van inzicht en overzicht, is in 2023 afgerond. Hiervoor zijn onder andere de volgende stappen gezet:

- Het inkoopproces is verder geoptimaliseerd. De belangrijkste wijziging is een verplicht (systeemtechnisch afdwingen) inkoopadvies aan de voorkant;
- Contractbeheer is verder geautomatiseerd. Signaleringsmails kunnen automatisch worden verzonden waardoor de contracteigenaar tijdig wordt geïnformeerd over een mogelijke contractactie;
- De spend- en rechtmatigheidsanalyse is verder doorontwikkeld. Mede naar aanleiding van het advies van de accountant is de Beter Aanbesteden methodiek geïmplementeerd die in overeenstemming is met de SDO-notitie inzake aanbestedingsrechtmatigheid;
- Voor de verdere en toekomstige inrichting van de inkooporganisatie is besloten om inkoopbegeleiding (deels) in eigen huis te organiseren. In 2023 is de eerste inkoopadviseur geworven (start in maart 2024);
- De inkoop- en aanbestedingssjablonen zijn uitgebreid en gemeentebreed beschikbaar gesteld. De vakinhoudelijke teams beschikken hierdoor over meer hulpmiddelen/handvatten om zelf aan de slag te gaan met hun inkopen en aanbestedingen.

Klant centraal

Onze omgeving verwacht dat gemeenten betrouwbaar, begripvol en eenvoudig opereren. Een gemeente die communiceert in begrijpelijke taal en de menselijke maat niet vergeet.

Een 'klantgedreven dienstverlening' wordt daarbij steeds belangrijker. Onder klant verstaan wij hier: inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Het centraal stellen van 'systemen' willen wij

ook in onze bedrijfsvoering steeds meer gaan vervangen door het centraal stellen van onze (interne én externe) klanten. Hiervoor zullen we steeds vaker 'in gesprek' gaan over onze dienstverlening en onze dienstverlening bekijken vanuit het perspectief van onze klanten zodat wij diezelfde dienstverlening verder kunnen verbeteren. Op het gebied van onze bedrijfsvoering hebben wij hiervoor de volgende doelstellingen geformuleerd:

Lokaal inkopen

In 2023 zijn de volgende activiteiten ondernomen om lokaal inkopen de aandacht te geven die het behoeft. Er is een aanpak opgesteld die zich richt op 3 pijlers. De activiteiten/resultaten in 2023 worden per pijler omschreven:

1. Interne kennissessies

In 2023 zijn we gestart met interne kennissessies op het gebied van inkoop en aanbesteden. Tijdens deze kennissessies worden de actuele ontwikkelingen behandeld op het gebied van inkoop waaronder lokaal inkopen. Naast deze kennissessies laat team inkoop zich regelmatig uitnodigen in teamoverleggen.

2. Monitoring

De inkoopuitgavenanalyse (ook wel spendanalyse genoemd) geeft inzicht in het aandeel lokaal inkopen over het totaal van de gemeentelijke inkoop. In 2023 is 'de totaal beïnvloedbare inkoopomzet' van de gemeente Hoeksche Waard € 77.084.885. In onderstaande tabel worden de uitkomsten uit 2021, 2022 en 2023 samengevat:

		2021	2022	2023
Lokale inkoop	€	€ 19 mln.	€ 23 mln.	€ 19 mln.
	%	27,34%	29,33%	24,38%
Regionale inkoop	€	€ 35 mln.	€ 41 mln.	€ 42 mln.
(incl. lokaal)	%	51,19%	52,84%	54,48%

Uitgangspunten voor het in kaart brengen van de lokale en regionale inkoop van de gemeente Hoeksche Waard zijn de factuuradressen en plaatsnamen. Hierbij wordt dus geen rekening gehouden met eventuele nevenvestigingen.

3. Kennis vergroten over aanbesteden bij lokale ondernemers

Aanbesteden is voor kleine en middelgrote ondernemers geen dagelijkse bezigheid. Dit alles maakt dat lokale ondernemers niet altijd mee kunnen doen aan een inkooptraject en/of de opdracht niet op een adequate manier kunnen uitvoeren. Om deze reden organiseren we kennissessies:

- Op donderdag 22 juni 2023 is de bijeenkomst 'leverancier van de gemeente worden' georganiseerd. Ruim 50 ondernemers hebben hieraan deelgenomen;
- Op dinsdag 26 september organiseerden we een ontbijtbijeenkomst bij HWwerkt! over social return: inzet van bedrijven voor kwetsbare groepen. Dit is namelijk een belangrijke voorwaarde in het inkoopbeleid van de gemeente bij grotere aanbestedingen vanaf 50.000 euro. Aan deze bijeenkomst hebben ruim 25 ondernemers deelgenomen.

Invorderingsbeleid en afhandeling bezwaren, klachten en Woo-verzoeken 'op maat'

Wij werken met de zogeheten 'informele werkwijze' in formele procedures. Dat betekent dat met inwoners – in hun procedure met ons- eerst wordt geprobeerd informeel het geschil (bij bezwaarschriften, klachten of een aanmaning op hun factuur) op te lossen met een voor beide partijen aanvaardbare oplossing.

In 2023 hebben wij, net als voorgaande jaren, onze uitstaande vorderingen periodiek gemonitord. Daar waar sprake was van specifieke knelpunten en gegronde redenen bij burgers en bedrijven om hun openstaande vordering te voldoen, zijn maatwerkoplossingen geboden, bijvoorbeeld in de vorm van een afbetalingsregeling. In 2023 betrof het een (zeer) beperkt aantal aanvragen/regelingen. Daarnaast hebben wij in 2023 een beperkt aantal (en bedrag) uitstaande vorderingen afgeboekt wegens oninbaarheid.

In 2023 zijn van de ingediende bezwaarschriften (178 in totaal) er 70 informeel opgelost. Dat is 39 procent van het totaal aantal ingediende bezwaarschriften. Dit betekent dat de informele aanpak voor de behandeling van een bezwaarschrift goed werkt en we zoveel mogelijk dienstverlenend zijn voor onze 'klanten'.

Werkomgeving

Het werkconcept

De versnelde doorontwikkeling naar het activiteitgericht werken met een plaats- en tijdonafhankelijke invulling, is in de huidige huisvesting continu zo efficiënt mogelijk ingevuld, gemonitord en geëvalueerd. De rol en functie van het gemeentehuis als inspirerende werkplek om te kunnen ontmoeten en samen te werken bleek nauw samen te hangen met de steeds verdergaande digitalisering van werk en werkplek. We hebben hiervoor met beperkte middelen werk- en ontmoetingsplekken aangepast. Zo zijn er project- en concentratieruimten gecreëerd alsmede experimentele Teamsrooms voor hybride vergaderen.

Huisvesting huidig

Huisvesting moet aansluiten bij de ontwikkeling van de organisatie. Daarom is in 2023 ingezet op efficiënt gebruik van m² kantoorruimte en op het faciliteren van andere (digitale) werkwijzen. Met dit als uitgangspunt en tevens in het kader van kostenbesparing (ruim 3 ton besparing op huur en exploitatiekosten) is het contract met Directbouw opgezegd en zijn eind 2023 de units in Maasdam buiten gebruik gesteld.

Huisvesting toekomstig

Het feit dat de huidige ambtelijke en bestuurlijke huisvesting (de gemeentehuizen Maasdam en Oud-Beijerland) als tijdelijk aangemerkt is, de noodzaak voor groot onderhoud, de opdracht voor verduurzaming en de noodzakelijke aanpassingen op gebied van de andere manier van werken, waren de belangrijkste argumenten om in 2023 de voorbereidingen te treffen voor een in 2024 uit te voeren onderzoek naar de definitieve ambtelijke en bestuurlijke huisvesting. Met dit onderzoek wordt tevens invulling gegeven aan de verdiepingsopdracht in relatie tot de motie beleidskeuzes.

Organisatieontwikkeling

In 2023 is opvolging gegeven aan de motie 010 Cultuuronderzoek d.d. 20 december 2022 om verbeterplannen op te stellen op de onderdelen veiligheid, cultuur en de bestuurlijk-ambtelijke samenwerking.

Cultuur inclusief veilig werkklimaat en bestuurlijk-ambtelijk samenspel

In de eerste helft van 2023 is de vindbaarheid en zichtbaarheid van de vertrouwenspersonen en klachtencommissie verbeterd en heeft er een expertmeeting 'Veilig werkklimaat' plaatsgevonden met het management. Er hebben coachingsessies plaatsgevonden met college en directie om het bestuurlijk-ambtelijk samenspel te verbeteren. Tevens hebben directie en teammanagers een tweedaagse gehouden om hun onderlinge samenwerking te verbeteren. En in enkele teams hebben verdiepende gesprekken plaatsgevonden rondom het thema veilig werkklimaat. De Hoeksche Campus heeft het trainingsaanbod rondom veilig werkklimaat aangescherpt met toegespitste vaardigheidstrainingen; crucial conversations, persoonlijke weerbaarheid en bestuurlijk- ambtelijke adviesvaardigheden.

Doorontwikkeling van de organisatie

In de tweede helft van 2023 zijn in het programmaplan 'Doorontwikkeling organisatie' de aspecten cultuur, structuur, werkwijzen en personeelsbeleid expliciet benoemd. Tevens heeft er een kwantitatieve benchmark plaatsgevonden waarbij de kosten en formatie van gemeente Hoeksche Waard zijn vergeleken met die van referentiegemeenten. In het eerste kwartaal van 2024 worden deze uitkomsten verder geduid.

Communicatie

Communicatie speelt bij alle gemeentelijke thema's een rol, zowel extern als intern. In het Hoofdlijnenakkoord is afgesproken deze collegeperiode meer in te zetten op betrokkenheid van de samenleving en dus op participatie en communicatie. Naarmate er sprake is van meer impact van gemeentelijk beleid of overige ontwikkelingen op inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, wordt communicatie nog belangrijker.

Alle medewerkers van gemeente Hoeksche Waard hebben een communicatieve verantwoordelijkheid en het is goed dat zij zich daarvan bewust zijn. De gemeentelijke organisatie werkt volgens het principe 100% dienstverlenend en heeft een externe focus. In een communicatieve organisatie zijn medewerkers zich bewust van hun omgeving, hebben oog voor de wensen en behoeften van die omgeving en zijn klantgericht. Zeker nu participatie steeds belangrijk wordt, is het cruciaal dat medewerkers de vaardigheid hebben om vanuit de doelgroep te denken en dat als uitgangspunt voor hun handelen te nemen. Zowel bij het opstellen van beleid als bij het informeren en betrekken van doelgroepen.

Er wordt doorlopend gewerkt aan het trainen en verbeteren van de communicatieve vaardigheden en het omgevingsbewustzijn van medewerkers. Ook in 2023 zijn schrijftrainingen aangeboden, waar vooral nieuwe medewerkers aan hebben deelgenomen. De communicatietoolbox die team Communicatie heeft ontwikkeld, is in Teams beschikbaar voor alle medewerkers. Ook is in 2023 gewerkt aan een mediabank, waardoor alle medewerkers kunnen zoeken naar visueel materiaal (fotografie) voor eigen gebruik. De nieuwstafel is in 2023 doorontwikkeld. Verschillende teams werken hierin samen aan een goed omgevingsbeeld en analyse daarvan. Zo worden (media)signalen en sentimenten uit de samenleving snel opgepakt en in de organisatie gedeeld.

Duurzaamheid

Om de positieve aanpak en plannen rondom duurzaamheid blijvend te realiseren, is hiervoor continue aandacht bij de interne teams en wordt er structureel ingezet op duurzame inkoop en bedrijfsvoering. Zo maakt gemeente Hoeksche Waard gebruik van duurzame stroom en de inkoop van deze 100% groene stroom voor de gemeente zal de komende jaren gecontinueerd worden. Een ander mooi voorbeeld is het afsluiten van een overeenkomst met een lokale partij ('Hoeksche Waardse Uitdaging') voor de afvoer en hergebruik van ICT-hardware die voor onze organisatie niet meer bruikbaar is. En afgelopen jaar is ingezet op een duurzame oplossing voor het voldoen aan de nieuwe SUP wet- en regelgeving. Hierbij zijn alle wegwerp koffie- en theebekers vervangen door duurzaam porselein en glasservies.

Jaarverslag ENSIA

Burgers verwachten een betrouwbare overheid die zorgvuldig met informatie omgaat. Het gaat daarbij om het waarborgen van beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie(systemen). Dat zorgt niet alleen voor betrouwbaarheid, maar ook voor een goede kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoerings- en dienstverleningsprocessen.

Het college van burgemeester en wethouders legt verantwoording af over de stand van zaken op het gebied van informatieveiligheid binnen de gemeentelijke organisatie. Dit gaat op basis van de landelijke en voor gemeenten verplichte Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) systematiek. Het verantwoordingstraject van de ENSIA gaat door verschillende bestuurslagen en teams. Doormiddel van het

invullen van vragenlijsten in de ENSIA tool (zelfevaluatie) en het opstellen van verantwoordingsrapportages wordt verantwoording afgelegd aan de gemeenteraad (horizontale verantwoording) en aan de verschillende toezichthouders van het Rijk (verticale verantwoording).

Scope

ENSIA streeft naar een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid. Met ENSIA leggen gemeenten in één keer slim verantwoording af over de staat van informatiebeveiliging en het (veilig) gebruik van 8 verantwoordingsstelsels en applicaties:

- Implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)- Zelfevaluatie
- Digitale persoonsidentificatie (DigiD) - Geauditeerde zelfevaluatie
- Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet) - Geauditeerde zelfevaluatie
- Basisregistratie Personen (BRP) - Zelfevaluatie
- Reisdocumenten/ Paspoort Uitvoeringsregeling Nederland-PUN) - Zelfevaluatie
- Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) - Zelfevaluatie op datakwaliteit
- Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) - Zelfevaluatie op datakwaliteit
- Basisregistratie Ondergrond (BRO) - Zelfevaluatie op datakwaliteit

Een verkorte weergave van de uitkomsten treft u aan in onderstaand overzicht:

Domein		Status 2021	Status 2022	Status 2023
BIO	Score: zie CISO-verslag (vertrouwelijk)			
BRP	Score Ruim voldoende tot goed	87% ✓	100% ✓	100% ✓
Reisdocumenten	Score Ruim voldoende tot goed	79% ✓	100% ✓	100% ✓
DigiD	Score: Voldoende 3 aansluitingen: (Goedgekeurd door IT-auditor) DigiD Burgerzaken; voldoet aan 20 van de 21 normen DigiD Mijn inkomsten; voldoet aan 20 van de 21 normen DigiD Formulieren HW; voldoet aan 20 van de 21 normen Verbeterpunt: We voldoen niet aan de norm van een actueel Informatiebeveiligingsbeleid. Het beleid wordt op dit moment geactualiseerd.	✓	✓	✓
SUWInet	Score: Voldoende 2 aansluitingen: - Gemeente Rotterdam voor IOAZ - Gemeente zelf voor P-wet (IOAW en Wgs)	✓	✓	✓
BAG	Score: Onvoldoende Verbeterpunten: 1. Landmeetkundig inwinnen van definitieve pandgeometrie 2. Kwaliteitsprioriteiten oppakken uit Jaarplan BAG 2024 3. Inzet op regie en verbetering van de processen	42% ✗	82% ✓	69% ✗
BGT	Score: Net onvoldoende Verbeterpunten: 1. Actief en doorlopende mutatiesignalering BGT 2. Kwaliteitsprioriteiten oppakken uit Jaarplan BGT 2024 3. Inzet op regie en verbetering van de processen	45% ✗	75% ✓	72% ✗
BRO	Score: Voldoende Verbeterpunten: 1. Omschrijven Kwaliteitseisen BRO 2. Borngen en beleggen van de processen BRO	33% ✗	77% ✓	84% ✓

Waarom een daling van de score voor de BAG en BGT

De individueel behaalde scores over de afgelopen jaren laten zien dat we op het randje balanceren van onvoldoende en voldoende voor de basisregistraties BAG en BGT. In de afgelopen jaren zijn wijzigingen aangebracht in de vraagstelling van de zelfaudit en in sommige secties zijn de uitgangspunten aangepast die van invloed zijn op de score. Hierdoor is het niet zonder meer mogelijk om scores van verschillende jaartallen met elkaar te vergelijken. Daarnaast hebben wij niet adequaat kunnen inspringen op wijzigende regelgeving. Dit gaan wij oppakken door uitvoering te geven aan het Jaarplan en in te zetten op procesverbetering.

Rechtmatigheid

In deze paragraaf is aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad. De rechtmatigheid is onderverdeeld in het begrotingscriterium, het voorwaardecriterium en het criterium van

misbruik en oneigenlijk gebruik. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie(s) het college onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Voor de rechtmatigheidsverantwoording verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.1 van deze jaarstukken.

De afspraken met de raad zijn vastgelegd in de financiële verordening 212 Gemeente Wet. In deze verordening is opgenomen wat wordt verstaan onder de verschillende rechtmatigheidscriteria; Begrotingscriterium, Voorwaardencriterium en Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium.

Volgens de financiële verordening artikel 12 "**Begrotingscriterium**" lid 4 zijn afwijkingen acceptabel in de volgende situaties:

- a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- c. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

In de financiële verordening is niet uitgewerkt wat "tijdigheid" inhoudt bij overschrijding en onderschrijding van baten en bij onderschrijding van lasten. Voor het begrip "tijdigheid" hanteren wij de bestendige gedragslijn zoals wij deze in onze P&C- cyclus hebben toegepast in voorgaande jaren. Dit betekent dat wij afwijkingen toelichten in de jaarrekening en dat in het geval van een bekende / verwachte overschrijding van lasten / investeringskrediet, de raad via een raadsinformatiebrief wordt geïnformeerd.

Het **voorwaardencriterium** is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen.

Het **misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium** is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

Er zijn geen overschrijdingen boven de verantwoordingsgrens. Hieronder zijn de toelichtingen opgenomen bij de afwijkingen.

Voorwaardencriterium	Bedrag € 1.000
Subsidies; Het gaat om een tenorechte verstrekte subsidie. Om dit in de toekomst te voorkomen zal er scherper op gelet worden dat aan alle voorwaarden wordt voldaan.	€ 20
Participatiewet; Er is een verbeterplan opgesteld om de kwaliteit van het primaire proces te verbeteren en fouten in de toekomst te beperken.	€ 195,7
SimpleCard; afboeking ivm faillissement waardoor het geld niet juist is besteed.	€ 3,4
Inkoop en aanbesteding; Vanuit de spendanalyse zijn financiële onrechtmatigheden aangetroffen in het proces van de Europese Aanbestedingen. Er zijn de nodige verbeterstappen gezet om het proces inkoop- en aanbesteding organisatiebreed op te pakken. Het verder uitzetten en implementeren van deze verbeterstappen moet het aantal fouten in de toekomst elimineren.	€ 1.956,2
Totaal	€ 2.175,4

Bij de rechtmatigheidscontrole zijn enkele fouten (totaal ongeveer € 2.000,-) geconstateerd die meegenomen moeten worden bij het getrouwheidsoordeel van de jaarrekening. Deze constatering maken onderdeel uit van het oordeel, indien materieel, die de accountant geeft over de getrouwheid van de jaarstukken en worden dus niet hier meegenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Het op deze wijze

Begrotingscriterium		
Onderwerp met verschillen > 0,5 mln	Wel / Niet acceptabel	Toelichting
Programma 2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte <u>Onderhoud openbare ruimte (onderschrijding lasten € 0,7)</u>	Acceptabel	Zie toelichting verschillenanalyse programma 2 (pagina 26)
Programma 6. Sociaal domein: overschrijding baten <u>Noodopvang Oekraïense vluchtelingen (overschrijding baten € 3,0 en overschrijding lasten -/ € 0,5 mln.)</u>	Acceptabel	Zie toelichting verschillenanalyse programma 2 (pagina 43)
Programma 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening <u>Grondexploitaties (onderschrijding baten € 3,2 mln. en onderschrijding lasten € 3,2 mln.)</u> <u>Tijdelijke huisvesting (onderschrijding baten € 1,5 mln. en onderschrijding lasten € 1,5 mln.)</u>	Acceptabel Acceptabel	Zie toelichting verschillenanalyse programma 8 (pagina 48) Zie toelichting verschillenanalyse programma 8 (pagina 48)
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien <u>Algemene uitkering (overschrijding baten € 1,9 mln.)</u>	Acceptabel	Zie toelichting verschillenanalyse Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien (pagina 51)
<i>Niet-financiële onrechtmatigheden ivm niet naleven bepalingen wet Fido</i> Niet van toepassing		

beoordelen van de fouten is door de nieuwe wetgeving betreffende de rechtmatigheidsverantwoording nieuw. Het komende jaar gaan we in onze controles hier meer aandacht aan geven.

Misbruik & Oneigenlijkgebruik criterium

De gemeente Hoeksche Waard heeft de nota Voorkoming Misbruik en Oneigenlijk Gebruik in 2023 herschreven om aan de wetgeving omtrent de rechtmatigheidsverantwoording te voldoen. In de geactualiseerde nota zijn de uitgangspunten en beheersingsmaatregelen ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk opgenomen. Het overkoepelend beleid biedt een kader voor controle en sancties, benoemt welke risicovolle processen er zijn en hoe M&O beleid in de bedrijfsvoering kan worden vorm gegeven door middel van het treffen van beheersmaatregelen.

De uitwerking van het overkoepelend M&O beleid vindt plaats in de specifieke regelingen, verordeningen en processen. Dat behoort tot de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke teams zelf. De meeste regelingen zijn gebonden aan wettelijke eisen en minimumnormen voor het nemen van maatregelen ter bestrijding van fraude en misbruik. Vanuit M&O is het mogelijk daar maatregelen aan toe te voegen. De inzet van beheersmaatregelen (regelgeving, voorlichting, controle, sancties) in de risicogebieden wordt getypeerd variërend van geen specifiek, gematigd tot steng M&O beleid.

Regelingen waarbij de informatie van derden bepalend is voor het verlenen en vaststellen van de (hoogte van) uitkeringen, voorzieningen, subsidies, heffingen, belastingen en vergunningen zijn gevoelig voor M&O. Ook interne processen kunnen M&O-gevoelig zijn.

Betrouwbaarheid en integriteit zijn onmisbaar voor een goed functionerende overheid. Het is daarom van belang om inzicht te krijgen in en aandacht te hebben voor de kwetsbaarheden die zich kunnen voordoen in de organisatie. Door het jaarlijks uitvoeren van een fraude- /misbruik & oneigenlijk gebruik risicoanalyse kan het college een gefundeerde inschatting maken van de fraude en M&O risico's en hiervoor de noodzakelijke (beheersings-) maatregelen nemen.

Bij de uitvoering van de fraude- /misbruik & oneigenlijk gebruik risicoanalyse worden gesprekken gevoerd over mogelijke M&O risico's en te nemen beheersmaatregelen. Tijdens de uitvoering van de VIC (verbijzonderde interne controle) worden normen en beheersmaatregelen getoetst die M&O risico's moeten voorkomen. Voor 2023 zijn er geen bijzonderheden te melden.

Formele rechtmatigheid

Formele rechtmatigheid is het niet naleven van financiële wetgeving met niet directe financiële gevolgen. Formele onrechtmatigheden worden wel opgenomen in de Jaarstukken maar worden niet meegeteld bij de financiële rechtmatigheid.

Participatiewet		
soort controle	bevindingen	aanbevelingen
Aanvullende controles	Tijdens de controle is gebleken dat niet altijd een vervolgwerkproces wordt opgeboekt, waar een heronderzoek mogelijk wel van toepassing is.	Aanbevolen wordt wanneer uit het onderzoek signalen naar voren komen dat er bijvoorbeeld een wijziging in vermogen, inkomsten of kostendelers te verwachten is, is het verstandig om hiervoor een heronderzoek op te boeken.
	Twee keer per jaar wijzigen de normbedragen. In een aantal gecontroleerde dossiers ligt de ingangsdatum in juni 2023, in de beschikking wordt dan enkel het normbedrag van peildatum januari 2023 genoemd.	Doordat de eerste volledige uitkeringsmaand juli betreft, en tevens vanaf dan de nieuwe norm geldt, is het vanuit de gemeente dienstverlenend om richting de inwoner ook direct het normbedrag vanaf juli 2023 te communiceren.
	Niet alle stukken worden juist en volledig gedocumenteerd. Zo blijkt bijvoorbeeld uit de rapportage dat bepaalde stukken die ten grondslag liggen aan het onderzoek niet zijn opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn schuldenoverzichten, afschriften, hersteltermijnen en mailcorrespondentie met belanghebbende.	Aanbevolen wordt aandacht te schenken aan een juiste dossieropbouw en documenten zo te benoemen dat ze goed terug te vinden zijn.
	Om het onderzoek reproduceerbaar en herleidbaar vast te leggen, is een sluitende rapportage van belang. In sommige dossiers is echter gebleken dat rapportages niet volledig worden ingevuld, er veel velden onbewerkt blijven of de verslaglegging kort door de bocht is waardoor controleur niet kan steunen op de rapportage	Aanbevolen wordt aandacht te schenken aan het goed vastleggen en volledig invullen van de rapportages zodat de rechtmatigheid van de verstrekte uitkering kan worden onderbouwd.

Inkopen		
soort controle	bevindingen	aanbevelingen
Dossiercontrole	Bij diverse dossiers ontbreekt de prestatieakkoordverklaring of andere onderliggende documentatie. Het ontbreken hiervan zorgt ervoor dat de VIC niet kan vaststellen dat een prestatie is geleverd of dat de inkoop rechtmatig heeft plaatsgevonden.	Aanbevolen wordt om in het stappenplan te verwijzen naar de presentatie met betrokken regelingen, zodat medewerkers deze nog eens door kunnen nemen.
	Bij diverse dossiers is de mandaatregeling niet juist toegepast. Wanneer een overeenkomst is aangegaan zonder daarvoor het juiste mandaat kan dit gevolgen hebben voor de rechtsgeldigheid van de overeenkomst en kan dit tot juridische geschillen leiden.	Er wordt momenteel gewerkt aan een herziene versie van de budgethoudersregeling. Hierin zal meer duidelijkheid worden geschept over wat de afspraken met betrekking tot de mandaten zijn.

Wmo		
soort controle	bevindingen	aanbevelingen
Dossiercontrole	In de gecontroleerde dossier zitten omissies voor wat betreft ID-controle en budgetberekeningen.	Aandacht voor zichtbare controle op het ID-bewijs en aandacht voor het toevoegen van budgetberekeningen/ <u>prijs-afspraken</u> aan het dossier in <u>WmoNed</u> .

Subsidies		
soort controle	bevindingen	aanbevelingen
Dossiercontrole	Niet tijdig besluit over subsidieaanvraag of vaststelling. Als er geen tijdig besluit wordt genomen over de subsidieverstrekking is dit niet in lijn met Artikel 9/19 van de Algemene subsidieverordening Hoeksche Waard 2022	Advies is om samen met ICT te bezien in hoeverre het mogelijk is om de monitoring op de besluytermijnen efficiënt te monitoren en inzichtelijk te krijgen. ICT heeft aangegeven dat hier mogelijkheden in zitten.
	Bij één dossier is het onduidelijk of Artikel 14 van de Algemene subsidieverordening Hoeksche Waard 2022 (over het vormen van reserves of voorzieningen) op de juiste wijze is beoordeeld bij de aanvraag van de incidentele subsidie 2023	Aanbevolen wordt om expliciet te vermelden op het aanvraagformulier onder het kopje "Verplichte bijlagen behorend bij de aanvraag", dat er duidelijk moet worden aangegeven of er wel/niet sprake is van gevormde reserves of voorzieningen.
	Bij twee dossiers is de beschikking niet ondertekend door de juiste persoon.	Aanbevolen wordt om expliciet beschikkingen te controleren voordat deze verzonden worden naar de subsidieaanvrager.
	Diverse boekingen betreffende vrijwilligersvergoedingen van de Adviesraad sociaal domein HW zijn <u>gescoped</u> bij het proces subsidies, maar horen hier wellicht niet thuis. Dit kan het gevolg zijn van verkeerde selectie van kostensoort	Team Financiën laten onderzoeken of de kostensoort in het vervolg anders geboekt moet zijn.

Grondexploitatie		
soort controle	bevindingen	aanbevelingen
Dossiercontrole	Berekening van het mengpercentage BTW niet aanwezig. Hierdoor is de rechtmatigheid niet vast te stellen.	Berekening (afwijkend) mengpercentage opnemen in het dossier.

Treasury		
soort controle	bevindingen	aanbevelingen
Lijncontrole	Geen prestatieakkoordverklaring opgevoerd bij het goedkeuren van de factuur door de budgetbeheerder. Risico is dat de prestatie niet geleverd is conform afspraak en dat derhalve de factuur onterecht is betaald.	<u>Vakteams</u> moeten zich bewust worden welke documenten geschikt zijn als onderbouwing van de geleverde prestatie.

Verbonden Partijen		
soort controle	bevindingen	aanbevelingen
Dossiercontrole	Het is ingewikkeld te achterhalen waar de gemeentelijke bijdragen die de Veiligheidsregio aanreken op gebaseerd zijn. Uit de documenten valt dit niet goed te herleiden.	Aanbevolen wordt om in 2024 scherper op toe te zien en procesafspraken te maken met verbonden partij(en). Dit voorkomt dat er achteraf niet meer goed te herleiden is hoe het betaalde bedrag tot stand is gekomen.

3.7 Verbonden Partijen

Algemeen

Een verbonden partij is volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Een bestuurlijk belang is zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

Een financieel belang is:

- een bedrag dat aan de verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat;
- of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Eerder door de Hoeksche Waardse gemeenten geharmoniseerd beleid ten aanzien van verbonden partijen

Iedere gemeente heeft op basis van autonomie een eigen verantwoordelijkheid voor verbonden partijen. Voor de effectivering daarvan heeft de gemeente echter de andere deelnemers nodig. Gezamenlijke aansturing en regievoering zijn nodig voor een gemeenschappelijke strategie. De raden van de Hoeksche Waardse gemeenten hebben daarom eerder de Nota verbonden partijen gemeente Hoeksche Waard vastgesteld en nader uitgewerkt. Op grond hiervan is vervolgens in beeld gebracht in hoeverre de governance bij verbonden partijen op orde is en wat nog kan worden verbeterd. Het blijkt dat de vereiste bestuurs- en beheersingsmiddelen in opzet en bestaan bij de verbonden partijen aanwezig zijn.

Gebaseerd op het advies dat de Raad voor het openbaar bestuur heeft uitgebracht, is vervolgens de regionale notitie Naar een goede wisselwerking tussen de raden en verbonden partijen opgesteld. De kernboodschap is dat het veel effectiever is om in gesprek te gaan met de verbonden partijen in plaats van gebruik te maken van de formele weg.

Ook op het niveau van Zuid-Holland Zuid heeft een regionale raads werkgroep/denktank zich gebogen over het onderwerp Grip op verbonden partijen. Dit heeft in 2017 geresulteerd in een opleverdocument waarin adviezen en aanbevelingen staan om de relaties te verbeteren tussen de raden en de drie gemeenschappelijke regelingen op Zuid-Holland Zuid-niveau. In januari 2021 is de auditcommissie mondeling geïnformeerd over de laatste stand van zaken.

Actualisatie beleid verbonden partijen

Hoewel niet formeel door de gemeenteraad bekrachtigd, werden bij de start van de gemeente Hoeksche Waard de bovenbeschreven eerder vastgestelde regionale nota's wel als richtlijnen beschouwd voor het beleid ten aanzien van de verbonden partijen.

Echter op grond van de Financiële verordening gemeente Hoeksche Waard 2021 biedt het college de raad periodiek een Nota verbonden partijen aan en stelt de raad de nota vast. In de loop van 2020 werd duidelijk dat de voorgenomen wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen naar verwachting in 2022 in werking zou treden. Deze versterkt de kaderstellende en controlerende rol van de raden. Daarnaast worden de participatiemogelijkheden van inwoners en belanghebbenden bij de besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen vergroot. Gelet op deze impact heeft de auditcommissie in februari 2021 ingestemd met het voorstel om de actualisatie van het beleid ten aanzien van de verbonden partijen (i.c. een Nota verbonden partijen) pas op te pakken als de gewijzigde Wgr in werking is getreden (1 juli 2022).

De Rekenkamer Hoeksche Waard is op verzoek van de raad in mei 2022 het casuonderzoek verbonden partijen gestart. De onderzoeksvraag luidde: hoe zijn sturing, controle en verantwoording ten aanzien van de verbonden partijen georganiseerd en wat is de uitwerking hiervan in de praktijk. Het eindrapport 'Grip op verbonden partijen? Balans bij drie verbonden partijen?' is op 21 december 2022 aan de raad aangeboden. Op voorstel van de begeleidingscommissie rekenkamer heeft de raad hierover op 7 maart 2023 een besluit genomen.

Bovenstaande ontwikkelingen leidden medio 2023 tot het opstellen van een Startnotitie verbonden partijen die erop gericht is dat de raad een nieuwe Nota verbonden partijen ter besluitvorming krijgt voorgelegd. De raad stelde op 7 november 2023 deze startnotitie vast. De nota verbonden partijen wordt in nauwe samenwerking tussen griffie en ambtelijke organisatie opgesteld en naar verwachting in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

Beleidskader/verordeningen

De volgende notities en verordeningen vormen mede de basis voor het te actualiseren beleid voor verbonden partijen:

- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Wet gemeenschappelijke regelingen (gewijzigd per 1 juli 2022);
- Financiële verordening gemeente Hoeksche Waard 2021;
- Raadsbesluiten van de vijf voormalige gemeenten (formeel niet door de gemeenteraad Hoeksche Waard bekrachtigd):
 - Vaststelling en uitwerking Nota 'Verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard';
 - Vaststelling notitie 'Naar een goede wisselwerking tussen gemeenteraden en verbonden partijen in de Hoeksche Waard';
- Vaststelling Rekenkamerrapport risicomanagement;
- Doorwerking adviezen Denktank Grip op Gemeenschappelijke Regelingen Zuid-Holland Zuid;
- Eindrapport Rekenkamer Hoeksche Waard 'Grip op verbonden partijen! Balans bij drie verbonden partijen?' en het raadsbesluit hierover van 7 maart 2023;
- Raadsbesluit 7 november 2023 vaststelling Startnotitie verbonden partijen.

Risicoprofiel

Op grond van het BBV moet in de paragraaf 'verbonden partijen' per verbonden partij een risicoprofiel worden opgenomen. Voor deze risicoanalyse worden de financiële en bestuurlijke risico's in beeld gebracht. In de betreffende programma's staan we overigens ook uitgebreider stil bij de gemeenschappelijke regelingen met een hoog risicoprofiel.

Financiële risico's verbonden partijen

Onderstaand overzicht geeft weer hoe de financiële analyse wordt uitgevoerd. Dat gebeurt aan de hand van 7 vragen. De vragen richten zich met name op de begrippen control en governance en daarmee op sturing, beheersing, verantwoording en toezicht. Bij een overwegend lage score is de eindconclusie van de financiële analyse dat ook daar laag wordt gescoord. De vragen zijn nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor de analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over de scores mogelijk.

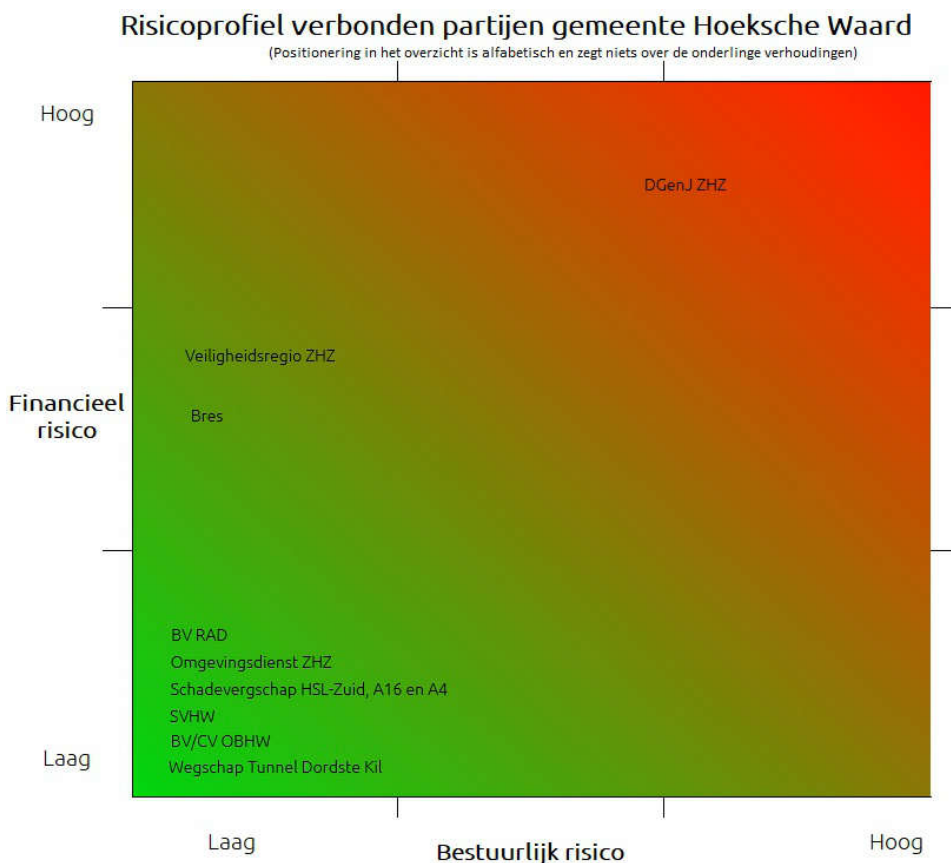
Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. Omvang jaarlijkse financiële bijdrage	< 450.000	450.000- 1.000.000	> 1.000.000
2. Is het weerstandsvermogen in de verbonden partij toereikend?	Volledig	Deels	Niet
3. Benodigd gemeentelijk weerstandsvermogen op basis van risico's bij de verbonden partijen	< 45.000	45.000- 100.000	> 100.000
4. In hoeverre is de gemeente financieel aansprakelijk?	Niet	Gedeeltelijk	Volledig
5. Is de organisatie in staat om financieel bij te sturen?	Volledig	Deels	Niet
6. Is de bedrijfsvoering van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. Is de kwaliteit van het risicomanagement van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee

Bestuurlijke (inhoudelijke) risico's verbonden partijen

Hieronder vermelden we op welke manier de bestuurlijke analyse wordt uitgevoerd. Dat gebeurt aan de hand van 7 vragen. Naast aandacht voor control en governance in de financiële analyse (de zogenoemde 'hard controls') komen ook de zogenoemde 'soft controls' aan bod. Denk hierbij aan begrippen als welwillendheid, leiderschap, integriteit en vertrouwen. Bij een overwegend lage score is de eindconclusie van de bestuurlijke analyse dat ook laag wordt gescoord. De vragen zijn ook hier nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor de analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over de scores mogelijk.

Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. In hoeverre komt het gemeentelijk belang overeen met het belang van de organisatie?	Volledig	Gedeeltelijk	Minimaal
2. Is er invloed op de samenstelling van het bestuur?	Ja		Nee
3. Is de gemeente vertegenwoordigd in het bestuur (en in welke stemverhouding)?	DB	AB/overig	Nee
4. Zijn er duidelijke afspraken over doelen en te leveren prestaties en worden deze afspraken nagekomen?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
5. In welke mate is er vertrouwen in bestuur en/of directie van de verbonden partij?	Maximaal	Gemiddeld	Minimaal
6. Zijn er duidelijke afspraken over informatievoorziening?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. In hoeverre zijn de te leveren prestaties van invloed op de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen?	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal

De gecombineerde financiële en bestuurlijke analyse leidt tot het volgende risicoprofiel van de gemeenschappelijke regelingen:

Ontwikkelingen verbonden partijen

Nieuwe verbonden partijen

Er zijn geen voornemens om verbindingen met nieuwe partijen aan te gaan.

Beëindigen van verbonden partijen

Er bestaan geen voornemens om de deelname aan een of meerdere verbonden partijen te beëindigen.

Wijzigingen van bestaande verbonden partijen

GR SVHW

De raad heeft op 15 juni 2023 besloten het college toestemming te verlenen om in te stemmen met de 1e wijziging van de GR SVHW 2023. Deze wijziging is op 1 juli 2023 in werking getreden.

De raad heeft op 17 november 2023 besloten het college toestemming te verlenen om in te stemmen met de 2e wijziging van de GR SVHW 2023. Deze wijziging is per 1 januari 2024 in werking getreden.

De raad wordt op 23 april 2024 voorgesteld geen zienswijze in te dienen over de 3e voorgenomen wijziging van de GR SVHW 2023. Deze wijziging dient per 1 januari in 2025 in werking te treden.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

De raad wordt op 26 maart 2024 voorgesteld het college toestemming te verlenen om in te stemmen met de 5e wijziging van de GR.

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

De raad wordt op 26 maart 2024 voorgesteld een zienwijze kenbaar te maken op de voorgestelde wijziging van de GR.

Stichting Inkoopbureau West-Brabant

Stichting Inkoopbureau West-Brabant heeft besloten om de bedrijfsnaam te veranderen in de nieuwe bedrijfsnaam Karel.

Aandachtspunten bij bestaande verbonden partijen

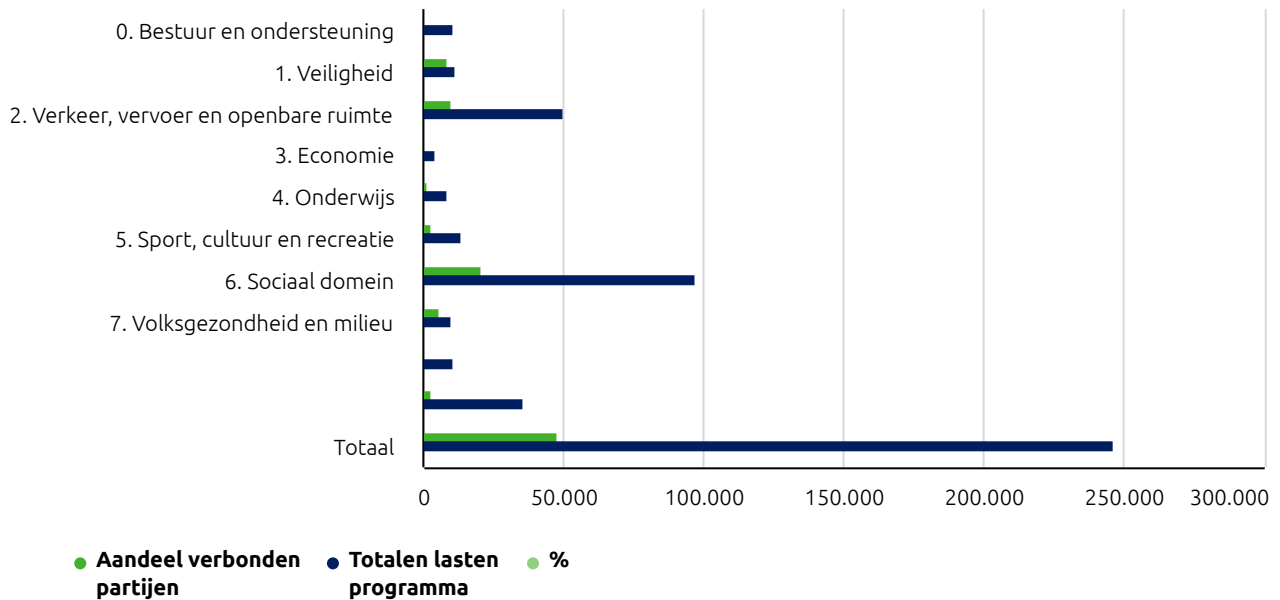
Ter uitvoering van de motie Beleidskeuzes is een aantal verdiepingsopdrachten vastgesteld. Een daarvan betreft de gemeenschappelijke regelingen. Gezien het feit dat de motie beleidskeuzes oproept om kritisch te kijken naar alle uitgaven (beleid) én het aandeel van de gemeenschappelijke regelingen op de totale gemeentebegroting substantieel is, is het evident om óók de uitgaven aan de gemeenschappelijke regelingen kritisch onder de loep te nemen. Met het oog op de gemeentelijke ravijnjaren is het van belang dat ook de gemeenschappelijke regelingen zich gaan voorbereiden op scenario's, mogelijke ombuigingen etc. om op die manier ook een bijdrage te leveren aan de steeds krappere financiële ruimte bij gemeenten.

Aandeel verbonden partijen

In het volgende overzicht is het totale aandeel van bijdragen aan verbonden partijen afgezet tegen de totale gemeentelijke lasten weergegeven. Hieruit blijkt dat de totale bijdrage aan verbonden partijen ongeveer 20% betreft van ons begrotingstotaal.

Programma	Aandeel verbonden partijen	Totalen lasten programma	%
0. Bestuur en ondersteuning	1	10.339	0%
1. Veiligheid	7.853	10.606	74%
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	9.344	49.320	19%
3. Economie	0	3.513	0%
4. Onderwijs	449	7.626	6%
5. Sport, cultuur en recreatie	2.172	13.143	17%
6. Sociaal domein	20.076	96.650	21%
7. Volksgezondheid en milieu	5.341	9.071	59%
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	0	10.355	0%
9. Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	1.803	35.209	5%
Totaal	47.039	245.832	19%

Grafisch ziet het er als volgt uit:

Uit bovenstaand overzicht valt af te lezen in hoeverre de totale lasten per programma worden ingevuld met bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

In het volgende overzicht zijn de bijdragen per verbonden partij afgezet tegen de totale deelnemersbijdragen aan verbonden partijen. Hiermee worden de onderlinge verhoudingen van de deelnemersbijdragen inzichtelijk. In dit overzicht zijn de verbonden partijen waar de gemeente bijdragen (dividend) van ontvangt buiten beschouwing gelaten.

Bedragen x €1.000

Verbonden Partij	Bijdrage	%
SVHW	1.201	2,6
Veiligheidsregio ZHZ	7.853	16,7
Dienst Gezondheid en Jeugd	22.910	48,7
Omgevingsdienst ZHZ	1.806	3,8
Bres	4.450	9,5
RAD	8.498	18,1
Overig	321	0,7
	47.039	100

Overzicht verbonden partijen

Onze gemeente neemt deel in onderstaande verbonden partijen.

A Gemeenschappelijke regelingen

GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)

Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte / Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.61 OZB-woningen 0.62 OZB-niet-woningen 0.63 Parkeerbelasting 0.64 Belastingen overig 7.2 Riolering 7.3 Afval
Deelnemers	De gemeenten Alblasterdam, Albrandswaard, Altena, Barendrecht, Drimmelen, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Ridderkerk, Voorne aan Zee en Waterschap Hollandse Delta.
Vestigingsplaats	Klaaswaal
Website	www.svhw.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden voor de heffing en invordering van belastingen, heffingen en rechten, de Wet waardering onroerende zaken, de administratie van vastgoedgegevens, het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden en de Wet basisregistraties adressen en gebouwen.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden uit het college van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Hollandse Delta en een collegelid van iedere deelnemende gemeente. Onze gemeente is vertegenwoordigd door wethouder Van der Wulp. Zijn vervanger is wethouder Van Waveren. De vertegenwoordigers van het Waterschap hebben ieder een meervoudig stemrecht van 6, de overige leden van het algemeen bestuur hebben 1 stem. Het algemeen bestuur besluit met meerderheid van stemmen. Bij het staken van de stemmen beslist de voorzitter. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier leden uit en door het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Van der Wulp. Er is ook een ambtelijke commissie met als taak het algemeen bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over alle aangelegenheden over SVHW. Iedere deelnemer heeft een vertegenwoordiger in de commissie.

Financieel belang

Uittreding: Hiervoor stelt een onafhankelijke registeraccountant een liquidatieplan op. Het plan wordt door het algemeen bestuur vastgesteld. De daarin beschreven financiële verplichtingen zijn bindend.

Opheffing: Een besluit hiertoe kan worden genomen door ten minste twee derde van het aantal deelnemers. Een onafhankelijke registeraccountant stelt het liquidatieplan op dat door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2023	1.201
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	684
Eigen vermogen per 1-1-2023	847
Eigen vermogen per 31-12-2023	1.450
Vreemd vermogen per 1-1-2023	6.597
Vreemd vermogen per 31-12-2023	10.328
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	11%
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	12%

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Programma	1. Veiligheid
Taakveld	1.1 Crisisbeheersing en Brandweer
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.vrzhz.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Het openbaar lichaam integreert de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening (bij ongevallen en rampen) met behoud van lokale verankering, bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau binnen het samenwerkingsgebied. Dit moet een doelmatige en slagvaardige hulpverlening verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. Ook is het openbaar lichaam een platform voor samenwerking met diensten die aan hulpverlening zijn gelieerd met partners, organisaties en andere openbare lichamen.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door de burgemeester, wethouder Boogaard is zijn vervanger. Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem. Het algemeen bestuur beslist bij meerderheid van stemmen; als de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en 3 tot 4 overige leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door de burgemeester.

Financieel belang

De deelnemende gemeenten waarborgen de betaling van rente en aflossing van de geldleningen die de Veiligheidsregio aangaat voor de uitvoering van zijn taak, in de verhouding tot het inwoneraantal op 1 januari van het dienstjaar waarin de geldlening wordt aangegaan.

Uittreding: Dit is slechts mogelijk na wijziging van de verdeling van gemeenten in regio's, als bedoeld in art. 8 Veiligheidsregio's. Het algemeen bestuur regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de gevolgen van uittreding.

Opheffing: De regeling kan slechts worden opgeheven voor zover dit op grond van artikel 8 en 9 van de Wet Veiligheidsregio's mogelijk is. Het algemeen bestuur stelt - na het horen van de raden van de deelnemende gemeenten - het liquidatieplan vast en regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de vereffening van het vermogen.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2023	7.853
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	2.395
Eigen vermogen per 1-1-2023	3.431
Eigen vermogen per 31-12-2023	10.356
Vreemd vermogen per 1-1-2023	96.776
Vreemd vermogen per 31-12-20	84.739
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	3,5%
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	10,9%

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

Programma	4. Onderwijs 6. Sociaal Domein en 7. Volksgezondheid en Milieu
Taakveld	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken, 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-, 6.81 Geëscaleerde zorg18+, 6.82 Geëscaleerde zorg 18-, 7.1 Volksgezondheid
Deelnemers	De gemeenten Alblasterdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido- Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.dienstgezondheidjeugd.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Het samenwerkingverband behartigt mede de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers om het gebied evenwichtig en voorspoedig te ontwikkelen vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur. Hiertoe worden hoofdlijnen bepaald van gewenste ontwikkelingen door sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning, meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid per deelnemer (door en uit het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen). Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Blaak-van de

Lagemaat, haar vervanger is wethouder Van Waveren. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een gewogen stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten. Besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier leden die door het algemeen bestuur uit zijn midden worden aangewezen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Blaak-van de Lagemaat.

Financieel belang

In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan het samenwerkingsverband. De kosten aan het samenwerkingsverband per deelnemers bestaan uit algemene kosten (toe te rekenen op basis van het aantal inwoners) en overige kosten (toe te rekenen aan de deelnemers die deelnemen aan die taken waarop de kosten betrekking hebben). De deelnemers zorgen ervoor dat het samenwerkingsverband altijd over voldoende geld beschikt om aan zijn verplichtingen tegenover derden te kunnen voldoen. De deelnemers garanderen bovendien de nakoming van huidige en toekomstige verplichtingen die de publieke rechtspersoon op enig moment tegenover die geldgever heeft.

Uittreding: Hiervoor is toestemming nodig van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur regelt ook de (financiële) gevolgen.

Opheffing: Een besluit hiertoe kan worden genomen door tenminste driekwart van het aantal deelnemende gemeenten. Het algemeen bestuur stelt het liquidatieplan op.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2023	22.910
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	802
Eigen vermogen per 1-1-2023	1.933
Eigen vermogen per 31-12-2023	2.676
Vreemd vermogen per 1-1-2023	32.262
Vreemd vermogen per 31-12-2023	31.002
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	5,6 %
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	7,8 %

GR Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer
Deelnemers	De gemeenten Haarlemmermeer, Alphen aan den Rijn, Lansingerland, Zoetermeer, Rotterdam, Zwijndrecht, Hoeksche Waard, Dordrecht, Moerdijk en Breda en de minister van Infrastructuur en Milieu
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	-

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De regeling bevordert de doelmatige, deskundige en gelijksoortige behandeling en beslissing van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de daartoe nodige verbreding, verlegging en reconstructie van de A16 en A4. Deze regeling schept ook duidelijkheid voor de burgers over de bevoegde instantie.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid en 1 plaatsvervangend lid per deelnemer, door de colleges uit hun midden aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Van der Wulp. Zijn vervanger is wethouder Heij. Het algemeen bestuur besluit bij meerderheid van stemmen. Ieder lid heeft een stem.

Het dagelijks bestuur bestaat uit tenminste drie leden: de voorzitter, het door de minister van Infrastructuur en Milieu aangewezen lid en tenminste één ander door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen lid. Onze gemeente is niet in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd.

Financieel belang

De eventueel op grond van artikel 49 van de Wet op de ruimtelijke ordening (nu artikel 6.1 Wet ruimtelijke ordening) toe te kennen (plan)schadevergoeding komt volledig ten laste van het Rijk. In die zin heeft gemeente Hoeksche Waard geen financieel belang.

Uittreding: Een deelnemer kan uittreden bij besluit van de raad van de betrokken gemeente.

Opheffing: De GR vervalt van rechtswege op 1 januari 2026.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2023	n.v.t.
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2023	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2023	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2023	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2023	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Programma	7. Economische zaken en milieu
Taakveld	7.4 Milieubeheer
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenvlied, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht en de provincie Zuid-Holland
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.ozhz.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De Omgevingsdienst ondersteunt de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder. Ook ondersteunt de dienst bij taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid en 1 plaatsvervangend lid per deelnemer (door en uit het college aan te wijzen). Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Van der Wulp, zijn vervanger is wethouder Heij.

De deelnemers hebben een gewogen stemrecht. Onze gemeente heeft 7 van de 100 stemmen. Voor het tot stand komen van een besluit is een volstrekte meerderheid vereist. Wel moeten minimaal 3 deelnemers hun stem voor het voorstel hebben uitgebracht, wil het aangenomen zijn, behalve als de regeling anders bepaalt. De stemverhouding wordt eens per 4 jaar geëvalueerd of eerder als de financiële bijdrage(n) van een of meerdere deelnemers op basis van de meest recent vastgestelde (wijziging van de) begroting op enig moment substantieel afwijkt (afwijken) van de geldende stemverdeling.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en 3 andere leden. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Van der Wulp.

Financieel belang

In de begroting wordt vastgelegd welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan de Omgevingsdienst. In een Bijdrageverordening die het algemeen bestuur vaststelt, worden de verschuldigde vergoedingen voor instandhouding van de Omgevingsdienst en de te leveren diensten vastgelegd.

Uittreding: Uittreding is mogelijk na verkregen toestemming van het vertegenwoordigend orgaan. Uittreden kan alleen met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste één kalenderjaar. Het algemeen bestuur regelt de financiële en organisatorische gevolgen van de uittreding en stelt de verschuldigde schadeloosstelling vast. De schadeloosstelling bedraagt tenminste driemaal de jaaronzet van de betreffende deelnemer in het jaar waarin de deelnemer besluit uit te treden. In bijzondere omstandigheden kan het algemeen bestuur een andere schadeloosstelling vaststellen.

Opheffing: De regeling kan worden opgeheven indien ten minste 8 deelnemers, die tenminste 3/4 van het aantal stemmen in het algemeen bestuur vertegenwoordigen daartoe besluiten. Het algemeen bestuur stelt een liquidatieplan vast dat voorziet in de verplichting van de deelnemers tot deelneming in de financiële en personele gevolgen van de opheffing.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2023	1.806
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	-629
Eigen vermogen per 1-1-2023	2.317
Eigen vermogen per 31-12-2023	655
Vreemd vermogen per 1-1-2023	5.973
Vreemd vermogen per 31-12-2023	7.507
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	28%
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	8%

GR Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer
Deelnemers	Provincie Zuid-Holland en de gemeenten Dordrecht en Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.kiltunnel.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De dienst beheert en exploiteert de Kiltunnel en de aansluitende wegverbindingen.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 2 leden van iedere deelnemer, waarvan 2 aan te wijzen door de raad uit zijn midden en uit het college van de gemeente Hoeksche Waard, de voorzitter inbegrepen. Hiertoe zijn aangewezen de wethouders Van Waveren en Blaak-van de Lagemaat. Voor het tot stand komen van een besluit bij stemming is de volstreekte meerderheid vereist van de leden die aan de stemming hebben deelgenomen. Het algemeen bestuur neemt besluiten op basis van een gewogen stemverhouding.

Behalve als de vergadering voltallig is, wordt bij staking van stemmen besluitneming uitgesteld tot een volgende vergadering. In die vergadering kunnen de beraadslagingen worden heropend. Als de stemmen staken in een voltallige vergadering of voor de tweede maal over hetzelfde voorstel, wordt het geacht niet te zijn aangenomen. Het dagelijks bestuur bestaat uit 1 lid van iedere deelnemer uit en door het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Van Waveren.

Financieel belang

Elk van de deelnemers waarborgt de betaling van rente en aflossing van de door het Wegschap te sluiten leningen en in rekening-courant op te nemen gelden, in overeenstemming met de hierboven vermelde percentages. Als hieruit voor de deelnemers betalingen voortkomen, verrekenen de deelnemers deze onderling met gebruikmaking van dezelfde percentages.

Uittreding: Hiervoor kan het algemeen bestuur voorwaarden opstellen.

Opheffing: Het algemeen bestuur stelt een liquidatieplan op.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2023	4
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	2.425
Eigen vermogen per 1-1-2023	15.766
Eigen vermogen per 31-12-2023	18.191
Vreemd vermogen per 1-1-2023	49.404
Vreemd vermogen per 31-12-2023	45.807
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	24%
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	28%

B Stichtingen en verenigingen

Karel. (Stichting Inkoopbureau West-Brabant)

Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.4 Overhead
Deelnemers	De gemeenten Altena, Borsselle, m Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Goeree-Overflakkee, Halderberge, Hoeksche Waard, Kapelle, Moerdijk, Noord-Beveland, Reimerswaal, Rucphen, Steenbergen, Tholen, Woensdrecht en Zundert; samenwerking GHO gemeenten, de gemeenschappelijke regelingen ABG- organisatie, GR de Bevelanden, Servicecentrum GGD Hart voor Brabant en GGD Zeeland
Vestigingsplaats	Zevenbergen
Website	www.wijzijnkarel.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De stichting dient indirect diverse openbare belangen door het behalen van voordelen op zowel financieel, kwalitatief en procesmatig gebied voor de deelnemers, onder andere door het faciliteren van een regionaal inkoopbureau.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 vertegenwoordiger per deelnemende gemeente. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Van der Wulp, zijn vervanger is wethouder Heij. Besluiten worden genomen met volstreekte meerderheid van stemmen. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder van der Wulp.

Financieel belang

De gemeente heeft bij het toetreden tot de stichting een borgsom gestort. De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage is gebaseerd op het aantal af te nemen dagdelen van het inkoopbureau.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2023	317
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2023	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2023	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2023	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2023	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.

C Vennootschappen en Coöperaties (deelnemingen)

Stedin

Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	De aandelen van Stedin zijn in handen van 44 gemeenten en de Staat
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	www.stedingroep.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Het betrouwbaar, veilig en maatschappelijk verantwoord leveren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.

Bestuurlijk

Gemeente Hoeksche Waard bezit 2,04 % van de aandelen van Stedin (101.253 van de 4.970.978 aandelen). Wethouder Van der Wulp vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Heij is zijn vervanger.

Financieel belang

De boekwaarde van onze aandelen bedraagt: € 6.138.000 (101.253 normale aandelen). Daarnaast hebben wij 8.487 cumulatief preferente aandelen met een boekwaarde van € 4.000.000.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in jaarrekening 2023	256 normaal en 122 cumulatief
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	preferent 170.000
Eigen vermogen per 1-1-2023	2.589.000
Eigen vermogen per 31-12-2023	3.221.000
Vreemd vermogen per 1-1-2023	4.916.000
Vreemd vermogen per 31-12-2023	5.003.000
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	35%
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	39%

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides

Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	De aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides zijn in handen van gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	www.evides.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Gemeente Hoeksche Waard neemt samen met gemeenten en provincies in Rijnmond en Zeeland deel in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides. Op haar beurt is de BV voor 50% eigenaar van het drinkwaterleidingbedrijf Evides. Evides levert drinkwater aan huishoudens en bedrijfsleven en levert in toenemende mate ook industriewater en diensten op het gebied van afvalwater- en rioolwaterzuivering.

Bestuurlijk

Gemeente Hoeksche Waard bezit 4,99% (92.372) van de 1.850.000 aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides. Wethouder van der Wulp vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders, wethouder Heij is zijn vervanger.

Financieel belang

De boekwaarde van onze aandelen in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides bedraagt bedrag € 3.391.000

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in jaarrekening 2023	483
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	15.575
Eigen vermogen per 1-1-2023	291.585
Eigen vermogen per 31-12-2023	296.709
Vreemd vermogen per 1-1-2023	35
Vreemd vermogen per 31-12-2023	15
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	100%
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	100%

Bank Nederlandse Gemeenten

Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	Bijna alle Nederlandse overheden.
Vestigingsplaats	Den Haag
Website	www.bngbank.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De gemeente heeft van oudsher aandelen in de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Doelstelling van de BNG is een gunstige financiële dienstverlening en kredietverstrekking om zo voordelig mogelijk een bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijke voorzieningen.

Bestuurlijk

De aandelen BNG zijn voor de helft in handen van de Staat. De andere helft is geplaatst bij gemeenten, provincie en een hoogheemraadschap. Gemeente Hoeksche Waard bezit 0,28 % (153.738) van de 55.690.720 aandelen van de BNG. Wethouder Van der Wulp vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders, wethouder Heij is zijn vervanger.

Financieel belang

De boekwaarde van onze aandelen BNG bedraagt € 357.000,-.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in jaarrekening 2023	384
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	254.000
Eigen vermogen per 1-1-2023	4.615.000
Eigen vermogen per 31-12-2023	4.721.000
Vreemd vermogen per 1-1-2023	107.471.000
Vreemd vermogen per 31-12-2023	110.834.000
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	4%
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	4%

Bres Accommodaties BV

Programma	5. Sport, cultuur en recreatie
Taakveld	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie/ 5.2 Sportaccommodaties
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Maasdam
Website	www.bresaccommodaties.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De vennootschap heeft met name ten doel:

- Het exploiteren en beheren van binnensport-, recreatie-, welzijns- en cultuurfaciliteiten en het (technisch) onderhouden van overig vastgoed.

Bestuurlijk

In deze overheids-BV heeft de gemeente rechtstreeks invloed. Gemeente Hoeksche Waard is 100% aandeelhouder en opdrachtgever van Bres en bewaakt de opdracht voor uitvoering van de publieke doelstelling en behoudt daarmee haar taak als beleidsmaker en –bepaler. Wethouder Van der Wulp vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders, wethouder Heij is zijn vervanger.

Bres heeft een Raad van Commissarissen als toezichthoudend orgaan, bestaande uit 3 leden, benoemd op voordracht van de algemene vergadering van aandeelhouders (zijnde de gemeente). De Raad van Commissarissen benoemt een eindverantwoordelijk directeur (met uitzondering van de eerste directeur) en is bevoegd tot schorsing en/of ontslag van de directeur.

Financieel belang

Het eigendom van de accommodaties (zowel juridisch als economisch) is niet aan Bres overgedragen, maar blijft bij de gemeente. Bres voert wel het onderhoud aan de eigendommen uit.

Opheffing: Na ontbinding van de vennootschap geschiedt de vereffening door de bestuurders, tenzij de algemene vergadering anders bepaalt.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2023	4.450
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	440
Eigen vermogen per 1-1-2023	757
Eigen vermogen per 31-12-2023	1.197
Vreemd vermogen per 1-1-2023	8.074
Vreemd vermogen per 31-12-2023	6.930
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	8,57%
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	14,73%

CV/BV Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard

Programma	3. Economie
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Maasdam
Website	www.bedrijvenparkhw.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Het ontwikkelingsbedrijf is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van bedrijventerreinen met een regionaal karakter. De activiteiten van de exploitatiemaatschappij beperken zich tot het ontwikkelen van een Hoeksche Waards bedrijventerrein van 20 hectare.

Bestuurlijk

De grondexploitatiemaatschappij heeft de juridische vorm van een commanditaire vennootschap (CV) met een besloten vennootschap (BV) als beherend vennoot. Wethouder Boogaard heeft van het college het mandaat gekregen voor het nemen van besluiten samenhangend met het aandeelhouderschap, wethouder Van der Wulp is zijn vervanger. De Algemene vergadering van Aandeelhouders van het OBHW heeft besloten om de Raad van Commissarissen te laten bestaan uit 1 toezichthouder (de heer mr. drs. A.J. Borgdorff).

Financieel belang

Het geplaatste en gestorte kapitaal van de BV bedraagt €35.000. Hoeksche Waard bezit 100% van de aandelen en 100% van het stemrecht. Het commanditaire kapitaal van de grondexploitatie maatschappij bedraagt €3.500.000. De gemeente staat garant voor de geldlening van het bedrijvenpark Hoeksche Waard.

Bij oprichting van de grondexploitatie maatschappij is overeengekomen dat vennoten een kapitaal inbreng van 40% van hun participatie in het commanditair kapitaal storten.

Kengetallen

Financiële kengetallen CV	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2023	0
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	0
Eigen vermogen per 1-1-2023	-5.145
Eigen vermogen per 31-12-2023	-5.480
Vreemd vermogen per 1-1-2023	6.502
Vreemd vermogen per 31-12-2023	7.325

Financiële kengetallen BV	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2023	0
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	0
Eigen vermogen per 1-1-2023	-1.680
Eigen vermogen per 31-12-2023	-2.015
Vreemd vermogen per 1-1-2023	1.715
Vreemd vermogen per 31-12-2023	2.050

Regionale Afvalstoffendienst BV

Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
Taakveld	7.3 Afval
Deelnemers	Gemeenten Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee
Vestigingsplaats	Westmaas
Website	www.radbv.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De vennootschap heeft tot doel om in het belang van bescherming van het milieu en een doelmatig beheer werkzaam te zijn op het gebied van:

1. Het uitvoeren van publieke taken in het afval- en grondstoffenbeheer in de ruimste zin, waaronder in ieder geval verstaan wordt: het inzamelen, het vervoeren, het (doen) be- of verwerken, het verhandelen van afval en grondstoffen en het adviseren hierover;
2. De inzameling van bedrijfsafval en -grondstoffen, inclusief het inzamelen, het vervoeren, het (doen) be- of verwerken, het verhandelen;
3. Het uitvoeren van taken op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Daarnaast heeft de vennootschap ten doel:

- Het deelnemen en het zich op andere wijze interesseren in, het financieren van, het voeren van directie en beheer over, het verlenen van diensten aan en het behartigen van belangen van vennootschappen en ondernemingen, primair dat met een doelstelling als genoemd onder 1, 2 en 3;
- Het ter leen opnemen en/of ter leen verstrekken van gelden, evenals het zekerheid stellen, zich op andere wijze sterk maken of zich hoofdelijk naast of voor anderen verbinden;
- Het verkrijgen, vervreemden, beheren en exploiteren van roerende en onroerende zaken en andere goederen, daaronder begrepen patenten, merkrechten, licenties, kennis, vergunningen en andere industriële eigendomsrechten ten behoeve van zichzelf of ten behoeve van vennootschappen, waarmee zijn in een groep is verbonden zomede het stellen van zekerheden ten behoeve van vennootschappen

waarmee zij op enigerlei wijze is verbonden en al wat met het vorenstaande in dit lid in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk is.

De vennootschap kan de diensten genoemd onder 1, 2 en 3 in mindere mate verrichten voor anderen dan de aandeelhoudende gemeenten.

Bestuurlijk

De relatie tussen gemeente Hoeksche Waard en de RAD kenmerkt zich door een goede balans tussen invloed van de gemeenten Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee als eigenaar en opdrachtgever én de gewenste autonomie van de uitvoeringsorganisatie. Het is van belang om de opdrachtgevers- en eigenaarsrol te scheiden binnen (het college van) de gemeente.

In plaats van een directe aansturing door de gemeente is er na omzetting sprake van een afzonderlijke en verzakelijkte relatie. De eigenaarsrelatie is uitgewerkt in het besturingsmodel. Daarbij worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA), Raad van Commissarissen (RvC) en het bestuur (vooral) vastgelegd in de statuten. De opdrachtgeverrelatie is uitgewerkt in onder andere een dienstverleningsovereenkomst. Wethouder Heij vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders, wethouder van der Wulp is zijn vervanger.

Financieel belang

Gemeente Hoeksche Waard	10.001 aandelen (64%)
Gemeente Goeree-Overflakkee	5.626 aandelen (36%)

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in jaarrekening 2023	8.498
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2023	-182
Eigen vermogen per 1-1-2023	5.300
Eigen vermogen per 31-12-2023	5.118
Vreemd vermogen per 1-1-2023	13.375
Vreemd vermogen per 31-12-2023	11.867
Solvabiliteit per 1-1-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	28%
Solvabiliteit per 31-12-2023 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	30%

D Overige verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die onder deze categorie vallen.

3.8 Grondbeleid

Inleiding

De verslaglegging in de paragraaf grondbeleid gaat over het te voeren grondbeleid en de uitleg over de uitvoering ervan. Hierbij is er vrijheid in de opstelling van deze paragraaf, uiteraard onder de voorwaarde dat die aan de regelgeving van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voldoet. De Commissie BBV heeft in 2019 een nieuwe notitie uitgebracht over het 'Grondbeleid in de begroting en jaarstukken'. Dit is een vernieuwing van diverse notities van het BBV. Deze notitie vormt een belangrijk financieel kader voor gemeenten in de uitwerking en de verslaglegging van de diverse grondexploitaties. De belangrijkste pijlers betreffen:

- Handreiking vennootschapsbelasting en gemeentelijk grondbedrijf (2015);
- Beperken van de risico's;
- Vernieuwing van de begroting en verantwoording van de gemeente, zodat meer vergelijkbaarheid (tussen gemeenten) in de verslaggeving ontstaat.

In deze paragraaf maken we onderscheid tussen faciliterende grondexploitaties en de bouwgronden in exploitatie (BIE). Het staat de gemeente vrij om beide vormen van grondbeleid als een gemengd project in de projectadministratie op te nemen en de sturing en beheersing hierop in te richten

Artikel 16 van het BBV geeft aan dat onderstaande punten van belang zijn in de verslaglegging:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de uitvoering van de doelstellingen van de programma's in de begroting;
- Een verduidelijking van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele inschatting van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van (de begrote) winstneming;
- Beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Toelichting op uitvoering Grondbeleid

De programma's economie en volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, stedelijke vernieuwing en maatschappelijke ondersteuning van de Begroting zijn het meest gericht op het gemeentelijk grondbeleid en de uitvoering ervan.

Middels diverse beleidsnota's en rapportages wordt verslag gedaan over (de instrumenten van) het grondbeleid. Jaarlijks wordt een Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) ter besluitvorming aan de raad voorgelegd, inclusief een integrale herziening van de grondexploitaties. Deze rapportage heeft betrekking op de lopende grondexploitaties waar de raad reeds heeft ingestemd met de beoogde ontwikkeling en het bijbehorende planologische besluit (bestemmingsplan / omgevingsplan). De gemeente ontwikkelt deze locaties voor eigen rekening en risico.

In februari 2024 is de nieuwe Grondprijzenbrief 2024 vastgesteld door het college. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd. Hierin wordt ook het grondprijzenbeleid beschreven van grondprijzen, huur, pacht en retributies.

In de loop van het tweede kwartaal 2024 wordt naar verwachting de Nota Grondbeleid 2024 aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. Met het geactualiseerde grondbeleid krijgt de gemeente meer armslag om, in tegenstelling tot het situationele grondbeleid tot nu toe, actief en dynamisch grondbeleid te voeren als instrument bij het verwezenlijken van de gemeentelijke ambities, vooral op de gebieden van volkshuisvesting, mobiliteit en duurzaamheid. Totdat de Nota Grondbeleid 2024 is vastgesteld, zullen, indien noodzakelijk, gronden op projectbasis worden verworven. Als dit zich voordoet, wordt de raad gevraagd hier budgetten voor vrij te maken.

In januari 2020 is de Nota Kostenverhaal door de raad vastgesteld. Hierin staat het beleid van de gemeente beschreven ten aanzien van haar kostenverhaal richting derden en ontwikkelende partijen. Bij het verhalen van de kosten wordt rekening gehouden met de Grondexploitatiewet en worden afspraken zoveel mogelijk vastgelegd in anterieure overeenkomsten. Inmiddels is de Nota Kostenverhaal, mede vanwege de per 1 januari 2024 in werking getreden Omgevingswet, grotendeels achterhaald. Nu de nota Grondbeleid 2024 naar verwachting dit voorjaar wordt vastgesteld, is de inzet er op gericht ook de Nota Kostenverhaal dit jaar nog zo snel mogelijk te actualiseren.

Bij ieder nieuwbouw- of herontwikkelingsproject wordt een bijdrage gevraagd voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het betreft gebiedsoverstijgende voorzieningen op gemeentelijk niveau waarvan een project niet direct profijt heeft, bijvoorbeeld een hoofdontsluiting of een natuurgebied. In de Nota Kostenverhaal (2020) is aangegeven dat de bijdrage per m² bouwkaal is dan wel per m² bruto vloeroppervlak (BVO). In de Grondprijzenbrief worden de bijdragen jaarlijks geïndexeerd. De bijdragen zijn ten behoeve van de reserve Kostenverhaal.

Momenteel zijn er geen grondexploitaties waar er sprake is van een direct profijt van een of meer gebiedsoverstijgende voorzieningen of, met andere woorden, bovenwijkse voorzieningen. In toekomstige gevallen dient op basis van proportionaliteit en toerekenbaarheid bepaald te worden hoe hoog de bijdrage per grondexploitatie wordt.

De gemeente Hoeksche Waard heeft begin 2024 vier grondexploitaties lopen waar zij voor eigen rekening en risico haar gronden ontwikkelt. De vier locaties hebben ieder betrekking op woningbouw, waarvan twee locaties voor tijdelijke huisvesting. De bijbehorende budgetten voor deze ontwikkelingen worden met het aanbieden van de Meerjaren Prognose Grondexploitaties 2024 door de raad in juli 2024 vastgesteld. Per 31 december 2023 is één ontwikkelingslocatie voltooid, het betreft Bedrijventerrein VI in Strijen. Alle gronden zijn verkocht en op een nog dit jaar aan te leggen inrit na, zijn alle werken en werkzaamheden gerealiseerd.

Jaarlijks, en dus ook in 2024, zal de raad via de MPG 2024 gevraagd worden om de geactualiseerde budgetten voor de vier doorlopende grondexploitaties vast te stellen. De MPG maakt deel uit van de jaarverslaggevings-procedure.

Naar verwachting wordt de raad in 2024 gevraagd nieuwe grondexploitaties te openen voor de ontwikkeling van gemeentelijke gronden voor nieuwe woningbouwprojecten. Naast de omgevingsplannen zal de financiële vertaling daarvan, zijnde een grondexploitatie, met een los voorstel aan de raad worden aangeboden.

Uitgangspunten voor realistische programmering van woon- en werklocaties

Bedrijventerreinen/werklocaties

Met de provincie Zuid-Holland is een bedrijventerreinprogrammering afgesproken voor de periode 2014-2030. Vraag en aanbod van bedrijventerreinen brengen we daarmee kwantitatief en kwalitatief met elkaar in evenwicht. We onderscheiden 3 categorieën: ontwikkelen, niet ontwikkelen en visie. Uit onderzoek blijkt dat er regionaal een overaanbod voor de werkmilieus 'industriële' en 'kleinschalig/gemengd bedrijventerrein' is. Er is nog wel ruimte in de distributiesector.

Woonlocaties

Onderdeel van de Woonvisie is een woningbouwprogramma dat de leidraad wordt voor toekomstige ontwikkelingen. Met de provincie Zuid-Holland heeft de gemeente afspraken rondom woningbouw gemaakt. Daarmee is de basis gelegd voor de ontwikkeling van de ruimtelijke structuur. Op basis van de Trendraming 2023 heeft de gemeente nu tot en met 2032 de ruimte voor de bouw van 4.150 nieuwe woningen. Met dat aantal kan de vitaliteit van de kernen in stand worden gehouden en daar waar mogelijk

kunnen nieuwe locaties worden ontwikkeld om de instroom vanuit het stedelijk gebied op te vangen. Hierdoor kunnen we gestalte geven aan het gezinseiland-principe.

Actuele prognose van bouwgronden in exploitatie (BIE)

Voor de projecten die daadwerkelijk in ontwikkeling zijn of worden ontwikkeld, wordt (of is) een grondexploitatiebegroting vastgesteld. Jaarlijks herziet de gemeente de grondexploitaties en stelt het MPG op. De actuele bouwgrondexploitaties in 2023 zijn opgenomen in zogenaamde grondbedrijf-complexen. Het gaat om de volgende complexen:

- Land van Essche III Strijen - woningbouw - 155 woningen - eindjaar 2026;
- Goudswaard Noordoost - woningbouw - 24 à 26 woningen - eindjaar 2026;
- Tijdelijke huisvesting Numansdorp - woningbouw - 40 woningen - eindjaar 2024;
- Bedrijventerrein VI Strijen - bedrijventerrein - eindjaar 2023.

In de volgende tabel staan de verwachte eindresultaten per grondexploitatie opgenomen op basis van een meerjarige doorrekening. Hiermee wordt de ontwikkeling van de gronden die in exploitatie zijn genomen weergegeven. In het voorjaar van 2024 zijn de grondexploitaties geactualiseerd en worden door middel van de Meerjaren Prognoses Grondexploitaties (afgekort: MPG) in juli 2024 door de raad vastgesteld.

(bedragen x €1.000)

Verloop boekwaarde grondexploitaties									
In exploitatie genomen gronden	Boekwaarde per 1-1-2023	Kosten 2023	Opbrengsten 2023	Boekwaarde per 31-12-2023	Winstnemingen 2023	Boekwaarde na winstnemingen per 31-12-2023	Nog te maken kosten 2024 ev	Nog te realiseren opbrengsten 2024 ev	Verwachte eindwaarde
Bedrijventerrein VI Strijen	52	204	-414	-158	158	-	-	-	-
Land van Essche III Strijen	2.229	118	-242	2.105	-	2.105	198	-2.901	-598
Uitbreiding Goudswaard NO	-1.262	103	-	-1.159	-15	-1.174	1.029	-	-145
Tijdelijke huisv. Numansdorp	0	272	-	272	-	272	1.106	-1.164	214
Totaal	1.019	697	-656	1.060	143	1.203	2.333	-4.065	-529

+/- = nadeling; -/- = voordelig

Uit de tabel blijkt dat de verwachte eindwaarde van alle in exploitatie genomen gronden positief is (€0,1 mln).

Ten opzichte van de Meerjaren Prognose Grondexploitaties 2023 is de grondexploitatie "Bedrijventerrein VI Strijen" in 2023 (administratief) afgesloten. Deze grondexploitatie wordt hieronder niet langer toegelicht.

Toelichting op de lopende gebiedsontwikkelingen

Deze grondexploitaties worden in het MPG 2024 uitgebreid nader toegelicht. Een korte toelichting per complex is hieronder opgenomen.

Land van Essche III

Deze ontwikkellocatie ligt aan de zuidkant van Strijen. De gronden van deze locatie zijn grotendeels eigendom van de gemeente. In april 2022 is met de projectontwikkelaar BO Wonen een overeenkomst getekend voor de verkoop van de gemeentelijke grond en de ontwikkeling van het gebied voor 155 woningen waarvan 20 in de sociale sector. De overdracht en de betaling van de gronden geschiedt naar rato van de woningverkoop. Momenteel wordt uitgegaan van twee termijnen in 2025 en 2026. Overeengekomen is dat de bouw van de woningen inclusief het woonrijp maken is voltooid in 2026.

Goudswaard Noordoost

Het bestemmingsplan is in december 2020 vastgesteld. Na een tenderprocedure is in september 2021 een samenwerkings- en verkoopovereenkomst met de projectontwikkelaar de Langen & van den Berg Vastgoed B.V. gesloten voor de realisatie van 24 tot 26 woningen waarvan 10 woningen voor de sociale sector. De koopprijs is voldaan en eind 2021 is het plangebied bouwrijp opgeleverd. De verkoop van de woningen blijft echter achter. Daarom wordt momenteel de vervanging van 2 of 3 woningen door een huisartsenpraktijk onderzocht. Voltooiing van de woningbouw wordt vooralsnog verwacht in 2026.

Tijdelijke huisvesting Numansdorp

Aan de noordoostelijke rand van Numansdorp is een locatie gevonden om voor de komende 15 jaar een veertigtal tijdelijke wooneenheden te plaatsen. Deze komen in het zuidelijk gedeelte van de locatie. Het noordelijk gedeelte zal worden ingericht als recreatiegebied. De wooneenheden worden in 2024 door Hoeksche Waard Wonen geplaatst en de komende 15 jaar beheerd. Met HW Wonen is overeengekomen dat de gemeente het nadelig resultaat van de grondexploitatie voor haar rekening neemt.

Vennootschapsbelasting in relatie tot grondexploitaties

We verwachten dat onze gemeente als ondernemer wordt aangemerkt en daardoor belastingplichtig is. Een deel van de grondexploitaties is winstgevend (zie bovenstaande tabel met resultaten op eindwaarde). Binnen de regels van de vennootschapsbelasting mogen we winstgevendende exploitaties compenseren met de verliesgevendende. Jaarlijks wordt binnen alle grondexploitaties gekeken wat het totale jaarlijkse winstbedrag is. Daarover moet de gemeente vennootschapsbelasting betalen. Bij de jaarrekening wordt, op basis van de winstnemingen, rekening gehouden met de nog te betalen bedragen Vpb over 2023 van ca. € 23.000,-.

Winstneming en het nemen van verliezen

Winstneming

Tussentijdse winstneming is binnen de regelgeving van de BBV mogelijk als:

- het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar kan worden ingeschat én;
- een deel van de (bouwrijpe) grond is verkocht én;
- een deel van de kosten is gerealiseerd.

De tussentijdse winst is een incidentele opbrengst die zich lastig laat voorspellen tijdens de begroting door versnellingen en/of vertragingen in de voortgang van projecten lopende het jaar.

In deze jaarrekening is volgens deze methode berekend welke winstneming noodzakelijk was. Dit is tevens in de jaarrekening verwerkt. Hiervoor wordt verwezen naar de eerdere tabel in deze paragraaf.

Verliezen

Het resultaat van een grondexploitatie wordt berekend door het saldo van de (toekomstige) kasstromen. Zien we hier een verlies, dan dienen wij op grond van de BBV hiervoor een voorziening te treffen. De voorziening wordt gewaardeerd op basis van eindwaarde. In principe zijn er geen tussentijdse afrekeningen met deze voorziening. Bij de jaarrekening 2023 is het bedrag van de verliesvoorziening bijgesteld aan de hand van de uitkomsten van het MPG 2024.

Reserves, voorzieningen en risico's

Risico's

In principe moeten de voorzienbare risico's binnen de grondexploitaties worden opgevangen. De resultaten van de grondexploitaties en de relatieve doorlooptijd ervan geven aan dat de financiële risico's beheersbaar zijn.

De onvoorziene risico's binnen de grondexploitatie worden berekend volgens de kans x impact methode. Hiermee wordt aangesloten bij de totale risico-inventarisatie van de gemeente. In de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG) zijn de onvoorzienbare risico's vertaald naar een financieel risico. Bij de totale risico-inventarisatie van de gemeente is rekening gehouden met het risico dat de gemeente bij de tijdelijke huisvesting Numansdorp het openbaar gebied moet herstellen als de rechtbank het beroep van omwonenden gegrond verklaart.

Reserve

Met de vaststelling van de Notitie Reserves & Voorzieningen is de reserve grondexploitatie komen te vervallen. Vanaf 2023 worden de onvoorzienbare risico's van de lopende grondexploitatie meegenomen bij het in beeld brengen van het totale benodigde weerstandsvermogen van de gemeente.

Voorziening

We dekken verwachte tekorten bij lopende en nieuwe grondexploitatie conform BBV-regelgeving af met een verliesvoorziening grondexploitatie. Eventuele aanvullende stortingen in deze verliesvoorziening komen ten laste van het exploitatiesaldo. Op grond van de laatste actualisatie van de grondexploitatie (MPG 2024), waartoe medio juli 2022 door de raad is besloten, staat hieronder de actuele stand van de voorziening verliezen grondexploitatie. We berekenen de voorzieningen op basis van de eindwaardeberekeningen vanuit de grondexploitatie.

(Bedragen x €1.000)

Verloop voorziening		
Omschrijving		Bedrag
Stand per 1-1-2023		0
Onttrekking a.g.v. MPG 2024		0
Storting a.g.v. actualisatie tijdelijke huisvesting Numansdorp via het MPG 2024		71
Storting a.g.v. vaststelling grex tijdelijke huisvesting Numansdorp in 2023		143
Stand per 31-12-2023		214

Op grond van de vaststelling van de grondexploitatie tijdelijke huisvesting Numansdorp en de actualisatie middels het MPG 2024, heeft een storting in de voorziening plaatsgevonden van € 0,2 miljoen.

Daarnaast is er nog een aparte verliesvoorziening voor de exploitatie van het Bedrijvenpark Hoeksche Waard. Deze voorziening is bedoeld voor het dekken van het negatieve resultaat op eindwaarde. Eind 2023 bedraagt deze voorziening € 5,51 miljoen en sluit aan bij de herziening 2024 van de exploitatie van het Bedrijvenpark Hoeksche Waard. Bij deze herziening is nog geen getekend accountantsrapport over de jaarrekening 2023 beschikbaar.

(Bedragen x €1.000)

Omschrijving	Soort	Stand voorziening per 1-1-2023	Toevoeging voorziening in 2023	Onttrekking voorziening in 2023	Stand voorziening per 31-12-2023
Bedrijvenpark Hoeksche Waard	In exploitatie	5.612	-97	0	5.515

De voorziening kan mogelijk ca. € 0,2 miljoen lager uitvallen als de gemeente agrarische gronden van BHW terugkoopt voor een hogere prijs dan waar nu in de actualisatie rekening mee is gehouden.

3.9 Regio Deal

Inleiding

Het samenwerkingsverband Zuid-Hollandse Delta en het Rijk hebben op 17 juli 2020 een Regio Deal gesloten. Met deze deal investeert het Rijk € 7,5 miljoen in het versterken en verbeteren van de kwaliteit van leven, werken en wonen in de regio. In de Zuid-Hollandse Delta werken de gemeenten op de eilanden Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard en Voorne-Putten samen aan een aantal grote opgaven.

In een Regio Deal werken Rijk en regio samen aan gebiedsgerichte opgaven om de kwaliteit van leven, werken, wonen, ondernemen, veiligheid, onderwijs en recreëren in regio's verspreid over Nederland te vergroten. De eilanden hebben voor hun ambities een bedrag van € 7,5 miljoen van het Rijk ontvangen en dragen daar zelf nog eens € 7,5 miljoen aan bij. Met de extra investering van het Rijk kan de regio deze opgaven sneller en beter aanpakken.

Thema's

De samenwerking binnen de Zuid-Hollandse Delta is voor de gemeenten en andere partners succesvol door aansprekende projecten. Daarom is er eind 2023 een nieuwe aanvraag Regio Deal 5e tranche ingediend. Inmiddels is bekend dat deze is gehonoreerd door het Rijk. Er kan nu verder gewerkt worden aan de 4 pijlers: Agrifood, Duurzaamheid, Recreatie/Landschap en Onderwijs/Arbeidsmarkt. Verschil met vorige tranche is dat nu ook privaat geld ingebracht mag worden. Verder mogen er ook businesscases rondom de thema's mobiliteit, veiligheid en vitale kerens worden opgesteld.

Projecten

Agrifood

In 2021 -2023 zijn voor het thema Agrifood meerdere initiatieven gestart waarvan voor sommige projecten de uitvoering doorloopt tot in 2024. Een aantal projecten is inmiddels afgerond. Ook de eerste positieve resultaten zijn bekend.

- De proef met een robot voor bodembewerking op verschillende grondsoorten in de regio is succesvol afgerond en de onderzoeksresultaten hebben zelfs landelijke aandacht genoten. Binnen 'Bodem als Basis' heeft de Regiodeal samen met LTO Noord, Waterschap Hollandse Delta een project gefinancierd waarin bij circa 55 deelnemende agrariërs gewerkt wordt aan de verbetering van de landbouwgrond. Het project is goed ontvangen bij de deelnemers en de verwachting is dat ze na afronding kennis blijven delen binnen de Regiodeal.
- In de Proeftuin van PallandtPolder zijn in november de tussentijdse positieve resultaten van het gebruik van Bokashi (nieuwe vorm van bemesting) gepresenteerd. Dit jaar wordt de proef afgerond.
- Eind 2023 was de voorvertoning van documentaire 'de Queeste. Drie biologische boeren van de 3 eilanden zijn geportretteerd en hun overtuiging en de dilemma's in hun bedrijfsvoering worden in de documentaire gepresenteerd. De documentaire is in februari 2024 in première gegaan en staat voor 2024 op meerdere locaties in de regio en daarbuiten gepland.
- Een ander mooi resultaat is dat er na een fusie en samenwerking tussen een aantal landbouwbedrijven (nu Go crops) een verbetering is gerealiseerd in de korte keten. De agrariërs leveren nu dankzij eigen sorteer-, verwerkings-, en inpaklijnen netto producten waardoor een schakel in de keten wordt overgeslagen. Hierdoor zijn er beduidend minder transportbewegingen waardoor er ook een reductie is van de emissies.

Landschap en Toerisme

De regio werkte de afgelopen jaren succesvol aan een beter bereikbaar en leefbaar gebied en aan de doorontwikkeling van het toeristisch aanbod via, onder andere, de volgende projecten:

- Het project 'Watertappunten' zorgt voor de realisatie van minimaal 30 watertappunten gekoppeld aan het netwerk van recreatieve wandel- en fietsroutes. Voor de Hoeksche Waard betekent dit 9 watertappunten, waarvan de laatste 4 nu in de goedkeuringsfase zijn beland.

- Het project 'Hitsertse kade' is in 2023 vrijwel volledig afgerond. De feestelijke opening van dit vernieuwde recreatiegebied vindt plaats op 4 april 2024.
- Het project 'Erfgoed als drager van recreatie en toerisme rond het Haringvliet' maakt het mogelijk om in 2024 belevingsroutes in de omgeving van Fort Buitensluis te realiseren.
- Het project 'Vaarverbindingen Haringvliet professionaliseren' brengt de mogelijkheden voor het versterken van het netwerk van veerponten in kaart en waar mogelijk worden kansen verzilverd.
- Het project 'Weerbare toeristische sector' gaat de laatste fase in. Dit project helpt ondernemers in de verblijfsrecreatieve sector hun weerbaarheid tegen criminele invloeden te versterken met een preventieve en positieve insteek.

Onderwijs en Arbeidsmarkt

De gemeenten willen zorgen voor een 'dekkend onderwijsaanbod' in de regio voor de sectoren agrifood, toerisme en recreatie, duurzaamheid, zorg en innovatietechniek. Daarbij zijn de drie campussen in Goeree-Overflakkee, Brielle en Hoeksche Waard belangrijk. In aanvulling daarop komt een regionale online vacaturebank waar werkzoekenden in één oogopslag zien welke vacatures in de Zuid-Hollandse Delta openstaan.

In 2023 is gestart met een businesscase 'sociaal ondernemerschap'. Hierbij worden ondernemers door de gemeenten in de Delta gekoppeld aan de werkgeverbedrijven en de mogelijkheden om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Door deze business case is een complementaire samenwerking ontstaan tussen gemeente en bedrijven met als doel vacatures in te vullen vanuit de gemeentelijke werkgeverbedrijven. Bovendien kunnen de bedrijven het predicaat ontvangen van MVO (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemer).

In het voorjaar 2023 is een start gemaakt met een businesscase in kader van onderwijs en arbeidsmarkt. Hogeschool Inholland en de werkgroep 'Onderwijs en arbeidsmarkt regiodeals' werken samen om High Potentials van de HBO opleidingen Inholland te interesseren voor de arbeidsmarkt op de voormalige eilanden.

Met de mooie naam 'Deltadreamers' zijn zo'n 15 bedrijven die zich onderscheiden door innovatie, duurzaamheid en circulaire economie aan de slag gegaan met beroepsbeelden. De uitdaging is jonge mensen te boeien en te binden aan onze bedrijven. En zo tegemoet te komen aan de schaarste op de arbeidsmarkt.

Middels onderzoeksopdrachten bij de betrokken bedrijven worden de studenten betrokken bij onze regio en de bedrijven. Doel is om de beroepsbeelden onder de aandacht te brengen en zo interesse te wekken om na de studie in onze regio te gaan werken.

18 april 2024 is de slotbijeenkomst van de Businesscase Inholland. Door een aantal Hogescholen in de regio is grote belangstelling getoond voor dit project. Ook landelijk wordt meegekeken door onder andere de Hogeschool Windesheim in Zwolle en de Zuyd Hogeschool in Maastricht. Inmiddels heeft ook een MBO college zich gemeld om een dergelijk project te gaan starten. Vanuit gemeente Nissewaard heeft de praktijk HAVO zich gemeld om met dit format aan de slag te gaan.

Risico's

In 2024 moeten alle projecten vanuit de 3e tranche zijn uitgevoerd. Dit vraagt om continue druk op het proces zodat de middelen op tijd worden weggezet waar ze voor zijn bedoeld. Via directe monitoring wordt dit goed bewaakt, maar we blijven daarin ook afhankelijk van de inzet en uitvoering van onze stakeholders.

3.10 Openbaarheid

Inleiding

Wet Open Overheid (WOO)

Op 1 mei 2022 trad de Wet open overheid (Woo) gedeeltelijk in werking. Deze wet vervangt de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). De wet heeft tot doel om de transparantie van overheden en semioverheden te verbeteren. De Woo moet ervoor zorgen dat de burger overheidsinformatie beter kan vinden en dat de informatie uitwisselbaar is. Ook moet de Woo ervoor zorgen dat overheidsinformatie eenvoudig en goed wordt ontsloten en gearchiveerd. De Woo bevat twee nieuwe verplichtingen ten opzichte van de Wob: het actief openbaar maken van documenten in 11 informatiecategorieën en het op orde brengen van de informatiehuishouding van bestuursorganen, waaronder gemeenten. onze organisatie heeft tot 2026 de tijd voor de implementatie van de 11 verplichte informatiecategorieën en tot 2028 voor het op orde krijgen van de informatiehuishouding. Afgelopen jaar (2023) is een projectteam aan de slag gegaan met het uitvoeren van de publicatie van 3 van de 11 informatiecategorieën uit de Woo om zo ervaring op te doen. De 3 categorieën: Woo-verzoeken, klachten en convenanten zijn inmiddels beschikbaar via de website: <https://www.gemeentehw.nl/publicaties/>. Deze ervaring is als input gebruikt voor het implementatieplan voor de Woo. Dit implementatieplan is in 2023 opgeleverd.

4 Jaarrekening

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre de eerder genoemde criteria zijn nageleefd bij de, in de jaarrekening verantwoorde, baten en lasten en de balansmutaties. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 26 maart 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale (werkelijk) lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2,8 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Criterium	Bruto	Netto
	x € 1000	x € 1000
Begrotingscriterium		
1A. Overschrijding lasten programma's	252	252
1B. Overschrijding investeringkredieten	14	14
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van baten en lasten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0	0
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>	266	266
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïdentificeerd (cfm Financiële verordening)		266
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	266	0
Totaal Begrotingscriterium	266	0
Voorwaardecriterium		
Subsidies	20	20
Participatiewet	195,8	195,8
SimpleCard	3,4	3,4
Inkoop en aanbesteding (incl doorlopende contracten eerste maanden 2024)	1.956,2	1.956,2
Totaal Voorwaardencriterium	2.175,4	2.175,4
Misbruik & Oneigenlijkgebruik criterium		
Geen bevindingen	-	-
Totaal rechtmatigheidsverantwoording	2.441,4	2.175,4

In de paragraaf bedrijfsvoering is aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

4.2 Overzicht van baten en lasten

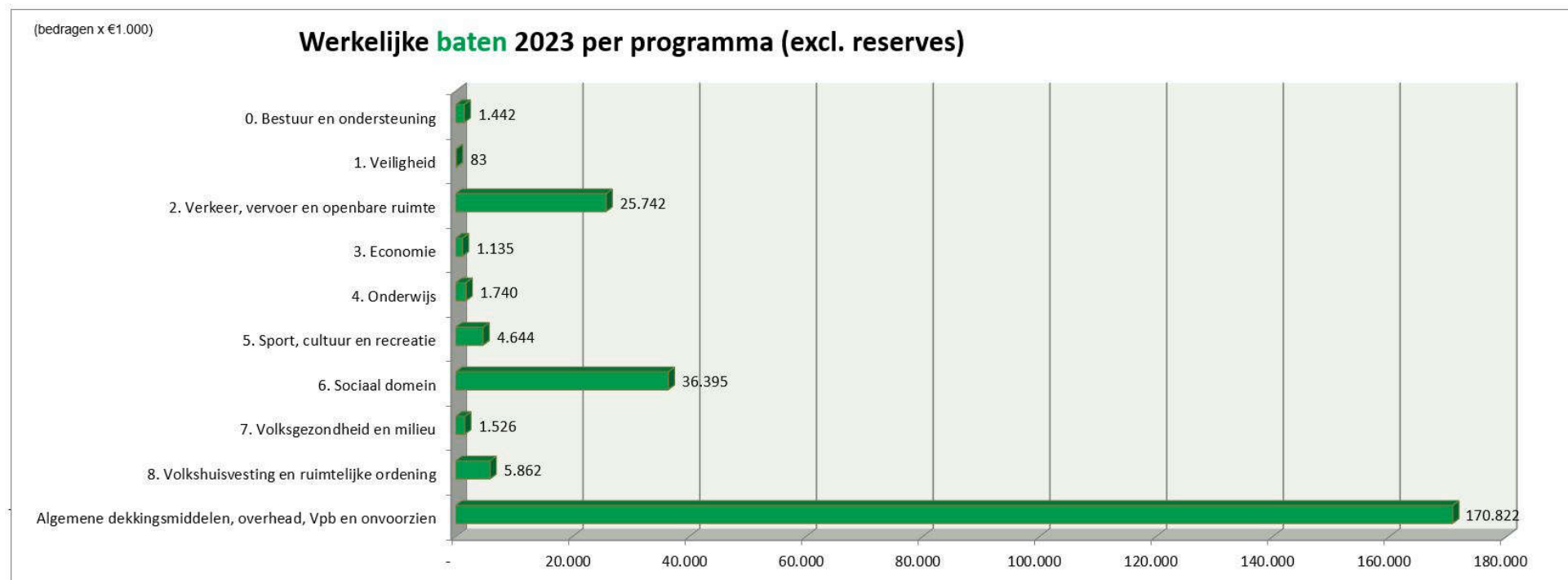
In de tabel is per programma het gerealiseerd resultaat 2023 weergegeven. Hierbij worden baten weergegeven als +/- en lasten als -/-.

	Rekening baten 2022	Rekening lasten 2022	Rekening saldo 2022	Prim. begroting baten	Prim. begroting lasten	Prim. begroting saldo	Act. begroting baten	Act. begroting lasten	Act. begroting saldo	Rekening baten 2023	Rekening lasten 2023	Rekening saldo 2023	Verschil baten	Verschil lasten	Verschil saldo
0. Bestuur en ondersteuning	8.012	-14.101	-6.090	1.349	-8.755	-7.406	1.322	-10.186	-8.864	1.442	-10.339	-8.897	120	-153	-33
1. Veiligheid	32	-9.733	-9.700	113	-9.973	-9.860	80	-10.763	-10.684	83	-10.606	-10.523	3	158	160
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	22.529	-46.364	-23.836	24.050	-46.282	-22.231	25.324	-50.008	-24.684	25.742	-49.320	-23.578	418	688	1.106
3. Economie	1.228	-4.135	-2.907	386	-2.619	-2.233	1.171	-3.801	-2.630	1.135	-3.513	-2.378	-36	288	252
4. Onderwijs	3.179	-9.024	-5.846	1.178	-6.920	-5.742	1.719	-7.526	-5.808	1.740	-7.626	-5.886	21	-99	-78
5. Sport, cultuur en recreatie	4.682	-12.458	-7.776	2.745	-12.076	-9.331	5.162	-13.919	-8.757	4.644	-13.143	-8.499	-518	775	257
6. Sociaal domein	25.156	-85.757	-60.601	19.783	-77.139	-57.357	32.795	-98.147	-65.352	36.395	-96.650	-60.255	3.601	1.497	5.098
7. Volksgezondheid en milieu	211	-8.131	-7.920	8	-7.153	-7.146	1.641	-9.488	-7.847	1.526	-9.071	-7.545	-115	418	302
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	13.271	-12.108	1.163	6.488	-9.485	-2.997	11.333	-15.527	-4.194	5.862	-10.355	-4.493	-5.471	5.172	-299
Algemene dekkingsmiddelen	164.142	-1.079	163.063	159.429	-2.473	156.955	168.416	-1.467	166.949	170.648	-1.349	169.299	2.231	118	2.350
Onvoorzien	0	0	0	0	-89	-89	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	299	-31.679	-31.380	182	-31.013	-30.832	395	-35.161	-34.766	174	-34.221	-34.047	-221	940	719
Vennootschapbelasting	0	83	83	0	-69	-69	0	0	0	0	361	361	0	361	361
Saldo van baten en lasten (A)	242.739	-234.485	8.254	215.710	-214.047	1.663	249.357	-255.993	-6.637	249.390	-245.832	3.558	33	10.162	10.195
0. Bestuur en ondersteuning	267	-26	241	0	0	0	153	-482	-330	250	-506	-257	97	-24	73
1. Veiligheid	145	0	145	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	2.020	-1.178	842	604	0	604	733	-100	633	752	-100	652	19	0	19
3. Economie	1.043	-1.807	-764	23	0	23	604	-485	118	641	-386	255	38	99	137
4. Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	9.130	-9.842	-712	515	0	515	470	-350	120	419	-350	69	-50	0	-50
6. Sociaal domein	2.600	0	2.600	417	-2.122	-1.705	2.917	-2.468	449	2.539	-2.423	116	-379	45	-334
7. Volksgezondheid en milieu	585	-1.350	-765	4	0	4	32	0	32	4	0	4	-28	0	-28
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	4.536	-5.593	-1.056	582	-317	265	1.100	-474	626	956	-427	529	-144	47	-97
Algemene dekkingsmiddelen	1.302	-5.667	-4.365	420	-420	0	28.529	-28.529	0	29.086	-29.086	0	557	-557	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	13.364	-7.983	5.381	2.398	0	2.398	5.948	-498	5.450	4.941	-498	4.442	-1.008	-0	-1.008
Vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen aan / stortingen in reserves (B)	34.992	-33.445	1.547	4.963	-2.858	2.104	40.485	-33.386	7.099	39.588	-33.776	5.811	-898	-390	-1.288
Resultaat (A+B)	277.731	-267.931	9.800	220.672	-216.905	3.767	289.842	-289.379	463	288.978	-279.608	9.370	-864	9.771	8.907

Het totaaloverzichten van baten, lasten, onttrekkingen aan reserves en stortingen in reserves is als volgt:

Omschrijving	Rekening Saldo 2022	Prim. begroting Saldo	Act. begroting Saldo	Rekening Saldo 2023	Vershil Saldo
Baten	242.739	215.710	249.357	249.390	33
Lasten	-234.485	-214.047	-255.993	-245.832	10.162
Saldo van baten en lasten (A)	8.254	1.663	-6.637	3.558	10.195
Onttrekkingen reserves	34.992	4.963	40.485	39.588	-898
Stortingen reserves	-33.445	-2.858	-33.386	-33.776	-390
Totaal onttrekkingen aan / stortingen in reserves (B)	1.547	2.104	7.099	5.811	-1.288
Resultaat (A+B)	9.800	3.767	463	9.370	8.907

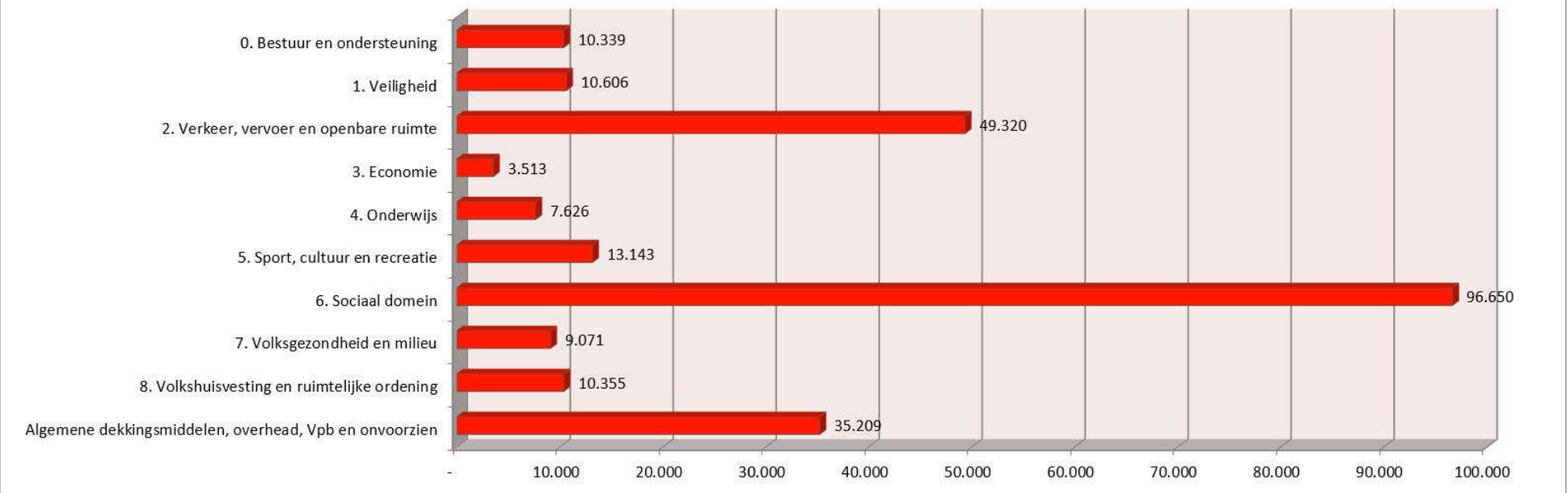
Onderstaande grafieken geven de werkelijke baten en lasten in 2023 per programma grafisch weer:

Van het totaal igerealiseerde baten in 2023 worden de meeste, conform BBV-regelgeving, verantwoord op het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien. De grootste post hierin is de algemene uitkering uit het gemenetefonds. Voor de uitsplising van de Algemene Dekkingsmiddelen wordt verwezen naar hoofdstuk 2.10 van deze jaarstukken.

(bedragen x €1.000)

Werkelijke lasten 2023 per programma (excl. reserves)

Van het totaal gerealiseerde lasten in 2023 hebben de meeste betrekking op programma 6 sociaal domein (97 miljoen) en programma 2 Verkeer, vervoer en openbare ruimte (49 miljoen). Voor de verdere uitsplitsing van deze programma's in de diverse taakvelden/onderdelen wordt verwezen naar hoofdstuk 2 van deze jaarstukken.

4.3 Toelichting op de staat van baten en lasten

De toelichting op de staat van baten en lasten dient op grond van de verslaggevingsvereisten onderdeel te zijn van de Jaarrekening. Wij hebben ervoor gekozen om de toelichting (lees: verschillenanalyse) per programma toe te voegen aan het jaarverslag zodat de koppeling kan worden gemaakt tussen beleid en financiën. Voor de verantwoording van de jaarcijfers 2023 per programma wordt daarom verwezen naar het jaarverslag, onderdeel 'Wat heeft het gekost?' De verschillenanalyse op hoofdlijnen is opgenomen in hoofdstuk 1.3 Samenvattend financieel beeld.

4.4 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Topfunctionarissen

In de jaarstukken dient op grond van de Wet Normering Topinkomens (WNT) en artikel 28 BBV inzicht gegeven te worden in de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen. Dit betreffen de gemeentesecretaris en de griffier. In 2023 was geen sprake van gewezen topfunctionarissen. Deze topfunctionarissen hebben een echte dienstbetrekking en geen fictieve.

Bezoldigingsnorm

Voor topfunctionarissen geldt dat, ongeacht de hoogte van de bezoldiging, inzage gegeven moet worden in de bezoldiging in het verantwoordingsjaar. In onderstaande tabel zijn de gegevens over 2023 opgenomen.

Gegevens 2023			
bedragen x € 1	B.W. Silvis-de Heer	D.E. Koops	G. de Schipper-Tinga
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/ Algemeen directeur	Gemeentesecretaris/ Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 – 31/1	16/11 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	17.061	15.778	120.177
Beloningen betaalbaar op termijn	1.879	2.720	20.199
<i>Subtotaal</i>	<i>18.940</i>	<i>18.498</i>	<i>140.375</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	18.940	28.104	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	18.940	18.498	140.375
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022			
bedragen x € 1	B.W. Silvis-de Heer	D.E. Koops	G. de Schipper-Tinga
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/ Algemeen directeur	Gemeentesecretaris/ Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 – 31/12	N.v.t.	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	N.v.t.	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	N.v.t.	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	143.290	0	118.352
Beloningen betaalbaar op termijn	22.594	0	20.715
<i>Subtotaal</i>	<i>165.884</i>	<i>0</i>	<i>139.067</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	N.v.t.	216.000
Bezoldiging	165.884	0	139.067

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	V.A.H. Martens
Functiegegevens	Directeur (tijdelijke verv. gemeentesecretaris)
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 – 8/1
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	2.651
Beloningen betaalbaar op termijn	475
<i>Subtotaal</i>	3.125
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	4.888
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	3.125
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2022	
bedragen x € 1	V.A.H. Martens
Functiegegevens	Directeur (tijdelijke verv. gemeentesecretaris)
Aanvang en einde functievervulling in 2022	22/6 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	67.841
Beloningen betaalbaar op termijn	11.567
<i>Subtotaal</i>	79.408
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	114.214
Bezoldiging	79.408

In 2023 geldt voor topfunctionarissen in vaste dienst een bezoldigingsnorm van maximaal € 223.000,- inclusief belaste kostenvergoeding en pensioenbijdragen. Bij overschrijding van de norm is sprake van een onverschuldigde betaling die moet worden teruggevorderd. Hiervan is in 2023 geen sprake.

Niet-top functionarissen

In 2023 waren geen medewerkers aangesteld met een bezoldiging die de norm heeft overschreden.

Externe inhuur

Gemeenten moeten ook inzage geven in de bezoldiging van ingehuurd personeel voor zover er sprake is van topfunctionarissen.

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	Cees Rijnberg	
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/Algemeen directeur	
Kalenderjaar	2023	2022
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	9/1 – 15/11	N.v.t.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	11	N.v.t.
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	1540	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	212	206
Maxima op basis van de normbedragen per maand	289.000	0
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	289.000	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	253.600	0
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	253.600	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	253.600	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband

Uitkeringen aan topfunctionarissen wegens beëindiging van het dienstverband moeten ook inzichtelijk gemaakt worden.

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	B.W. Silvis-de Heer
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/Algemeen directeur
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Gemeentesecretaris/Algemeen directeur
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2023
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	75.000
Individueel toepasselijk maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	75.000
Waarvan betaald in 2023	75.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

4.5 Incidentele baten en lasten

In het onderstaand overzicht zijn incidentele baten en lasten opgenomen. Dit overzicht is gebaseerd op de (nieuwe) handreiking 'incidentele baten en lasten' van de 12 toezichthoudende provincies. Deze handreiking is vervaardigd om het toezichtbeleid te uniformeren en een eenduidige toepassing door gemeenten te bevorderen.

Incidentele posten zijn eenmalig van toepassing of de 'eindigheid' staat vast. De incidentele lasten worden hierbij weergegeven als +/++; de incidentele baten als -/-.

(Bedragen x €1 mln)

Pgr	Tv	Incidentele posten (baten en lasten)	Lasten / baten	2023	Toelichting belangrijkste posten
0	0.1	Voorziening wethouderspensionen	Lasten	-0,3	Eenmalige extra storting ivm indexatie
	0.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		-0,3	
0	0.3	Verkoop pand Molendijk 39 OBL	Baten	0,2	Incidentele verkoopopbrengst. Reservemutaties zijn incidenteel.
		Storting reserve kapitaallasten	Storting	-0,5	
	0.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		-0,3	
		Totaal programma 0. Bestuur en ondersteuning		-0,6	
Alg	0.4	Projectkosten	Lasten	-0,4	De incidentele projectkosten (frictie) worden gedekt uit de reserve. Het project loopt in 2024 af.
	0.4	Onttrekking reserve Frictiekosten	Onttrekking	0,5	
	0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		0,0	
Alg	0.4	Flankerend beleid maatregelen	Lasten	-1,5	Flankerend beleidmaatregelen worden gedekt uit de reserve. De contracten zijn eindig.
	0.4	Onttrekking reserve Flankerend Beleid	Onttrekking	1,5	
	0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		0,0	
Alg	0.4	Onttrekking Reserve	Onttrekking	0,5	
	0.4	Tijdelijke beleidsimpulsen	Onttrekking	0,5	
	0.4	Storting Algemene reserve	Storting	-0,5	
	0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-0,0	
Alg	0.7	Algemene uitkering voorgaande jaren	Baten	0,2	Eenmalige afrekening voorgaande jaren
	0.7	Subtotaal incidentele baten/lasten		0,2	
Alg	0.9	Vennootschapsbelasting	Baten	0,4	Eenmalige afrekening voorgaande jaren
	0.9	Subtotaal incidentele baten/lasten		0,4	
Alg	0.10	Onttrekking Reserve weerstandsvermogen	Onttrekking	1,0	Reservemutaties zijn incidenteel.
	0.10	Onttrekking reserve Economie	Onttrekking	0,9	
	0.10	Onttrekking Reserve Sociaal Domein	Onttrekking	2,5	
	0.10	Storting Algemene reserve	Storting	-4,3	
	0.10	Storting Reserve kapitaallasten	Storting	-14,5	
	0.10	Storting Reserve Tijdelijke beleidsimpulsen	Storting	-10,2	
	0.10	Onttrekking Algemene reserve	Onttrekking	24,7	
	0.10	Subtotaal incidentele baten/lasten		-0,0	
		Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien		0,6	
2	2.1	Teruggave bijdrage Wegschap Tunnel Dordtse Kil 2019-2022	Baten	0,1	Incidentele baten voorgaande jaren
	2.5	Subtotaal incidentele baten/lasten		0,1	
2	5.7	Regiodeal	Lasten	-0,2	Project regiodeal is eindig.
	5.7	Regiodeal	Baten	0,2	
	5.7	Onttrekking Reserve	Onttrekking	0,1	Reservemutaties zijn incidenteel.
	5.7	Tijdelijke beleidsimpulsen	Onttrekking	0,1	
	5.7	Storting Algemene reserve	Storting	-0,1	
	5.7	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	
		Totaal programma 2. Verkeer, vervoer en Openbare ruimte		0,1	
3	3.2	Winstneming grondexploitaties bedrijventerreinen	Baten	0,2	
	3.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		0,2	
3	3.4	Regiodeal	Lasten	-0,2	Project regiodeal is eindig.
	3.4	Regiodeal	Baten	0,2	

Prgnr	Tv	Incidentele posten (baten en lasten)	Lasten / baten	2023	Toelichting belangrijkste posten
	3.4	Storting Algemene reserve	Storting	-0,3	Reservemutaties zijn incidenteel.
	3.4	Onttrekking reserve Corona	Onttrekking	0,4	
	3.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		0,0	
		Totaal programma 3. Economie		0,2	
4	4.3	Nationaal Programma onderwijs	Lasten	-0,3	Doorbetaling (subsidie) van eenmalige rijksmiddelen.
	4.3	Subsidies Nationaal Programma onderwijs	Baten	0,3	
	4.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	
		Totaal programma 4. Onderwijs		-	
5	5.2	Storting Reserve kapitaallasten	Storting	-0,4	Reservemutaties zijn incidenteel.
	5.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		-0,4	
		Totaal programma 5. Sport, cultuur en recreatie		-0,4	
6	6.1	Subsidies	Lasten	-0,1	Incidentele subsidie gedekt uit reserve Eenmalige kosten en Rijksbijdrage voor opvang van vluchtelingen. Reservemutaties zijn incidenteel.
		Onttrekking reserve kostenverhaal ruimtelijke ontwikkelingen	Onttrekking	0,1	
		Opvang vluchtelingen Oekranie Rijksmiddelen	Lasten	-9,2	
		opvang vluchtelingen	Baten	12,9	
		Onttrekking Reserve	Onttrekking	0,3	
		Tijdelijke beleidsimpulsen	Onttrekking	0,3	
		Storting Algemene reserve	Storting	-0,3	
		Onttrekking Algemene reserve	Onttrekking	0,1	
	6.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		3,7	
6	6.2	Onttrekking Algemene reserve	Onttrekking	0,1	Reservemutaties zijn incidenteel.
	6.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		0,1	
6	6.3	Energietoeslag	Lasten	-3,4	Eenmalige energietoeslag met dekking incidentele rijksmiddelen
	0.7	Rijksmiddelen Energietoeslag	Baten	2,7	
	6.3	Onttrekking Algemene reserve	Onttrekking	1,2	Reservemutaties zijn incidenteel.
	6.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		0,5	
6	6.81	Middelen Nissewaard	Baten	2,1	Eenmalige bijdrage van gemeente Nissewaard wordt gestort in de reserve Sociaal Domein
	6.81	Storting reserve Sociaal Domein	Storting	-2,1	
	6.81	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	
		Totaal programma 6. Sociaal Domein		4,3	
7	7.4	Storting reserve Duurzaamheid	Storting		Incidentele storting in en dekking van incidentele kosten uit de reserve duurzaamheid.
	7.4	Programma Duurzaamheid	Lasten		
	7.4	Onttrekking reserve Duurzaamheid	Onttrekking		
	7.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		0,0	
		Totaal programma 7. Volksgezondheid en milieu		-	
8	8.1	Bijdragen derden	Baten	-	De extra kosten voor de invoering van de omgevingswet worden gedekt uit de reserve.
	8.1	Storting reserve Kostenverhaal	Storting	-	
8	8.1	Implementatie Omgevingswet	Lasten	-0,7	
	8.1	Onttrekking reserve omgevingswet	Onttrekking	0,7	
	8.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		-0,0	
8	8.2	Winstneming grondexploitaties	Baten	0,2	Betreft eenmalige winsten.
		Storting Verliesvoorziening			
		Grondexploitaties	Lasten	-0,2	
		Onttrekking Algemene reserve	Onttrekking	0,1	
	8.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		0,1	
		Totaal programma 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		0,1	
		Totaalsaldo van incidentele baten en lasten		4,5	

Samenvatting

Het totaal van incidentele baten en lasten inclusief incidentele stortingen en onttrekkingen uit reserves kan op de volgende wijze worden samengevat:

(Bedragen x €1 mln)

Incidentele posten (baten en lasten)		Lasten / baten	2023
	Totaal incidentele lasten	Lasten	-16,6
	Totaal incidentele baten	Baten	19,7
	Saldo incidentele lasten en baten	Saldo baten/lasten	3,0
	Totaal incidentele stortingen in reserves	Stortingen	-33,3
	Totaal incidentele onttrekkingen aan reserves	Onttrekkingen	34,7
	Saldo incidentele mutaties in reserves	Saldo onttrekkingen/stortingen	1,4
	Totaalsaldo van incidentele baten en lasten		4,5

Toelichting bij staat van incidentele baten en lasten

In het bovenstaand overzicht(en) zijn incidentele baten en lasten opgenomen. Dit zijn baten en lasten die zich eenmalig voordoen of 'eindig' zijn. Inzicht in de incidentele baten en lasten is van belang voor de berekening van het zogenoemde genormaliseerde resultaat. Dat wil zeggen het resultaat zónder de posten die het resultaat over 2023 eenmalig (incidenteel) hebben beïnvloed.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat er in jaarschijf 2023 per saldo (€ 4,5 mln.) meer incidentele baten (inclusief onttrekkingen uit reserves) zijn dan incidentele lasten (inclusief stortingen in reserves). Dit saldo wordt voor een groot deel verklaard door de Rijksbijdragen (en lasten) voor de opvang van vluchtelingen.

Genormaliseerd resultaat

Door het jaarrekeningresultaat te normaliseren (te corrigeren) voor het saldo van incidentele baten en lasten, ontstaat het zogenoemde 'genormaliseerde resultaat'. Dit is het jaarresultaat zonder rekening te houden met de 'bijzondere/ eenmalige' posten. Uit bovenstaand overzicht blijkt dat in 2023 per saldo meer incidentele baten dan incidentele lasten zijn. Dit geeft het volgende beeld:

(Bedragen x €1 miljoen)

Werkelijk resultaat 2023	9,4
Saldo incidentele baten/lasten	4,5
Genormaliseerd werkelijk resultaat 2023	4,9

Het werkelijke jaarresultaat over 2023 is € 9,4 miljoen. Indien wij dit resultaat corrigeren met de eenmalige/ incidentele posten (4,5 miljoen), dan resulteert een genormaliseerd resultaat van € 4,9 miljoen.

4.6 Overzicht van structurele reservemutaties

In onderstaande tabel zijn de structurele verrekeningen (stortingen en onttrekkingen) met de reserves per programma opgenomen. In principe zijn alle stortingen en onttrekkingen aan de reserves incidenteel van aard. Er zijn echter afwijkingen mogelijk. Bij de bepaling van het structurele evenwicht (structurele lasten worden gedekt door structurele baten) dient met de stortingen en onttrekkingen aan dit soort reserves rekening te worden gehouden. Het overzicht geeft een beeld van de mate waarin het exploitatieresultaat wordt beïnvloed door structurele verrekeningen met de reserves.

Hieronder is het overzicht opgenomen van de structurele reservemutaties.

Programma	Actuele begroting 2023		Rekening 2023	
	Baten (onttrekking reserve)	Lasten (storting reserve)	Baten (onttrekking reserve)	Lasten (storting reserve)
0. Bestuur en ondersteuning	153	-	250	-
1. Veiligheid	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	583	-	652	-
3. Economie	177	146	239	47
4. Onderwijs	-	-	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	395	-	395	-
6. Sociaal domein	1.029	45	645	-
7. Volksgezondheid en milieu	4	-	4	-
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-	474	-	427
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvz.	2.819	-	2.435	-
Totaal	5.159	664	4.620	474

Toelichting

De voornaamste structurele reservemutaties hebben betrekking op de dekking van afschrijvingslasten van investeringen uit de reserve Kapitaallasten en op de bij het collegeprogramma 2022-2026 beschikbaar gestelde tijdelijke beleidsimpulsen die worden gedekt uit de reserve Tijdelijke Beleidsimpulsen.

4.7 Balans

(Bedragen x € 1.000)

ACTIVA	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Totaal Vaste activa	254.410	276.319
(Im)materiële vaste activa	224.615	242.110
Immateriële vaste activa	1.409	1.607
* Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	70	33
* Bijdrage aan activa van derden	1.339	1.574
Materiële vaste activa	223.206	240.503
* Overige investeringen met een economisch nut	105.616	108.461
* Investeringen met economisch nut, waarvan ter bestrijding v/d kosten een heffing kan worden opgelegd	66.110	73.137
* Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	51.480	58.906
Financiële vaste activa	29.794	34.209
Kapitaalverstrekkingen aan	13.964	13.964
* Deelnemingen	13.964	13.964
Leningen	15.816	20.231
* Overige langlopende leningen	15.816	20.231
Uitzettingen met een rente typische looptijd langer dan één jaar	14	14
* Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	14	14
Totaal Vlottende activa	60.706	52.619
Voorraden	1.037	1.008
* Onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	1.020	989
* Grond- en hulpstoffen	17	19
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	41.783	34.085
* Vorderingen op openbare lichamen	19.583	20.881
* Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	407	220
* Overige vorderingen	7.047	5.891
* Rekening-courantverhouding met het Rijk (schatkistbankieren)	14.747	7.093
Liquide middelen	1.989	1.595
* Kas-, bank- en giroaldi	1.989	1.595
Overlopende activa	15.898	15.931
de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
* het Rijk	2.634	3.906
* overige Nederlandse overheidslichamen	774	529
* Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	12.490	11.496
Totaal activa	315.116	328.939
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969	2296	1.112

(Bedragen x € 1.000)

PASSIVA	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Totaal Vaste passiva	248.294	274.378
Eigen vermogen	203.929	207.488
* Algemene reserve	107.973	96.126
* Bestemmingsreserves	86.156	101.992
* Gerealiseerd resultaat	9.800	9.370
Voorzieningen	21.027	19.358
* Voorzieningen ter egalisering van kosten	1.893	1.664
* Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	7.674	6.104
* Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	11.461	11.590
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	23.338	47.532
* Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	23.333	47.500
* Waarborgsommen	4	32
Totaal Vlottende passiva	66.822	54.561
Vlottende schuld		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	34.982	16.142
* Kas-, bank- en giroaldi	11	0
* Overige kasgeldleningen	20.000	0
* Overige schulden (crediteuren)	14.971	16.142
Overlopende passiva	31.839	38.419
* Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	11.470	11.060
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:		
* het Rijk	16.896	24.165
* overige overheid	2.526	2.549
* Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	947	645
Totaal passiva	315.116	328.939
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	215389	233.974

4.8 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van aanschafwaarde/historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

De commissie BBV heeft een stellige uitspraak gedaan over de verwerking van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling. Deze is doorgaans opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten 4 jaar. Indien er sprake is van (éénmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 26-03-2024 door de raad is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld. Het aspect van tijdigheid is niet specifiek uitgewerkt.

- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 1% (zijnde €2,8 mln) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 500.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Activa

Vaste activa

Het BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte, investeringen met een economisch nut en investeringen met een economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven ter bestrijding van de kosten.

Investeringen die op welke wijze dan ook kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend, is hierbij niet van belang.

Bij het activeren van investeringen wordt de bruto methode toegepast. Eventuele dekkingsreserves worden niet in mindering gebracht op de te activeren investering (netto methode). Investeringen worden vanaf het jaar na ingebruikname lineair afgeschreven conform de afschrijvingstermijnen zoals vastgelegd in Nota Waardering en afschrijving vaste activa gemeente Hoeksche Waard 2019.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden niet geactiveerd.

Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Deze materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht en op het saldo afgeschreven. Op grondbezit (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde indien deze naar verwachting duurzaam is.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverwachts structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering plaats.

Van een deelneming is volgens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Vorraden

De grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs of de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) en een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winstbepaling op grondexploitaties wordt gebaseerd op de methode van "percentage of completion" (POC-methode) zoals is voorgeschreven in de notitie Grondexploitaties van de commissie BBV. De gevormde voorzieningen voor verlieslatende complexen worden in mindering gebracht op de boekwaarde.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een bedrag in mindering gebracht. Dit bedrag wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

Reserves

Op de balans zijn algemene en bestemmingsreserves opgenomen. De reserves zijn opgenomen tegen nominale waarde. Voor het doel per reserve wordt verwezen naar hoofdstuk 4, paragraaf reserves en voorzieningen.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gevormd conform artikel 44 van BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden).

Voorzieningen waarden wij op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen.

Voor het doel per voorziening wordt verwezen naar hoofdstuk 4, paragraaf reserves en voorzieningen.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende schuld en overlopende passiva

In de balans worden onder de overlopende passiva afzonderlijk opgenomen: de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling, het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten aan het einde van het boekjaar opgenomen. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de paragraaf financiering van deze jaarstukken.

4.9 Toelichting op de balans

Activa

Vaste activa

Vorig jaar bleek dat bij een aantal activa de inhoud en locatie niet is te achterhalen. Deze informatie werd door de voormalige gemeenten niet altijd op de juiste wijze geregistreerd/vastgelegd. Daarbij zijn de controle-vereisten de afgelopen jaren verder aangescherpt.

Aansluitend hierop zijn we in het jaar 2023 gestart om vastlegging van deze activa te verbeteren. Voor een deel hebben we de informatie kunnen achterhalen. De verwachting is dat we dit onderzoek in het jaar 2025 afgerond hebben. Daarnaast zijn we ook het proces gestart om de informatie bij nieuwe activa volgens de aangescherpte controle -vereisten vast te leggen.

Ons onderzoek op de bestaande activa betreft 196 activa waarvan de omschrijving niet duidelijk is. Van 141 activa hebben we stukken kunnen achterhalen, die overigens nog beoordeeld moeten worden. 55 activa moeten nog onderzocht worden. Deze activa hebben een totale boekwaarde van € 14,8 miljoen.

Immateriële vaste activa

In onderstaande tabel is het verloopoverzicht opgenomen van de immateriële vaste activa.

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01/01/2023	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Bedrag verminderingen	Boekwaarde 31/12/2023
Kosten onderzoek en ontwikkeling	70	33	70	0	0	0	33
Bijdragen activa in eigendom van derden	1.339	306	0	70	0	0	1.574
Totaal	1.409	338	70	70	0	0	1.607

Materiële vaste activa

Bij de materiële vaste activa wordt er onderscheid gemaakt tussen investeringen met maatschappelijk nut en 2 varianten economisch nut. Het onderscheid is in onderstaande tabel weergegeven.

(Bedragen x € 1.000)

	Bedrag boekwaarde 01/01/2023	Bedrag boekwaarde 31/12/2023
Investerings met een economisch nut	105.616	108.461
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	66.110	73.137
Investerings met een maatschappelijk nut	51.480	58.906
Totaal	223.206	240.503

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van investeringen met economisch nut weer.

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01/01/2023	Investerings	Desinvestering	Afschrijving	Bijdrage van derden	Verminderings	Boekwaarde 31/12/2023
Gronden en terreinen (EN)	12.074	225	0	0	0	0	12.300
Bedrijfsgebouwen (EN)	79.717	5.062	6	3.628	145	0	81.000
Grond, weg waterbouwkundige wrk (EN)	4.976	1.565	0	688	0	0	5.852
Vervoermiddelen (EN)	1.411	955	16	215	0	0	2.135
Machines, apparaten en installaties (EN)	2.478	401	0	259	0	0	2.620
Overige materiele vaste activa (EN)	4.959	1.115	279	1.241	0	0	4.554
Totaal	105.616	9.323	302	6.031	145	0	108.461

De investeringen ten behoeve van de renovatie van sportcentrum Strijen bedragen in het jaar 2023 zo'n €1,8 miljoen. In de uitbreiding van basisschoolgebouwen in Piershil, Puttershoek en Oud-Beijerland is ruim € 2 miljoen geïnvesteerd. Verder bedraagt het bedrag voor de investering in de bedrijfsgebouwen voor verduurzaming van het Paradijs in Oud-Beijerland, restauratie fort Buitensluis in Numansdorp en Het Talent in Strijen ruim € 1,1 miljoen. Bij diverse sportcomplexen in de Hoeksche Waard is er geïnvesteerd in de renovatie van kunstgrasvelden voor een bedrag van € 1,6 miljoen en voor bijna € 1 miljoen in elektrische vervoermiddelen.

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven ter bestrijding van de kosten. Deze categorie betreft activa die betrekking hebben op begraafplaatsen en riolering.

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01/01/2023	Investerings	Desinvestering	Afschrijving	Bijdrage van derden	Verminderings	Boekwaarde 31/12/2023
Gronden en terreinen (HEF)	636	0	0	0	0	0	636
Bedrijfsgebouwen (HEF)	177	0	0	15	0	0	162
Grond, weg waterbouwkundige wrk (HEF)	65.112	8.482	0	1.463	6	0	72.125
Vervoermiddelen (HEF)	17	0	0	6	0	0	11
Machines, apparaten en installaties (HEF)	54	0	0	11	0	0	43
Overige materiele vaste activa (HEF)	114	49	0	4	0	0	159
Totaal	66.110	8.531	0	1.498	6	0	73.137

Bij grond, weg- en waterbouwkundige werken is in 2023 geïnvesteerd in de vervanging van (druk)rioleringen en gemalen in diverse kernen in de Hoeksche Waard.

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van investeringen met maatschappelijk nut weer.

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01/01/2023	Investerings	Desinvestering	Afschrijving	Bijdrage van derden	Verminderings	Boekwaarde 31/12/2023
Gronden en terreinen (MN)	217	70	0	0	71	0	217
Grond, weg waterbouwkundige wrk (MN)	51.006	10.304	20	1.919	903	0	58.468
Machines, apparaten en installaties (MN)	257	0	0	36	0	0	221
Totaal	51.480	10.374	20	1.955	973	0	58.906

De investeringen voor grond-, weg- en waterbouwkundige werken hebben betrekking op wegenonderhoud, openbare verlichting, beschoeiingen waterranden, renovatie havens en speelvoorzieningen in de gemeente.

Financiële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de omvang van de financiële vaste activa.

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01/01/2023	Boekwaarde 31/12/2023
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	13.964	13.964
Overige langlopende leningen	15.816	20.231
Overige uitzettingen met een looptijd langer dan 1 jaar	14	14
Totaal	29.794	34.209

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2023 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01/01/2023	Investerings	Desinvestering	Afschrijving	Bijdrage van derden	Verminderings	Boekwaarde 31/12/2023
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	13.964	0	0	0	0	0	13.964
Overige langlopende leningen (activa)	15.816	4.551	0	50	86	0	20.231
Overige uitzettingen met een looptijd >= 1 jaar	14	0	0	0	0	0	14
Totaal	29.794	4.551	0	50	86	0	34.209

Voor een nadere toelichting op de kapitaalverstrekkingen en leningen verwijzen wij u naar de paragraaf 3.5 Financiering van deze jaarstukken.

Deelnemingen

In onderstaande tabel is de specificatie opgenomen van de deelnemingen.

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01/01/2023	Boekwaarde 31/12/2023
BNG	357	357
Evides	3.390	3.390
Stedin	6.137	6.137
Stedin (cum.pref.aand)	4.080	4.080
Totaal	13.964	13.964

Het gemeentelijk aandelenbezit bestaat uit aandelen van de BNG, Evides en Stedin.

Vlottende activa

Vorraden

Onderstaande tabel bevat de specificatie van de balanspost "voorraden".

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
* Grond- en hulpstoffen	17	19
	17	19
* Onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	1.020	1.203
* Verliesvoorziening grondexploitaties	0	-214
	1.020	989
Totaal	1.037	1.008

Hieronder volgt een specificatie per grondexploitatie.

(Bedragen x € 1.000)

Verloop boekwaarde grondexploitaties									
In exploitatie genomen gronden	Boekwaarde per 1-1-2023	Kosten 2023	Opbrengsten 2023	Boekwaarde per 31-12-2023	Winstneming 2023	Boekwaarde na winstnemingen per 31-12-2023	Nog te maken kosten 2024 ev	Nog te realiseren opbrengsten 2024 ev	Verwachte eindwaarde
Bedrijventerrein VI Strijen	52	204	-414	-158	158	-	-	-	-
Land van Essche III Strijen	2.229	118	-242	2.105	-	2.105	198	-2.901	-598
Uitbreiding Goudswaard NO	-1.262	103	-	-1.159	-15	-1.174	1.029	-	-145
Tijdelijke huisv. Numansdorp	0	272	-	272	-	272	1.106	-1.164	214
Totaal	1.019	697	-656	1.060	143	1.203	2.333	-4.065	-529

Bij de bouwgrond in exploitatie tijdelijke huisvesting Numansdorp is een terugkoopverplichting van € 720.000 niet verwerkt. Deze terugkoopverlichting is opgenomen bij het onderdeel Niet uit de balans blijvende verplichtingen.

Voor een verdere toelichting per complex verwijzen wij u naar de paragraaf 3.8 Grondbeleid van deze jaarstukken.

Vorderingen

Hieronder volgt een specificatie van de debiteuren en de stand van de vorderingen op 31 december 2023.

(Bedragen x € 1.000)

Uitzettingen < 1 jaar	Saldo per 31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	
Bijdragen Rijk, provincie en waterschap	207
Belastingdienst	19.994
Overige vorderingen op openbare lichamen	680
	20.881
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	
SVHW	220
	220
Overige vorderingen	
Vorderingen werkvoorziening	292
Debiteuren sociale zaken	3.121
Verhuur accommodaties, sportvelden en gemeentegrond	152
Leges bouw-, sloopvergunning en overige vergunningen	709
OZB, hondenbelasting, rioolrechten en begrafenisrechten	491
Overige debiteuren	2.207
	6.971
Voorziening dubieuze debiteuren	-1.080
	5.891
Totaal vorderingen	26.992
Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	7.093
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	34.085

De vordering op de Belastingdienst (€ 20 miljoen) betreft voornamelijk het saldo van de nog te ontvangen bedragen van de aangiften BTW Compensatiefonds over 2023.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren verplicht decentrale overheden alle overtollige beschikbare middelen op hun bankrekeningen te beleggen bij het Rijk. Onder overtollige middelen verstaat het Rijk bedragen groter dan 2% van het begrotingstotaal (met een minimum van € 1 miljoen).

Voor het jaar 2023 is dit bedrag voor gemeente Hoeksche Waard berekend op € 4,3 miljoen. Er is dus geen vrijheid om overtollige liquide middelen onder te brengen bij andere marktpartijen. Die overtollige middelen mogen alleen in rekening courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden.

In 2023 stonden per kwartaal gemiddeld de volgende bedragen uit bij het Rijk:

(Bedragen x € 1.000)

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren		2023			
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	4.338			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	286	-	-	1.712
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	4.052	4.338	4.338	2.626
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	216.905			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	216.905			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
	Drempelbedrag	4.338			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	25.705	-	-	157.508
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	286	-	-	1.712

Het saldo in de schatkist bedroeg op 31 december 2023 € 7,1 miljoen.

Liquide middelen

In 2023 zijn de volgende liquide middelen aanwezig.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo per 1-1-2023	Saldo per 31-12-2023
Kas	13	12
Banksaldi	1.975	1.583
Totaal	1.989	1.595

Onder de banksaldi behoort een ABN-AMRO bankrekening met een saldo van ruim € 350.000,- dat wordt gebruikt voor schulddienstbeheer. Omdat er sprake is van beheer van derdenmiddelen zijn deze gelden niet vrij besteedbaar.

Overlopende activa

Onderstaande tabel bevat de specificatie van de overlopende activa.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo per 1-1-2023	correctie	Saldo per 1-1-2023	Saldo per 31-12-2023
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:				
- Het Rijk	2.634	228	2.861	3.906
- Overige Nederlandse overheidslichamen	774	-228	547	529
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	12.490		12.490	11.496
Totaal	15.898	0	15.898	15.931

De beginboekwaarde van Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen is gecorrigeerd in verband met een onjuiste uitsplitsing van Rijk en Provincie in 2022.

Het verloop van de overlopende activa specifieke uitkeringen is weergegeven in onderstaande tabel.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo per 1-1-2023	correctie	Saldo per 1-1-2023	Toevoegingen	Aanwending / Vrijval	Saldo per 31-12-2023
De van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op specifieke uitkeringen.						
- Het Rijk	2.634	228	2.861	4.255	3.210	3.906
- Overige Nederlandse overheidslichamen	774	-228	547	171	189	529
Totaal	3.408	0	3.408	4.426	3.398	4.436

De bijdrage van het Rijk betreft voornamelijk de specifieke uitkering bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (€ 3,1 miljoen).

Het verloop van de nog te ontvangen voorschotbedragen van het Rijk die ontstaan door voorfinanciering op specifieke uitkeringen is als volgt.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo per 1-1-2023	correctie	Saldo per 1-1-2023	Toevoegingen	Aanwending / Vrijval	Saldo per 31-12-2023
De van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op specifieke uitkeringen.						
NTO Rijk: Bijdragen SPUK	196	0	196	0	196	0
NTO Rijk: HSL Stougjesdijk 137	0	0	0	4	0	4
MHL-UWHS170180 (F1)	0	0	0	23	0	23
NTO Rijk: HSL Zinkweg OBL-UWHS170139 (F1)	2.437	0	2.437	3.435	2.786	3.086
NTO Rijk: Oekraïne opvang ontheemden (A16)	0	0	0	337	0	337
NTO Rijk: Hulp gedup. Toeslagen(B2)	0	0	0	8	0	8
NTO Rijk: kwijtscheldingen KOTA (C62/G12)	0	0	0	448	0	448
NTO Rijk: Regiodeal Agrifood	0	228	228	0	228	0
Totaal	2.634	228	2.862	4.255	3.210	3.906

Het verloop van de nog te ontvangen voorschotbedragen van overige overheden die ontstaan door voorfinanciering op specifieke uitkeringen is als volgt.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo per 1-1-2023	correctie	Saldo per 1-1-2023	Toevoegingen	Aanwending / Vrijval	Saldo per 31-12-2023
De van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op specifieke uitkeringen.						
NTO Ov.verh: Bijdragen	479	0	479	-227	143	108
NTO Ov.verh: Subsidie Gebiedsprogramma	23	0	23	230	0	252
NTO Ov.verh: Subsidie Vliegende Brigade	23	0	23	34	23	34
NTO Ov.verh: Subsidie Fort Buitensluis	22	0	22	33	22	33
NTO Prov: Fietspad Tiengemeten F620	0	0	0	56	0	56
NTO Prov: Tiengemetenpad - Spui	0	0	0	44	0	44
NTO Prov: Regiodeal	228	-228	0	0	0	0
NTO prov Flexwonen voor Starters tijd.huisvesting	0	0	0	1	0	1
Totaal	774	-228	547	171	189	529

Het verloop van de overige overlopende activa is weergegeven in onderstaande tabel.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo per 1-1-2023	Toevoegingen	Aanwending / Vrijval	Saldo per 31-12-2023
Overige overlopende activa	12.490	27.275	28.269	11.496
Totaal	12.490	27.275	28.269	11.496

Een groot deel van de nog te ontvangen bedragen omvat bijdragen van SVHW voor de OZB, rioolrecht, afvalstoffenheffing ed. en nog te ontvangen bedragen van anterieure overeenkomsten. Daarnaast is ongeveer € 2 miljoen aan facturen voor 2024 vooruitbetaald.

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 wordt opgenomen na verwerking aangifte vennootschapsbelasting.

Passiva

Vaste passiva

Eigen Vermogen

Het verloop van de reserves in 2023 wordt in onderstaand overzicht per categorie reserve weergegeven.

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1-1-2023	Resultaat bestemming 2022	Storting 2023	Onttrekking 2023	Vermindering ter dekking van kapitaallasten 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve	107.973	9.800	5.624	27.271	0	96.126
Bestemmingsreserve	86.156	0	28.152	10.027	2.289	101.992
Nog te bestemmen resultaat	9.800	-9.800	9.370	0	0	9.370
Totaal	203.929	0	43.146	37.299	2.289	207.488

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1-1-2023	Resultaat bestemming 2023	Storting 2023	Onttrekking 2023	Onttrekking ter dekking van kapitaallasten 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve	107.973	9.800	5.624	27.271	0	96.126
Algemene reserve	97.196	9.800	5.624	26.294	0	86.326
Algemene reserve weerstandsvermogen	10.777	0	0	977	0	9.800
Nog te bestemmen resultaat	9.800	-9.800	9.370	0	0	9.370
Bestemmingsreserves en systeemreserves	30.959	0	12.773	10.027	0	33.704
Reserve sociaal domein	3.375	0	2.077	2.500	0	2.952
Reserve invoering omgevingswet	2.263	0	0	783	0	1.480
Reserve frictiekosten samenvoeging	4.878	0	0	498	0	4.380
Reserve flankerend beleid	8.963	0	0	1.487	0	7.477
Reserve fractiebudget	99	0	24	0	0	123
Reserve uitvoeringsagenda cultuur	1.366	0	0	0	0	1.366
Reserve economie	897	0	0	897	0	0
Bestemmingsreserve corona	369	0	0	369	0	0
Reserve duurzaamheid	1.706	0	0	0	0	1.706
Reserve vitaliseringsagenda	805	0	0	0	0	805
Reserve ondernemend Hoeksche Waard	619	0	0	0	0	619
Reserve kostenverhaal ruimtelijke ontwikkelingen	4.928	0	474	218	0	5.184
Reserve bypass Klaaswaal	691	0	0	0	0	691
Reserve tijdelijke beleidsimpulsen	0	0	10.198	3.275	0	6.923
Dekkingsreserve	55.197	0	15.379	0	2.289	68.287
Reserve kapitaallasten	55.197	0	15.379	0	2.289	68.287
Totaal Reserves	203.929	0	43.146	37.299	2.289	207.488
Totaal	203.929	0	43.146	37.299	2.289	207.488

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar paragraaf 4.11 Reserves en voorzieningen.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2023 wordt in onderstaand overzicht samengevat weergegeven.

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1-1-2023	Toevoeging 2023	Vrijval 2023	Aanwending 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Egalisatievoorzieningen	1.893	1.148	0	1.377	1.664
Voorzieningen	11.461	702	0	572	11.590
Voorzieningen middelen derden	7.674	0	0	1.569	6.104
Totaal	21.027	1.850	0	3.519	19.358

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per voorziening weergegeven.

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 1-1-2023	Resultaat bestemming 2023	Storting 2023	Onttrekking 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Egalisatievoorzieningen	1.893	0	1.148	1.377	1.664
Voorziening Baggeren	694	0	567	994	267
Voorziening Civiele kunstwerken	247	0	402	336	312
Voorziening onderhoud gebouwen	952	0	179	47	1.084
Voorzieningen	11.461	0	702	572	11.590
Voorziening pensioenen voormalige bestuurders	5.030	0	513	225	5.318
Voorziening regionaal bedrijventerrein	5.612	0	0	97	5.515
Voorziening wachtgeld voormalig bestuurders	710	0	87	251	546
Voorziening verlofsparen	109	0	102	0	210
Voorzieningen middelen derden	7.674	0	0	1.569	6.104
Voorziening riolering	6.742	0	0	1.286	5.456
Voorziening begraafplaatsen	932	0	0	284	648
Totaal Voorzieningen	21.027	0	1.850	3.519	19.358
Totaal	21.027	0	1.850	3.519	19.358

Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar paragraaf 4.11 Reserves en voorzieningen van deze jaarstukken.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer

(Bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2022	Aflossingen	Afsluiten geldlening	Boekwaarde 31-12-2023
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	23.333	833	25.000	47.500
Waarborgsommen	4	0	28	32
Totaal	23.338	833	25.028	47.532

In 2020 is een geldlening van € 25 miljoen aangetrokken met een looptijd van 30 jaar. In 2023 is een nieuwe lening aangetrokken van € 25 miljoen. De totale rentelast van geldleningen bedroeg in 2023 € 249.000,-.

Overige kasgeldleningen

(Bedragen x €1.000)

	Saldo per 1-1-2023	Saldo per 31-12-2023
overige kasgeldlening	20.000	0
Totaal	20.000	0

Overige schulden

Hieronder volgt een specificatie van de crediteuren en welk bedrag nog te betalen is bij het opstellen van deze jaarrekening.

(Bedragen x €1.000)

	Saldo per 31-12-2023
Afdrachtverplichting aan Rijk	1.486
Schuldbemiddeling cliënten	367
Overige crediteuren	14.288
Totaal	16.142

Liquide middelen

Per 31 december 2023 zijn de volgende negatieve banksaldi aanwezig.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo per 1-1-2023	Saldo per 31-12-2023
Banksaldi	11	0
Totaal	11	0

Overlopende passiva

In onderstaande tabellen is het verloop opgenomen van de overlopende passiva.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo per 1-1-2023	correctie	Saldo per 1-1-2023	Saldo per 31-12-2023
Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	11.470		11.470	11.060
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:				
- Het Rijk	16.896	62	16.959	24.165
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.526	-62	2.463	2.549
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten baten van volgende begrotingsjaren komen	947		947	645
Totaal	31.839	0	31.839	38.419

De beginboekwaarde van Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen is gecorrigeerd in verband met een onjuiste uitsplitsing van Rijk en Provincie in 2022.

Op de post verplichtingen worden goederen en diensten verantwoord die door leveranciers zijn geleverd maar nog niet zijn gefactureerd. De grotere bedragen hebben betrekking op nog niet opgenomen vakantiedagen van medewerkers, voorzieningen in het kader van de WMO, tijdelijke huisvesting, energietoeslag, bijdrage in renovatie Heinenoordtunnel en een aantal projecten in de openbare ruimte.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo per 1-1-2023	correctie	Saldo per 1-1-2023	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen en terugbetalingen	Saldo per 31-12-2023
De van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:						
Het Rijk:						
VO Rijk: Aanpak Energiearmoede (C55)	1.068	0	1.068	465	104	1.429
VO Rijk: BR SP aanp overgew. en obesitas (H30)	0	0	0	84	68	17
VO Rijk: BR SP br regeling comb-functies(H30)	0	0	0	432	432	0
VO Rijk: BR SP coörd.kstn regionale aanpak (H30)	0	0	0	43	34	9
VO Rijk: BR SP kansrijke start (H30)	0	0	0	72	72	0
VO Rijk: BR SP leefomgeving (H30)	0	0	0	48	39	10
VO Rijk: BR SP lokaal sportakkoord (H30)	0	0	0	63	59	4
VO Rijk: BR SP mantelzorg (H30)	0	0	0	48	39	10
VO Rijk: BR SP ment. gezondheid (H30)	0	0	0	34	27	7
VO Rijk: BR SP terugdr gez. achterstanden(H30)	0	0	0	96	77	19
VO Rijk: BR SP valpreventie (H30)	0	0	0	248	199	50
VO Rijk: BR SP versterken sociale basis (H30)	0	0	0	176	141	35
VO Rijk: BR SP vroegsign. alcoholprobl(H30)	0	0	0	12	10	2
VO Rijk: BR SP welzijn op recept (H30)	0	0	0	27	21	5

	Saldo per 1-1-2023	correctie	Saldo per 1-1-2023	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen en terugbetalingen	Saldo per 31-12-2023
VO Rijk: BR SP één tegen eenzaamheid (H30)	0	0	0	48	39	10
VO Rijk: BRSP verst. kennis-en adv funct. GGD(H30)	0	0	0	12	10	2
VO Rijk: Bedragen SUVIS (C32)	1.985	0	1.985	0	1.227	758
VO Rijk: Bijdragen	507	0	507	0	493	14
VO Rijk: Duurzaamheid (C1 2021/C43)	50	0	50	49	0	99
VO Rijk: Flex-en transf.woningen (C85)	1.440	0	1.440	0	66	1.374
VO Rijk: HSL O.c.dijk OZ 44b KLW- UWHS170127 (F1)	2	0	2	0	2	0
VO Rijk: HSL Stougjesdijk 137 MHL- UWHS170180 (F1)	28	0	28	0	28	0
VO Rijk: HSL Strijenseweg 141 sGDL-UWHS170067 (F1)	42	0	42	0	9	33
VO Rijk: HSL Zinkweg 197 OBL- UWHS170139 (F1)	7	0	7	0	7	0
VO Rijk: Huisvesting kwetsbare groepen (C31)	603	0	603	0	603	0
VO Rijk: Klimaatadaptatie (E44)	930	0	930	390	20	1.300
VO Rijk: NP Onderwijs (D14)	637	0	637	49	0	687
VO Rijk: Onderwijs Achterst Beleid (D8)	417	0	417	934	966	384
VO Rijk: Onderwijsroute (G13)	76	0	76	5	20	60
VO Rijk: Preventieakk/ aanpakken (H12)	51	0	51	50	73	28
VO Rijk: Regiodeal	0	62	62	0	27	35
VO Rijk: SPUK (H4)	718	0	718	852	508	1.062
VO Rijk: SPUK klimaat - energiebeleid (F28)	0	0	0	1.483	1.080	403
VO Rijk: SPUK lokale Warmtetransitie (C95)	0	0	0	121	0	121
VO Rijk: SPUK startbouwimpuls (C105)	0	0	0	821	0	821
VO Rijk: SPUK verduurz woningen (C94)	0	0	0	2.177	0	2.177
VO Rijk: SPUK woningbouw korte term.bovenpl.(E104)	0	0	0	4.875	0	4.875
VO Rijk: Sportakk/ leefstijlinterv (H8)	92	0	92	0	92	0
VO Rijk: Tijd. onderw.huisv. ontheemden (D19)	33	0	33	135	168	0
VO Rijk: Verkeersmaatregelen SPV (E20)(E84)	881	0	881	20	20	881
VO Rijk: Wet Inburgering (G10)	490	0	490	647	543	594
VO Rijk: Woningbouwimpuls (C9)	6.841	0	6.841	0	0	6.841
VO Rijk: informatiepunt digitale Overheid (C92)	0	0	0	88	78	10
Totaal	16.896	62	16.959	14.605	7.398	24.165

(Bedragen x €1.000)

	Saldo per 1-1-2023	correctie	Saldo per 1-1-2023	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen en terugbetalingen	Saldo per 31-12-2023
De van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:						
Overige						
Nederlandse overheidslichamen:						
NTB Ov.verh: Subsidie RPV	137	0	137	111	210	37
VO Ov.verh: Bijdragen	491	0	491	124	373	242
VO Ov.verh: Iza middelen (H35B)	0	0	0	473	473	0
VO Ov.verh: OHBA gelden	434	0	434	0	0	434
VO Ov.verh:						
Subsidie landschapstafel	112	0	112	131	147	96
VO Ov.verh:						
Subsidie Boerenlandpaden	24	0	24	0	12	12
VO Ov.verh: Subsidie ISV geluid (E3)	1.165	0	1.165	18	142	1.041
VO Ov.verh: Subsidie ZONMW	0	0	0	65	0	65
VO Prov: Duurzaam veilig herinr. Zinkweg	0	0	0	105	0	105
VO Prov: Flexwonen voor Starters tijd.huisvesting	0	0	0	40	40	0
VO Prov: Hitsertse	0	0	0	221	54	167
Kade projectsub.2023	0	0	0	100	0	200
VO Prov: Subs knelppot soc huur en middh.	100	0	100	36	0	36
VO Prov: Subsidie Havenstraat Numansdorp	0	0	0	40	40	0
VO Prov: Subsidie digitalisering MKB deal	0	0	0	62	0	0
VO Prov: Regiodeal	62	-62	0	0	0	0
VO Prov: Vliegende Brigade	0	0	0	63	18	46
VO Prov: ruiter-en menroutes 2e fase	0	0	0	67	0	67
Totaal	2.526	-62	2.463	1.594	1.508	2.549

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo per 1-1-2023	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen en terugbetalingen	Saldo per 31-12-2023
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	947	1.615	1.917	645
Totaal	947	1.615	1.917	645

De vooruit ontvangen bedragen bestaan voornamelijk uit bijdragen die ontvangen zijn in 2023 waarvoor in 2024 de kosten gemaakt gaan worden.

Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen

Onderstaand een overzicht van de verstrekte garanties per risicogroep.

(Bedragen x € 1.000)

Risicogroep	% garantstelling	Restant schuld waarborg gemeente	
		1-1-2023	31-12-2023
Woningcorporaties met garantie WSW	50%	160.947	178.709
Zorginstellingen met garantie WSW	50%	30.926	30.752
Woningcorporaties zonder garantie WSW	100%	3.916	3.394
Zorginstellingen zonder garantie WSW	100%	1.350	1.196
Wegschap Tunnel Dordtse Kil	8%	3.540	3.504
Bedrijvenpark Hoeksche waard	100%	5.000	5.600
Regionale afvalstoffendienst B.V.	100%	6.827	9.165
Bres accommodaties	100%	1.038	952
Geldleningen particuliere woningen	100%	1.610	494
Diverse bedrijven en verenigingen	50%	9	1
Diverse bedrijven en verenigingen	60%	135	105
Diverse bedrijven en verenigingen	100%	91	102
Totaal verstrekte garanties		215.389	233.974

In de tabel zijn alle verstrekte garanties opgenomen. Op dit moment zijn er voor deze garantstellingen geen betalingsachterstanden.

Voor een aantal groepen is een gemeentegarantie verstrekt. De grootste groep betreft zogenaamde WSW-garantstellingen. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is actief als borgstellingsinstituut voor de sociale woningbouw. Met de WSW hebben wij een achtervangovereenkomst gesloten.

Hierdoor kan het WSW goedkoper geld lenen. Voor verstrekte gemeentegaranties voor de aankoop van een eigen woning, ligt vanaf 2010 het risico volledig bij het Rijk. Omdat hypotheekleningen over het algemeen een looptijd hebben van 30 jaar, lopen de laatste garantstellingen voor particulieren nog tot 2040 door.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Per 31 december 2023 zijn er de volgende, niet in de balans opgenomen, rechten en verplichtingen van toepassing

Rechten:

In onderstaande tabel zijn de niet uit de balans blijvende rechten opgenomen.

(Bedragen x € 1.000)

Nr	Afgesloten contract	Looptijd		Duur overeenkomst t.n.t.	Bedrag per jaar	Totaal duur overeenkomst (J)	Bedrag totaal overeenkomst	Restant verplichting 31-12-2023
		Begin	Einde					
1	Centrumgemeente Nissewaard (teruggave rijksmiddelen maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen)	1-1-2024	31-12-2024	0	2900	1	2.900	2.900
2	Stoupgesdijk Oost (te ontvangen van ontwikkelaars)	1-1-2023	31-12-2024	1	354	2	709	354
3	Afrekening voorziening onderhoud Sportfondsen Cromstrijen	1-1-2024	31-12-2024	0	800	1	800	800
	Totaal				4.054		4.409	4.054

Verplichtingen:

In onderstaande tabel zijn de niet uit de balans blijvende verplichtingen opgenomen. Dit betreffen met name meerjarige contractuele verplichtingen op basis van afgesloten overeenkomsten met derden.

(Bedragen x €1.000)

Nr	Afgesloten contract	Looptijd		Duur overeenkomst t.n.t.	Bedrag per jaar	Totaal duur overeenkomst (J)	Bedrag totaal overeenkomst	Restant verplichting 31-12-2023
		Begin	Einde					
1	Exploitatiebijdrage sporthal Strijen	1-1-2022	31-12-2036	2	642	15	9.631	8.347
2	Applicaties en licenties Verzekeringen aansprakelijkheid en bedrijfsschade	1-1-2018	31-12-2024	6	1.564	7	6.825	2.764
5	Accountantscontrole	1-1-2023	31-12-2026	0	194	4	775	775
7	Bijdragen, subsidies en uitvoeringsovereenkomsten	1-1-2023	31-12-2024	1	120	2	240	120
8	Terugkopen	1-1-2020	31-12-2026	4	7.226	7	25.873	15.605
10	Gemeentehuis Numansdorp	6-10-2021	6-10-2051	2	0	30	775	775
11	GOM Schoonmaakkosten AquaSwets BV (Vaarverbinding)	1-1-2022	31-12-2025	2	192	4	767	383
13	Puttershoek-Zwijndrecht) AJ Blokland (Vaarverbinding Strijensas-Moerdijk)	1-7-2022	31-12-2026	2	103	5	464	309
14	Bres	1-4-2022	31-3-2026	2	30	4	120	66
15	Dienstverleningsvergoeding Terugkoop v.d. grond tijdelijke	1-1-2022	31-12-2025	1	8.469	4	16.812	8.344
16	woningen Numansdorp	1-1-2024	31-12-2038	0	0	15	720	720
18	Geheime leverancier				194	0	194	194
19	Maatschap Ipcon	28-2-2023	29-2-2024	1	22	1	22	22
	Totaal				18.756		63.219	38.424

In onderstaande tabel zijn de niet uit de balans blijvende verplichtingen opgenomen die vanuit het afgesloten contract geen afnameverplichting kennen.

(Bedragen x €1.000)

Nr	Overige contracten	Begin	Einde	Toelichting
1	Collectieve zorgverzekering voor minima	1-1-2024	31-12-2025	Een collectieve zorgverzekering voor minima is een speciaal zorgverzekeringspakket voor mensen met een laag inkomen. Het doel is om zorgkosten betaalbaarder te maken met lagere premies en aanvullende dekking. De exacte hoogte van de verplichting kan vooraf niet bepaald worden, omdat vooraf niet precies bekend is op hoeveel mensen dit betrekking gaat hebben.
2	Verzekering bedrijfsschade	1-1-2024	31-12-2024	Een verzekering voor bedrijfsschade is een polis die bedrijven beschermt tegen financiële verliezen door schade aan eigendommen of onderbreking van bedrijfsactiviteiten. De exacte kosten van de verzekering kunnen niet vooraf worden bepaald omdat de berekening van de verzekeraar nog niet compleet is.
3	Appel Catering	1-2-2022	31-1-2026	Appel is een cateraar die lunches verzorgt voor de locaties Maasdam, Oud-Beijerland en HW Werk. Daarnaast biedt Appel op aanvraag vergaderlunches aan. Het exacte bedrag van de verplichting kan helaas niet vooraf worden vastgesteld, omdat de uiteindelijke kosten afhankelijk zijn van de specifieke wensen en behoeften. Er zijn echter afspraken gemaakt over plafonds, zodat de maximale kosten bekend zijn.
4	Onkruidbeheersing op verhardingen	1-3-2023	28-2-2025	Verheij Groenvoorzieningen B.V. is onze specialist in onkruidbeheer op verhardingen. Dit betekent dat zij ervoor zorgen dat er geen onkruid op verhardingen aanwezig is en dat graskanten gestoken worden. Het exacte bedrag van de verplichting kan helaas niet vooraf worden vastgesteld, omdat de uiteindelijke kosten afhangen van het aantal uren dat besteed wordt.

Gebeurtenissen na balansdatum

Bedrijvenpark Hoeksche Waard

In 2023/2024 wordt de toekomst de toekomst van het Bedrijvenpark Hoeksche Waard onderzocht. Afronding vindt naar verwachting in 2024.

4.10 Investeringskredieten

De raad stelt náást de exploitatiebudgetten bij de begroting (en via de vaststelling van tussentijdse begrotingswijzigingen) de investeringskredieten beschikbaar. De verantwoording van deze investeringskredieten over 2023 is in onderstaande tabellen weergegeven. De bijzonderheden/afwijkingen zijn hierbij toegelicht. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen de investeringskredieten die per eind 2023 zijn afgerond (en administratief worden afgesloten) en de investeringskredieten waarvan de uitvoering nog doorloopt in 2024.

De begrote en werkelijke bedragen betreffen hierbij de cumulatieve bedragen (gehele looptijd) tot en met 31-12-2023.

Afgeronde investeringen

In de tabel zijn de eind 2023 afgeronde investeringen weergegeven. De investeringen kleiner dan €250.000 zijn hierbij gebundeld. Relevante overschrijdingen zijn toegelicht.

(Bedragen x €1.000)

Omschrijving project	Begroot	Werkelijk	Restant	Toelichting overschrijding ≥ €100.000
Renovatie Sportcentrum Strijen	4.150	4.151	-1	Niet van toepassing
Wegen 2022 afschrijving 40 jaar	3.008	3.008	0	Niet van toepassing
Gemeentelijk Riolerings Plan 2021 15 jaar	1.660	1.658	2	Niet van toepassing
Beschoeiingen 2022	1.460	1.377	83	Niet van toepassing
Verbouwing Oude Raadh tbv bibliotheek OBL	1.341	1.340	0	Niet van toepassing
Invest.gebouw Kinderboerderij (B18/118) OBL	1.102	1.051	52	Niet van toepassing
Vervanging werkplekken personeel 2023	912	880	32	Niet van toepassing
Gemeentelijk Riolerings Plan 2022 15 jaar	794	794	0	Niet van toepassing
Installaties oude raadhuis OBL	664	585	79	Niet van toepassing
Herinrichting centrumgebied Heinenoord	576	570	6	Niet van toepassing
Investeringskrediet inhaalslag wegen 2021 40 jaar	550	550	0	Niet van toepassing
Voorziening raadsvergaderingen (2018) ISHW	493	492	1	Niet van toepassing
Bijdrage Rotondes N489 BNM	396	396	0	Niet van toepassing
Speelvoorzieningen 2022	393	393	0	Niet van toepassing
Molendijk Klaaswaal relinen riolering	386	399	-13	Niet van toepassing
Reconstrctie Merwedestraat Maasdam	381	381	0	Niet van toepassing
Aanleg kunstgrasveld Korbato OBL	373	363	9	Niet van toepassing
Verbouwing Jan vd Heydenstraat 2019 (vm WIHW)	340	337	3	Niet van toepassing
Vervanging speelvoorzieningen BNM 2020	334	320	14	Niet van toepassing
Beschoeiingen 2020 KRD	315	300	15	Niet van toepassing
Toplaag kunstgrasveld SSS sportcomplex Klaaswaal	314	314	0	Niet van toepassing
Renovatie kunstgrasveld toplaag GOZ MH	301	301	0	Niet van toepassing
Toplaag kunstgrasveld VV Strijen	295	295	0	Niet van toepassing
Zonnepanelen Sportcentrum Strijen	290	289	1	Niet van toepassing
Toplaag kunstgrasveld SHO veld 2 sportcomplex OBL	279	279	0	Niet van toepassing
Inrichting Oude Raadhuis tbv bib (i2017) OBL	278	276	2	Niet van toepassing
Verduurzaming het Paradijs OBL (10 jaar)	272	262	10	Niet van toepassing
Laan van Heemstede, Puttershoek	260	260	0	Niet van toepassing
Zorgplicht kunstgrasvelden	254	205	48	Niet van toepassing
Overige investeringen kleiner dan €250.000	5.261	4.065	1.196	Niet van toepassing
	27.431	25.891	1.540	

Bovenstaande investeringen zijn afgerond en, met uitzondering van 2 kleinere overschrijdingen (renovatie Sportcentrum Strijen en Molendijk Klaaswaal relinen riolering), gerealiseerd binnen de beschikbaar gestelde investeringskredieten.

Doorgeschoven investeringen

In de financiële verordening (art. 5) is opgenomen dat restantkredieten automatisch doorschuiven naar het volgende begrotingsjaar. In de tabel zijn de doorgeschoven investeringen naar 2024 weergegeven. De investeringen kleiner dan € 250.000 zijn hierbij gebundeld. Relevante overschrijdingen zijn toegelicht.

(Bedragen x €1.000)

Omschrijving project	Begroot	Werkelijk	Restant	Toelichting overschrijding > €100.000
Investeringen verduurzaming gemeentelijk vastgoed	14.000	0	14.000	Niet van toepassing
Invest. realisatie ontsluiting Zuid-West(dekk.res	6.133	261	5.872	Niet van toepassing
Renovatie Heineoordtunnel 2022	3.984	862	3.122	Niet van toepassing
Gemeentelijk Riolerings Plan 2021 67 jaar	3.612	3.388	224	Niet van toepassing
Verk.bypass:investering aanleg CRS	3.208	794	2.414	Niet van toepassing
Karel Doormanstraat eo OBL - Bovengrondse inr	2.700	45	2.655	Niet van toepassing
MFA het Talent Strijen	2.421	242	2.179	Niet van toepassing
Gemeentelijk Riolerings Plan 2022 67 jaar	2.416	2.057	359	Niet van toepassing
Zinkwegkommetje (PN2016) OBL	2.051	200	1.851	Niet van toepassing
Havens 2022 40 jaar	2.040	62	1.978	Niet van toepassing
Wegen 2023 40 jaar	1.962	1.319	643	Niet van toepassing
Kwaliteitsslag havens 2021	1.951	799	1.152	Niet van toepassing
Wegen 2023 25 jaar	1.834	703	1.131	Niet van toepassing
Karel Doormanstraat eo OBL fase 2 riool	1.821	49	1.773	Niet van toepassing
Verk.bypass: invest. grond CRS	1.798	1.563	235	Niet van toepassing
Karel Doormanstraat eo OBL – fase 1 riool	1.470	1.247	223	Niet van toepassing
Fietspad Oudeland Strijen	1.378	490	888	Niet van toepassing
Openbare verlichting Armaturen 2023	1.259	0	1.259	Niet van toepassing
Openbare verlichting Armaturen 2022	1.209	473	736	Niet van toepassing
Sportvelden 2023 10 jaar	1.172	0	1.172	Niet van toepassing
Vervanging datacenter	1.105	141	964	Niet van toepassing
Sportvelden 2023 15 jaar	1.029	0	1.029	Niet van toepassing
Openbare verlichting Masten 2022	1.002	85	917	Niet van toepassing
Verv/afkopp van riolering Nieuwendijk fase 2	942	64	878	Niet van toepassing
Voorber.kred.vervang.zwembad CRS	925	426	499	Niet van toepassing
Openbare verlichting Masten 2023	923	0	923	Niet van toepassing
Functionele upgrade CBS De Bouwsteen 's-Gravendeel	857	0	857	Niet van toepassing
Wegen 2022 afschrijving 25 jaar	838	567	272	Niet van toepassing
Realisatie Tiengemetepad fase 1a-1b	831	284	547	Niet van toepassing
Gemeentelijk Riolerings Plan 2023 67 jaar	817	663	154	Niet van toepassing
Gemeentelijk Riolerings Plan 2023 15 jaar	799	141	658	Niet van toepassing
Wilhelminastraat Nieuw-Beijerland	789	0	789	Niet van toepassing
Parallelweg Klaaswaal	782	0	782	Niet van toepassing
Uitbreiding basisschol Driespan Puttershoek	773	700	73	Niet van toepassing
Uitbreiding Leeuwenhartschool Oud Beijerland	752	711	41	Niet van toepassing
Functionele upgrade Driespan Puttershoek	736	0	736	Niet van toepassing
Reconstructie Merwedestraat in Maasdam	713	675	38	Niet van toepassing
Krediet GVPV 2017-2024 CRS	702	647	55	Niet van toepassing
Vervangen en afkoppelen van riolering Nieuwendijk	700	0	700	Niet van toepassing
Laan van Heemstede Puttershoek	652	319	333	Niet van toepassing
Marijkelaan Zuid-Beijerland	649	332	317	Niet van toepassing
Uitbreiding de Molenwiek (MHL)	609	0	609	Niet van toepassing
Functionele upgrade CBS de Bron Numansdorp	596	0	596	Niet van toepassing
Mastland Westmaas	589	0	589	Niet van toepassing
Uitbreiding de Wegwijzer Piershil	580	553	27	Niet van toepassing
Functionele upgrade Kath BS St Willibrordus Obl.	556	0	556	Niet van toepassing
Herinrichting Tienvoet	539	396	143	Niet van toepassing
Civiele kunstwerken 2021	500	154	346	Niet van toepassing
Verkeersvoorzieningen & straatmeubilair 2022	500	412	88	Niet van toepassing
Gravin Sabinistraat Zuid-Beijerland	484	442	42	Niet van toepassing
Gravin Sabinistraat Zuid-Beijerland	479	200	279	Niet van toepassing
Groeneweg Puttershoek reconstructie	470	399	71	Niet van toepassing
GRP 2015-2020 - vrijverval NB 01 2020 KRD	466	24	442	Niet van toepassing
Huisv buitend - Duurzame installaties (MHL)	463	459	4	Niet van toepassing
Speelvoorzieningen 2023	459	391	68	Niet van toepassing
Functionele upgrade Keucheniuschool Obl.	458	0	458	Niet van toepassing
Uitbreiding begraafplaats Oud-Beijerland 2023	443	0	443	Niet van toepassing
Verv. Kademuur loswal (B16/i18) OBL	435	7	428	Niet van toepassing
Functionele upgrade BS De Dubbeldekker Numansdorp	430	0	430	Niet van toepassing
Herinrichting Hitsertse Kade	409	362	47	Niet van toepassing
Beschoeiingen 2023	375	0	375	Niet van toepassing
Fietsroute noordr HW 's-Gr OBL Buitenzomerlanden	359	158	201	Niet van toepassing
Functionele upgrade CBS De Regenboog ZBL	356	0	356	Niet van toepassing
Verv/afkopp van riolering Nieuwendijk fase 1	354	9	344	Niet van toepassing
Fietspad Strijensas - Buitensluis STR	350	1	349	Niet van toepassing
Voorzieningen honden 2022	350	12	338	Niet van toepassing
Fort Buitensluis renovatie CUP 2023	346	0	346	Niet van toepassing
Functionele upgrade obs De Eendragt ZBL	319	0	319	Niet van toepassing
Verv/afkopp van riolering Nieuwendijk fase 1 en 2	302	6	296	Niet van toepassing
Marijkelaan Zuid-Beijerland	287	0	287	Niet van toepassing
Upgrading Molendijk/Oud-Croms. CRS	257	131	126	Niet van toepassing
Fietspad scholierenroute Str-Oud-Bld vrij fietspad	250	2	248	Niet van toepassing
Overige investeringen kleiner dan €250.000	6.060	1.956	4.103	Niet van toepassing
	95.164	26.383	68.781	

4.11 Reserves en voorzieningen

In onderstaand overzicht is een integraal overzicht van de reserves en voorzieningen weergegeven.

Uitgangspunten reserves en voorzieningen

De uitgangspunten voor de reserves en voorzieningen zijn opgenomen in de 'Nota Reserves en voorzieningen gemeente Hoeksche Waard 2022'.

Omvang reserves

De totale omvang van de reserves per 31 december 2023 is € 207 miljoen. De direct beïnvloedbare/ vrije ruimte zit in het vrije deel van de algemene reserve. Dat deel is vrij besteedbaar en bedraagt € 86 miljoen (exclusief reserve weerstandsvermogen en exclusief resultaat 2023). Indien rekening wordt gehouden met de voorgestelde resultaatbestemming 2023 (€ 9,4 miljoen; zie hoofdstuk 1.4 Bestemming resultaat), bedraagt het vrij besteedbare deel van de algemene reserve € 95 miljoen.

In onderstaande tabel zijn de mutaties per reserve in 2023 weergegeven. Daarnaast is het doel per reserve beschreven.

(Bedragen x € 1.000)

Overzicht reserves	Saldo 1-1-2023	Resultaat bestemming	Dotaties (toevoegingen)	Verminderingen (onttrekkingen)	Overige Verminderingen i.v.m. afschrijvingen activa	Saldo 31-12-2023	Doel reserve
Algemene reserves:	107.973	9.800	5.624	27.271	-	96.126	
Algemene reserve	97.196	9.800	5.624	26.294	-	86.326	Dit betreft de vrij aanwendbare ruimte voor realisering van gemeentelijk beleid. De reserve wordt voornamelijk gevormd uit voordelige saldo's in de jaarrekening.
Algemene reserve weerstandsvermogen	10.777	-	-	977	-	9.800	De reserve is gevormd om geïnventariseerde risico's op te kunnen vangen. Het beleid is bepaald in de Nota Risicomanagement. De ondergrens van deze algemene reserve wordt bepaald aan de hand van het benodigde weerstandsvermogen.
Nog te bestemmen resultaat	9.800	-9.800	9.370	-	-	9.370	
Bestemmingsreserves:							
Dekkingsreserve afschrijvingen:	55.197		15.379	-	2.289	68.287	
Reserve kapitaallasten	55.197	-	15.379	-	2.289	68.287	Vanuit deze reserve worden de kapitaallasten gedekt van specifiek aangewezen investeringen waarover moet worden afgeschreven en waarvan de dekking is voorzien door middel van een bijdrage uit de reserve.
Overige bestemmingsreserves:	30.959	-	12.773	10.027	-	33.704	
Reserve sociaal domein	3.375	-	2.077	2.500	-	2.952	Het doel van deze reserve is het opvangen van overschrijdingen op de open-eind-regelingen ingevolge de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet.
Reserve invoering omgevingswet	2.263	-	-	783	-	1.480	Vanuit deze reserve worden de lasten van de grootschalige decentralisatie en stelselwijziging van de invoering van de omgevingswet gedekt.
Reserve frictiekosten samenvoeging	4.878	-	-	498	-	4.380	De reserve is bedoeld ter dekking van lasten ten gevolge van de gemeentelijke herindeling.
Reserve flankerend beleid	8.963	-	-	1.487	-	7.477	De reserve is bedoeld ter dekking van de personeelslasten behorende

Overzicht reserves	Saldo 1-1-2023	Resultaat bestemming	Dotaties (toevoegingen)	Verminderen (onttrekkingen)	Overige Verminderen i.v.m. afschrijvingen activa	Saldo 31-12-2023	Doel reserve
							bij de organisatieopgave (oplossen overbezetting als gevolg van het plaatsingsproces).
Reserve fractiebudget	99	-	24	-	-	123	Van het niet gebruikte gedeelte van de financiële bijdrage aan een fractie wordt 30% gereserveerd voor het kunnen verlenen van een aanvullende financiële bijdrage aan die fractie in volgende jaren.
Reserve economie	897	-	-	897	-	-	De reserve is bedoeld ter dekking van de verhoogde bijdrage aan de detailhandelsraad HW in de periode 2020-2025 ivm de investering in versterkte samenwerking van de winkelgebieden.
Reserve uitvoeringsagenda Cultuur	1.366	-	-	-	-	1.366	De reserve is bedoeld om lasten voortvloeiend uit de uitvoeringsagenda Cultuurnota 2021-2024 te dekken,
Reserve duurzaamheid	1.706	-	-	-	-	1.706	De reserve is ingesteld met de vaststelling van de nota R&V en is bedoeld om lasten uit projecten/ activiteiten en inhuur personele capaciteit betreffende duurzaamheid te dekken.
Reserve actieplan economische gevolgen Coronacrisis	369	-	-	369	-	-	De reserve is bedoeld ter dekking van incidentele directe kosten in verband met de "Coronacrisis" en de "energiecrisis" volgens verordening.
Reserve vitaliseringsagenda	805	-	-	-	-	805	De reserve is ingesteld met de vaststelling van de nota R&V en is bedoeld om een aanvang te maken met accommodatiebeleid.
Reserve ondernemend Hoeksche Waard	619	-	-	-	-	619	De reserve is ingesteld met de vaststelling van de nota R&V en is bedoeld voor de herstructurering en de landschappelijke inpassing van (agrarische) bedrijfpanden en bedrijfsterreinen. Het fonds kan ook ingezet worden voor de ontwikkeling van een agro valley of bio-economie.
Reserve kostenverhaal ruimtelijke ontwikkelingen	4.928	-	474	218	-	5.184	De reserve is ingesteld met de vaststelling van de nota R&V en is bedoeld ter dekking van projecten conform de nota Kostenverhaal.
Reserve bypass Klaaswaal	691	-	-	-	-	691	De reserve is ingesteld met de vaststelling van de nota R&V en is bedoeld ter dekking van voorbereidingskosten en planschade a.g.v. de bypass Klaaswaal.
Reserve tijdelijke beleidsimpulsen	-	-	10.198	3.275	-	6.923	De reserve is bedoeld om lasten van tijdelijke beleidsimpulsen uit het collegeprogramma 2022-2026 te dekken, vanaf 2023.
Totaal reserves	203.929	-	43.146	37.299	2.289	207.488	

Omvang voorzieningen

De voorzieningen zijn gevormd om verwachte toekomstige verliezen/verplichtingen te kunnen opvangen (tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker) en waarvan de omvang op dit moment redelijkerwijs is in te schatten. De totale omvang van de voorzieningen per 31 december 2023 is € 19 miljoen.

(Bedragen x €1.000)

Overzicht voorzieningen	Saldo 1-1-2023	Vermeerderingen Vrijval			Aanwending	Saldo 31-12-2023	Doel voorziening
Voorziening middelen derden	7.674		-	1.569	-	6.104	
Voorziening riolering	6.742		-	1.286	-	5.456	De voorziening is gevormd om sterke fluctuaties tussen de exploitatie-uitgaven en daarmee in de tariefstelling van de rioolheffing te voorkomen.
Voorziening begraafplaatsen	932		-	284	-	648	De voorziening is gevormd om sterke fluctuaties tussen de exploitatie-uitgaven en daarmee in de tariefstelling van de lijkbezorgingsrechten te voorkomen.
Egalisatievoorzieningen	1.893	1.148	-	-	1.377	1.664	
Voorziening baggeren	694	567	-	-	994	267	De voorziening wordt ingezet ter egalisatie van de lasten uit het vastgesteld beheerplan
Voorziening Civieltechnische kunstwerken	247	402	-	-	336	312	De voorziening wordt ingezet ter egalisatie van de lasten uit het vastgesteld beheerplan
Voorziening onderhoud gebouwen	952	179	-	-	47	1.084	De voorziening wordt ingezet ter egalisatie van de lasten uit het vastgesteld beheerplan. Bij overgang van het beheer van gebouwen is het bijbehorende deel van de voorziening eveneens overgegaan
Overige voorzieningen	11.461	702	97	-	476	11.590	
Voorziening verlofsparen	109	102	-	-	-	210	De voorziening wordt ingezet ter dekking van kosten bij opname van gespaard verlof.
Voorziening pensioenen (voormalig) bestuurders	5.030	513	-	-	225	5.318	De voorziening is gevormd om de pensioenverplichtingen van huidige en voormalige wethouders te kunnen dekken.
Voorziening wachtgeld voormalig bestuurders	710	87	-	-	251	546	De voorziening is gevormd om de wachtgeldverplichtingen van voormalige wethouders te kunnen dekken.
Voorziening regionaal bedrijventerrein	5.612	-	97	-	-	5.515	Deze voorziening is gevormd om (toekomstige) verliezen van de CV/BV Ontwikkelbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard op te vangen. De gemeente Hoeksche Waard staat garant voor de leningen die het Bedrijvenpark bij de BNG heeft afgesloten.
Totaal voorzieningen	21.027	1.850	1.666	1.853	1.853	19.358	

Ten aanzien van de voorziening regionaal bedrijventerrein is sprake van een verliesvoorziening per 31-12-2023 van afgerond € 5,5 miljoen, gebaseerd op het verwacht negatieve resultaat van het Bedrijvenpark HW bij een ontwikkeling van 18 hectare zoals overeengekomen tussen de gemeente en het Bedrijvenpark HW.

Voorzieningen ter dekking van verliezen

Een aantal voorzieningen dient ter dekking van verliezen die in mindering worden gebracht op betreffende posten aan de activazijde van de balans. Het betreft hier de voorziening dubieuze debiteuren en de voorziening grondexploitaties. Het saldo van de voorziening voor dubieuze debiteuren is hierbij bepaald op basis van een ouderdomsanalyse van openstaande posten. De voorziening grondexploitaties is bepaald op basis van de exploitatieberekeningen van het MPG (Meerjaren Prognose Grondexploitaties). Het totale saldo van genoemde voorzieningen per 31 december 2023 betreft € 1,3 miljoen.

(Bedragen x €1.000)

Overzicht voorzieningen	Saldo 1-1-2023	Vermeerderingen Vrijval		Aanwending	Saldo 31-12-2023	
Voorziening dubieuze debiteuren	1.120	55	90	5	1.080	De voorziening is bedoeld voor het opvangen van financiële risico's uit vermoedelijke oninbare debiteuren.
Voorziening grondexploitaties	-	214	-	-	214	Deze voorziening is gevormd om (toekomstige) verliezen van de gemeentelijke grondexploitaties op te vangen.
Totaal verliesvoorzieningen	1.120	269	90	5	1.294	

4.12 Overzicht Sisa

De specifieke uitkeringen dienen op grond van artikel 17 Financiële Verhoudingswet te worden verantwoord via de Sisa(-bijlage). Hieronder treft u de verantwoording aan. In deze jaarstukken wordt in totaliteit verantwoording afgelegd over 39 Sisa regelingen.

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A16/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/06</i>
			€ 9.307.703			€ 3.190.515	€ 0	€ 192.679
		Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)			
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A16/10</i>			
		€ 1.334	€ 165.060	€ 12.857.291	€ 19.927.736			

FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
			Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06
			6	117	9	17	Nee	Nee
		Wijziging keuze per (2023/2024)		Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten		
		Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07		Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08	Aard controle R Indicator: B2/09	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10		
		2023	Nee		99.049	99.049		
		Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten	
		Aard controle R Indicator: B2/11 € 136.531	Aard controle R Indicator: B2/12 € 136.531	Aard controle R Indicator: B2/13 € 101.873	Aard controle R Indicator: B2/14 € 101.873	Aard controle R Indicator: B2/15 € 0	Aard controle R Indicator: B2/16 € 0	
		Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	
		Aard controle R Indicator: B2/17	Aard controle R Indicator: B2/18	Aard controle R Indicator: B2/19	Aard controle R Indicator: B2/20	Aard controle R Indicator: B2/21	Aard controle R Indicator: B2/22	
		Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling		
		Aard controle R Indicator: B2/23	Aard controle R Indicator: B2/24	Aard controle R Indicator: B2/25	Aard controle R Indicator: B2/26	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/27	€ 337.453	

BZK	C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls Tranche 1 t/m 5 Gemeenten	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: C9/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/06</i>
			1 Stougesdijk-Oost	Ja	Ja	0	0	0
			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: C9/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: C9/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: C9/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: C9/12</i>			
1 Stougesdijk-Oost	Ja	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)					
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/15</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/16</i>					
1 Stougesdijk-Oost	Ja		Nee					
BZK	C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: C31/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C31/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C31/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C31/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C31/05</i>	
			€ 602.700	€ 882.700	€ 0		Ja	

BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06</i>
			1 SUVIS21-00743682	€ 0	€ 80.325	Ja		Nee
			2 SUVIS21-00744445	€ 0	€ 0	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk	Ja
			3 SUVIS21-00744957	€ 0	€ 129.575	Ja		Nee
			4 SUVIS21-00794566	€ 96.978	€ 96.978	Ja		Nee
			5 SUVIS21-2-02756695	€ 0	€ 210.000	Ja		Nee
			6 SUVIS21-2-02756854	€ 0	€ 91.441	Ja		Nee
			7 SUVIS21-2-02756860	€ 0	€ 105.842	Ja		Nee
			8 SUVIS21-2-03028150	€ 0	€ 89.867	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk	Ja
			9 SUVIS21-2-03055549	€ 0	€ 78.774	Ja		Nee
			10 SUVIS21-2-03057185	€ 0	€ 0	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk	Ja
			11 SUVIS21-2-03057191	€ 0	€ 0	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk	Ja
			12 SUVIS21-2-03057737	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			13 SUVIS21-2-03057969	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			14 SUVIS21-2-03057989	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			15 SUVIS21-2-03058571	€ 0	€ 0	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk	Ja
			16 SUVIS21-2-03058579	€ 0	€ 0	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk	Ja
			17 SUVIS21-2-03058585	€ 0	€ 0	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk	Ja
			18 SUVIS21-2-03058837	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			19 SUVIS21-2-03059760	€ 0	€ 0	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk	Ja
			20 SUVIS21-2-03060006	€ 0	€ 0	Ja		Nee

	Kopie Beschikingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)
	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09
1	SUVIS21-00743682	N.v.t.	
2	SUVIS21-00744445	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk
3	SUVIS21-00744957	N.v.t.	
4	SUVIS21-00794566	N.v.t.	
5	SUVIS21-2-02756695	N.v.t.	
6	SUVIS21-2-02756854	N.v.t.	
7	SUVIS21-2-02756860	N.v.t.	
8	SUVIS21-2-03028150	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk
9	SUVIS21-2-03055549	N.v.t.	
10	SUVIS21-2-03057185	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk
11	SUVIS21-2-03057191	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk
12	SUVIS21-2-03057737	N.v.t.	
13	SUVIS21-2-03057969	N.v.t.	
14	SUVIS21-2-03057989	N.v.t.	
15	SUVIS21-2-03058571	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk
16	SUVIS21-2-03058579	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk
17	SUVIS21-2-03058585	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk
18	SUVIS21-2-03058837	N.v.t.	
19	SUVIS21-2-03059760	Nee	Bouw gaat niet plaatsvinden, subsidie moet volledig terugbetaald worden aan Rijk
20	SUVIS21-2-03060006	N.v.t.	

BZK	C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C41B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: C41B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/06</i>
			1 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 1.500	€ 1.500	€ 0	1	1
			2 030008 Provincie Zuid-Holland	2784	€ 48.346	€ 108.757	1	1
			3 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 54.891	€ 54.891	€ 108.757	1	1
			4 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 31.461	€ 31.461	€ 108.757	1	1
			5 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 0	€ 0	€ 540.111	5	5
			6 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 41.069	€ 41.069	€ 695	1	1
			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/09</i>			
			1 030008 Provincie Zuid-Holland	70	Nee			
			2 030008 Provincie Zuid-Holland	2.200	Ja			
			3 030008 Provincie Zuid-Holland	2.200	Ja			
			4 030008 Provincie Zuid-Holland	2.200	Nee			
			5 030008 Provincie Zuid-Holland	150	Nee			
			6 030008 Provincie Zuid-Holland	25	Nee			
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen Gemeenten	Beschikingsnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C43/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: C43/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: C43/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06</i>
			RREW2020-00449990	-€ 49.011	€ 394.787	8.155		Ja

BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06</i>
			258	€ 104.412	€ 126.516	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09</i>			
0	€ 0	€ 0						
		Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen	
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15</i>			
653	1.160	0	0	0	33			
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		<i>Aard controle R Indicator: C62/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02</i>					
		€ 1.588	Ja					

BZK	C75B	Regiodeals 3° tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikingsnummer	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cofinanciering per pijler (jaar T)
		SiSa tussen medeoverheden			Een pijler per regel		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: C75B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C75B/05</i>
			1 061930 Gemeente Nissewaard	DGNVLG/20208676	Duurzaamheid	€ 0	€ 70.413
			2 061930 Gemeente Nissewaard	DGNVLG/20208676	Agrifood	€ 237.414	€ 66.343
			3 061930 Gemeente Nissewaard	DGNVLG/20208676	Landschap en Toerisme	€ 300.318	€ 1.272.542
			4 061930 Gemeente Nissewaard	DGNVLG/20208676	Arbeidsmarkt	€ 0	€ 0
			5 061930 Gemeente Nissewaard	DGNVLG/20208676	Duurzaam Partnerschap	€ 157.370	€ 0
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: C75B/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C75B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/09</i>	
			1 061930 Gemeente Nissewaard	€ 0	€ 70.413		
			2 061930 Gemeente Nissewaard	€ 801.134	€ 337.026		
			3 061930 Gemeente Nissewaard	€ 300.318	€ 1.757.143		
			4 061930 Gemeente Nissewaard	€ 0	€ 93.981		
			5 061930 Gemeente Nissewaard	€ 297.743	€ 2.502		
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T)	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: C75B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/12</i>		
			€ 0	€ 266.944	Nee		
BZK	C85	Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen	Projectnaam	Cumulatief aantal flex- of transformatiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Onteemden of vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C85/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C85/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C85/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: C85/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C85/05</i>
			1 Flexwoningen	40	40	€ 65.587	€ 0
			Kopie projectnaam	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C85/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C85/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C85/08</i>		
			1 Flexwoningen	Ja	Nee		
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen
			<i>Aard controle R Indicator: C92/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C92/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05</i>
			€ 77.533	€ 10.310	8	357	66

BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/06</i>
			1 LA123-03619722	€ 0	0	0	0	€ 0
		Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
		<i>Aard controle R Indicator: C94/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10</i>			
		€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
BZK	C95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee)	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: C95/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C95/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C95/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C95/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C95/05</i>	
		€ 0	€ 0	Nee				
BZK	C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C105/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C105/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: C105/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C105/04</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: C105/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: C105/06</i>
			1 2023-0000096070	0	Nee	0	Nee	€ 0
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C105/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C105/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C105/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C105/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C105/11</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: C105/12</i>
1 2023-0000096070	€ 0	Ja		0	Nee			
		Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C105/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C105/14</i>					
1 2023-0000096070	Nee							

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
				Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05
				€ 740.750	€ 63.136	€ 110.403	€ 0	€ 416.659
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Bedrag Aard controle R Indicator: D8/07	Bedrag Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Bedrag Aard controle R Indicator: D8/09		
1								
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	
			€ 327.727	€ 0	€ 8.317	€ 0	€ 637.495	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09		
1								
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D19/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03			
			€ 160.985	€ 262.855	Ja			
OCW	D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D22/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D22/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D22/03			
			€ 26.505	€ 26.505	Ja			
1								

lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
			1 lenW/BSK-2018/247405	€ 67.980	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 lenW/BSK-2018/247414	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 lenW/BSK-2021/286792	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 BSV/22/00022	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 BSV/23/00225	€ 18.877	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
			1 lenW/BSK-2018/247405	€ 104.351	€ 0	€ 0		Nee
			2 lenW/BSK-2018/247414	€ 5.544	€ 0	€ 0		Nee
			3 lenW/BSK-2021/286792	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			4 BSV/22/00022	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			5 BSV/23/00225	€ 18.877	€ 0	€ 0		Nee
lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
			€ 0	€ 154.320	€ 77.160	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08		
			1 135 Aanleg van een parallelweg voor het ontsluiten van percelen aantal in meters	Nee	0			

IenW	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Bestelnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/06</i>
			1 IENW/BSK-2022/97321	€ 11.244	€ 25.672	€ 22.488	€ 51.344	Nee
			2 IENW/BSK-2022/97321	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3 IENW/BSK-2022/97321	€ 2.088	€ 2.088	€ 4.177	€ 4.177	Nee
			4 IENW/BSK-2023/377611	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			5 IENW/BSK-2023/377611	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			6 IENW/BSK-2023/377611	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			7 IENW/BSK-2023/377611	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			8 IENW/BSK-2023/377611	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			9 IENW/BSK-2023/377611	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			10 IENW/BSK-2023/377611	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Kopie bestelnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/09</i>			
			1 IENW/BSK-2022/97321	Vergroten afvoercapaciteit 't Schenkeltje	Nee			
			2 IENW/BSK-2022/97321	Water vasthouden en benutten Oudeland Strijen	Nee			
			3 IENW/BSK-2022/97321	Vergroten van de afvoercapaciteit Oranjewijk Strijen	Nee			
			4 IENW/BSK-2023/377611	Vergroten afvoercapaciteit 't Schenkeltje (ophoging subsidie)	Nee			
			5 IENW/BSK-2023/377611	Vergroten van de afvoercapaciteit Stuw Bolkafstraat	Nee			
			6 IENW/BSK-2023/377611	Vergroten van de afvoercapaciteit Oranjewijk Strijen incl. waterberging	Nee			
			7 IENW/BSK-2023/377611	Waterbergen Nieuw-Beijerland	Nee			
			8 IENW/BSK-2023/377611	Vergroten van de afvoercapaciteit duiker Kreupeleweg	Nee			
			9 IENW/BSK-2023/377611	Water vasthouden en benutten reconstructie Bosweg	Nee			
			10 IENW/BSK-2023/377611	Water vasthouden en benutten J. Berkstraat ZD-BLD	Nee			
			Kopie bestelnummer	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) iVm SiSa tussen medeoverheden	Correctie cofinanciering (jaar T-1) iVm SiSa tussen medeoverheden		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44/13</i>		
			1 IENW/BSK-2022/97321	Ja				
			2 IENW/BSK-2022/97321	Nee				
			3 IENW/BSK-2022/97321	Ja				
			4 IENW/BSK-2023/377611	Ja				
			5 IENW/BSK-2023/377611	Nee				
			6 IENW/BSK-2023/377611	Ja				
			7 IENW/BSK-2023/377611	Nee				
			8 IENW/BSK-2023/377611	Ja				
			9 IENW/BSK-2023/377611	Ja				
			10 IENW/BSK-2023/377611	Ja				

lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>				
1		321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen) aantal in Meters	Nee	0				
lenW	E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplafce infrastructuur	Beschikingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/01</i>	<i>Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024 Aard controle R Indicator: E104/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E104/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/06</i>
			1	IENW/BSK-2023/363999	€ 0	€ 0	0	0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/10</i>		
			1	IENW/BSK-2023/363999	0	0	Nee	
	Naam infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening <i>Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024</i>	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee)			
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: E104/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: E104/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/15</i>				
1	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	Nee				

EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Projectnaam/UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee)	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F1/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: F1/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: F1/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: F1/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: F1/05</i>	
			1 UWHS170067	€ 9.033	Ja	Nee	€ 439.135	
			2 UWHS170127	€ 0	Ja	Ja	€ 356.024	
			3 UWHS170139	€ 30.137	Ja	Ja	€ 384.730	
			4 UWHS170180	€ 31.342	Ja	Ja	€ 478.528	
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R Indicator: F28/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: F28/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: F28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: F28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06</i>
			€ 305.071	€ 556.235	€ 79.150	€ 940.456	€ 139.478	€ 139.478
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07</i>					
			Nee					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>
			€ 13.559.341	€ 54.566	€ 588.196	€ 9.187	€ 47.726	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	
			€ 92.965	€ 24.293	€ 0	€ 1.175.384	€ 8.873	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>				
			€ 0	Ja				

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 44.233	€ 14.143	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 1.204	€ 0	€ 18.368	€ 100.971	€ 3.461
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 148	€ 0	€ 2.217	€ 28.102	€ 1.080
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 448	€ 0	€ 6.704	€ 29.482	€ 1.219
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	-€ 298	€ 0	€ 4.465	€ 4.364	€ 143
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	-€ 4	€ 0	€ 66	€ 4.890	€ 289
			6 Totaal	-€ 2.102	€ 0	€ 31.820	€ 167.809	€ 6.192
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		

			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	0	0	0	
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>		
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	€ 297.652	€ 0	Ja		
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel 2023	Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03</i>		
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	€ 0	€ 0	Ja		

SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T) ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 20.154	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 852.221	€ 85.423				
		Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is	
		Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08	
		1 Specifieke uitkering sport	€ 85.423	€ 81.447	€ 0	€ 3.976		
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/03	Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/04	Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
			1 1042134	€ 94.291	€ 0	€ 92.007	€ 0	€ 94.291
			Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08					
		1 1042134	Ja					
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle R Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04		
			€ 72.761	€ 128.197	Ja	Nee		

VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>	
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 62.698	€ 59.092	€ 3.606	€ 59.092	ja	
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 431.652	€ 431.630	€ 22	€ 431.630	ja	
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 96.458	€ 70.000	€ 19.292	€ 70.000	ja	
			4 Kansrijke Start	€ 72.344	€ 88.573	€ 0	€ 88.573	ja	
			5 Mentale Gezondheid	€ 33.760	€ 0	€ 6.752	€ 0	N.v.t.	
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 84.401	€ 46.720	€ 16.880	€ 46.720	ja	
			7 Valpreventie	€ 248.381	€ 32.183	€ 49.676	€ 32.183	ja	
			8 Leefomgeving	€ 48.229	€ 33.871	€ 9.646	€ 33.871	ja	
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 12.057	€ 6.474	€ 2.411	€ 6.474	ja	
			10 Versterken sociale basis	€ 176.037	€ 67.902	€ 35.207	€ 67.902	ja	
			11 Mantelzorg	€ 48.229	€ 13.842	€ 9.646	€ 13.842	ja	
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 48.229	€ 15.625	€ 9.646	€ 15.625	ja	
			13 Welzijn op recept	€ 26.526	€ 0	€ 5.305	€ 0	N.v.t.	
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 12.057	€ 3.637	€ 2.411	€ 3.637	ja	
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 42.924	€ 1.000	€ 8.584	€ 1.000	ja	
			Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</i>					
			1 Lokaal Sportakkoord	ja					
			2 Brede regeling combinatiefuncties	ja					
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.					
			4 Kansrijke Start	ja					
			5 Mentale Gezondheid	N.v.t.					
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.					
			7 Valpreventie	N.v.t.					
			8 Leefomgeving	N.v.t.					
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.					
			10 Versterken sociale basis	N.v.t.					
			11 Mantelzorg	N.v.t.					
			12 Eén tegen eenzaamheid	Ja					
			13 Welzijn op recept	N.v.t.					
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.					
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.					
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09</i>						
			Nee						

VWS	H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen	Beschikingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H31/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/02	Aard controle R Indicator: H31/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/05
			SPUKNEAS230018	€ 6.398	€ 6.398	Ja	
VWS	H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Beschikingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H32/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/03		
			MEOZ23178	€ 1.258.739	€ 553.761		
			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/05	Aard controle R Indicator: H32/06	Aard controle D1 Indicator: H32/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/08
			1 Zwembad De Wellen	€ 239.672	€ 125.767	Ja	
			2 Recreatieoord Binnenmaas	€ 108.743	€ 48.469		Ontvangen na 1 april vanwege het feit dat adviesbureau's een hausse aan aanvragen hebben ontvangen vanwege deze eis van deze regeling om een verduurzamingsplan op te stellen. Omvang Q4 niet meegenomen in dit totaalbedrag. Totaal van Q4 was € 5.290
			3 Sportfondsen-Cromstrijen de Watersteer	€ 132.228	€ 57.042	Nee	Het verduurzamingsplan is opgenomen in de nieuwbouwplannen
			4 zwembad 't Centrum Klaaswaal	€ 23.498	€ 8.156	ja	Ontvangen na 1 april vanwege het feit dat adviesbureau's een hausse aan aanvragen hebben ontvangen vanwege deze eis van deze regeling om een verduurzamingsplan op te stellen. Omvang Q4 niet meegenomen in dit totaalbedrag. Totaal van Q4 was € 1.301
			5 De Boogerd	€ 551.407	€ 272.486	Ja	
			6 Laco Sportcentrum Strijen	€ 203.191	€ 41.841	Ja	
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02			
			061930 Gemeente Nissewaard	€ 472.858			

4.13 Overzicht taakvelden

Volgens de richtlijnen in het BBV dienen gemeenten inzicht te geven in de baten en lasten per taakveld. De indeling in taakvelden is vanuit het BBV voorgeschreven. In dit overzicht zijn alle mutaties in reserves opgenomen onder taakveld 0.10 (en niet gekoppeld aan de taakvelden/programma's).

(Bedragen x €1.000)

		Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
0.1 Bestuur	Baten	1.266	0	0	2	2
0.1 Bestuur	Lasten	-5.024	-4.549	-5.060	-5.364	-304
Totaal 0.1 Bestuur		-3.758	-4.549	-5.060	-5.362	-302
0.10 Mutaties reserves	Baten	34.992	4.963	40.485	39.588	-898
0.10 Mutaties reserves	Lasten	-33.445	-2.858	-33.386	-33.776	-390
Totaal 0.10 Mutaties reserves		1.547	2.104	7.099	5.811	-1.288
0.2 Burgerzaken	Baten	1.193	1.109	1.132	1.220	88
0.2 Burgerzaken	Lasten	-3.661	-3.473	-4.122	-4.005	118
Totaal 0.2 Burgerzaken		-2.468	-2.364	-2.991	-2.784	206
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	5.553	240	190	219	29
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Lasten	-5.416	-733	-1.004	-970	33
Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		137	-493	-814	-751	63
0.4 Overhead	Baten	299	182	395	174	-221
0.4 Overhead	Lasten	-31.679	-31.013	-35.161	-34.221	940
Totaal 0.4 Overhead		-31.380	-30.832	-34.766	-34.047	719
0.5 Treasury	Baten	1.160	1.085	1.328	1.415	87
0.5 Treasury	Lasten	-106	-72	-368	-162	206
Totaal 0.5 Treasury		1.054	1.013	960	1.252	292
0.61 OZB woningen	Baten	10.299	10.742	11.183	11.182	-1
0.61 OZB woningen	Lasten	-458	-519	-594	-596	-2
Totaal 0.61 OZB woningen		9.840	10.222	10.589	10.586	-3
0.62 OZB niet-woningen	Baten	7.610	7.955	8.302	8.520	217
0.62 OZB niet-woningen	Lasten	0	0	0	0	0
Totaal 0.62 OZB niet-woningen		7.610	7.955	8.302	8.520	217
0.64 Belastingen overig	Baten	745	733	787	793	5
0.64 Belastingen overig	Lasten	-378	-360	-331	-323	9
Totaal 0.64 Belastingen overig		368	374	456	470	14
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Baten	144.000	138.825	146.698	148.627	1.929
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Lasten	0	-1.325	0	0	0
Totaal 0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		144.000	137.500	146.698	148.627	1.929
0.8 Overige baten en lasten	Baten	328	88	118	111	-6
0.8 Overige baten en lasten	Lasten	-137	-287	-174	-268	-94
Totaal 0.8 Overige baten en lasten		190	-199	-57	-157	-100
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Baten	0	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Lasten	83	-69	0	361	361
Totaal 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		83	-69	0	361	361
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Baten	0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	-7.825	-8.101	-8.462	-8.446	15
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer		-7.825	-8.100	-8.462	-8.446	15
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	32	113	80	83	3
1.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	-1.907	-1.872	-2.302	-2.159	143
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid		-1.875	-1.760	-2.222	-2.077	145
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	1.422	960	1.261	1.460	199
2.1 Verkeer en vervoer	Lasten	-16.173	-15.003	-16.886	-16.360	526
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		-14.751	-14.043	-15.625	-14.900	725
2.2 Parkeren	Baten	55	122	71	111	40
2.2 Parkeren	Lasten	-370	-375	-326	-315	12
Totaal 2.2 Parkeren		-315	-253	-256	-204	52

		Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
2.3 Recreatieve havens	Baten	139	98	100	135	35
2.3 Recreatieve havens	Lasten	-148	-188	-205	-200	5
Totaal 2.3 Recreatieve havens		-9	-90	-105	-64	40
2.4 Economische havens en waterwegen	Baten	87	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	Lasten	-664	-716	-817	-849	-32
Totaal 2.4 Economische havens en waterwegen		-577	-716	-817	-849	-32
2.5 Openbaar vervoer	Baten	45	61	61	75	14
2.5 Openbaar vervoer	Lasten	-359	-478	-521	-446	74
Totaal 2.5 Openbaar vervoer		-314	-417	-460	-372	88
3.1 Economische ontwikkeling	Baten	17	0	0	2	2
3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	-1.161	-1.303	-1.718	-1.587	131
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling		-1.144	-1.303	-1.718	-1.585	133
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	817	36	514	554	40
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	-2.004	-140	-658	-550	108
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-1.187	-105	-144	5	148
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Baten	99	144	377	200	-177
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Lasten	-646	-866	-1.091	-956	135
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-548	-723	-714	-756	-42
3.4 Economische promotie	Baten	295	207	280	378	99
3.4 Economische promotie	Lasten	-324	-310	-333	-420	-86
Totaal 3.4 Economische promotie		-29	-103	-54	-41	12
4.1 Openbaar basisonderwijs	Baten	15	21	21	7	-14
4.1 Openbaar basisonderwijs	Lasten	-860	-692	-853	-918	-65
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs		-846	-671	-832	-911	-79
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	1.788	4	169	258	88
4.2 Onderwijshuisvesting	Lasten	-4.099	-2.153	-2.349	-2.510	-161
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting		-2.311	-2.149	-2.179	-2.252	-73
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	1.376	1.153	1.528	1.475	-53
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lasten	-4.065	-4.074	-4.325	-4.198	127
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-2.689	-2.922	-2.797	-2.723	74
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	52	0	563	589	26
5.1 Sportbeleid en activering	Lasten	-1.053	-1.037	-1.204	-1.231	-28
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering		-1.001	-1.037	-640	-642	-2
5.2 Sportaccommodaties	Baten	4.550	2.668	4.191	3.663	-528
5.2 Sportaccommodaties	Lasten	-8.181	-7.787	-8.792	-8.074	718
Totaal 5.2 Sportaccommodaties		-3.631	-5.120	-4.601	-4.411	190
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Baten	0	0	0	0	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lasten	-464	-508	-535	-466	69
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		-464	-508	-535	-466	69
5.4 Musea	Baten	21	21	22	22	0
5.4 Musea	Lasten	-243	-257	-264	-254	10
Totaal 5.4 Musea		-222	-236	-242	-232	10
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	35	31	57	52	-5
5.5 Cultureel erfgoed	Lasten	-656	-630	-777	-784	-6
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed		-621	-598	-720	-731	-11
5.6 Media	Baten	24	25	328	318	-10
5.6 Media	Lasten	-1.861	-1.857	-2.346	-2.335	12
Totaal 5.6 Media		-1.837	-1.832	-2.018	-2.017	2
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Baten	1.470	858	1.581	1.614	33
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Lasten	-12.590	-12.884	-13.850	-13.496	353
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-11.120	-12.026	-12.268	-11.882	386
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	9.163	1.775	12.261	15.551	3.289

		Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	-16.562	-11.348	-21.700	-21.665	36
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		-7.399	-9.573	-9.439	-6.114	3.325
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Baten	12	13	1.036	1.085	49
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Lasten	-3.250	-2.465	-3.620	-3.471	149
Totaal 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		-3.238	-2.453	-2.584	-2.386	198
6.3 Inkomensregelingen	Baten	13.669	13.982	14.938	15.091	152
6.3 Inkomensregelingen	Lasten	-21.046	-16.006	-22.754	-22.372	381
Totaal 6.3 Inkomensregelingen		-7.377	-2.024	-7.815	-7.282	534
6.4 WSW en beschut werk	Baten	1.274	1.341	1.206	1.299	92
6.4 WSW en beschut werk	Lasten	-5.239	-5.818	-5.545	-5.400	144
Totaal 6.4 WSW en beschut werk		-3.965	-4.477	-4.339	-4.102	237
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	157	80	359	383	24
6.5 Arbeidsparticipatie	Lasten	-927	-636	-1.153	-1.105	48
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie		-770	-556	-794	-722	72
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	565	514	634	616	-18
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Lasten	-3.781	-3.689	-3.935	-3.942	-7
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		-3.216	-3.175	-3.302	-3.326	-25
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	0	0	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Lasten	-15.560	-26	0	0	0
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		-15.560	-26	0	0	0
6.71A Huishoudelijk hulp (WMO)	Baten	0	0	0	0	0
6.71A Huishoudelijk hulp (WMO)	Lasten	0	-6.614	-7.498	-7.287	211
Totaal 6.71A Huishoudelijk hulp (WMO)		0	-6.614	-7.498	-7.287	211
6.71B Begeleiding (WMO)	Baten	0	0	0	11	11
6.71B Begeleiding (WMO)	Lasten	0	-5.483	-6.017	-6.026	-9
Totaal 6.71B Begeleiding (WMO)		0	-5.483	-6.017	-6.015	2
6.71C Dagbesteding (WMO)	Baten	0	0	0	0	0
6.71C Dagbesteding (WMO)	Lasten	0	-2.310	-1.892	-1.898	-6
Totaal 6.71C Dagbesteding (WMO)		0	-2.310	-1.892	-1.898	-6
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	Baten	0	0	0	0	0
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	Lasten	0	-294	-243	-203	40
Totaal 6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)		0	-294	-243	-203	40
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	-15.576	0	145	0	-145
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		-15.576	0	145	0	-145
6.72A Jeugdhulp begeleiding	Baten	0	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	Lasten	0	-7.593	-7.965	-8.291	-326
Totaal 6.72A Jeugdhulp begeleiding		0	-7.593	-7.965	-8.291	-326
6.72B Jeugdhulp behandeling	Baten	0	0	0	0	0
6.72B Jeugdhulp behandeling	Lasten	0	-582	-1.018	-796	222
Totaal 6.72B Jeugdhulp behandeling		0	-582	-1.018	-796	222
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	Baten	0	0	0	0	0
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	Lasten	0	-1.650	-1.877	-1.672	204
Totaal 6.72C Jeugdhulp dagbesteding		0	-1.650	-1.877	-1.672	204
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	Baten	0	0	0	0	0
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	Lasten	0	-117	-123	-398	-275
Totaal 6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig		0	-117	-123	-398	-275
6.73A Pleegzorg	Baten	0	0	0	0	0
6.73A Pleegzorg	Lasten	0	-1.460	-885	-773	112
Totaal 6.73A Pleegzorg		0	-1.460	-885	-773	112
6.73B Gezinsgericht	Baten	0	0	0	0	0
6.73B Gezinsgericht	Lasten	0	-735	-1.331	-1.227	104
Totaal 6.73B Gezinsgericht		0	-735	-1.331	-1.227	104

		Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Werkelijk 2023	Saldo 2023
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	Baten	0	0	0	0	0
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	Lasten	0	-2.663	-2.090	-2.146	-56
Totaal 6.73C Jeugdhulp met verblijf overig		0	-2.663	-2.090	-2.146	-56
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	Baten	0	0	0	0	0
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	Lasten	0	-3.810	-4.640	-4.283	357
Totaal 6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf		0	-3.810	-4.640	-4.283	357
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	Baten	0	0	0	0	0
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	Lasten	0	-1.826	-1.761	-1.579	182
Totaal 6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf		0	-1.826	-1.761	-1.579	182
6.74C Gesloten plaatsing	Baten	0	0	0	0	0
6.74C Gesloten plaatsing	Lasten	0	-258	-89	-123	-34
Totaal 6.74C Gesloten plaatsing		0	-258	-89	-123	-34
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Baten	317	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Lasten	-598	0	0	0	0
Totaal 6.81 Geëscaleerde zorg 18+		-282	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	Baten	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	Lasten	0	-19	-19	-18	1
Totaal 6.81A Beschermd wonen (WMO)		0	-19	-19	-18	1
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	Baten	0	2.077	2.360	2.361	0
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	Lasten	0	-386	-777	-636	141
Totaal 6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)		0	1.691	1.583	1.725	142
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Lasten	-3.217	0	0	0	0
Totaal 6.82 Geëscaleerde zorg 18-		-3.217	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	Baten	0	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	Lasten	0	-1.217	-1.208	-1.187	21
Totaal 6.82A Jeugdbescherming		0	-1.217	-1.208	-1.187	21
6.82B Jeugdreclassering	Baten	0	0	0	0	0
6.82B Jeugdreclassering	Lasten	0	-135	-153	-151	2
Totaal 6.82B Jeugdreclassering		0	-135	-153	-151	2
7.1 Volksgezondheid	Baten	94	0	372	260	-112
7.1 Volksgezondheid	Lasten	-4.421	-4.305	-4.986	-4.874	112
Totaal 7.1 Volksgezondheid		-4.327	-4.305	-4.614	-4.614	0
7.2 Riolering	Baten	8.720	10.737	10.202	10.801	599
7.2 Riolering	Lasten	-5.765	-5.636	-6.013	-6.437	-424
Totaal 7.2 Riolering		2.955	5.102	4.189	4.364	175
7.3 Afval	Baten	9.150	9.770	10.502	10.017	-484
7.3 Afval	Lasten	-7.982	-8.706	-8.989	-8.806	183
Totaal 7.3 Afval		1.168	1.064	1.513	1.212	-301
7.4 Milieubeheer	Baten	117	8	1.269	1.266	-3
7.4 Milieubeheer	Lasten	-3.710	-2.848	-4.503	-4.197	306
Totaal 7.4 Milieubeheer		-3.593	-2.840	-3.233	-2.931	302
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	1.440	1.444	1.546	1.528	-18
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	-2.311	-2.296	-2.400	-2.410	-10
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria		-871	-852	-855	-882	-27
8.1 Ruimte en leefomgeving	Baten	7.296	2.522	1.411	1.231	-179
8.1 Ruimte en leefomgeving	Lasten	-6.304	-3.158	-4.238	-3.954	284
Totaal 8.1 Ruimte en leefomgeving		992	-636	-2.827	-2.723	104
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Baten	917	1.801	4.132	622	-3.510
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Lasten	-622	-1.819	-3.992	-764	3.228
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		294	-18	140	-142	-282
8.3 Wonen en bouwen	Baten	5.058	2.165	5.790	4.009	-1.782
8.3 Wonen en bouwen	Lasten	-5.182	-4.508	-7.297	-5.638	1.660
Totaal 8.3 Wonen en bouwen		-123	-2.343	-1.507	-1.629	-122
Eindtotaal		9.800	3.767	463	9.370	8.907

5 Bijlagen

I Interbestuurlijk toezicht

In 2021 gingen wij de *Bestuursovereenkomst generiek interbestuurlijk toezicht 2022* (IBT) aan met de provincie Zuid-Holland. Uitgangspunt hiervan is dat we bij het IBT samenwerken vanuit vertrouwen. In de bestuursovereenkomst is onder andere vastgelegd hoe provincie en gemeenten samenwerken om een goede uitvoering van de wettelijke medebewindstaken te bevorderen en welke uitgangspunten daarbij gelden. De bestuursovereenkomst sluit aan bij de actielijnen van het landelijke traject *Agenda Toekomst van het Toezicht* (ATT). De uitwerking van het toezichtsproces binnen Zuid-Holland is vastgelegd in het *Uitvoeringsprogramma generiek interbestuurlijk toezicht 2022*.

U vindt de bestuursovereenkomst, het uitvoeringsprogramma en andere relevante informatie over IBT en het IBT-dashboard met de actuele stand van zaken (ook hier onder weergegeven) op de website: <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/lokaal-bestuur/interbestuurlijk/>

Toezichtgebied	IBT-ladder	IBT score	Toelichting
Financiën	0 Geen interventie	geel	De begroting 2024 voldoet aan de kaders om voor in aanmerking te komen voor regulier financieel toezicht. Het oordeel is geel omdat in het laatste jaar van de meerjarenbegroting 2027 sluit met een structureel negatief saldo.
Huisvesting vergunninghouders	2a Informatie opvragen	geel	De gemeente heeft op 31 december 2023 een achterstand van 95 vergunninghouders, maar had op 1 oktober te weinig gekoppelde vergunninghouders om de taakstelling te kunnen halen en is daarom op 1 januari 2024 op trede 2A van de IBT-ladder geplaatst: informatie opvragen en beoordelen.
Informatie- en archiefbeheer	0 Geen interventie	groen	De gemeente voldoet aan de eisen die de Archiefwet stelt aan het informatie- en archiefbeheer, zo blijkt uit het tijdig opgestelde en bestuurlijk behandelde archiefverslag over 2022, dat op 9 mei 2023 aan de raad en de provincie is gestuurd. De archivaris concludeert dat de gemeente haar informatiehuishouding goed op orde heeft en werkt aan de uitvoering van de door hem gedane aanbevelingen.
Monumentenzorg en archeologie	0 Geen interventie	groen	De nieuwe indicatoren voor Monumentenzorg en Archeologie zijn in het Uitvoeringsprogramma IBT 2024 opgenomen. Het oordeel voor 2023 is nog gebaseerd op de oude indicator, zoals vermeld in het Uitvoeringsprogramma IBT 2022. De gemeente scoort groen omdat zij in 2021 beschikte over een deskundige monumentencommissie.
Omgevingsrecht	1 Signaleren	groen	De gemeente voldoet grotendeels aan de minimale procescriteria die de provincie hanteert op grond van het Besluit omgevingsrecht voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Hoeksche Waard beschikt over actueel operationeel VTH-beleid en vastgesteld uitvoeringsprogramma 2023. Dit uitvoeringsprogramma is echter later vastgesteld dan de termijn die de provincie als indicator hanteert. Dit is geen meerjarig structureel probleem, want in voorgaande jaren (2022 en 2021) is het wel tijdig vastgesteld. Hierdoor is de gemeente geplaatst op trede 1 van de IBT-ladder. Het VTH-jaarevaluatieverslag 2022 is wel tijdig vastgesteld en de raad is tijdig geïnformeerd.
Ruimtelijke Ordening	0 Geen interventie	groen	De bestemmingsplannen zijn geactualiseerd en voldoen aan de Omgevingsverordening.

II Overzicht van EU/Rijkssubsidies (conform motie Subsidiedeskundigheid uit 2021)

In 2021 heeft de raad de motie "subsidiedeskundigheid" aangenomen. In deze motie heeft de raad het college verzocht inzicht te geven in aangevraagde EU- en Rijkssubsidies. Het college heeft in antwoord op deze motie aangegeven om dit overzicht jaarlijks te verstrekken. Hieronder is dit overzicht weergegeven.

Het overzicht bevat de in 2023 aangevraagde subsidies vanuit het Rijk en vanuit de EU. Eventuele andere subsidies/specifieke uitkeringen die bijvoorbeeld door de provincie worden verstrekt of de subsidies/specifieke uitkeringen in het kader van de Sisa-bijlage (ivm separate verantwoording), vallen buiten dit overzicht. Ook de reeds lopende subsidies/specifieke uitkeringen vallen buiten dit overzicht.

(Bedragen x €1)

Omschrijving subsidie	Instantie	Toegekend	Aangevraagd bedrag	Toegekend bedrag	Jaar van aanvraag
Subsidie voorbereiding, begeleiding en toezicht geluidsanering Sluisendijk	Rijk	Ja	2.575	2.575	2021
Subsidie Geluidsanering Hoeksche Waard, Binnenmaas N217 te Mijnsheerenland en 's-Gravendeel	Rijk	Ja	7.285	6.345	2023
Subsidie voor Ondernemend Nederland over Praktijkleren	Rijk	Ja	1.620	1.527	2023
			11.480	10.447	
*Betreft uitsluitend de in 2023 aangevraagde subsidies; Reeds lopende subsidies buiten beschouwing gelaten (eerder dan 2023 aangevraagd maar wel over de periode 2023) **Alleen subsidies die via het Rijk en EU lopen, dus niet via Provincie of een Centrum-Gemeente ***Voor overzicht specifieke uitkeringen (Rijk) die via de Sisa-bijlage verlopen (ivm aparte verantwoording) wordt verwezen naar hoofdstuk 4.12 Sisa bijlage					

Uit het overzicht blijkt dat in 2023 geen Europese subsidies zijn aangevraagd maar wel een aantal rijkssubsidies. De omvang van deze subsidies is beperkt.

Zoals hierboven aangegeven, vallen de Sisa-regelingen buiten het overzicht in verband met de separate verantwoording hierover in de Sisa-bijlage. De omvang van die specifieke gelstroom (Sisa) is voor de Hoeksche Waard aanzienlijk. De verantwoording van de Sisa-regelingen (subsidies) hebben wij opgenomen in hoofdstuk 4.12 van deze jaarstukken. Hieruit blijkt dat wij over 2023 verantwoording afleggen over 39 Sisa-regelingen (subsidies). Deze regelingen vertegenwoordigen een totaal subsidiebedrag (alle jaren) van ongeveer € 64 miljoen (op basis van beschikkingen). Van deze totale baten heeft ongeveer € 35 miljoen betrekking op 2023. Deze baten zijn verantwoord in de voorliggende jaarstukken.